

1 § Aktuell debatt: Svensk migrationspolitik

*Aktuell debatt: Svensk
migrationspolitik*

Anf. 1 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Den 3 mars presenterade regeringen tillsammans med Miljöpartiet en så kallad ramöverenskommelse om invandringspolitiken. Även om överenskommelsen än så länge måste sägas vara ganska oklar har den beskrivits av statsministern som historisk. I all sin ottydlighet pekar den också ut en tydlig färdriktning för invandringspolitiken. Jag menar att det är uppenbart att man generellt sett vill se en ökad invandring till Sverige. Det är lika uppenbart att man vill fortsätta föra en jämfört med andra länder i vår del av världen extrem och ansvarslös invandringspolitik.

Att Sveriges invandringspolitik verkligen är extrem i förhållande till andra länder är en uppfattning som jag knappast är ensam om. Till exempel kunde vi höra den då avgående statssekreteraren Lars Danielsson i en radiointervju för ett antal år sedan vittna om hur andra länder i Europa ser på svensk invandringspolitik. Han sade så här: Alla politiska partier i Sverige har varit överens om att vi ska ha en mycket liberal asyl- och migrationslagstiftning. Här skiljer vi oss från i stort sett alla andra medlemsstater i Europa. Effekten blir att de andra ser oss som lite tokiga extremister.

När andra länder i vår del av världen tenderar att omvärdera politiken, strama åt och ta ansvar väljer vår regering att tillsammans med Miljöpartiet, som är det mest extrema partiet i detta avseende, att gå i precis motsatt riktning.

Fru talman! Det gläder mig att vi kunde få denna debatt till stånd. Jag ser det som ett av mitt partis allra viktigaste uppdrag att stå upp för en öppen och saklig debatt i dessa frågor. Jag hoppas också att det är en inställning som delas av övriga partier och att vi även i denna fråga kan föra en saklig och öppen debatt värdig denna kammare.

Anf. 2 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Ämnet för dagen är överenskommelsen mellan Miljöpartiet och Alliansen på migrationspolitikens område. Det känns bra att ha en stabil parlamentarisk grund att stå på i riksdagen under de kommande åren. Kvar finns två ytterlighetspartier – ett som vill släppa ned ridån och stänga gränser både för dem på flykt och för dem som vill komma hit och

jobba och ett som vill släppa allt fritt utom för dem som vill lösa Sveriges demografiska utmaning och skapa konkurrenskraft.

Fru talman! Överenskommelsen innebär att Miljöpartiet och regeringen tar ett gemensamt ansvar för den samlade svenska asyl- och migrationspolitiken som den i dag är utformad: en reglerad invandring med ordning och reda i processerna och en migrationspolitik som ser och värdesätter att det finns en annan migration än den ofrivilliga.

Åtgärderna inom asylrätten rör frågor om biträden, antalet migrationsdomstolar, gode män, Migrationsverkets landinformation, kartläggningen av begreppet synnerligen ömmande omständigheter och frågan om familjeåterförening.

Det finns också ett behov av mer forskning på migrationsområdet. Fakta och forskning är viktiga ingredienser när ny och hållbar politik ska utvecklas. Dessutom berörs frågor om skolgång och hälso- och sjukvård för tillståndslösa och gömda. När det gäller vården avvaktar vi nu en utredning som mot bakgrund av Sveriges internationella åtaganden ska lämna förslag på hur en utvidgad skyldighet att erbjuda subventionerad vård kan utformas. Utredningens förslag kommer inom kort att skickas ut på remiss.

Fru talman! Överenskommelsen bekräftar att vår rättssäkra asylprocess har ett avslut och att detta beslut ska respekteras. Ett ja är ett ja, men ett nej är också ett nej. Den som får ett nej ska lämna landet. En aktiv återvändandepolitik är nödvändig för att upprätthålla trovärdigheten för vårt asylsystem. I och med budgeten finns de ekonomiska möjligheter som behövs för att få till stånd ett rättssäkert och effektivt återvändande- arbete. I och med överenskommelsen finns de tydliga politiska riktlinjerna för detta arbete.

I det europeiska samarbetet prioriterar vi genomförandet av Stockholmsprogrammet – särskilt det gemensamma europeiska asylsystemet. Det är mer konstruktivt att inom EU förbättra detta samarbete än att stå utanför och klaga men inte själv vara beredd att kavla upp ärmarna och göra något jobb.

Till exempel verkar Sverige för att fler i EU ska erbjuda vidarebo- sättning av kvotflyktingar. Sverige erbjuder 1 900 platser. Om hela EU skulle ha samma nivå i förhållande till sin befolkningsmängd skulle ca 100 000 personer kunna erbjudas skydd inom vår union.

Hur skulle man annars kunna lösa utdragna flyktingsituationer och hjälpa människor i behov av skydd om ingen längre driver frågan om vidarebosättning i unionen? Och hur skulle Sveriges situation förbättras om vi inte bidrar till att hjälpa Grekland att lösa det problematiska läge som landet befinner sig i? Svaret är, som oppositionen väl vet, att det inte skulle gå. Europeiska unionen må ha sina brister, men den är väldigt mycket bättre än alternativet – att stå ensam.

På arbetskraftsinvandringsområdet är vi överens om att den reform som vi i Alliansen genomförde tillsammans med Miljöpartiet 2008 ligger fast. Vi förutser inga förändringar på denna punkt utan kommer att fortsätta arbeta för att Sverige ska bli ett attraktivt land för människor som vill komma hit och arbeta och stärka vår konkurrenskraft.

Överenskommelsen innebär i alla delar att vi tar ett stort steg framåt och lägger en stabil politisk grund för de kommande årens verksamhet här i riksdagen och utanför den. Jag skulle vilja påstå att det är någonting

uniket över överenskommelsen. Det är inte så många andra länder som kan visa upp ett samarbete mellan en regering som består av de fyra allianspartierna och nu dessutom Miljöpartiet, som har kommit till och visat att man vill ta ansvar. Det tycker jag är ett bra och tydligt tecken på att vi är på väg i rätt riktning i fråga om migrationspolitiken i det här landet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrick Federley (C).

Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Vi har nu hört migrationsministern tala sig varm för överenskommelsen mellan regeringen och Miljöpartiet. Jag måste säga att det känns lite förvånande.

Låt mig ägna någon minut åt att återge tidigare uttalanden från migrationsministern från debattartiklar och från den här kammaren: Det duger inte att den som får avslag på sin asylansökan ska kunna stanna kvar i landet. Samtidigt bör fler utländska medborgare som dömts för grova brott utvisas. Dessutom vill vi slopa invandares rätt att fritt välja bostadsort. Tillräckliga kunskaper i svenska måste bli obligatoriskt. En rättssäker asylprocess ska innehålla regler som gör att alla får sin sak prövad, men den måste också våga stå upp för det kärvare budskapet att den som får avslag får lämna landet. Den som får ja ska få hjälp att komma in i Sverige och etablera sig. Den som får nej ska få hjälp att återvända hem. Det ska inte vara möjligt att kringgå regelverket genom att som tillståndslös stanna kvar efter ett avslag. Vi har en reglerad invandring i Sverige. Det har slagits fast gång på gång i denna kammare. Återvändandet måste därför fungera bättre än vad det har gjort historiskt. För den som fått avslag på sin asylansökan måste tiden mellan lagakraftvunnet beslut och utresa ur landet kortas betydligt jämfört med vad som är fallet i dag. Det är en fråga om respekt för rättsväsendet. En förutsättning för att detta ska bli verklighet är att färre går under jorden och i stället självmant medverkar till sitt eget återvändande. För dem som inte medverkar måste återvändandet med tvång bli mer effektivt.

Så här lät det för inte alltför länge sedan. Det senaste avsnittet var hämtat från en debatt i den här kammaren så sent som i höstas.

Nu vill jag påstå att migrationsministern har ändrat sig. Då är frågan hur trovärdigt det är egentligen. Det tidigare budskapet är någonting som Tobias Billström har kommunicerat om och om igen under många år. Det är inga lösryckta citat utan i högsta grad ett uttryck för de väldigt tydliga intentioner som migrationsministern har haft sedan han tillträdde – intentioner som han kapitalt har misslyckats med att förverkliga.

Det är ett misslyckande som nu blir komplett i och med uppgörelsen med Miljöpartiet. Hade jag varit Tobias Billström hade jag känt mig inte bara överkörd utan mäktat förnedrad av mitt eget parti och den regering jag företräder.

Fru talman! Jag sade i min inledning att Miljöpartiet är det mest extrema parti vi har när vi kommer till de här frågorna. De tvingade fram en så kallad amnesti senast när vi hade en socialdemokratisk regering i det här landet, och nu driver man nya krav på ännu en sådan amnesti.

För lite drygt fyra år sedan, när Tobias Billström precis hade tillträtt som migrationsminister, sade han följande i Sydsvenska Dagbladet: ”Vi kommer inte så länge som jag är migrationsminister att utfärda några generella amnestier eller tillfälliga asyllagstiftningar.”

Jag frågar mig vad man ska tro om det löftet i dag. Uppgörelsen med Miljöpartiet menar jag går väldigt tydligt i en riktning där man underlättar för illegala invandrare att vistas just illegalt i Sverige. Man ger dem i princip full tillgång till den svenska välfärden.

Det kan konstateras att regeringens politik för att få icke skyddsbehövande att återvända har misslyckats fullständigt. Vi har låtit riksdagens utredningstjänst titta på detta. Det man kan konstatera är att det stora flertalet vägrar att resa tillbaka frivilligt.

Sedan 2006 har Migrationsverket lämnat över mer än 40 000 ärenden till polisen för verkställande. I 70 procent av de fallen har polisen misslyckats. Om man ser till den senaste tioårsperioden är siffran 75 procent – tre av fyra fall misslyckas alltså. Det handlar om över 60 000 människor som fått avslag men som ändå inte lämnat landet.

Jag vill mena att det här är något som allvarligt skadar trovärdigheten i den svenska asyl- och invandringspolitiken. Den nya given, att man ska belöna dem som struntar i svensk lag och som gömmer sig undan myndigheter, sänder ut väldigt märkliga signaler. Det är något som kommer att minska respekten för negativa beslut i asylprocessen. Det skapar också en närmast bisarr situation där vi å ena sidan har en del av samhället som ska arbeta för att avvisa de människor som uppehåller sig illegalt i landet utan tillstånd och å andra sidan en annan del av samhället som ska arbeta för att underlätta för de illegala invandrarna att bo och vistas i Sverige. Det blir en bisarr situation.

Fru talman! Jag är både förvånad och oroad. Lösningen, menar jag, är inte att skapa incitament för människor att försätta sig i en otrygg och osäker tillvaro som illegala invandrare. Lösningen är att föra en ansvarsfull politik, att bekämpa illegal invandring, att se till att avvsningsbeslut verkligen verkställs och stå upp för den reglerade invandringspolitik som även migrationsministern vid många tillfällen tidigare har stått upp för och hyllat.

Detta menar jag, fru talman, är vad regeringen och i synnerhet migrationsminister Tobias Billström bör fokusera på under den här mandatperioden.

Anf. 4 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! I en vacker monter här utanför kammaren, på småstenar från stadsdelarna i Budapest där Raoul Wallenberg uppoffrande, tillgivet och ihärdigt vandrade, ligger en replik av hans almanacka från 1944. I denna antecknade han möten, klockslag, telefonnummer, utgifter för resor och bärare med mera. Det är en av få ägodelar som återlämnades till hans familj.

Med hjälp av skyddspassen, en föregångare till möjligheten att söka asyl, räddade Wallenberg många människor undan Förintelsen. Den svenska legationen i Budapest utfärdade provisoriska pass, intyg om inresevisum samt intyg om att personen ansökt om svenskt medborgarskap. Dessa dokument kom att spela en viktig roll för många människors räddning.

Raoul Wallenberg ansvarade även för det trettioåttal skyddade hus, ”svenskhuset”, som inrättades i det så kallade internationella ghetton i Budapest. Ghettot hade konstruerats av pilkorsarna för de judar som stod under internationellt beskydd. En omfattande organisation krävdes för att förse husen med mat och mediciner.

Jag är stolt över Raoul Wallenberg och för det Sverige gjort genom åren. Såsom han visade mod och civilkurage mot dem som en gång flydde nazisternas förföljelser måste vi i dag och i framtiden kunna erbjuda fristad för de människor som flyr vår tids totalitära regimer.

Detta stavas på ett juridiskt sätt: asylrätten. Asylrätten har sin grund i Genèvekonventionen som tillkom efter just erfarenheterna efter nazisternas grymheter under andra världskriget.

Människor som flyr ska ha rätt till en fristad. Tillsammans ska vi inom EU dela på ansvaret att garantera asylrätten. När människor får besked om uppehållstillstånd i ett land handlar det om att ta till vara deras unika möjligheter. Inte sällan har de med sig utbildning och kompetens som vi behöver här i Sverige.

Invandrare är ingen homogen grupp som ska ses som tärande på samhället. Inom gruppen invandrare finns individer med olika livserfarenheter. Varje människa som flyr förföljelse ska också få möjlighet att vara med och bidra till samhällets bästa. Varje invandrad människa som fått medborgarskap ska också kunna känna glädje och stolthet över att vara svensk. För mig som socialdemokrat handlar migration om människor och möjligheter.

Fru talman! Fram till 2015 kommer en stor del av den arbetande befolkningen att gå i pension. För att klara välfärden behövs de till Sverige nyanlända. Att dela in människor efter härkomst i ett ”vi” och ett ”dem” är inte att på bästa sätt rusta vårt land för framtiden. Inom tio år kommer konkurrensen om arbetskraften i Europa att ha hårdnat betydligt.

Jag som officer vet att det är viktigt att ha god beredskap. Det gäller även på det här området. För att vår beredskap ska vara god måste människor som söker sig hit få vara med och bidra till samhällets utveckling, var och en efter sin egen förmåga. Det bygget börjar i dag. Då har vi inte råd med ett kollektivistiskt synsätt som delar in medborgare i invandrare som en tärande del och endast etniska svenskar som en bidragande del i samhället. Fler människor som kan arbeta behövs för att vi ska kunna garantera välfärden i framtiden. Vi har inte råd att halka efter.

Fru talman! Migration handlar dock inte bara om Sverige, vår egen arbetsmarknad och våra behov utan än mer om världen, solidariteten och framtiden. Just nu är över en kvarts miljon människor på flykt från Libyen. Den rådande situationen i Nordafrika är bevis för att EU:s massflyktsdirektiv borde tillämpas för att säkerställa snabbt stöd till dem som nu flyr från krig och förtryck.

EU ska inte bygga murar mot omvärlden. Det är inte acceptabelt att människor tvingas riskera sina liv i rangliga båtar över Medelhavet från Nordafrika till Europa. Vi socialdemokrater vill se ett starkare samarbete i asyl- och flyktingpolitik inom EU och ett annat fokus.

Genèvekonventionen måste följas och asylrätten hävdas. Rätten att få skydd undan förföljelse är en individuell mänsklig rättighet. Alla länder som har undertecknat FN:s flyktingkonvention måste ha en öppen dörr för människor i behov av skydd.

Sverige och Europa är och ska förbli en fristad för människor som förföljs av politiska eller religiösa skäl, för fackligt engagemang, kön, sexuell läggning eller etnisk tillhörighet. Denna mänskliga rättighet får inte kopplas till arbetsmarknadens behov.

När många europeiska länder nu driver en allt striktare migrationspolitik måste Sveriges röst i EU vara än tydligare i kraven på ett gemensamt ansvarstagande och upprätthållande av internationella konventioner. Människor på flykt undan krig och förtryck i Nordafrika ska inte mötas av uttalanden om illegal migration och stängda gränser utan av ett värdigt mottagande och en rättssäker asylprocess.

(Applåder)

Anf. 5 MARIA FERM (MP):

Fru talman! I många europeiska länder har motsättningar och fattigdom skapat en framtidsrädsla och misstänksamhet mot omvärlden som utgjort en grogrund för främlingsfientliga partier. Vi har länge varit förskonade från förekomsten av främlingsfientliga partier på nationell nivå i Sverige, men trots att intoleransen i Sverige minskar har vi nu ett främlingsfientligt parti i riksdagen sedan valet 2010.

Erfarenheten från andra länder visar att förekomsten av främlingsfientliga partier riskerar att vrida debatten i en mer främlingsfientlig riktning, vilket öppnar upp för mer intolerans och riskerar att få etablerade partier att följa i samma riktning. Vi i Sverige ska inte gå den vägen. Vi ska inte låta ett främlingsfientligt parti påverka Sveriges tradition av öppenhet och humanitet. I stället ska vi gå i motsatt riktning. Politiken ska bli mer human. Det är så vi slår undan benen för främlingsfientliga krafter och garanterar att öppenheten och medmänskligheten stärks i vårt framtida Sverige.

Av den anledningen tog Miljöpartiet initiativ till ett brett samarbete om migrationspolitiken efter valet genom våra språkrör Maria Wetterstrand och Peter Eriksson. Regeringen var också intresserad av ett brett samarbete, och gemensamt har vi nu tagit fram en ramöverenskommelse som innebär en rad reformer som skapar förutsättningar för att Sverige kommer att vara ett land som är öppet mot omvärlden och som kan utgöra en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Med de överenskomna åtgärderna kommer fler människor att kunna bygga sin framtid i Sverige.

Historiskt sett är detta ett stort kliv, både för frågan och för oss gröna. Fram till för ett tag sedan var svensk migrationspolitik ett område där landets två största politiska partier – Socialdemokraterna och Moderaterna – för det mesta hade en gemensam linje. Möjligheterna för Miljöpartiet, eller något av de andra mindre partierna, att i opposition få gehör för någon del av sin politik inom området var som regel ytterst liten.

Jag är glad att genom överenskommelsen göra det möjligt för somaliska mammor och pappor att återförenas med sina barn. Sedan ett tag tillbaka är det i stort sett omöjligt för familjer från till exempel Somalia att kunna förenas i Sverige. Genom ett domstolsavgörande godtas inte dna-utredning som bevis på släktskap, vilket medfört att somaliska barn skilts från sina föräldrar när barnen fått stanna i Sverige eller att man och hustru skilts från varandra när den ena har fått stanna tillsammans med ett av barnen.

Miljöpartiet har nu fått igenom att familjer ska kunna återförenas i Sverige genom att visa på släktskap genom just dna-prov eller på andra sätt. Den som inte har formella flyktingskäl för att få stanna i landet kan av vissa särskilda skäl få stanna enligt en bestämmelse om synnerligen ömmande omständigheter. Denna har enligt Miljöpartiets och flyktingörelsens samstämmiga mening kommit att tillämpas onödigt hårt av rättsväsendet och Migrationsverket.

Detta har inneburit att svårt sjuka vuxna och barn riskerar att dö eller fara mycket illa om de åker tillbaka till sina hemländer därför att de inte har fått stanna i Sverige. Genom överenskommelsen med regeringen ska de personer som genom den hårda regeltolkningen hamnat utanför få stanna i landet, detta om det visar sig att människor som tidigare skulle ha fått stanna inte får stanna med dagens tillämpning.

Två av de absolut viktigaste reformerna genom överenskommelsen är att gömda barn antligen kommer att få rätt till skola och att gömda flyktingar får rätt till hälso- och sjukvård. De barn som lever gömda ska ha rätt till utbildning oavsett vilka val deras föräldrar har gjort, oavsett skäl till att de befinner sig i landet. Barns rätt till utbildning ska inte vara beroende av vilka val deras föräldrar gör.

Sverige har också ett folkrättsligt åtagande att ge personer som vistas i landet hälso- och sjukvård. När papperslösa personer inte får tillgång till denna vård bryter Sverige mot sina åtaganden. Antligen kommer detta också att förändras.

Ironiskt nog kan jag rikta ett tack till Sverigedemokraterna för det här tillfället att berätta om hur Miljöpartiet och regeringen kommer att göra livet bättre för många människor. Tack för tillfället att visa hur regeringen och Miljöpartiet tar ansvar för den svenska politiken och hur vi gemensamt förhindrar att Sverige opinionsmässigt och politikmässigt går samma väg som andra europeiska länder! Tack för tillfället att visa att politiker kan mötas över partigränserna för att göra vad som är bäst för Sverige!

(Applåder)

Anf. 6 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Vi vet att det flyttar och rör sig många människor mellan länder och världsdelar i dag. Det är inget nytt. Det har människor gjort i alla tider. Men det är klart att avstånden har minskat med snabba kommunikationer.

När vi tittar tillbaka i historien ser vi att det genom tiderna har visat sig svårt eller nästan omöjligt att i detalj beräkna och styra hur strömmen av människor rör sig. Det har också visat sig katastrofalt om ett land har försökt isolera sig och föra en extrem nationalistisk politik. Det är helt uppenbart att invandring och utvandring hör ihop med handel och ekonomisk utveckling, men också med frihet och demokrati. Därför har vi liberaler i alla tider velat ha så öppna samhällen som möjligt, välkomnande för dem som behöver skydd, öppna för dem som vill arbeta eller studera och öppna för dem som vill bedriva handel och göra affärer.

Nu ser vi hur Europa alltmer försöker utveckla en gemensam migrationspolitik. Gemensamma regler för visum och asyl är på gång. Vi stöder den utvecklingen från Folkpartiets och Alliansens sida och även från Miljöpartiets sida, som vi har hört.

Målet är inte att minska Sveriges ansvar, däremot att höja nivån i EU som helhet och se till att ansvaret fördelas mellan EU-länderna så att vi får ett EU som solidariskt ska dela på ansvaret för bland annat flyktingpolitiken.

Vi vet att vi här i riksdagen har två väldigt EU-negativa partier, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna. Därför känns det för mig väldigt bra att Alliansen har gjort den här blocköverskridande överenskommelsen med Miljöpartiet. Den överenskommelsen utgår från att vi ska fördjupa och utveckla det europeiska samarbetet med en gemensam politik och gemensamma regler för asylprövning.

Genom den här breda överenskommelsen är vi överens över blockgränsen om att dels värna asylrätten, dels välkomna arbetskraftsinvandringen utifrån svenska arbetsmarknadsregler. Vi är överens om att ansökan ska behandlas i en rättssäker prövning av myndighet och domstol. Och människor som enligt internationella konventioner och svensk lag är berättigade till skydd ska kunna få det i Sverige. Samtidigt är partierna också överens om att ett nej till uppehållstillstånd till den som inte uppfyller villkoren innebär att personen ska lämna landet.

Egentligen blandar de som är kritiska till invandring i Sverige ihop migrationspolitik och integrationspolitik. De hör ju nära samman. Till exempel Sverigedemokraterna brukar säga att invandrarna tar jobben från svenskarna. Samtidigt brukar de också säga att invandrarna inte jobbar tillräckligt mycket. Båda påståendena är fel. Sverige liksom övriga Europa behöver inflyttning på sikt för att möta det ökande behovet av arbetskraft.

Sedan är det en annan sak, och det är också en viktig fråga, att det genom åren varit stora brister i den svenska integrationspolitiken. Det har varit alldeles för många nyinflyttade som har stått utanför arbetsmarknaden under en lång tid. Detta tar en del som ett argument, ett mycket dåligt argument, för ett drastiskt invandringsstopp. Då är det betydligt bättre att i stället förkorta vägen från mottagande till arbete.

Därför är det viktigt att i sammanhanget nämna den nya lag om etablering för nyanlända som Alliansen har infört. Den lagen kommer att stödja migrationspolitiken och se till att många människors kompetens och arbetsförmåga kommer till sin rätt på ett mycket bättre sätt.

Fru talman! Några viktiga inslag i det nya arbetet med etablering för nyanlända är att en människa inte längre tas emot i första hand av socialtjänsten utan i stället i första hand med insatser för att komma i arbete. Arbetsförmedlingen tar över samordningsansvaret från kommunerna. Det är individuella insatser från dag ett. Arbetslinjen är tydlig i det nya systemet. Etableringsersättning utgår till den som aktivt deltar i insatserna.

Vi byter perspektiv, kan man säga, och ser möjligheterna mer än svårigheterna. Tidigare var ofta den första frågan till den som hade kommit till Sverige: Vad kan vi hjälpa dig med? Nu blir hellre den första frågan: Hur vill du bidra?

Samtidigt när vi talar om integration får vi inte glömma allt det positiva, verkligen inte, tvärtom. I dag går över 600 000 utlandsfödda varje dag till arbeten i vården, hemtjänsten, till IT-avdelningar och arkitektkontor med mera. Det är svårt att föreställa sig ett Sverige utan den arbetskraften.

Det som vi folkpartister hela tiden har brunnit för är ett EU och ett Sverige som är öppet och välkomnande mot omvärlden. Historien visar, menar jag, att det är en framtidsväg för Sverige och för Europa.
(Applåder)

I detta anförande instämde Ismail Kamil och Anna SteeleKarlström (båda FP) samt Fredrick Federley (C).

Anf. 7 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! För Centerpartiet handlar migrationspolitiken i grund och botten om möjligheten att röra sig över gränser. Med samma självklarhet som vi vill kunna studera och jobba i andra delar av världen vill vi att andra människor ska kunna komma till Sverige för att studera eller arbeta. På samma sätt som vi vill kunna få skydd om krig eller förföljelse uppstår i vårt land erbjuder vi på samma juridiska grund skydd åt dem som behöver söka det hos oss.

Centerpartiet skulle helst vilja se en värld där fri rörlighet råder och där alla kan välja att söka lyckan var helst hon önskar. Det är en lång väg tills vi kan nå det målet, men på vägen måste den svenska migrationspolitiken präglas av öppenhet, rättssäkerhet, generositet och humanitet.

Från tid till annan när världen upplever kriser och svåra stunder är det många som gör tolkningen av det som sker väldigt enkel för sig. I sökandet efter en förklaring söker man en syndabock som får klä skott för allt som är fel. Är det inte bögnas fel är det någon annans. Historiskt sett har det varit romer och judar som tydligast utmålats som samhällsostörtare och menliga samhällselement i något som man upplever annars skulle ha varit det helt perfekta samhället.

I dess värsta form uttryckte det sig under andra världskriget där miljontals judar utrotades i en industriell, kall och omänsklig process. Vi kan i dag se hur romer jagas framför allt på grund av sin grupptillhörighet i det moderna Europa. I Frankrike blev den jakten mycket tydlig under sommaren 2010, och vi kan se att samma jakt pågår i dessa dagar, nu senast i början av mars i Ungern.

I dag finns fortfarande antisemitismen kvar, trots den kunskap om historien som vi har i det svenska samhället. Vi kan också se antiziganismen puttra under ytan och ibland få tydligare uttryck än annars. Det nya element som tillkommit på senare tid är den alltmer växande islamofobin. I grunden har de alla samma vidriga karaktär av att tillskriva religiösa grupper eller etniciteter de sämsta egenskaper man själv kan uppfinna.

När Sverigedemokraterna har skanderat att de är de enda som säger sanningen, likt nyfrälsta predikanter, är det dags att de nu tar bladet från munnen och säger vad det är de menar. Säg som det är, att ni sverigedemokrater är politikens gamar som när er på olyckor människor råkar ut för, och i de fall ni ens kan ana att det är någon med invandrarbakgrund med i bilden väljer ni att exploatera det. Ni är politikens parasiter som exploaterar brott och sociala problem för egen vinnings skull. Ni tvekar inte att förvanska siffror, fakta och sanning i ert uppdrag, och det hänger samman med själva kärnan i er politik och er världsbild. Den stämmer inte med verkligheten.

När ett parti i Sveriges riksdag står och pekar finger åt en grupp invandrare som består av lika många åsikter, inriktningar och politiska uppfattningar som gruppen har huvuden skapar det ett tydligt utanförskap. Vem vill känna delaktighet med ett samhälle som, oavsett om det är sant eller inte, utmålar dem som några andra än de är, några som är en annan grupp, några som inte hör hit?

Varför lämnar migranter Sverige i dag för England eller Kanada? Jo, därför att vi inte har tillräckligt bra möjligheter att skapa arbete och en framtidstro för just dessa personer. I en del andra länder är det öppnare dörrar in på arbetsmarknaden, man har bättre möjligheter att få en bostad och bättre möjligheter att få en utbildning. Det gör att Sverige nu har fått en ström av migranter som väljer att lämna landet, migranter som vi kommer att behöva för att bygga den framtida välfärden.

I ett Sverige där Sverigedemokraterna får vara med och agera kommer det att innebära att trösklarna ska bli ännu högre, att man känner ett ännu större utanförskap och att fler begåvade och kompetenta människor som vill vara med och dela en gemensam framtid i Sverige kommer att lämna landet.

Hela grunden för extremism är utanförskap. Grunden för att utrota extremism är innanförskap. Sverigedemokraterna väljer att lägga grunden för extremism i sin politik, i sin retorik och sitt agerande. I Centerpartiet vill vi utrota extremismen.

Det ska sägas klart och tydligt, utan hymmel, utan lögn, att den retorik, det skuldbeläggande ni ägnar er åt av särskilt grupper muslimer är precis samma sak som man i århundraden har gjort med romer och med judar. Ni har bara valt att lägga ert fokus på en annan grupp, men det är samma unkna doft som sprider sig i rummen där rasismen och fobin uttalas.

Är det så att ni menar att det jag säger inte är sant, slut då upp bakom den överenskommelse som Alliansen och Miljöpartiet har gjort för att ta ansvar och föra en ansvarsfull migrationspolitik som bygger på rättssäkerhet. Migrationsprocessen har – om Jimmie Åkesson hade valt att läsa överenskommelsen hade han sett det – en tydlig början och ett tydligt slut. Där ger vi svar på en lång rad av de frågor som Jimmie Åkesson reste i sitt anförande. Det valde han att inte göra. Jimmie Åkesson ställer fler frågor än han kan ge svar på, och han väljer att inte ta debatten seriöst som han själv har begärt och att inte läsa det dokument som ger svar på de flesta av de frågor han valde att lyfta fram i sitt inledningsanförande.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ismail Kamil, Ulf Nilsson och Anna SteeleKarlström (alla FP).

Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Ibland måste det självklara sägas: Främlingsfientlighet kan inte bekämpas med lite mindre främlingsfientlighet; precis som mobbning inte kan bekämpas genom att fortsätta mobba – fast lite mindre; precis som våld inte kan bekämpas genom att tillåta våld – fast lite mindre.

Främlingsfientlighet och diskriminering bekämpas endast genom att man får en politik som tydligt visar en annan väg. En politik som tar sin utgångspunkt i mänskliga rättigheter och utan att väja tar strid för att försvara dessa rättigheter. En politik som skapar möjligheter för människor att få skydd undan krig och förföljelse och möjligheter att påbörja ett nytt liv med samma rättigheter och skyldigheter som vi andra åtnjuter här i Sverige.

Fru talman! Ibland måste det självklara sägas: En naken kejsare är inget annat än en naken kejsare. Och den migrationspolitiska överenskommelsen mellan de borgerliga partierna och Miljöpartiet är gjord av samma osynliga trådar som kejsarens kläder. Ändå presenterades den som ett underverk.

Vad består den då av egentligen? Jo, det är fyra utredningar på områdena rätt till vård för papperslösa, rätt till skola för papperslösa barn, kartläggning av begreppet ”synnerligen ömmande skäl” och översyn av de problem som kraven på pass och ID-handlingar medför vid familjeåterförening.

”Ramar”, säger man. ”Viljeinriktning”, säger man. Gott så – men var ligger viljan?

Överenskommelsen ger inga konkreta svar på vilka grupper som ska få rätt till vilken vård.

Överenskommelsen ger inga konkreta svar på när papperslösa barn ska få rätt till skola.

Den ger inte heller konkreta svar på när begreppet ”synnerligen ömmande” kan ändras så att till exempel apatiska flyktingbarn inte avvisas från Sverige.

Överenskommelsen ger inga konkreta svar till de somaliska föräldrar som väntar i smärtsam ovisshet på att få återförenas med sina barn. Familjerna fortsätter att vänta.

Fru talman! Ibland måste det självklara sägas: Om inte ramar har ett innehåll hänger de gapande tomma på väggen.

Överenskommelsen mellan borgerligheten och Miljöpartiet gapar tomt. Visst har man tagit till sig tanken om en fjärde migrationsdomstol, och visst har man även tagit till sig att det krävs certifierade tolkar, bättre kvalitet på landinformation och noggrannare beslutsmotiveringar. Men möjligheten att fylla ramen med verkligt innehåll – med beslut som i grunden förändrar livet för asylsökande och papperslösa i positiv riktning – har man försuttit. Kvar hänger en tom ram.

Efter valet var alla politiska partier till synes rörande överens: SD:s intåg skulle inte ge anledning till en så kallad dansk utveckling. En dansk utveckling innebär inte bara att mittenpartierna aktivt anpassar sig för att vinna väljare med främlingsfientlig politik. En dansk utveckling innebär även att etablerade mittenpartier överger sin vanliga politik för att blockera ännu värre politik.

Fru talman! Visst känner vi igen detta! Alldeles nyligen har vi hört exakt samma resonemang från Miljöpartiet. Vid presentationen av överenskommelsen hävdade borgarna och MP att överenskommelsen blockerar en dansk utveckling och stänger ute SD.

Men genom överenskommelsen överges helt grundläggande principer, till exempel rätt till vård som universell rättighet, och vad som borde vara ett självklart motstånd mot Moderaternas massavvisningspolitik. I

stället ansluter MP sig till en politik som de tidigare har varit mycket kritiska till, och huvudargumentet är att det annars skulle vara mycket värre. Detta är, fru talman, inget annat än just en dansk utveckling i svensk tappning!

Fru talman! I måndags kom en mycket intressant forskningsrapport från Göteborgs universitet. Den visar att en hårdare invandringspolitik inom samtliga partier ökar stödet för främlingsfientliga partier. Det visar att vi alla – samtliga partier på den politiska skalan – har ett ansvar om vi vill hindra en fortsatt främlingsfientlig utveckling. Då duger inte halv-hjärtade resonemang om att hårdare invandringspolitik blockerar för ännu värre åtstramningar, eller att breda överenskommelser i restriktiv riktning är önskvärda. Så är det självklart inte.

Fru talman! Ibland måste det självklara sägas: Dålig politik kan inte bekämpas med annan, lite mindre dålig politik. I stället ska vi svara på främlingsfientlighet, diskriminering och förakt för mänskliga rättigheter med ett tydligt alternativ – en annan politik. Vi i Vänsterpartiet driver en solidarisk och human migrationspolitik. Vi hoppas att övriga partier inser vilket ansvar de har och förstår vad det kan kosta oss alla att köpslå om mänskliga rättigheter.

(Applåder)

Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Den förälder som någon gång har varit med om att desperat leta efter sin lilla treåring som har sprungit bort vid midsommarstången eller i köpcentret vet hur det känns att för en kort sekund vara utan sitt barn, inte veta hur barnet mår, hur det har det, var det är och vad som kan ha hänt. Den tonårsförälder som har suttit uppe länge därför att tonåringen inte har kommit hem när hon lovade, inte svarar på sms och inte ringer vet hur det känns att för en sekund inte veta hur ens tonåring har det.

I vårt land finns mängder av människor som har flytt, flytt från fruktansvärda förhållanden, skilts från sina barn och nu väntar inte bara en timme, inte bara en natt, inte bara veckor eller månader utan år utan att veta hur deras barn har det. Vi har ett regelverk som gör att de inte kan återförenas med sina barn. Det gäller framför allt familjer från Somalia. Även om de har dna-bevis som kan visa att ”jag är förälder och det här är mina barn” sätter våra regler hinder för att de ska kunna återförenas.

Förra veckan träffade jag en mamma som har väntat i flera år på sina barn. Det var fyra barn, men ett barn har avlidit under tiden och nu är det bara tre.

En av de absolut viktigaste sakerna i den överenskommelse alliansregeringen och Miljöpartiet har slutit tillsammans är att vi ska lösa den här situationen, att vi inte ska utsätta människor för att vara skilda från sina barn eller från sina föräldrar.

Överenskommelsen är otroligt viktig, för den slår fast att vi värnar rätten att söka asyl. Människor som flyr flyr från något. Man flyr därför att man är desperat, därför att man inte kan fortsätta att leva under de förhållanden man lever i. Men man flyr självklart också till något – till hoppet om en bättre framtid.

Vi kommer aldrig någonsin att kunna hjälpa alla människor, men rätten att söka asyl, rätten för dem som lyckas fly att få sin sak noggrant och

rättssäkert provad, är helt grundläggande. Det är någonting vi är skyldiga varandra som medmänniskor men också skyldiga enligt internationella överenskommelser.

Vi ska ha en human och generös migrationspolitik, och det är det den här överenskommelsen kommer att öka möjligheterna till.

Många gånger pratar vi om Grekland och Greklands brister i att upprätthålla mänskliga rättigheter i asylprocessen. Men grekerna har också pratat om oss och ifrågasatt hur Sverige, som är ett föredöme på så många andra områden som handlar om mänskliga rättigheter, kan neka någonting så grundläggande som rätten till sjukvård. Att det är en del av överenskommelsen är vi kristdemokrater väldigt stolta och nöjda med.

Det är precis som rätten att gå i skolan, som är en rätt vi värnar om för alla barn i alla länder: Man ska ha rätt att utbilda sig. Men det är någonting som inte har varit möjligt för de barn vars föräldrar har tagit beslutet att gömma sig i vårt land. Den rätten ska gälla alla barn, för barn behöver få vara barn.

Vi kristdemokrater har varit den starkaste rösten i regeringen, och det tänker vi fortsätta att vara. Vår roll är att vara en röst för dem som själva är för svaga för att höras. Överenskommelsen ger många viktiga steg på rätt väg för en mer human, rättssäker och generös flykt- och migrationspolitik. Men vi kommer att fortsätta att driva andra förslag som vi står för och som vi är övertygade om skulle ge ännu bättre förutsättningar för de människor som är på flykt.

Att införa barnkonventionen i svensk lagstiftning är ett sådant krav. Ett annat är att de barn som kommer hit ensamma, utan sina föräldrar, ska kunna få en god man inom 24 timmar för att de ska ha en vuxen att lita på, en vuxen som kan se till deras rättigheter.

Vi kommer att fortsätta att driva på för att kvinnors situation i asylprocessen ska värnas, för kvinnor har en särskild situation. Kvinnor behöver kunna förhöras av en person av samma kön och behöver få någon som kan ha förståelse för det som kvinnan inte vågar berätta vid första eller andra samtalet.

Vi kommer att fortsätta att driva på för att öka kunskaperna hos Migrationsverkets handläggare om minoriteters situation. Det kan handla om sexuell läggning, religiösa minoriteter eller annat som gör att det finns särskilda skäl. Där är det viktigt att kunskaperna är tillräckliga, för att vi ska kunna göra en korrekt bedömning av vilka som har rätt att stanna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anna SteeleKarlström (FP).

Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det var inte utan att det framgick av Jimmie Åkessons inlägg att den del av överenskommelsen som säger att "ambitionen är att rätten till subventionerad hälso- och sjukvård ska utvidgas för vissa grupper som idag saknar tillgång till subventionerad hälso- och sjukvård" har väckt många frågor.

De svar som finns är att frågan om att utvidga skyldigheten för landsingen att erbjuda subventionerad hälso- och sjukvård åt asylsökande personer som håller sig undan verkställighet av ett beslut om avvisning

eller utvisning samt personer som befinner sig i Sverige utan att ha ansökt om nödvändiga tillstånd för att vistas i landet är föremål för utredning.

Även det som sägs om att barn som vistas i landet utan tillstånd ska få en utökad rätt till skolgång med utgångspunkt från de förslag som har lämnats av den statliga utredning som har sett över frågan gnager tydligen. I mitt tycke är det inte rimligt att straffa barn för att deras föräldrar försätter dem i en tillståndslös situation.

Fru talman! Andra delar av oppositionen verkar hittills, om man får döma av pressmeddelanden och uttalanden, mest irritera sig över vår prioritering av det europeiska samarbetet och mer konkret genomförandet av Stockholmsprogrammet och det gemensamma asylsystemet.

De var säkert inte ensamma om att lyfta på ögonbrynen när överenskommelsen med Miljöpartiet presenterades. I en europeisk kontext är överenskommelsen lite ovanlig, att en regering som vår ingår en överenskommelse med ett parti som Miljöpartiet. Men i Sverige förenar synen på rörlighet, humanitet och rättssäkerhet.

Jag är övertygad om att vår ovanliga kombination kommer att väcka nyfikenhet och kanske till och med öppna upp för nytänkande långt utanför denna kammare. Dessutom kommer rent konkret de EU-rättsakter, det vill säga lagstiftningsförslag, som nu måste genomföras att vinna gehör i kammaren, och därigenom minskas riskerna för förseningsavgifter.

Genom att vara en stat att lita på i europeiska sammanhang blir vi också en stat att lyssna på. Det har vi alla ett intresse av. Med tanke på vilka vindar som tyvärr blåser genom många av Europas stater i finanskrisens spår är detta behövligt.

Sverigedemokraternas representant i debatten pekar på att återvändandet av människor som har fått avslag på sina asylansökningar inte har varit tillräckligt omfattande sett över en tioårsperiod. Ja, just därför är det så betydelsefullt att överenskommelsen mellan regeringen och Miljöpartiet nu innebär att vi slår fast dels att överenskommelsen och därmed asylprocessen ska ha ett tydligt avslut, dels att ett väl fungerande återvändande – i första hand självmant men om det krävs med tvång – är en av förutsättningarna för att Sveriges asylsystem ska vara långsiktigt hållbart.

Tydligare än så kan det nog inte sägas. Såväl resurstilldelning som politisk styrning av ansvariga myndigheter – Migrationsverket, Polisen och Kriminalvårdens transporttjänst – kan med denna överenskommelse som bas säkerställas. Det arbete som redan har inletts under förra mandatperioden kommer nu att kunna intensifieras.

Men detta är tydligen ingenting för vår opposition. Vissa vill inte ens vara med i en europeisk kontext eller påverka eller bidra till detta.

Personligen vill jag gärna avsluta med att säga att jag är imponerad över den resa som Miljöpartiet har gjort när det gäller Europeiska unionen, och jag hoppas att flera partier i denna kammare förstår att om man vill göra skillnad i verkligheten måste man faktiskt också bottna i densamma.

I detta anförande instämde Anna SteeleKarlström (FP) och Fredrick Federley (C).

Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Mycket har sagts i debatten. Jag värdjade inledningsvis om en värdig debatt. Till vissa delar är den det. Inte minst migrationsministern tycker jag håller sig på en rimlig nivå. Men det finns också riktiga bottennapp i debatten. Jag tänker inte bemöda mig med att bemöta dem.

Om man vill uppnå något slags trovärdighet och förtroende hos väljarna tror jag inte att man kan förklara bort 30 års misslyckande med att säga att alla som pekar på de här problemen är elaka, onda, främlingsfientliga rasister som är kopplade till hemska händelser i historien och så vidare. Jag tror inte att det gynnar vare sig debatten eller det svenska samhället. Men tyvärr har debatten sett ut så under alldeles för lång tid. Det är bara att beklaga att det är på det viset.

Jag fick inte så många svar från migrationsministern på de frågor som jag ställde. Jag tänkte ställa ytterligare några frågor. Sedan inser jag att migrationsministern bara har ett par minuter till för att svara på dem, men jag tänker göra det i alla fall.

Uppgörelsen går delvis ut på att man luckrar upp asylpolitiken och luckrar upp reglerna för anhöriginvandring som faktiskt stramades åt något så sent som förra året. Man befäster en misslyckad politik för arbetskraftsinvandring, en arbetskraftsinvandring som vi har sett har blivit en andra chans för dem som har fått avslag på sina asylansökningar att ta sig in i Sverige.

Och illegala invandrare – sluta prata om papperslösa, för det är ny-språk på allra högsta nivå när det handlar om illegala invandrare – ger man nu, som jag sade tidigare, mer eller mindre full tillgång till den svenska välfärden, alldeles oavsett vad migrationsministern säger här.

Då frågar jag mig: Är det över huvud taget någon mening med att söka asyl i Sverige om det inte får någon praktisk betydelse, om negativa beslut i asylprocessen inte får några direkta konsekvenser för dem som får de besluten? Är det de signalerna vi vill sända ut? Är det detta man menar med rättssäkerhet när det begreppet används i debatten? Jag har svårt att förstå den kontexten.

Vi har uppenbarligen väldigt stora problem med illegal invandring. Som jag sade är det under de senaste tio åren 60 000 människor som har fått beslut om att lämna landet men inte har gjort det – 60 000 människor! Hur menar migrationsministern att problemen med illegal invandring ska lösas, om man i stället för att fokusera på att lösa problemen underlättar för dem som uppehåller sig illegalt i Sverige, som bor och vistas här illegalt, som är illegala invandrare? Hur ska vi lösa den problematiken?

Är det verkligen rimligt att belöna dem som struntar i att följa lagen och myndighetsbeslut och å andra sidan straffa dem som faktiskt följer lagen och väljer att följa myndighetsbeslut? Är det rättvist? Är det rättssäkert? Jag tycker inte det. Jag tycker inte att det är ett rättvist system.

Jag menar, fru talman, att migrationsministern har all anledning att vara orolig, inte bara därför att uppgörelsen är ett komplett misslyckande för migrationsministern utan också sett till de inte minst de moderata väljarna, som jag menar i hög utsträckning är mycket besvikna. När det närmar sig val får vi väl se om Moderaterna straffas för det. Jag hoppas det och tror det.

Sverige för en extrem invandringspolitik. Under 2010 var vi det tredje största mottagarlandet i Europa när det gäller asylsökande. Vi tar emot en tredjedel av alla så kallade ensamkommande barn, en tredjedel av alla kvotflyktingar i hela Europa – med en befolkning på nio miljoner människor.

Det är inte rimligt. Det är ansvarslöst. Jag vädjar till migrationsministern att omvärdera detta.

Anf. 12 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Det är inte något nytt att människor flyttar till andra länder för att söka sig ett bättre liv och förbättra levnadssituationen för sig själva, sina barn och sin familj. Se bara på vårt eget land! Mellan 1870 och 1920 lämnade en miljon svenskar ett fattigt Sverige för att söka lyckan utomlands. En tredjedel kom tillbaka, och den välfärd och de kunskaper som dessa återvändare hade med sig var det bistånd som Sverige fick av omvärlden vid den tidpunkten.

Arbetskraftsmigration är en naturlig del av en globaliserad värld. Vi är positiva till arbetskraftsinvandring, men det är viktigt att ha ett ordnat system, så att människor inte riskerar att utnyttjas.

En väl fungerande arbetskraftsinvandring, som tar sin utgångspunkt i vårt behov av arbetskraft, är viktig för svensk ekonomi och arbetsmarknad. Men det förutsätter bibehållen ordning och reda på arbetsmarknaden, med respekt för gällande villkor och kollektivavtal.

Om inte det kravet möts finns risk att människor utnyttjas, kränks och får illa på arbetsmarknaden och att löner successivt dumpas. Då blir arbetskraftsinvandringen kontraproduktiv och försvårar en fungerande arbetsmarknad.

Därför vill vi socialdemokrater att den svenska regeringen ändrar lagstiftningen kring arbetskraftsinvandring så att löner och arbetsvillkor genom kollektivavtalet också i verkligheten gäller för de människor som kommer hit och jobbar. Vi förväntar oss också att regeringen tar krafttag mot arbetsgivare som utnyttjar och tjäna pengar på andra människors utsatthet.

Fru talman! Migration handlar om en mängd med perspektiv som alla är viktiga. Men jag vill i detta andra anförande speciellt lyfta fram barnen.

För några dagar sedan uppmärksammade medierna två syskon som utan föräldrar skulle utvisas till Mongoliet. I dag läser vi om en treårig tjej född i Sverige med en pappa som har uppehållstillstånd. Ändå ska hon utvisas till Irak och skiljas från sin pappa.

Barn väljer inte själva att bli migranter. Barn väljer inte sina föräldrar eller den situation de befinner sig i. Barnets bästa ska vara vägledande vid beslut som rör barn. Sverige är ett av många länder som skrivit under barnkonventionen, och det förpliktar.

Vi socialdemokrater välkomna att Moderaterna blivit överkörda och att vi nu har en bred majoritet i riksdagen för alla barns rätt till vård och skola. Varje barn har rätt att gå i skolan, även när han eller hon är på flykt.

Vi är säkert också många som följt den serie av reportage om ensamkommande flyktingbarn som Svenska Dagbladet så förtjänstfullt har skrivit. Barn som flyr undan krig och tortyr, där familjemedlemmar blivit

avrättade eller försvunnit och de själva kanske misshandlade eller våldtagna, men som ändå lyckats överleva den långa flykten till Sverige. De är starka men sårbara och behöver mycket stöd för att kunna få en framtid här i Sverige.

Barnkonventionen är unik och slår fast att varje enskilt barn har vissa bestämda rättigheter som ingen stat, ingen regering och inget politiskt parti har rätt att sätta sig över.

Den utsatthet som asylsökande barn befinner sig i kräver att deras behov särskilt uppmärksammas i asylprocessen. Vi måste bli bättre på att se till att de barn som får illa får den hjälp och det stöd som ger dem möjligheten att få vara just barn. Därför vill vi socialdemokrater att barns egna asylskäl måste beaktas tydligare och barnets bästa alltid sättas först. (Applåder)

Anf. 13 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Överenskommelsen med regeringen innehåller självfallet inte all Miljöpartiets migrationspolitik. Men den tar steg i rätt riktning. Överenskommelsen innebär många förändringar som vi i Miljöpartiet bedömer kommer att göra situationen bättre för såväl dem som kommer hit för att arbeta eller studera som för dem som flyr hit undan förtryck och förföljelse. Vi ska tillsammans med regeringen bygga ut rättssystemet, stärka rättssäkerheten för enskilda och öka kunskapen i Sverige om migrationens effekter.

I Danmark har tongångarna blivit så hårda att Danmarks framtida välfärd står på spel. Det är välkänt att västeuropeiska länder står inför stora demografiska utmaningar som riskerar att sänka kvaliteten i välfärden när allt färre personer i arbetsför ålder kommer att behöva försörja allt fler äldre som lever allt längre. Därför är en öppenhet mot omvärlden och ökad rörlighet viktigt.

Danska företag har nu ställt sig bakom ett upprop om att tillväxten hotas på grund av de hårda tongångarna mot invandring hos politiker i Danmark. Bakom uppropet står företag som Carlsberg, Lego och Danske Bank.

I Sverige kommer vi inte att gå i samma fälla, utan vår öppenhet ska vara vår konkurrenskraft.

En aktuell rapport från Göteborgs universitet, som Vänsterpartiets företrädare hänvisade till tidigare i debatten, visar att om etablerade partier tar efter en hårdare politik från främlingsfientliga partier så ökar stödet för främlingsfientliga partier. När samhällsklimatet som helhet blir kallare ökar också motsättningarna och intoleransen. Även därför är denna överenskommelse viktig. Den går i en mer human riktning och slår fast att solidaritet och öppenhet ska vara ledorden för politiken.

Politiken innehåller många olika delar. Ofta hamnar fokus på det opinionsbildande arbetet, på regeringsfrågan eller på blockpolitiken. Men målet för alla dessa saker är något viktigare, nämligen det som är politikens kärna: att faktiskt åstadkomma förändring. Det har alltid varit och kommer alltid att vara De grönas fokus, så även i denna fråga.

När överenskommelsen har analyserats eller kritiserats har det ofta handlat om vem eller vilka partier som vann respektive förlorade förtroende eller vems politik som legitimerades.

För oss handlar uppgörelsen inte om ett politiskt spel. För oss handlar det om människorna som kommer att påverkas. De som kommer att kunna bygga sin framtid här som inte annars skulle ha fått det. De som kommer att kunna återförenas med sina barn som de varit åtskilda från i flera år. De som kan få vård och inte behöva hamna i ett livshotande tillstånd. De som får gå i skola. Det är de som är de verkliga vinnarna.

Att inte försöka få till förbättringar och en mer human politik utan i stället ställa sig vid sidan av och klaga är förvisso också en väg att gå. Men att inte göra någonting får också konsekvenser. Det skulle innebära att de som nu får möjlighet att återförenas inte skulle få det, att personer i behov av vård inte skulle få det och att papperslösa barns möjlighet till skolgång även i fortsättningen skulle vara upp till varje enskild rektor att besluta om.

För oss handlar det här inte om politiskt spel, varken gnäll om mas-sinvandring eller tomma ord om att det behövs en ordentlig opposition. För oss gröna handlar det om att göra skillnad för människor.
(Applåder)

Anf. 14 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! När vi lyssnar på inläggen från Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna får vi två helt olika bilder av den nuvarande migrationspolitiken. Enligt Vänsterpartiet är vi på väg mot en dansk utveckling, och vi styr Sverige i en invandringsfientlig riktning. Enligt Sverigedemokraterna är Sverige extremast i Europa när det gäller att ta emot invandrare.

Fru talman! Sanningen är att Sverige har en lagreglerad human asylpolitik som bygger på att alla får en rättssäker prövning och därefter ett ja eller nej. Sanningen är också att vi har en öppen arbetskraftsinvandring utifrån svenska regler på arbetsmarknaden. Denna arbetskraftsinvandring bidrar till svensk tillväxt och utveckling.

Det blev ett systemskifte i Sverige 2006 när den nya asylprocessen beslutades med bred enighet i riksdagen. Det nya sedan 2006 är att beslut om uppehållstillstånd fattas av myndighet och domstol i en juridisk process. Det är inte längre politiker som avgör besluten, utan tjänstemän och jurister. Det har inneburit mer rättssäkerhet i asylprocessen.

Samtidigt har ärendetiderna på Migrationsverket kortats, vilket är mycket positivt. Väntan på besked är inte lika lång som tidigare. Det är en framgång för den förda migrationspolitiken de senaste åren. Det är viktigt av mänskliga skäl att väntetiderna inte är för långa. Det är också lättare att acceptera ett eventuellt nej efter några månader än efter flera år.

Vi säger ofta att politiker inte ska lägga sig i enskilda fall, och det ska vi inte heller. Det betyder dock inte att vi ska sluta följa ärenden. Vi måste hela tiden vara uppmärksamma på eventuella brister och fel i systemet. Även om jag tycker att Sverige som helhet har en human flyktingpolitik och en öppen politik för arbetskraftsinvandring finns det viktiga delar att förbättra.

Vi har sett exempel på utvisningar som upprör de flesta, nämligen utvisade barn som bott i Sverige nästan hela sitt liv och som saknar anknytning till annat land. Vi har sett exempel på utvisning på grund av att ett hemland inte hjälper till att styrka en persons identitet. Vi har också

sett hur människor avstår från att gå till sjukvården för att det kostar mycket pengar eller för att de riskerar att där träffa på polisen.

Även där har Folkpartiet en klar inställning. Vi tycker att människor som bor i Sverige utan tillstånd inte ska ha alla rättigheter, men vi tycker inte att just vård och skola är ett lämpligt migrationspolitiskt verktyg.

Allt detta ingår i den överenskommelse som gjorts mellan Alliansen och Miljöpartiet om att se över och komma med förslag till förbättringar. Det innebär att frågor som har debatterats i Sverige i över tolv år äntligen närmar sig sin lösning.

Jag konstaterar att de extrema bilder av vår politik som vi har fått uppmålade från olika håll inte stämmer med verkligheten.

(Applåder)

Anf. 15 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! Man måste inse att man är riksdagsledamot och därmed får bära ansvar och använda de redskap man har till buds. Jimmie Åkesson är inte bara riksdagsledamot utan också partiledare. Han är en av de mest publicerade ledamöterna i denna kammare. Ändå står han här och gråter som ett barn och säger: Ingen lyssnar, ingen förstår och ingen gör någonting.

Det är trams. Det är inte att bära riksdagsledamotens ansvar. Det är dags att Jimmie Åkesson börjar göra det i stället för att insinuera sådant som inte stämmer. Om Jimmie Åkesson hade valt att läsa den överenskommelse som Alliansen har tillsammans med Miljöpartiet hade han sett att det inte finns ett ord om att vi ska ha någon amnesti. I Jimmies värld måste man för den som är rädd måla upp en bild av att detta sker. Om Jimmie Åkesson och Sverigedemokraterna inte kan måla upp den bilden har Jimmie Åkesson plötsligt inga väljare. Om man ser verkligheten som den är i fakta och siffror och inte i sverigedemokratisk retorik finns det ingen grund för Sverigedemokraternas väljarstöd.

Jimmie Åkesson har dock en poäng, nämligen att vi måste bli bättre när det gäller återvändandet. Det är något som vi återkommer till i överenskommelsen. Men jag anar en annan ton än vad vi menar med återvändande. Vi menar att tiden ska bli kort, men att det ska ske med humanitet, respekt och värdighet som vi skriver i överenskommelsen. Jag anar att Jimmie Åkesson vill att återvändandet ska ske med mer brutalitet och hårdare händer så att man verkligen markerar. Om det är det Jimmie Åkesson menar tycker jag att han ska säga det från kammarens talarstol i stället för att antyda att vi andra partier inte arbetar för ett återvändande för den som har fått avslag på sin asylansökan.

Ingen pratar om en fri invandring. På ett ideologiskt plan gör jag det gärna, men som jag sade i inledningen till mitt förra inlägg är det en lång väg innan världen ser ut så att vi kan ha en fri invandring. Det är också något som Jimmie Åkesson väljer att skapa rädsla för som om det finns en muslimsk komplott i världen för att ta över olika länder. Den typen av retorik tycker jag att vi kan lämna utanför kammaren om Jimmie Åkesson vill hålla sig till fakta.

Om vi ser på hur många som kommer nya till Sverige och hur många som lämnar landet är det inte så oerhört många som kommer till landet. Massinvandringen finns inte någon annanstans än i Sverigedemokraternas huvuden. Om Jimmie Åkesson menar allvar med att försöka få en

seriös debatt undrar jag: Står Sverigedemokraterna bakom en öppen och rättssäker migrationsprocess? Säg i så fall det. Det vägrade Jimmie Åkesson att göra i sitt förra anförande.

När det gäller frågan om vård är skillnaden tydlig mellan oss som har överenskommelsen och er. Ni vill se till att gravida kvinnor inte får föda på sjukhus. Kan vi tala klarspråk i stället för att hymla? Ni vill inte att den som är akut sjuk och är skadad och blödande ska kunna få vård på sjukhus. Säg det i stället för att hymla! Ni vill att barn ska användas som migrationspolitiska instrument så att man stormar in i skolor och skickar ut barnen för att föräldrarna ska komma efter. Hymla inte; säg det!

Med all önskvärd tydlighet har det på punkt efter punkt återigen visat sig att Sverigedemokraterna inte har något annat att komma med än inhumanitet och brutalitet. Det är inte något som hör hemma i svensk politik i en modern rättsstat.

(Applåder)

Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Överenskommelsen mellan borgerligheten och MP räcker inte för att säkerställa mänskliga rättigheter i Sverige. Nu behövs en stark politisk rörelse för en mänsklig och rättvis flyktingpolitik. Vänsterpartiet har tillsammans med delar av asylrörelsen länge verkat för en rad förändringar som måste genomföras för att åstadkomma detta. Jag ska räkna upp dem.

Skydd ska ges till dem som behöver det. Det innebär att massavvisning av människor till länder där det råder krig måste stoppas. Därför ska begreppet väpnad konflikt tydliggöras i lagstiftningen så att den stämmer överens med folkrätten. För att bryta dagens praxis som gör att till exempel apatiska barn avvisas från Sverige måste begreppet synnerligen ömmande omständigheter ändras. Dessutom måste bestämmelserna om kvinnors och hbt-personers särskilda asylskäl förbättras för att hindra avvísningar till hedersrelaterat våld eller förföljelse på grund av sexuell läggning.

Fru talman! Ibland måste det självklara tydligen sägas mycket klart. Rätten till vård är universell och individuell. Den gäller för alla och får aldrig bli ett migrationspolitiskt instrument. Alla asylsökande och papperslösa, inte bara barn utan även vuxna, ska ges samma rätt till vård som alla andra i Sverige. Allt annat bryter mot mänskliga rättigheter. Punkt!

Barn har rätt till sin familj, och kärleken är gränslös. Därför måste försörjningskravet för anhöriginvandring avskaffas och rätten till familjeåterförening utökas. Att borgerligheten inklusive MP talar om att hitta en lösning på problemen med de skärpta kraven på pass och id-handlingar är välkommet och mycket efterlängtat, men långt ifrån tillräckligt.

Det är helt naturligt och positivt att människor kan arbeta och röra sig mellan länder. Vänsterpartiet efterlyser en insikt om det systematiska missbruk av migranter som i dag sker under beteckningen arbetskraftsinvandring. För att skydda den utsatta migranten måste den som arbetar utan papper avkriminaliseras. I stället ska en tydlig skadeståndsskyldighet införas för de arbetsgivare som utnyttjar papperslösa. Ytterst krävs också att de papperslösa som i dag lever varaktigt i Sverige ska ges uppehållstillstånd och fullvärdiga möjligheter att bygga en framtid. Därför måste en regularisering genomföras i asylprocessen.

Vi kan inte acceptera att EU fortsätter att bygga murar mot flyktingar och skyddsbehövande. Dublinförordningen, Stockholmsprogrammet och återvändandedirektivet bryter sönder alla intentioner om upprätthållande av mänskliga rättigheter och en rättvis asylprövning. Det är häpnadsväckande att MP nu valt att ansluta sig till regeringen i dessa frågor.

Det som krävs är ett stopp av militariseringen vid EU:s yttre gränser och lagliga vägar för asylsökande in i Europa.

De vi inte ser eller hör finns också: de papperslösa, de gömda barnen som väntar på att återförenas med sina föräldrar och de asylsökande som drunknar i Medelhavet. Vänsterpartiet kommer att fortsätta att kämpa för dessa människors rätt att synas, höras och få sina mänskliga rättigheter respekterade.

Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! I mitt första anförande talade jag mest om våra skyldigheter. Det är det som vi kristdemokrater anser vara den bärande grunden för en human och generös migrationspolitik.

Men jag vill också passa på att tala om vad vi har att vinna, därför att det är en väldigt viktig aspekt att ha med. Det är någonting som ofta blir föremål för diskussion och debatt. Jag menar att vi har mycket att vinna på att ta emot människor från andra länder i vårt land.

I Jörns kommun i norra delen av Sverige var människor rädda. När Migrationsverket berättade att man tänkte öppna en anläggning för nyanlända flyktingar blev det protester. Människor i den lilla bygden ville inte ta emot främlingar. Människor sade: De är ju annorlunda, och vi vet inte vad det kommer att innebära. Det var därför människor protesterade.

Anläggningen öppnades. Men nu har flyktingströmmarna minskat något. Därför berättar Migrationsverket att man nu funderar på att stänga anläggningen. Då blir protesterna ännu större, därför att när man lär känna människor och när man faktiskt i sin vardag ser vad ett tillskott av nya människor innebär för ett litet samhälle och för en liten bygd är man inte rädd längre. Då vill man att de ska komma, och man vill att det ska komma fler, därför att man med egna ögon ser vad det innebär att få ett tillskott av nya människor med andra erfarenheter, andra kunskaper och annat att tillföra till det svenska samhället.

Så har det alltid varit. Hela Sveriges historia är fylld av att det har kommit människor från andra länder. Det är människor som har berikat vårt samhälle och som har kommit hit med sina erfarenheter och gjort Sverige till ett betydligt roligare och bättre land att leva i.

Men vi har också annat att vinna på detta, därför att de människor som kommer hit hjälper oss i en av de största, viktigaste och svåraste uppgifterna, nämligen att fortsätta jobba för fred, säkerhet och stabilitet i andra delar av världen.

De pengar som människor som har flytt till vårt land skickar tillbaka till anhöriga, vänner och släktingar i sina hemländer är tillsammans mer än hela världens samlade bistånd från stater. Vi skulle inte kunna göra samma insatser för att öka stabiliteten och öka sannolikheten för fred och trygghet i andra länder utan detta privata bistånd som skickas.

Vilhelm Moberg gör en ganska bra beskrivning i *Utvandrarna* och ger oss insikter om hur det var på den tiden då svenskar kände att framtiden inte fanns här utan någon annanstans och sökte sig bort. Dessa svenskar som tog sig härifrån till andra länder för att bygga sig en ny framtid hjälpte till att bygga dessa länder och skickade också tillbaka pengar och hjälpte till att stärka vårt samhälle som då hade det mycket tufft. På samma sätt måste vi se fördelarna med vad människor som kommer hit kan hjälpa till med både för att bygga vårt land och för att fortsätta bygga stabilitet i resten av världen.

(Applåder)

Anf. 18 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det fanns en gång en moderat partisekreterare som på nasal skånska brukade säga: Om en värvar en, som i sin tur värvar en, blir vi så många fler.

Det är inte utan att denna uppmaning faktiskt har sin plats också i denna kammare.

Visst är det så att Sverige tar emot många asylsökande. Men det är inte problemet. Problemet är i stället den bristande solidariteten i Europeiska unionen som gör att vissa medlemsstater i dag gör väldigt mycket medan andra gör väldigt lite. Brister i tillämpningen av den gemensamma lagstiftningen, brister i insikten om att en hög kvalitet i mottagandet av asylproceduren måste finnas i unionens alla 27 medlemsstater och avsaknaden av ett vidarebosättningssystem påverkar direkt fördelningen av de asylsökande som kommer till Europeiska unionen. Den ojämna fördelning som vi ser i dag är ingen naturlag utan en konsekvens av brist på harmonisering och solidaritet. Vi i Sverige måste värva fler medlemsstater i Europeiska unionen som bärare av denna tanke.

Regeringen och Miljöpartiet säger i överenskommelsen att vi prioriterar upprättandet av det gemensamma europeiska asylsystemet. Att avfärda inte bara detta utan också medlemskapet i Europeiska unionen är inte ägnat att inge förtroende, och det är precis det som de två ytterkantpartierna i denna kammare gör. Såväl Vänsterpartiet som Sverigedemokraterna säger nej till ett gemensamt europeiskt asylsystem med samma normer och med samma rättssäkerhetsgarantier för behandling av asylansökningar i Europeiska unionen oavsett om dessa lämnas in i Frankrike, Polen, Sverige eller Grekland. Samma syn har de när det gäller regler avseende mottagningsförhållanden och andra frågor.

Denna antipolitik, att ständigt befinna sig i positionen att säga nej till allting, är naturligtvis ytterligt bekväm, men den är varken framtidsinriktad eller realistisk. Det är endast genom att bejaka och använda sig av den arena som Europeiska unionen utgör som Sverige kan hoppas på att åstadkomma den solidaritet, den ansvarsfördelning och den gemensamma delaktighet som är nödvändig.

(Applåder)

Anf. 19 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Jag tycker att Fredrick Federleys anförande här visar att det är oerhört svårt att föra en civiliserad och saklig debatt i dessa frågor. Om man inte tycker som Fredrick Federley, om man inte vill ha en helt fri invandring och om man inte vill skapa ett splittrat samhälle där vi har

olika rättigheter för olika grupper baserat på etnicitet då vill man skicka militären in i skolor och gripa barn och neka gravida kvinnor att föda.

Kan Fredrick Federley ge mig ett enda exempel på när det svenska samhället har nekat någon att föda barn i Sverige? Jag känner inte till något sådant exempel. Det är möjligt att det finns. Det behövs inte någon förändring av lagstiftningen för att man ska få lov att föda barn i Sverige. Det är inte det som detta handlar om. Detta handlar om att ge illegala invandrare tillgång till den svenska välfärden och att göra det lättare för illegala invandrare att leva här. De partier som står bakom denna överenskommelse tycker nämligen inte att det är något problem med illegal invandring. Man ser inte det som ett problem, därför att man vill ha en i princip fri invandring. Därför vill man underlätta för dem som vistas här illegalt. Ni kan väl erkänna det i stället för att föra ned debatten till denna ociviliserade nivå.

Fru talman! Jag tänkte ändå tacka för denna debatt och för de sakliga inlägg som har förekommit här. Jag skulle också vilja avsluta med att ställa ytterligare en konkret fråga till migrationsministern. Som jag sade tidigare har vi sett hur inte minst Miljöpartiet driver krav på ytterligare amnestier. Då är min direkta och konkreta fråga till migrationsministern: Står migrationsministern fast vid löftet om att det under denna regerings tid och under hans tid som migrationsminister inte blir några fler amnestier i Sverige? Står migrationsministern fast vid detta löfte?

Anf. 20 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Vår välfärd hotas inte av mer invandring. Tvärtom hotas vår välfärd om inte fler människor kommer till Sverige och arbetar.

Vi behöver dock förbättra sfi-undervisningen och inte minst säkerställa människors möjligheter att få sina kunskaper validerade när de kommer till vårt land. Det är en debatt som vi kommer att få återkomma till här framöver.

Migrationsöverenskommelsen mellan regeringen och Miljöpartiet har en bra tanke, och det är att Sverigedemokraterna aldrig någonsin ska få inflytande över svensk migrationspolitik. Men vi socialdemokrater beklagar att överenskommelsen inte var bredare så att alla demokratiska partier hade enats kring en migrationspolitik som utgår från alla människors lika värde, som är solidarisk, rättssäker och human.

Vi hade också gärna sett att överenskommelsen hade gått längre, och jag har i mitt anförande tagit upp några av dessa frågor. Det handlar om att hindra exploateringen av människor på arbetsmarknaden och att ha en mer solidarisk hållning kring frågorna inom EU och ha mer fokus på barn och kvinnor.

Uppgåelsen är en uppgörelse om utredningar. Först i skarpt läge återstår det att se vad som kommer att bli faktiska förändringar i verkligheten.

Vi socialdemokrater kommer att fortsätta driva på för en förändring när det gäller synnerligen ömmande skäl, väpnad konflikt och anhöriginvandring, bara för att nämna några exempel. Det är en rödgrön linje som vi fortsätter att stå för.

Jag tackar för möjligheten till denna migrationsdebatt.
(Applåder)

Anf. 21 MARIA FERM (MP):

Fru talman! I såväl Sverige som övriga Europa har vi stora utmaningar att arbeta med. Hemlöshet förekommer i snart sagt alla svenska städer. Pensionärer lever i en verklighet där pensionen efter skatt och hyra minskar. Många upplever att samhället inte finns till för dem utan för andra. Här är jag som Miljöpartist inte överens med regeringen om hur vägarna framåt bär. Jag vill se ett annat Sverige, ett Sverige där inkomstskillnader minskar, där barnfamiljer har mer tid med varandra och där pensionen går att leva på. Det tror jag också är möjligt.

Sverige är ett av världens absolut rikaste länder. Vi kan rädda liv som annars inte hade gått att rädda, och vi kan vara en oas från hot, våld och förtryck – detta samtidigt som vi kan göra det allt bättre för svaga och utsatta grupper i vårt land. Här skiljer sig Miljöpartiets prioriteringar från regeringens, men vi är överens om att behov inte behöver ställas mot varandra. Sverige kan hjälpa asylsökande och andra flyende till tryggheten här samtidigt som sjukvården utvecklas, vårdköerna minskar och kriminaliteten bekämpas.

Att hjälpa asylsökande är att hjälpa sin medmänniska. Det är en mänsklig plikt, på samma sätt som liv räddas inom hälso- och sjukvården och kunskap ska byggas inom skolan. Det handlar om mänskliga skyldigheter som gör det bättre för alla och inte sämre för någon. Jag är riksdagsledamot för att jag vill göra skillnad. Jag vill göra livet bättre för mina medmänniskor, och just genom överenskommelsen med regeringen kan jag hjälpa till att göra livet bättre för många.

Avslutningsvis vill jag tacka migrationsminister Tobias Billström för ett bra inledande samarbete. Jag hoppas att vi tillsammans kan utveckla samarbetet under de kommande åren.

(Applåder)

Anf. 22 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Det är bra att den här debatten har blivit av, och det är bra att debatten har visat de olika alternativ i migrationspolitik som finns i kammaren.

Det är uppenbarligen så att vissa mer ser hot. De ser många hot men få möjligheter i omvärlden. Vi har sett exempel på att Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och även Socialdemokraterna gärna målar upp arbetskraftsinvandringen som ett hot. Alliansen och Miljöpartiet ser tvärtom inflyttad arbetskraft som en möjlighet, och vi vill underlätta för människor att pröva att arbeta i Sverige och Europa.

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna ser EU som ett hot. Ett hot mot vad, kan man fråga sig. Är det mot Sverige, mot svenskarna eller mot de politiska visioner partierna har? Själv försöker jag, liksom Alliansen och Miljöpartiet, se möjligheterna med ett EU som genom ett organiserat samarbete kan bygga upp ett humant mottagande av flyktingar och samtidigt ta emot arbetskraft under ordnade former.

Det är inte säkert att denna utveckling i EU går så fort som den borde. Det är möjligt att vi som tror på EU-samarbete kan bli besvikna, men jag kan inte tänka mig något bättre sätt att hantera flyktingströmmarna till och från Europa än att försöka utveckla det europeiska samarbetet. En human gemensam migrationspolitik i EU är den stora möjlighet vi har att möta framtiden, och denna möjlighet måste vi pröva.

Sverige, liksom övriga Europa, behöver arbetskraft på sikt. Hotet mot en positiv utveckling och en tillväxt i Sverige och Europa ligger inte i att människor flyttar hit, utan det verkliga hotet är rädsla som bygger murar och isolerar Sverige i framtiden. Den politiken vill vi inte följa. (Applåder)

Anf. 23 FREDRICK FEDERLEY (C):

Fru talman! Mycket ska man höra innan öronen trillar av. När man börjar ställa konkreta frågor om vad Sverigedemokraternas politik innehåller är det en ociviliserad debatt.

Lite kan jag nästan förstå vad det är Jimmie Åkesson säger, för jag, Maria Ferm och några till har varit ordförande i politiska ungdomsförbund. Då sitter man inte här inne och behöver inte ta det direkta ansvaret. Det är jätteskönt; man kan tycka vad man vill och måla upp bilder. Det är en bra politisk skola. Denna situation befann sig Sverigedemokraterna i fram till senaste valet. Nu när vi sitter i kammaren får vi dock börja ge svar på frågor och inte bara måla upp bilder som ingen känner igen.

Det finns fortfarande ingen massinvandring. När jag redovisar siffror för att det inte finns någon massinvandring säger man att det är en ociviliserad debatt. När jag ställer frågan om man menar att gravida kvinnor inte ska få vård säger man att ingen nekas. Men vill Sverigedemokraterna att detta ska ske lagligen, med stöd i lagen?

Då tycker jag att Sverigedemokraterna här ska deklarerat, vilket man inte har kunnat göra under tre anföranden, att Sverigedemokraterna står upp för att gravida, barn och akut sjuka ska få vård på svenska sjukhus. Det vore ett välkommet meddelande i den svenska debatten. Det kommer man dock inte att göra. Man vill nämligen inte bli konkret, för då måste man bära ansvar och se att världen inte är svart eller vit.

I grund och botten, fru talman, handlar migrationspolitiken om ifall man ser människor som en belastning eller en tillgång. Är de en tillgång bör man anse att alla människor är en tillgång, och i så fall bör vi välkomna människor att komma till landet och hjälpa till att bygga en gemensam framtid för Sverige. Anser man däremot att människor är en belastning borde också svenska medborgare vara en belastning. Eller är det så att det beror på var man är född eller vilken religion man har om man är en belastning eller inte?

Precis där tror jag att vi har kärnan i den svenska migrationspolitiska debatten nu. Det gör mig inte rädd – det gör mig skräckslagen. (Applåder)

Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Då stod vi här i kammaren. Borgerligheten försvarar sin politik, som till stora delar är en moderat avvisningspolitik och numera även stöds av Miljöpartiet.

Jag tror att det finns flera av de mindre, borgerliga partierna, till exempel Folkpartiet, Kristdemokraterna och kanske även Centern, som önskade att det var ett annat perspektiv som fick råda i migrationspolitiken. Så måste vi väl ändå tolka orden om öppenhet, välkomnande och generositet, inte minst från Emma Henriksson.

Från Socialdemokraterna fick vi positiva besked. Vågar vi tro att Socialdemokraterna axlar sin roll som del av arbetarrörelsen och inser att internationell solidaritet även innefattar den del av världen som kommer hit? Jag hoppas och välkomnar det.

Strindberg sade en gång: Det är synd om människorna. Om han hade levt tror jag att han hade sagt: Men allra mest synd är det ändå om Jimmie Åkesson. Ja, det är bara pinsamt.

Fru talman! Man bekämpar inte främlingsfientlighet med lite mindre främlingsfientlighet. Det borde vara självklart. Det enda som hjälper är en helt annan politik – en politik för mänskliga rättigheter och en rättssäker och värdig asylprocess. Vi ska inte träffa somaliska föräldrar som väntat förgäves på sina barn i årtal, och vi ska inte som i dag i Aftonbladet läsa om Firdeuws, tre år, som ska skiljas från sin pappa för att utvisas tillsammans med sin mamma till Irak. Det är inte värdigt Sverige.

En annan politik är möjlig, och Vänsterpartiet kommer fortsatt att stå för just den politiken.

Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! För Kristdemokraterna är utgångspunkten i migrationspolitiken att varje människa är unik och att varje människa är skyddsvärd. Med det menar vi också att det självklart är så att ingen människa är illegal. Det får vi nämligen höra ibland i debatten: illegala människor och illegala flyktingar. Det må vara så att det finns människor som uppehåller sig i vårt land som inte har ansökt om att få vara här eller människor som har ansökt men fått ett avslag, men det gör inte själva människan olaglig. Människan har absolut sitt fulla existensberättigande fortfarande.

För att vi ska fortsätta ha en mer öppen, mer generös och mer human migrationspolitik måste vi också göra ännu större ansträngningar på andra politikområden. I dag har debatten kretsat kring själva migrationspolitiken, men vi måste självklart också göra mycket mer för att förbättra möjligheterna och förutsättningarna för de människor som vi har gett en fristad i vårt land. Vi kan inte ge upp förrän Fatima och Baturay har precis samma möjligheter att få ett bra arbete som Felicia och Bengt har. Däri ligger skillnaden många gånger i dag, i namnet, inte i kunskaper, inte i erfarenheter, utan i namnet, just på grund av att vi är rädda.

Det kommer inte att samlas demonstrationståg av flyktingar som står och skriker om sina rättigheter här utanför. Därför måste vi kristdemokrater fortsätta att vara en röst för de människor som är för svaga för att själva kunna höras.

(Applåder)

Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Den här debatten har varit upplysande och tänkvärd. Tack så mycket alla deltagare! Den har visat på skillnaderna i svensk politik som den ser ut i dag efter Miljöpartiets överenskommelse med Alliansen. Och jag har noterat att i det betänkande som socialförsäkringsutskottet har behandlat har Miljöpartiet dragit tillbaka sin reservation om just amnesti.

Fru talman! Sveriges konkurrenskraft är beroende av att den kunniga och utbildade personen väljer Sverige framför andra stater. I ljuset av

detta framstår det därför som helt naturligt att regeringen med sina fyra partier, som under lång tid varit inställda på att Sveriges framgång stavas öppenhet mot omvärlden, nu knyter en allians för att befästa detta. Det är den långsiktiga inriktningen på detta projekt som är det viktiga. Slutmålet för det långsiktiga arbetet är att få Afrikas, Asiens, Sydamerikas med flera världsdelars bästa och mest välmotiverade arbetskraft att välja Sverige framför andra stater.

Det är först när Sverige framstår som mer attraktivt, mer inbjudande och mer tillgängligt än andra stater som vi kan känna oss säkra på att trygga de långsiktiga förutsättningarna för välstånd och den svenska välfärden. Naturligtvis är inte migrationsreglerna det enda instrumentet för att uppnå detta. Det finns många andra politikområden som måste samverka för att det ska bli på detta sätt. Men det går inte att bortse från att i en tid av aldrig tidigare skådad omfattning av mobilitet är förutsättningarna för rörelser över gränserna ett konkurrensmedel. Och i morgon får vi slutbetänkandet från Kommittén för cirkulär migration. Det är ju en händelse som ser ut som en tanke.

Den sterila idén om att envar nation ensam är kapabel att ekonomiskt trygga sina medborgares välfärd är inte bara världsfrånvärd, den är rent av farlig. Hur skulle lilla Sverige med blott 9 miljoner invånare, vars framgångar i ekonomiskt tillväxtskapande alltid har vilat på en blandning av öppenhet för nya idéer och en insikt om att fri handel och konkurrens skapar välstånd, kunna överleva utan att satsa på mobilitet?

Det är uppenbart för den som har lyssnat på den här diskussionen att framtiden ligger för Miljöpartiet och Alliansen och inte för de ständigt bakåtsträvande i oppositionen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att *fredagen den 1 april kl. 9.00* skulle arbetsplenum äga rum. Votering skulle äga rum efter debattens slut.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:270

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:270 Regeringens politik för solenergi
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 april 2011.

Prot. 2010/11:79
30 mars

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.
Stockholm den 29 mars 2011
Näringsdepartementet
Maud Olofsson (C)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2010/11:273

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:273 Ungdomars intresse för yrkesprogram
av Mikael Damberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 april 2011.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang och resor.

Stockholm den 28 mars 2011

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:106 till näringsutskottet

Framställning
2010/11:RS3 till konstitutionsutskottet

Motion
2010/11:MJ6 till miljö- och jordbruksutskottet

EU-dokument
KOM(2011)137 till konstitutionsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 23 maj*.
KOM(2011)144 till trafikutskottet

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Utbildningsutskottets betänkanden 2010/11:UbU10 och UbU11

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU17
Genomförande av det reviderade ekodesigndirektivet (prop. 2010/11:61).

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

7 § Komplettering av den nya plan- och bygglagen

*Komplettering av
den nya plan- och
bygglagen*

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU23
Komplettering av den nya plan- och bygglagen (prop. 2010/11:63).

Anf. 27 CARINA HERRSTEDT (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

Vi har flera gånger tidigare här debatterat och diskuterat att det finns ett stort behov av nybyggnation, och inte bara det utan även ett stort renoveringsbehov runt om i landet. Enkla, tydliga och välfungerande regler för plan- och byggprocessen är en viktig förutsättning för att fastighetsägare ska kunna bygga, bygga om och tillhandahålla bostäder som möter dessa behov.

Riksdagen har sedan tidigare antagit en ny plan- och bygglag som vi i dag debatterar och kompletterar. Plan- och bygglagens syfte var bland annat att öka effektiviteten i byggprocessen, att göra det enklare för medborgarna att förstå och ansöka om bygglov. Kompletteringarna vi nu diskuterar skulle klargöra vissa begrepp och förtydliga ännu mer.

En del av dessa frågor menar jag går inte i riktigt rätt riktning. Frågor som när ett bygglov träder i kraft, frågor kring överklagandeprocessen samt förslaget att endast publicera bygglov och förhandsbesked i Post- och Inrikes Tidningar är några exempel. För kommunens invånare är det mer naturligt att söka och ta del av informationen på kommunens redan välbekanta hemsida än att försöka ta reda på sin information i Post- och Inrikes Tidningar. I Byggprocessutredningen från 2008 fanns ett förslag om att kommunen på sin egen hemsida skulle kungöra beslut om bygglov och inte som nu, som regeringen föreslår, i Post- och Inrikes Tidningar.

I den nya lagtexten saknas klargörande när det gäller parts- och sakägarbegreppen som används i lagtexten. I förslaget framgår dessa begrepp inte tillräckligt tydligt. Oklarheter kan därför bli oundvikliga kring vem som är att betrakta som annan part och därmed också ska delges. Eftersom det är av stor betydelse för den enskildes möjlighet att tillvarata sina rättigheter är detta naturligtvis av största vikt. Vi har inte bara ansvar för att lagen ska kunna förstås och tillämpas av sakkunniga jurister, utan även våra medborgare måste kunna förstå den politiska jargongen ute i kommunerna. De politiskt verksamma i kommunerna måste också kunna förstå begreppen.

Jag skulle vilja likna detta förslag vid en dans där vi tar två steg fram och ett steg bakåt. Med det menar jag att ambitionerna med detta var

jättebra, och intentionerna var precis lika bra. Det är ett stort kliv framåt. Förslaget har tagits fram och presenterats, men vi är ändå inte helt nöjda. Vi beslutar oss för att komplettera det. Vi tar alltså ett steg ännu längre framåt. Men jag tycker inte att vi i alla fall når riktigt ända fram till de ursprungliga ambitionerna, så jag menar att det trots allt blir ett litet kliv tillbaka. Vi når helt enkelt inte riktigt fram.

Fru talman! Jag delar utskottets åsikt om att frågan om webbpublicering bör tas upp i ett vidare sammanhang. Men en resa måste börja någonstans, och jag tycker att den resan bör börja här och nu.

Anf. 28 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M):

Fru talman! I juni förra året antogs här i kammaren en ny plan- och bygglag som kommer att träda i kraft nu i maj. Det har sedan dess visat sig att kompletteringar behövs i några avseenden. Därför har det i propositionen som vi nu behandlar föreslagits vissa ändringar i lagen.

Dels kompletteras reglerna om hur beslut om lov och förhandsbesked vinner laga kraft i fråga om underrättelse till kända sakägare. Dels föreslås att sökande och en begränsad krets av andra berörda delges beslut om lov eller förhandsbesked. Ytterligare en förutsättning för marklov ska vara att åtgärden uppfyller vissa krav i plan- och bygglagen.

I reglerna om kontrollplaner föreslås också vissa ändringar, och en ny övergångsbestämmelse införs, där det till och med 2012 ges möjlighet för kommunen att göra undantag från de nya kraven på kontrollansvariga när kontrollansvarig utses. Dessutom innehåller propositionen flera redaktionella och lagtekniska ändringar. Förslaget är att lagändringarna träder i kraft samtidigt med den nya plan- och bygglagen, alltså den 2 maj i år.

Jag vill också påpeka att Regeringskansliet fortsätter att arbeta med frågor som rör den nya plan- och bygglagen, då det under arbetet med propositionen framförts behov av ytterligare ändringar. Det kommer ideligen nya motioner i ärenden som berör plan- och bygglagen.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Strandskyddsfrågor

8 § Strandskyddsfrågor

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU18
Strandskyddsfrågor (prop. 2010/11:64).

Anf. 29 JAN-OLOF LARSSON (S):

Fru talman! För knappt två år sedan beslutades det om den nya strandskyddslagen. Den skulle stärka skyddet vid hårt exploaterade kuster samtidigt som den skulle öppna upp för fler strandnära byggen i glest befolkade delar av landet. Från oppositionens sida ansåg vi att ansatsen var bra – det tidigare regelverket var inte tillräckligt robust för att stå emot det enorma trycket på dispenser i attraktiva områden. Många kom-

muner hade utnyttjat möjligheterna till dispens alltför generöst. Reglerna var inte heller tillräckligt nyanserade. Vissa lättnader kan vara motive-
rade i glest bebyggda områden.

I Sverige är stränderna till för alla. De första strandskyddsbestäm-
melserna skrevs i början av 1950-talet i avsikt att motverka exploateringen
av strandtomter runt Stockholm, Göteborg och Malmö. Tillgången till
badplatser, strandpromenader och fritt vatten skulle säkras för allmän-
heten.

Strandskyddet är i dag ett viktigt uttryck för den svenska allemansrät-
ten. Den generella tillgången till skog och mark, hav och sjöar – något
som i många länder är en exklusiv rättighet för några få – betraktas nu-
mera som en självklarhet. Därför är det hög tid att vi ändrar detta betrak-
telsesätt och mer aktivt värnar strandskyddet.

Den borgerliga regeringen har under sin tid vid makten gjort ett fler-
tal försök att förstöra strandskyddet. Genom att hänvisa till den viktiga
landsbygdsutvecklingen vill man skapa nya lättnader i skyddet och und-
dantag från reglerna. Man vill ytterligare öka kommunernas beslutande-
rätt i strandskyddsfrågor.

Strandskyddet har under senare år också fått större betydelse vad gäl-
ler klimatarbetet. Att i dag vara restriktiv till byggen invid vatten kan
löna sig för framtiden, för klimatförändringarnas effekter slår till med
full kraft. Stora samhällskostnader kan då undvikas när stränderna utsätts
för översvämningar, ras och erosion.

Fru talman! Regeringen har inte klarat sin uppgift, men det har
kanske inte varit syftet. Risken är nu stor att stränderna blir tillgängliga
för ett fåtal i stället för alla. Regeringens proposition *Två strandskydds-
frågor* ger ett tydligt uttryck för denna försvagning – uppluckrade regler
som kan slå hårt mot allemansrätten och innebära ett steg tillbaka i kli-
mat- och miljöarbetet.

Den borgerliga regeringen föreslår att kommunerna i stället för läns-
styrelsen får besluta om upphävande av och dispens från strandskyddet
även i de fall då strandskyddsområdet är ett statligt vattenskyddsområde
eller ett miljöskyddsområde enligt 7 kap. miljöbalken. Regeringen beto-
nar att förslaget stämmer överens med den övergripande inriktningen
från 2009 som innebar att kommunerna fick ökad beslutanderätt i strand-
skyddsfrågor.

Vi anser att förslaget bör avstyrkas eftersom effekterna kan bli nega-
tiva för skyddade vattenresurser. En kommun som av misstag eller av
misskötsel brister i sin tillsyn över exempelvis nya enskilda avlopp kan
försorsaka föroreningar i egen och flera andra kommuners vattenresurser.
Vi menar att i områden av riksintresse ska länsstyrelserna ha dispensrät-
ten, precis som vi ansåg för två år sedan.

Regeringen föreslår också att en del av Ångermanälvens mynning får
pekas ut som ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där
lättnader i strandskyddet gäller. Regeringen betonar att endast en del av
Ångermanälvens mynningsvik tillhör världsarvet Höga kusten och där-
med är undantaget från reglerna om landsbygdsutveckling. Man beskri-
ver området som ”ganska exploaterat” jämfört med de delar av Höga
kusten som ligger utanför Högakustenbron.

Vi anser att närheten till ett område som betecknas som världsarv bör
mana till restriktivitet. Utvecklingen av regionen, med stora möjligheter

för besöksnäringen, hör starkt samman med strandskyddets syften. Flera områden i Sverige har liksom Höga kusten höga naturvärden, och det är olyckligt om riksdagen utan ett större underlag ändrar reglerna för strandskydd enbart i detta specifika område. Frågan är hur snart regeringen kommer tillbaka för att mjuka upp reglerna i andra områden.

Fru talman! Att glesbefolkade områden med god tillgång till obebyggda stränder kan få fler dispenser utan att strandskyddets syften äventyras kan vi vara överens om. Men när regeringen anför sina skäl görs det på mycket otydliga grunder. Detta påtalade vi redan när vi debatterade frågan för två år sedan. Då kunde regeringen på intet sätt precisera vad man menade med landsbygdsutveckling. Nu anför regeringen som argument att området vid världsarvet Höga kusten är ”ganska exploaterat” och menar att det räcker som argument. Jag undrar: Finns det fler områden som regeringen anser är ”ganska exploaterade” och som kan exploateras betydligt mer?

Med den hållning som regeringspartierna har när det gäller strandskyddet är risken stor för att stränderna blir tillgängliga för ett fåtal i stället för alla. Det kommer att slå hårt mot allemansrätten och innebära ett steg tillbaka i klimat- och miljöarbetet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 6.

Anf. 30 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Få saker sätter vi som bor i detta land värde på så mycket som vår natur och att få röra sig fritt i den med hjälp av allemansrätten. Till det hör även möjligheten att kunna söka sig ned till vatten. För att säkra tillgången till vattnet har vi i Sverige infört bestämmelser om strandskydd. Strandskyddet är inte bara till för att främja det rörliga friluftslivet utan även för att skydda och hävda höga eller mycket höga naturvärden i det viktiga och ömtåliga område där land och vatten möts.

Miljöpartiet vill i en partimotion som vi kallar *Grönare stad är en trevligare stad* lyfta fram strandskyddets betydelse i stadsmiljö. Att ha tillgång till badplatser, strandpromenader och fritt vatten för alla som bor och lever i städer med dessa möjligheter är en fråga om livskvalitet. Därför behöver stränderna skyddas från exploatering. Regeringen har genomfört en uppluckring av strandskyddet, bland annat genom att överlåta ansvaret för dess tillämpning på kommunerna. Kommunerna har ett stort exploateringsintresse, vilket innebär att antalet dispenser riskerar att öka. Följden blir allt fler stränder och strandpromenader som är onåbara för stadens invånare.

I skenet av klimatförändringarna har behovet av ett stärkt strandskydd också blivit större. Bebyggelse i strandnära lägen kan på sikt riskera att svämmas över i takt med stigande vattenstånd och extremare väder. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om att stärka strandskyddet, och då som ett led i att skapa en hållbar stadsutveckling och att säkra medborgarnas rätt till oexploaterade stränder.

Däremot anser vi att fler dispenser kan ges i glesbefolkade områden med god tillgång till obebyggda stränder utan att strandskyddets syften äventyras. Men dessa lättnader, som ska bidra till utvecklingen, får inte bli prejudicerande på oklara grunder.

Regeringen måste vara tydligare i sina skäl. Redan i den tidigare strandskyddspropositionen var regeringen oklar i sin vägledning till

kommunerna om hur de bäst bevarar strandskyddet. Skarpa och tydliga formuleringar kan balansera lättnaderna i lagstiftningen och ge bra förutsättningar för den kommunala handläggningen.

Vidare anser vi att beslut som rör områden av riksintresse inte bör fattas på kommunal nivå, utan dessa beslut bör fattas direkt av länsstyrelserna.

Med detta, herr talman, stöder jag Miljöpartiets samtliga motioner. Men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation 6 under punkt 6 angående strandskydd i områden av riksintresse.

Anf. 31 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tror att de flesta av oss här när vi har rest runt om i Europa har slagits av hur olika det kan se ut runt sjöar och vid havet vad gäller exploatering med byggnader, hus och andra saker. En av många fina saker med Sverige är just att alla har tillgång till stränderna. Det är inte okej att bygga ett stort hotellkomplex precis nere vid havsstranden.

Så ser det inte ut på många andra ställen runt om i Europa. Där är stora delar av stränderna i princip privatiserade och bara tillgängliga för dem som kan betala för det. Så vill inte jag att det ska bli i Sverige. Kanske det inte riktigt går så långt med regeringens förslag. Men man tar tyvärr steg i den riktningen genom att man ytterligare luckrar upp strandskyddet.

Strandskyddet är otroligt viktigt just för att vi vill att stränderna ska vara tillgängliga för alla människor. Det är en del av allemansrätten. Därför är vi rödgröna kritiska mot regeringens förslag. Vi har reserverat oss mot det.

Vi är också kritiska till förslaget att öppna för exploatering vid Ångermanälvens mynningsvik. Precis i det området finns det ett världsarv. Även om det inte är i världsarvsområdet som exploateringen ska ske är det i angränsning till det.

Har man definierat ett område som världsarv förpliktar det också. Man måste göra avvägningen mellan ekonomiska intressen och miljön. Då är det väldigt viktigt att miljön och kulturhistorien får väga tyngst. Så blir det inte med regeringens förslag, och det tycker jag är väldigt illa.

Vi i Vänsterpartiet har också en egen motion i ärendet. Men för tids vinnande vill jag bara yrka bifall till de två rödgröna reservationerna nr 2 och 6.

Anf. 32 CHRISTER AKEJ (M):

Herr talman! Vi har här att ta ställning till ett betänkande som berör en proposition från regeringen med två strandskyddsfrågor och till detta två följdmotioner med ett antal yrkanden. Propositionen behandlar ändringar i miljöbalken beträffande regler om strandskydd. Ett av förslagen gäller att beslut om upphävande av dispens från strandskydd även då det är inom områden för statligt vattenskyddsområde eller miljöskyddsområde ska flyttas från länsstyrelsen till kommunen. Det andra förslaget innebär att Ångermanälvens mynningsvik får pekas ut som område för landsbygdsutveckling där lättnader för strandskydd gäller.

Sverige är ett fantastiskt land med en mycket varierad natur. Det finns stora slätter. Det finns böljande fält. Det finns stora skogar. Det finns ängar och betesmarker. Det finns hedlandskap. Det finns fjälllandskap.

Det finns i vårt land ett stort antal sjöar, många älvar och en lång kuststräcka. Alla de olika landskapstyperna har sin särart och är viktiga att vårda och bevara.

Många kommuner är för sin attraktion och till stor del även för näringslivet beroende av den unika naturen och många gånger också närheten till vatten. Vi har i Sverige också något unikt, nämligen allemansrätten, som många besökare från andra länder ser på med stor avundsjuka.

I Sverige är befolkningsstrukturen heterogen med större tätorter som har en kraftig befolkningstillväxt och en stor landsbygd och glesbygd som varje år tappar befolkning. Förra året i vårt land kunde vi konstatera att hälften av våra kommuner tappade befolkning.

Detta gör att om vi inte sätter in motkrafter kommer vi att få en alltmer heterogen befolkningsstruktur med allt fler orter och kommuner som avfolkas och som en dag får svårt att kunna ge sina invånare den service de önskar och är berättigade till. Det gör i sin tur att allt fler väljer att flytta från dessa trakter, och vi får en ond cirkel.

Herr talman! Självklart vill vi alla slå vakt om vår fina och varierade natur och även vår unika allemansrätt. Samtidigt vill jag att vi även i framtiden ska sträva efter att kunna ha en levande landsbygd och att det ska vara möjligt att bo och verka även på landsbygden under vettiga villkor.

Till följd av att vi har ett land som är så heterogent och med mycket olika förutsättningar måste vi därför ha en flexibel lagstiftning som möjliggör en lokal och regional anpassning. Det gäller i synnerhet beträffande bygg- och exploateringslagstiftningen.

Vi har storstadsområden med mycket höga exploateringstryck, och vi har glesbygd med näst intill obefintligt exploateringstryck där landsbygdsutveckling är både önskvärd och nödvändig för att hindra ett utdöende. Vill vi ha en utveckling av boende, företagande och arbetsmarknad i dessa områden måste det kunna vara tillåtet att i vissa specifika fall även kunna exploatera strandnära. Det kan handla om att bygga en turistanläggning där tillgång till stränder är en förutsättning. Det kan handla om att bygga bostäder för att kunna upprätthålla ett ekonomiskt och personellt underlag för kommersiell och offentlig service.

För något år sedan kunde man konstatera att reglerna för strandskydd behövde reformeras. Antalet dispenser hade ökat kraftigt och uppgick till runt 5 000 per år. Enligt Naturvårdsverket var bara en tredjedel av dessa lagliga. Det hade lagts en död hand på glesbygden samtidigt som man fortsatte att exploatera i redan hårt bebyggda sjönära områden.

Lagstiftningen tog inte hänsyn till skillnaderna mellan olika delar av vårt land. Tillämpningen uppfattades som godtycklig och slumpmässig. Kommunerna behövde också i större grad kunna planera för sin egen utveckling och byggnation.

Herr talman! Den 1 juli 2009 infördes därför i vårt land nya regler för strandskydd. Dessa innebar ett ökat lokalt och regionalt inflytande och en samordning med plan- och bygglagen. Dock ligger strandskyddsgränserna på 100–300 meter kvar. Syftet var att få en ökad differentiering och en bättre anpassning till de lokala förhållandena som skulle främja landsbygdsutveckling och behovet av utveckling så att hela Sverige kan leva.

Det skulle bli lättare att bygga strandnära i områden där det finns gott om orörda stränder och där exploateringsstrycket är lågt. Samtidigt skulle det bli tydligare och stärkta regler i områden som redan exploaterats hårt. Lagtexten har här preciserats för att ange vad som är särskilda skäl för undantag. Detta motverkar den smygbostadisering som skett av bland annat sjöbodan och uthus.

För att uppnå denna ökade differentiering och öka det lokala inflytandet flyttades beslutsrätten för upphävande av och dispens från strandskydd från staten via länsstyrelsen till kommunerna. Kommunerna ska vidare i sina översiktsplaner redovisa områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där vissa lättnader i strandskyddet avses tillämpas. Länsstyrelsen får rollen att särskilt bevaka strandskyddets intressen i den kommunala planläggningen. Länsstyrelsen har också rollen att överpröva kommunala beslut om upphävande av och dispenser från strandskydd.

För att nämna lite siffror kan jag säga att i dag är endast 10 procent av Sveriges stränder påverkade av bebyggelse. Den obebyggda kusten och stränderna utgör i vårt land 346 500 kilometer, vilket motsvarar åtta och ett halvt varv runt jorden.

Herr talman! I linje med den ändring jag nu berört i strandskyddet allmänt föreslår således regeringen att detta även ska gälla områden som är statliga vattenskyddsområden och miljöskyddsområden. Det är i dag länsstyrelsen som beslutar kring skyddsföreskrifterna för ett vattenskyddsområde, och på denna punkt föreslås ingen ändring. Syftet med ett vattenskyddsområde är att skydda en grund- och ytvattentäkt som nyttjas som vattentäkt. Det är således ett skydd för dricksvattnet som livsmedel. Syftet är däremot inte att hindra allmänheten från tillträde till området. Behovet av att samordna prövningarna synes därför begränsat.

Skyddsreglerna har olika syften, och bedömningarna avser inte samma frågor. Länsstyrelsens bedömning i frågan om skyddsföreskrifter för vattenskyddsområde bör inte ha någon betydelse i frågan om beslut kring strandskyddsfrågan. I stället blir det enklare och mer logiskt om kommunerna även i dessa områden får besluta i strandskyddsfrågor. Det kan då även här bli en samordning med bygglovshandlingen, och vi får mer enhetliga regler. Länsstyrelsen har också, som jag nämnt, rätten till överprövning av dispenser från strandskydd.

Oppositionspartierna framför i sina motioner och yrkanden att man vill motsätta sig att kommunerna får överta ansvaret för prövning av strandskyddsärenden. För mig synes det ologiskt. Kommunerna har redan ansvaret för planläggning av mark- och vattenområden inom kommunen. Beslutsgången blir också snabbare, då det är samma instans som beslutar i ärenden enligt plan- och bygglagen och i strandskyddsfrågan. Det finns också en samordning beträffande överprövning i dessa ärenden, då det samfällt sker hos länsstyrelsen i första instans. Vidare är det rimligen i kommunen som det finns bäst kännedom om de lokala förhållandena, och det är där man kan göra de bästa och mest balanserade övervägandena. Rimligen är det också lokalt som man har störst intresse av att värna om sin närmiljö, så att den enskilda kommunen behåller sin attraktion och sin unika miljö. I kommunerna är det också de av folket valda politikerna som beslutar i dessa frågor, medan det hos länsstyrelsen fattas beslut på tjänstemannanivå. Det är för mig ofattbart att oppositionspartierna inte har förtroende för sina politiker ute i kommunerna.

Herr talman! Jag vill slutligen yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet.
(Applåder)

Anf. 33 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Herr talman! Christer Akej pratar väl om allemansrätten, vari strandskyddet är en viktig del. Sedan kommer han in på att det innan vi ändrade lagen för två år sedan beviljades 2 000 dispenser, varav bara en tredjedel höll sig inom lagens rāmärken, av kommunerna.

De flesta felen begicks i områden med hårt tryck, inte i de områden som vi i den nya lagen avsåg skulle få en dispensmöjlighet för att man lättare skulle kunna utveckla landsbygden. Det var inte där brotten begicks. Där hade länsstyrelsen möjlighet och resurser för att kolla upp de dispenser som kommunerna hade gett. Det hade man inte i de andra områdena. Det var där felen begicks.

Ett argument i det här sammanhanget handlar om landsbygdsutveckling. Ett annat argument i dag är ”ganska exploaterat” – då kan man ändra det här. Min fråga i dag, liksom för två år sedan, är: Vad är landsbygdsutveckling? Vad innebär det? Innebär det fler fasta jobb? Vad är ”ganska exploaterat”? Hur mycket ska vara angripet? Jag kommer från en kommun i Bohuslän där det är hårt tryck. Där har man i alla år byggt ned till sjökanten, långt innan vi hade strandskyddet. Trots att man har varit frikostig och så vidare minskar invånarantalet för varje år som går. Det sker trots att de nästan bor i havet.

Min fråga är: Vad är landsbygdsutveckling? Vi bygger bostäder hemma, men vi minskar befolkningsunderlaget i alla fall. Det är viktigt att få svar på detta. Vad innebär ”ganska exploaterat” och landsbygdsutveckling?

Anf. 34 CHRISTER AKEJ (M) replik:

Herr talman! Först och främst, Jan-Olof Larsson, var det 5 000 dispenser. Sedan tycker jag att du i din replik faktiskt argumenterar för en ändring, för du konstaterar att det inte var bra som det var tidigare. Då tillät man just ytterligare exploatering i redan hårt exploaterade områden. Men i de områden som inte var exploaterade fick man inte till stånd en exploatering.

Till skillnad från Jan-Olof Larsson tror jag att det blir bättre om man litar på sina kommunpolitiker och lägger över frågan beträffande dispenser från strandskydd till kommunerna. Det måste rimligen vara ute i kommunen som man har den bästa överblicken och den bästa kunskapen om vad som är bra för just den kommunen, och man är givetvis också mest rädd om sin egen kommun.

Jag tror att det är viktigt att även lyfta ned frågan om landsbygdsutveckling. Jag tror inte att man i ett enhetligt dokument kan fastställa exakt vad som är landsbygdsutveckling för hela vårt land. Även det får ha en regional och lokal anpassning. Även där vill vi därför överlåta åt de kommunala beslutsfattarna att göra övervägningar inför sin planläggning, som sedan länsstyrelsen har en översyn över.

Anf. 35 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Herr talman! I förra debatten, när vi pratade om det här, var vi också för en förändring av strandskyddet. Vi ville öppna upp för de områden i Sverige där det fanns möjlighet att göra det och ge kommunerna möjlighet till dispens. Men i områden av riksintresse skulle besluten ligga kvar, och dispensmöjligheten skulle ligga på länsstyrelsen. Men då måste man stärka möjligheterna för länsstyrelsen att sköta det här. Man kan inte göra så som ni har gjort när det gäller djurskyddet, lägga över någonting och inte skicka dit resurserna. Då blir resultatet sämre. Man måste stärka länsstyrelserna, så att de klarar av det jobbet.

Jo, vi litar på kommunpolitikerna. Men när den här frågan var uppe för två år sedan var det hårt exploaterade kommuner, som Strömstad, Tanum, Sotenäs, Lysekil med flera, som skrev till oss och sade: Genomför inte detta! Vi klarar inte av det tryck man sätter på oss ute i kommunerna.

Det var kommunpolitiker i borgerligt styrda kommuner som skrev det här. Varför klarar man inte av det? Jo, det kom någon människa som sade: Jag vill bygga här. Jag skapar två arbetstillfällen, tre arbetstillfällen, fyra arbetstillfällen. Och så byggde man, och det blev inga arbetstillfällen. Det blev en sommarbostad. Det var det som hände i slutänden.

Vi lagstiftar om någonting här, att det ska vara landsbygdsutveckling, och du vill inte tala om vad landsbygdsutveckling är. Man måste väl åtminstone kunna garantera att det ger ett visst antal fasta årsarbeten? Annars är det ingen utveckling. Det är inte utveckling att sälja av det här till turister som inte skapar några jobb.

Vad är "ganska exploaterat" för någonting? Det står ju här i dag att vi ska anta ett lagförslag där det står "ganska exploaterat". Du vill inte tala om vad "ganska exploaterat" är. Det är helt sjukt, tycker jag.

Anf. 36 CHRISTER AKEJ (M) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att jag tror att det föreligger en ideologisk skillnad i synsättet mellan Jan-Olof Larsson och mig. Jan-Olof Larsson anser att det är här i riksdagen man ska fatta besluten och avgöra vad landsbygdsutveckling är. Man har inte tilltron till kommunpolitikerna. Det lyser också igenom i era reservationer, i motivet, att ni i princip förutsätter att om man lägger över dessa frågor till kommunerna kommer de att missköta det, och de kommer att begå misstag. Jag tycker att det är ledsamt att ni har den bristen på tilltro. Det är faktiskt era egna partikamrater som sitter i de flesta fullmäktigeförsamlingarna och är med och beslutar i de här frågorna. Att vi skulle vara bättre skickade till det här i riksdagen kan jag inte riktigt ha förståelse för.

Lita på dina partikamrater ute i kommunerna, Jan-Olof Larsson! Jag tror att det är där man har den bästa kunskapen, det största intresset och den högsta ambitionen för att det ska bli bra och för att man ska få hela Sverige att leva.

Herr talman! Parallellen med djurskyddet är lite rolig. Där brukar ni socialdemokrater klaga och säga att det är någonting som skulle ha legat kvar hos kommunerna och inte överförts till staten. Och i den här frågan vill ni att det ska vara tvärtom. Jag kan inte förstå den logiken. Många gånger är ni just det parti som vill ha saker och ting på låg nivå och ingen

överstatlig prövning, men här vill ni tydligen föra upp det på en högre nivå och inte visa någon tilltro till den lokala beslutsnivån.

Anf. 37 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Den 1 juli 2009 fick Sverige en ny strandskyddslagstiftning, och den fungerar av allt att döma väldigt bra. Den innebär ett fortsatt starkt strandskydd där nationella och kommunala intressen ansvarsfullt samverkar för att uppnå strandskyddets syfte, det vill säga att trygga förutsättningarna för allmänrättslig tillgång till strandområdena och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Det här med allmänrättslig tillgång var någonting som tillfördes i lagstiftningen för att man tydligt skulle se att det handlar om detta.

Utgångspunkten för Folkpartiet var och är att strandskyddet är ett nationellt ansvar och att det ska vara en skyddsbestämmelse i miljöbalken, men det måste finnas möjligheter till lokal anpassning eftersom förhållandena trots allt är väldigt olika i olika delar av landet. Tidigare hade den socialdemokratiska regeringen försökt att anpassa detta, precis som Jan-Olof Larsson sade i sitt anförande, men misslyckats att få ihop den ekvationen och få ett fungerande system.

Herr talman! Det låter på anförandena här som om vi alla är väldigt stolta över det svenska strandskyddet och vad det har inneburit för oss. Vi är kanske det land i Europa som har de mest skyddade stränderna och störst tillgång till stränderna. Därför måste ledstjärnan vid all förändring av strandskyddet vara att vi inte får äventyra det långsiktiga skyddet av stränderna. Det gäller både natur- och friluftsvärden och den biologiska mångfalden. Men det gäller att få en balans mellan bevarande och utveckling.

Den lagstiftning som gäller från den 1 juli 2009 ger ett ökat lokalt och regionalt inflytande i allmänhet. Inom vissa områden kan kommunerna peka ut områden för landsbygdsutveckling genom att jobba med sina översiktsplaner. Kommunen måste jobba ganska mycket med detta innan man får fram de här områdena. Det är för övrigt en lagstiftning som trädde i kraft i början av 2010. Det finns ett väldigt viktigt undantag, och det är kustområdena från Strömstad till Forsmark och området Höga kusten, som finns med i dagens betänkande.

Den förändringen som nu sker får man snarare se som en ändamålsenlig förändring. Gränsdragningen blev fel den gången, och det är mer ändamålsenligt nu. Man lyfter alltså över det från totalförbud till att kommunen har en möjlighet att pröva områden för landsbygdsutveckling. Det ska dessutom ske med stor restriktivitet, som det heter. Det gäller alla svenska kustområden plus de stora sjöarna. Det är verkligen inte fritt fram för att exploatera, utan det ska prövas i god ordning och med restriktivitet även i framtiden. Jag har inte sett något avslagsyrkande på det. Jag trodde att vi var ganska överens på den punkten, men av debatten här framgår det att det finns en glidande skala.

Något som också inträffade 2009 var att det blev en precisering i lagstiftningen för att förbättra tillämpningen. De särskilda skäl som man ska ha för att kunna ge dispens förtydligades i lagstiftningen. Andra viktiga saker som kom fram var den här passagezonen närmast stranden som

alltid måste finnas. Miljö- och friluftorganisationerna fick rätt att överklaga. Någon nämnde det här med smygomvandling av sjöbodar tidigare. Det blev väldigt tydligt att en ändrad användning av en byggnad inom strandskyddsområden också är dispenspliktigt. Det hade inte alls varit så tydligt tidigare. Det gör att den här lagstiftningen fungerar bra.

Herr talman! Varför gå tillbaka och tala om tidigare lagstiftningsändringen? Jo, jag tror att det krävs för att man ska kunna sätta in den förändring som nu föreslås i dagens betänkande i sitt sammanhang. Det handlar om att man även ska låta kommunerna ta hand om områden som är ett statligt vattenskyddsområde eller ett miljöskyddsområde. Det här ligger helt i linje med den tidigare inriktningen att det är kommunerna som har huvudansvaret att besluta i strandskyddsfrågor. Det ger ökade möjligheter för kommunerna att även inom dessa områden kunna samordna tillståndprocesserna.

Syftet med ett vattenskyddsområde och syftet med strandskyddet är helt olika, som Christer Akej tog upp tidigare. De berör visserligen varandra, men man måste inte alls behandla detta ihop. Som Christer sade har länsstyrelsen fortfarande hand om tillståndsgivningen när det gäller själva vattenskyddsområdet och föreskrifterna där.

Herr talman! Våren 2009, när riksdagen beslutade att överföra beslutanderätten till kommunerna, fanns det inget avslagsyrkande på grundförslaget. Man stod bakom det förslaget, precis som Jan-Olof Larsson har sagt här i dag. Jag läste betänkandet och såg reservation 4 där Socialdemokraterna i klartext skriver att beslutanderätten över strandskyddsbestämmelserna bör återföras till länsstyrelsen. Därför har jag en kommentar till Jan-Olof Larsson även om han har gett ett svar i den frågan tidigare i dag. Jag tycker att det måste vara ett krav att man talar om att Socialdemokraterna står bakom den lagstiftning som gäller i dag, det vill säga att det är kommunerna som har huvudansvaret för strandskyddet. I den här reservationen som tillstyrker motionen säger man precis tvärtom. Det framhävs i många andra sammanhang att det är mycket viktigt med lokal kännedom, men när det gäller strandskyddet verkar det inte vara det viktigaste.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet är lite mer diffusa när det gäller ansvarsfrågan. De säger lite allmänt att man måste stärka strandskyddet. Men man kan konstatera att det i alla reservationer finns ett grundmurat misstroende mot kommunernas förmåga att besluta i de här ärendena. Man skriver utan omsvep att det är en uppluckring av bestämmelserna att kommunerna har fått ta hand om tillämpningen av lagstiftningen. Det är inte sant. Det är samma lagstiftning. Det är inte så att kommunerna beslutar utifrån någon annan typ av lagstiftning.

I det regelverk som tillkom 2009 blev länsstyrelsernas roll väldigt tydlig när det gäller att utöva tillsyn över kommunerna och se till att de inte fattar beslut om att upphäva strandskyddet där man inte uppfyller kriterierna. Det har hänt vid en del tillfällen att länsstyrelsen har upphävt kommunens beslut, och det är precis så det ska fungera så att vi får en praxis på det här området.

I reservationerna tar man också upp risken för översvämningar. Det kommer säkert att bli en mycket aktuell fråga i framtiden. Klimatförändringen kommer av allt att döma att ge vattenflöden som kan innebära risk för översvämningar. Men det handlar inte i grunden om strandskydds-

bestämmelserna, utan det handlar om bestämmelserna i plan- och bygglagen. Redan 2008 infördes bestämmelser i plan- och bygglagen med hänvisning till de framtida riskerna för översvämningar. Vid lokaliseringssprövning av bebyggelse ska man ta hänsyn till risken för översvämningar och erosion. Det stod inte med tidigare. Då handlade det bland annat om hälsa, säkerhet och sådana frågor. Sedan tillkom just erosion och översvämningar. Jag tycker inte att man ska blanda ihop dessa lagstiftningar. Det har egentligen inte så mycket med avståndet från stranden att göra, utan det har ju med höjden över vattnet att göra.

Det har varit mycket diskussioner om landsbygdsutveckling och vad det innebär. Jag får upprepa det som har sagts, herr talman, nämligen att det är oerhört svårt att ha en exakt definition. Det är olika över olika delar av landet, men det som kan vara gemensamt är att man, när man tittar på områdena för landsbygdsutveckling, talar om positiva sysselsättningseffekter och ett ökat serviceunderlag för landsbygden. Det handlar då naturligtvis om både boendeutveckling och utveckling av olika typer av anläggningar som kan ge arbete. Det är, som sagt, olika på olika platser i Sverige.

När det gäller otydligheten är det värt att nämna att Boverket och Naturvårdsverket ganska snabbt efter att lagstiftningen kommit på plats gav ut en handbok om hur kommunerna ska agera i dessa frågor. Den handboken kommer nu också att bli en så kallad webbhandbok där man successivt för in rättspraxis så att kommunerna kan lära sig detta och arbeta efter de riktlinjer som finns.

Lagstiftningen kan inte styra längre än vad den gör. Sedan får verkligheten ge svar på frågan vad landsbygdsutveckling är på de olika platserna i landet.

(Applåder)

Anf. 38 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Herr talman! Lars Tysklind frågade om vi stod bakom det tidigare lagförslaget om strandskyddet. Det vi sade då, det vi säger i dag och det vi kommer att säga om ett antal år är att vi tyckte att det var viktigt att de områden där det fanns möjlighet och utrymme för att ge dispenser – i de glesbefolkade områdena, ofta i Norrlands inlandskommuner – skulle få möjlighet att ge dispens på kommunal nivå. Men när det gällde områden i Sverige med riksintresse – med riksintresse! – skulle beslutsnivån ligga på länsstyrelserna. Det tyckte vi var viktigt. Naturligtvis måste man då ha resurser för att klara av det.

Låt mig förtydliga mitt förra replikskifte med Moderaterna. Det var inte mina partikamrater som bad att vi inte skulle anta den lagen och lägga ansvaret på dem, utan det var era partikamrater, Lars Tysklind, som bad oss att inte lägga den bördan på kommunerna, eftersom de säger att de inte klarar av den.

När det handlar om klimatet och påverkan framdeles har jag ett tydligt exempel på det från min hemkommun. Där finns ett industriområde som man fått tillstånd att bygga nya fastigheter på. När det är fråga om ett industriområde är det helt andra krav som gäller än för ett bostadsområde. Då krävs inte den höjden. Det gick dock inte att sälja dem som industrifastigheter, vilket nog var syftet från början. Nu ska de i stället gå som bostäder. Därför har man gått till kommunen och fått beviljat av

kommunen att omvandla området till bostadsområde. Länsstyrelsen säger dock än så länge nej, eftersom det är helt fel nivå. De kommer att bli utsatta på grund av klimatförändringarna. Jag bara hoppas att länsstyrelsen står på sig.

Prot. 2010/11:79
30 mars

Strandskyddsfrågor

Anf. 39 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! När det gäller det sistnämnda tillämpar länsstyrelsen naturligtvis den lagstiftning som infördes 2008 i plan- och bygglagen, att man när man lokaliserar bebyggelse för boende, och annan bebyggelse också för den delen, ska ta hänsyn till risken för erosion och översvämningar. Det är ett naturligt krav.

Jag tackar Jan-Olof Larsson för svaret. Då kan vi tydligen lämna reservation 4 därhän så länge. Det finns ingen avsikt från Socialdemokraterna att driva frågan om att återföra strandskyddsbestämmelserna till länsstyrelserna, även om det faktiskt står så i klartext. Det är bara att konstatera att så inte blir fallet, och det tycker jag är bra.

Vad beträffar riksintressena finns det områden där stora delar av en kommun kan ha ett eller annat riksintresse. Det är alltså ett ganska trubbigt instrument. Det resonemang vi hade om detta, att kommunerna trots allt har huvudansvaret och fattar besluten och att länsstyrelserna är tillsynsmyndighet, är tillämpligt även på dessa områden. Där finns alltså inget motsatsförhållande.

Låt mig göra en liten kommentar beträffande de Bohuskommuner som Jan-Olof Larsson tog upp även förra gången vi debatterade frågan, alltså att de sagt att de inte klarade av detta. Det var inte riktigt så de sade. Eftersom de tillhörde ett sådant område där det inte skulle hända så mycket utan lagstiftningen skulle fortsätta att vara som den var, eller möjligtvis stärkas upp lite, såg de egentligen inte något syfte med att ta över detta. Det skulle inte ge andra möjligheter. Men att de inte skulle klara av det sade de inte.

Anf. 40 JAN-OLOF LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jo, det var precis det de sade. Jag kan vidimera det vid ett annat tillfälle, dock inte just nu eftersom jag inte har papperen med mig. Det var precis det de sade.

Vi vill återföra dispenserna till länsstyrelserna. Vi vill det, Lars Tysklind. Vi vill göra det i de områden som är av riksintresse. Det sade vi för två år sedan, det säger vi i dag och det kommer vi att säga i framtiden. Så är det.

När det gäller dispensererna konstaterades det tidigare att det gavs 5 000 dispenser varav en tredjedel var korrekta; så tror jag att det sades. Varför blir då inte de andra åtgärdade? Jo, därför att det inte finns resurser vid länsstyrelserna till det. Det gällde ju de hårt exploaterade områdena. Det gällde inte Norrlandskommunerna, för de klarade av det. De hade resurser eftersom det var så få som begärde dispens. Därför blir det hårdare bedömning där. Längre söderut i de hårt belastade områdena fanns inte resurser vid länsstyrelserna för att klara av att bedöma ansökningarna, och därför gled de mellan fingrarna på dem. Det delades ut många felaktiga dispenser, och de delades ut genom kommunernas försorg. Det var så då, och det är så i dag.

Anf. 41 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Att Socialdemokraterna och övriga rödgröna i oppositionen vill överföra beslutanderätten för riksintressen vad gäller strandskydd är helt klart. Det säger de tydligt i en annan reservation, så det har jag inte tvivlat ett ögonblick på.

Ofta när vi diskuterar strandskyddet har vi exempel från tiden före lagändringen den 1 juli 2009. De signaler vi nu får är inte att det fungerar sämre utan att det fungerar bättre. De renodlade rollerna är en av de faktorer som gör att det fungerar bättre. Framför allt blir det en effektivare tillståndsgivningsprocess när kommunerna har möjlighet att samordna. Detaljplaneläggning och strandskyddsdispens är ju inte vitt skilda beslut, utan de hör alltid ihop. Det finns inga belägg för att den förändring som skett skulle vara något som helst hot mot strandskyddet vare sig inom eller utanför områden för riksintresse.

När det gäller tillämpningen nämner Jan-Olof Larsson Norrlandslännen och andra län med god tillgång på sjöar. Man kan säga att det väl snarare var inom de högexploaterade områdena som dispensgivningen var stor. Tillämpningen över landet var väldigt olika. Det fanns vissa län där man var mycket strikt fastän det egentligen inte fanns någon anledning att vara strikt, medan man i områden som var högexploaterade borde ha varit striktare än man var. Den nya lagstiftningens förtydliganden och så vidare gör att tillämpningen blivit betydligt bättre. Även den tidigare nämnda handbok som Boverket och Naturvårdsverket gett ut syftar till att man ska få en enhetlig tillämpning över landet, vilket är mycket viktigt.

Anf. 42 PER ÅSLING (C):

Herr talman! År 2009 fattade riksdagen beslut om en ny strandskyddslagstiftning. Det är en fråga av stor betydelse för landsbygden och dess möjlighet till utveckling. Men även tätortsnära stränder berörs av beslutet på så sätt att de fått ett starkare skydd. Det kan tyckas som att det gått lång tid sedan 2009, men så är ju inte fallet. Vi har fortfarande inte sett det fulla resultatet av de beslut som fattades under förra mandatperioden. Flera av reglerna trädde dessutom inte i kraft förrän den 1 februari 2010. Vi får därför akta oss för att dra alltför långtgående slutsatser av hur det blev.

Ett av syftena med propositionen *Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden* var att ge en bättre lokal och regional förankring och skapa utvecklingsmöjligheter för landbygdsområden, speciellt i glest bebyggda områden. Där tillskapas nu attraktiva områden för fast boende.

På samma sätt som det är angeläget att säkra förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och ett långsiktigt hållbart skydd av strändernas naturvärden måste strandskyddet också kunna vara utformat efter faktiska lokala förutsättningar. Genom att som regeringen föreslår ge kommunerna huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande av dispens från strandskyddet har vi fått både ett mer legitimt regelverk och en effektivare beslutsprocess.

Herr talman! Det finns kommuner som har all anledning att ha en mycket restriktiv hållning till bebyggelse nära stränderna. Det finns också kommuner med långa obebyggda strandområden där bebyggelse kan accepteras utan att störa vare sig friluftsliv eller djur- och växtliv.

Med den nya lagstiftningen har dessa landsbygdsområden fått möjlighet att utvecklas samtidigt som de områden där stränderna redan har exploaterats, till exempel utmed västkusten och i Stockholms skärgård, har fått ett ännu starkare skydd.

Propositionen behandlar två strandskyddsfrågor. Det gäller för det första det område vid Ångermanälvens mynning som ska få pekas ut som ett område för landsbygdsutveckling. Jag anser att regeringen här har gjort en väl avvägd bedömning. En regering får inte vara så full av prestige att den inte är beredd att rätta till de missar som oundvikligen uppstår när man gör stora förändringar och fattar viktiga beslut, som skedde i 2009 års strandskyddslagstiftning. För det andra gäller förslaget att kommunerna i stället för länsstyrelserna ska få besluta om upphävande av dispens i strandskyddsärenden även i de fall då strandskyddsområdet är ett statligt vattenskyddsområde eller ett miljöskyddsområde. Förslaget tycker jag stämmer överens med den övergripande inriktningen i den nya strandskyddslagstiftningen, som vi tidigare har kommenterat.

Herr talman! Att ge kommunerna beslutanderätt ökar som jag ser det möjligheten för kommuner att samordna ärenden om bygglov och ärenden om strandskydd. Det innebär fördelar för bland annat kommunen och fastighetsägare i framför allt områden som omfattas av stora vattenskyddsområden, exempelvis östra Mälaren.

Låt mig avslutningsvis få yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 43 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Jag tror att vi alla som har stått i denna talarstol under debatten om betänkandet från miljö- och jordbruksutskottet om strandskyddet har börjat med att säga ungefär: För två år sedan tog vi ett beslut. Och det gjorde vi. Vi fattade ett bra beslut i denna kammare om förändring av strandskyddslagstiftningen. Kommunerna fick större befogenheter att tillåta bebyggelse i strandnära lägen.

Detta ska dock ske först efter att man pekat ut områden som är viktiga för utvecklingen av landsbygden i den kommunen och tagit in dessa områden i översiktsplanarbetet. Det går alltså inte att generellt se bort från regler. Det här ställer större krav på kommunerna än vad som var fallet tidigare. De måste bli tydliga med vad de ser som utveckling av sin kommun och vad de ser som landsbygdsutveckling. Jan-Olof Larsson har kommenterat detta tidigare ett par gånger.

Jag kan konstatera att landsbygdsutveckling till del är arbetstillfällen. Det är också social utveckling. Det är utveckling av det sociala kapitalet, av en bygds möjlighet att fortleva och att ha sin skola kvar och så vidare. Det kanske i första hand inte blir ett nytt arbetstillfälle, men det blir en kvarvarande effekt av det som redan finns. Landsbygdsutveckling är så mycket och så vitt. Att definiera det i lagstiftningstext är fullständigt omöjligt och skulle dessutom visa en bristande tilltro till de människor som lever, verkar och ska använda detta i sin dagliga gärning. Däremot är det oerhört viktigt att det är en del av översiktsplanarbetet och att man därmed blir tydlig om var potentialerna finns. Var finns utrymmena i respektive kommun för att göra detta?

Någon tidigare kollega sade att Sverige har över 300 000 kilometer kust och strand. 10 procent av dessa är utnyttjade för sjönära bebyggelse. I många områden finns en potential att rätt använda detta. Tidigare lagstiftning lade över dessa områden om inte en död hand så snudd på och gav inte de kommuner som har haft problem möjligheten att hålla emot. Vi kan se stora områden inte minst i våra storstadskommuner som är exploaterade på ett sätt som ingen i denna kammare skulle acceptera om vi kunde börja från scratch i dag. Med den nya lagstiftningen fick alltså kommunerna tydligare möjligheter att göra avvägningar, och det är bra.

Det betänkande vi i dag behandlar lyfter fram en liten del i detta. Som Per Åsling sade tidigare kan regeringen konstatera att vi här behövde göra en liten justering för att få lagstiftningen ännu tydligare, och då ska den göras. Det måste vara så att bygglovshantering och beviljande av dispens från strandskydd går hand i hand. Därmed inte sagt att vattenskyddsområdesbestämmelserna ska förändras. Så har aldrig någon yttrat sig, och så är inte tanken, utan det ligger kvar på länsstyrelserna, medan kommunerna nu även i detta sammanhang får ta ett helhetsgrepp och se om det finns möjligheter inom dessa områden eller inte. Det finns naturligtvis andra skyddsområden där restriktionen och länsstyrelsens beslutanderätt över området kommer att ligga kvar. De förändringar som görs nu kan synas vara marginella, men är nog så viktiga för många kommuner runt om i landet.

Herr talman! Brist på tydlighet har det talats om i dagens debatt och i reservationerna i betänkandet. Jag har precis motsatt uppfattning. Dagens betänkande är ett steg mot att göra lagstiftningen ännu något tydligare, att göra det ännu mer genomskinligt och transparent för den som vill jobba med dessa frågor aktivt som politiker i våra kommuner för att öka möjligheten för ett levande land i hela vårt land.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

I detta anförande instämde Roland Utbult (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Animaliska biprodukter och kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MJU22
Animaliska biprodukter och kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel (prop. 2010/11:67).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2010/11:SoU12
Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun
(prop. 2010/11:49).

*Ansvarsfördelning
mellan bosättnings-
kommun och
vistelsekommun*

Anf. 44 CATHARINA BRÅKENHJELM (S):

Herr talman! Nu är vi äntligen framme vid vägs ände när det gäller ärendet om hemtjänst i vistelsekommunerna. I betänkandet behandlas inte några motioner alls. Alla partier är helt överens om att detta är ett bra och genomarbetat förslag.

Jag och mina kolleger har kämpat med förslaget och frågan sedan 2002. Äntligen har vi i dag lagförslaget på riksdagens bord! Det är inte en dag för tidigt. Ärendet har en lång historia. Det har genom åren lagts fram ett antal motioner, men alla har avslagits med olika motiveringar.

Det här är ett ärende som har följts av många människor som bor i våra turistkommuner, inte minst i min egen hembygd Bohuslän där kommuner som Sotenäs, Orust och Tjörn mångdubblar sin befolkning sommartid. Det här tycker man är en viktig rättvisefråga. I takt med att allt fler äldre har bättre ekonomi och lever ett rörligare liv uppkommer nya problemställningar.

Herr talman! Det har nu blivit vanligt att man är i sina sommarhus långa tider, upp till halvårsvis. Om man då har hemtjänst beviljad i den kommun som man kommer ifrån har man också rätt till hemtjänst på sin sommar- eller vinterort. Så långt är det helt rätt och riktigt och självklart. Men när notan sedan ska betalas är det den kommun som man tillfälligt vistas i – alltså dess skattebetalare – som får betala och inte den kommun som får skatteinkomsten. Det är hur tokigt som helst!

Detta är ett mycket orättvist system som drabbar de små kommunerna allra hårdast. Dessutom blir personalbelastningen stor när så många fler människor kräver hemtjänst utöver den ordinarie verksamheten, framför allt under semestertid.

Lagen löser inte hela denna problematik, men den gör i alla fall att det finns pengar till att tillsätta den personal som behövs på sommaren. Ibland handlar det inte heller om gigantiska summor, men för den mindre kommunen kan det vara avgörande för om man har råd att ha kvar viss verksamhet som inte är lagstadgad. Det kan exempelvis vara daglig verksamhet, aktivitet för de äldre, efterrätterna på det särskilda boendet eller något annat som man får dra in på för att klara budgeten när man ska betala för sommargästernas hemtjänst. De stora kommunerna, som de flesta kommer ifrån, gör i stället stora vinster.

Någon sade, visserligen med ett visst mått av ironi, en gång i en debatt: Tänk om vi i någon mindre kommun hyrde en buss och lät alla hemtjänsttagare åka upp till Stockholm på sommarvistelse och bara damp ned där och sade att vi är här nu! Då skulle Stockholms stad få ordna fram personal kvickt som bara den och dessutom få betala hela notan. Så är dagens lag skriven.

Herr talman! Betänkandet innehåller därför en efterlängtd lagändring. Nu blir regelverket lika tydligt oavsett vilka tjänster man köper. I

dag kan man köpa gymnasieplatser för ungdomar i annan kommun. Man kan köpa operationer och sjukvård och man kan bli sjuk – bryta benet eller något sådant – i ett annat landsting. Men räkningen kommer till hemkommunen eller hemlandstinget.

Nu ändrar man lite grann i socialtjänstlagen och samlar reglerna i ett nytt kapitel samtidigt som grundprincipen om vistelsekommunernas yttersta ansvar för akut stöd och hjälp står fast.

I den nya lagen regleras också andra skäl till att man vistas i en annan kommun ibland. Det gäller exempelvis personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp och som därför måste vistas i en annan kommun. Det föreslås också en skyldighet för vistelsekommunen att hjälpa till när det gäller personer med funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom som behöver speciella insatser för att kunna vistas en tid i en annan kommun.

Lagen reglerar också situationen för hemlösa som har beslut om att bo i annan kommun och dessutom för personer som är under kriminalvårdens försorg och som är i behov av särskilt stöd.

För den enskilda människan är det jätte viktigt att man har full frihet att befinna sig var man vill i landet oavsett om man är i behov av stöd eller inte. Då är det mycket viktigt att det finns ett klart och tydligt regelverk så att det inte uppstår några konflikter mellan kommuner som gör att det blir svårt att få den hjälp man behöver eller att det drar ut långt på tiden.

Med detta lagförslag blir lagen tydlig: Bosättningskommunerna ska betala för de tjänster som hemkommunerna själva har fattat beslut om och som de också i bästa fall har budgeterat för.

Herr talman! Föredömligt nog föreslås lagen träda i kraft redan den 1 maj i år. Vi yrkar med glädje bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 45 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Detta ärende kanske inte är det viktigaste för Kommunsvrige som vi ska behandla under denna mandatperiod. Men för många kommuner är möjligheten att nu få ersättning för omsorg, stöd och service till personer som tillfälligt vistas i kommunen ett viktigt, efterlängtat och rättvist beslut som vi nu kommer att fatta.

Från Alliansen är detta något som vi efterfrågat under mycket lång tid varför det i dag är med stor tillfredsställelse som vi kan fatta beslut om en ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.

Inom landstingsvärlden och landstingssjukvården har det länge varit ordnat så att den som besöker en sjukvårdsinrättning i ett annat landsting också får kostnaderna för sjukvården dirigerade till sitt hemlandsting. Att detta inte har kunnat lösas tidigare inom Kommunsvrige, även om det under lång tid har funnits en majoritet för detta i riksdagen, måste därför tillskrivas den tidigare S-märkta regeringen. För alliansregeringen innebär detta att arbetet fick påbörjas på ruta ett för nu drygt fyra år sedan.

Herr talman! Erfarenheten är att den sommaturism som tidigare i typfallet representerades av ett par veckors vistelse på annan ort och måttliga omsorgsbehov nu och i framtiden i stället ersätts av en person med större omsorgsbehov och ett boende som många gånger sträcker sig till flera månader. Den tidigare typiska sommargästen har nu ersatts av en säsongsboende som har helt andra krav på serviceutbud. Därför kommer denna reform förmodligen att få ännu större effekt i framtiden än

vad vi kan se i dag. Dessa tendenser till resmönster får antas öka snarare än minska. Vi ser att de utredningar som gjordes inför detta beslut redan i många lägen är inaktuella.

Även om reformen är eftertraktad och minskar orättvisorna kommer den inte fullt ut att ersätta vistelsekommunen för alla kostnader som kan uppstå. Många gånger är exempelvis hemtjänsten dyrare om den utförs i en sommarstuga eller annan sommarbostad än i ett ordinarie boende. Därför finns det anledning för regering och riksdag att följa upp denna fråga för att se hur reformen slår i verkligheten.

Det finns fler gemensamma faktorer än att det handlar om sommarköna kommuner och kustnära orter när det gäller de kommuner som i större utsträckning än andra har fått betala notan för omsorg från andra bosättningskommuner. Flera av dessa sommarkommuner är mindre än snittet. Det är kommuner som inte har den starkaste ekonomin. Därmed är det kommuner som har varit mer utsatta än andra. På så sätt är denna proposition även en rättvisereform om man ser till fördelningseffekter.

I exempelvis Borgholm på Öland, som kanske är Sveriges mesta sommarkommun, uppskattar man kostnaden för sommargästernas omsorg till omkring 3 procent av verksamhetens totala kostnader. Kostnaderna kan därmed inte ses som försumbara.

Vidare sker denna ökning under den tid på året då det är absolut svårast, och dyrast, att rekrytera personal. Många gånger är också framförhållningen på de gäster som kommer så pass kort att man dessutom tvingas extrainkalla personal eller låta personal jobba övertid till ytterligare ökade kostnader.

Alla gäster är givetvis hjärtligt välkomna; det tror jag är viktigt att poängtera. Men med en bättre lagstiftning kan också gäster i Borgholm och andra sommarkommuner känna sig verkligen välkomna. Det är det som reformen går ut på. Vi tycker att den rörlighet som vi utan rörelsehinder och utan funktionsnedsättningar ser som självklar ska vara lika naturlig för alla. Detta är också syftet med reformen.

Avslutningsvis, herr talman, hoppas jag därmed att vi genom den proposition som vi i dag kommer att anta får alla sommargäster att känna sig särskilt välkomna till sina vistelser i det sommarvackra Sverige!

Anf. 46 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Äntligen, säger nog många! Detta är efterlängtat av många personer som på grund av oklarheter tyvärr har bollats mellan kommuner. Också för kommunerna är lagförslaget efterlängtat. Nu förtydligas ansvaret. Det kommer att innebära att det blir mindre tvister mellan kommuner, men framför allt stärker det den enskildes rättsäkerhet.

Förlorarna i hanteringen när kommunerna har skjutit över ansvaret mellan varandra har varit de personer som har haft behov av socialtjänstens insatser. Men det har också inneburit stora problem för kommunerna när de ska planera sin verksamhet. För personer som har utsatts för våld eller andra övergrepp och som måste flytta för att garanteras trygghet kommer denna lagändring att vara till stor nytta.

Herr talman! För äldre personer, personer med funktionsnedsättning eller personer som är allvarligt sjuka kommer lagändringen att skapa

goda förutsättningar för en ökad livskvalitet genom minskad oro inför en resa och en ökad trygghet när man ska besöka andra platser eller göra en kortare resa eftersom man då garanteras det stöd och den service som man behöver utifrån sina behov i stället för att fokus riktas mot administration och byråkrati mellan kommuner.

Anf. 47 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Det är alltid en process att gå från förslag till lag. Ibland kan det ta tid. Min föregångare här i riksdagen, Rosita Runegrund från Tjörn, drev frågan om vistelsekommun kontra bosättningskommun under lång tid, år efter år. I dag behandlar vi ett förslag om ansvarsfördelningen mellan bosättningskommun och vistelsekommun.

De personer som har haft behov av stöd och hjälp genom socialtjänsten, exempelvis äldre personer med hemtjänst, har haft rätt att kräva denna service av den kommun de vistas i. Rosita Runegrund såg orättvisan i att små kommuner som Tanum, Lysekil, Orust, Tjörn och många andra attraktiva områden fick bära kostnaden för de extra insatser som semesterfirarna från större kommuner gav upphov till.

Vi kristdemokrater har sett problemet. Sommarkommunerna har fram till nu förväntats ha extra resurser just under den tid som den egna personalen har rätt till sin sommaresemester. Det har varit svårt att planera för semesterkommunen, det vill säga vistelsekommunen. Detta är alltså bland annat en personalfråga där man har svårt att förbereda och planera så att personalen får en bra situation.

Men den allra viktigaste aspekten är naturligtvis tant Elsa. Om tant Elsa har rest från Göteborg till Orust på somrarna för två månaders vistelse där har det inte funnits någon skyldighet till kontakt mellan hemtjänsten i de bägge kommunerna. När tant Elsa har kommit till sin semesterkommun Orust har vistelsekommunen fått ta över ansvaret och även kostnaderna.

Herr talman! Nu blir det ändring på detta. Barn- och äldreminister Maria Larsson har lagt fram ett förslag som innebär att det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd- och hjälpinsatser även om den enskilde tillfälligt vistas i en annan kommun. Turistkommunen ska få ersättning för de vardagsinsatser som ges men inte för akuta insatser.

När det gäller personer i hög ålder, personer med funktionsnedsättning eller allvarligt sjuka har vistelsekommunen skyldighet att verkställa bosättningskommunens beslut för personen i fråga. Detta kommer att kräva samordning och planering, men det gör regelverket tydligare och minskar antalet tvister mellan kommunerna. Den enskildes rättssäkerhet stärks. Även om man behöver hjälp och stöd i sin vardag ska man känna trygghet i att det stödet finns också om man vistas på semester.

Snart är sommaren här när vi söker oss ut till torp och sommarstugor, besöker släktingar och vänner och njuter av sol och värme. En vårdag som den här vill jag gratulera personalen i de aktuella vistelsekommunerna, eftersom de får större möjlighet att i lugn och ro planera sin sommarverksamhet.

Jag vill också passa på att gratulera min företrädare i riksdagen, Rosita Runegrund, som kämpade i många år och nu ser resultatet av ett idogt arbete. Grattis!

Men framför allt vill jag gratulera tant Elsa. Hon får en höjd livskvalitet genom den nya lagen. Hennes situation blir tryggare och lugnare. Vi ska inte glömma att två månaders god vistelse i en semesterkommun betyder höjd livskvalitet också resten av året.

Anf. 48 KENNETH JOHANSSON (C):

Herr talman! Många gånger under årens lopp i riksdagsarbetet och vid många besök runt om i landet har kommunala företrädare tagit upp vistelsekommunens ansvar. Det har varit tolkningsproblem då till exempel äldre personer med hemtjänst vill bo i sitt fritidshus i en annan kommun. Det kan röra sig om hemlösa personer eller våldsutsatta kvinnor som tagit sig till ett skyddat boende i en annan kommun. LSS-kommittén under mitt ordförandeskap tog också upp problemen med oklarheter som i värsta fall innebär att personer med behov av LSS-insatser inte får det.

Under åren i opposition har bland annat mitt parti Centerpartiet och fler jobbat hårt för att få en förändring till stånd. I socialutskottet bjöd vi in Sveriges Kommuner och Landsting vid ett tillfälle. Vi har fört många diskussioner, och den socialdemokratiska regeringen förmådde aldrig åstadkomma något resultat i sakfrågan.

Alliansregeringen utredde frågan, men inte heller den utredningen kom till några ändringsförslag. Då tog departementet så att säga saken i egna händer och presenterade ett förslag som vi nu är framme vid att kunna ta ställning till. Ett tydligare regelverk och därigenom ett minskat antal tvister om vilken kommun som ska ta ansvaret är förhoppningen. Den enskildes rättssäkerhet stärks.

Vi ska absolut inte minska möjligheten för äldre att vistas i sina fritidshus eller att på sommaren besöka sina barn, men det rimliga måste vara att den kommun som under de yrkesverksamma åren fått kommunalskatten också ska stå för kostnaden när kommuninvånarna blir äldre och behöver hjälp med semesterveckorna i en annan kommun.

Norrtälje, Båstad, Borgholm, Rättvik och många andra kommuner har nu, tycker jag, fått gehör för vad man har efterlyst och det redan från den 1 maj i år. Det har redan tydliggjorts i texter vad det konkret innebär, och det får ett positivt resultat i den här delen vilket vi har efterlyst länge.

Herr talman! I februari i år besökte jag Mogård i Finspång. Mogård bedriver specialistverksamhet för personer med dövhet och dövblindhet i kombination med ytterligare funktionsnedsättningar. Man har bedrivit verksamheten sedan 1947, en fantastisk verksamhet som brukare från hela landet kommer till. Verksamhetsansvariga vid Mogård har redovisat att det finns otydligheter som ibland innebär att personer som har behov av LSS-insatser i praktiken inte får det.

Nu blir det tydlighet även här, och jag tycker att det är väldigt bra att vi fått detta till stånd. Jag är mycket glad för att Mogård och liknande verksamheter i landet nu får bättre förutsättningar att kunna erbjuda sina tjänster och att alla med behov i vårt land ska få tillgång till LSS-insatser utifrån det unika fallet. Det ska inte bero på var man bor.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till socialutskottets förslag i SoU12.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2010/11:SoU8
En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m. (prop. 2010/11:47 (delvis) och redog. 2010/11:RRS10).

Anf. 49 MATS GERDAU (M):

Herr talman! Socialutskottet överlämnar nu betänkande nummer 8 till kammaren för debatt och beslut. I betänkandet behandlar vi regeringens förslag till samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken. I strategin anger regeringen dels ett gemensamt övergripande mål för det här politikområdet, dels sju långsiktiga delmål, bland annat att tillgången till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska och att barn ska skyddas mot skadliga effekter som de här preparaten orsakar. Propositionen beskriver hur samhällets insatser ska genomföras, hur de ska samordnas och hur de ska följas upp till och med 2015.

Vi behandlar också 4 följdmotioner och 40 motionsyrkanden som väcktes under den allmänna motionstiden i höstas.

Socialutskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom samtliga förslag från regeringen. Utskottet betonar att arbetet måste vara långsiktigt och kunskapsbaserat och sätta individen och familjerna i centrum.

Ett enigt utskott menar dessutom att det inte är rimligt att någon ska kunna klara sig undan ansvar för rattfylleri genom att hävda att man har druckit alkohol i efterhand. Utskottet föreslår därför att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett förslag som kriminaliserar den så kallade eftersupningen.

I övrigt föreslår utskottet att alla motionsyrkanden ska avslås.

Anf. 50 CHRISTER ENGELHARDT (S):

Herr talman! Det behövs ett effektivt och långsiktigt arbete mot droger. Arbetet måste bedrivas uthålligt och konsekvent. Sättet att organisera arbetet och kraften i det utåtriktade arbetet är avgörande faktorer för framgång.

Regeringens strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken – som vi i dag ska diskutera – måste ses mot bakgrund av händelseutvecklingen för tio år sedan när oroande ökningar av alkohol- och narkotikaanvändningen bland unga ledde till en nationell kraftsamling.

Det centrala arbetet för att bryta den negativa utvecklingen kom att ledas av Alkoholkommittén respektive Mobilisering mot narkotika, ett arbete som gav resultat.

Den borgerliga regeringen som tillträdde 2006 lade tyvärr ned Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika. Uppgifterna överfördes i stället till flera olika myndigheter. Ett särskilt sekretariat bildades i Regeringskansliet och olika departementsarbetsgrupper inrättades där Socialdepartementet samordnar arbetet. Genom den valda modellen betonas internt arbete.

Herr talman! Regeringens proposition medför inga nya initiativ eller förändringar av ansvarsfördelningen inom Regeringskansliet eller mellan

berörda myndigheter. I stället slår regeringen fast den nuvarande organisationen. Därmed missar regeringen chansen att vässa arbetet.

Den ekonomiska nivån för arbetet mot droger har legat oförändrad ända sedan den förra socialdemokratiska regeringens tid. Nya initiativ lyser med sin frånvaro, men det finns också innehåll i strategin där vi är överens.

Som reservant på de områden där vi inte är överens vill jag påpeka att för oss socialdemokrater är strategin för defensiv till sin karaktär. En rad vällovliga ambitioner och viktiga områden räknas upp, men det är på en mer allmän nivå som saknar koppling till politiskt tydliga uppdrag och konkreta åtgärder. Det är med tveksamhet jag tar till mig regeringens löfte att återkomma i denna del.

När det gäller beskrivningen av alkoholkonsumtionen vill jag påpeka att konsumtionen – trots några års minskning sedan toppåret 2004 – är mer än 1 ½ liter högre i dag än för 15 år sedan. En minskad totalkonsumtion är viktig för att minska skador och sociala verkningar av alkohol. Där kunde regeringen ha varit tydligare med verktygen.

Barn i familjer med missbruk måste ges ändamålsenligt stöd. Sedan 2003 finns en bestämmelse i socialtjänstlagen som reglerar samverkan i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa. Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att samverkan kommer till stånd såväl på en övergripande nivå som i enskilda ärenden. En skyldighet att samverka är också reglerad i hälso- och sjukvårdslagen, skollagen och polislagen.

Trots detta och trots alla goda intentioner och regelverk finns det stora brister i samverkan och samordning. Några särskilda förslag för att komma vidare har inte regeringen. Vi vill att alla kommuner instiftar en åtgärdsplan. Ansvarsfördelningen ska vara tydlig så att det inte råder några oklarheter om vem man ska vända sig till och vem som ansvarar för vad.

Vi föreslår att regeringen får i uppdrag att återkomma till riksdagen med ett förslag om hur samverkansmodeller kan införas. I detta arbete bör eventuella sekretessproblem som hindrar samverkan mellan olika myndigheter behandlas.

Herr talman! Ett långsiktigt mål i strategin är att antalet unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak successivt ska minska. Det förebyggande arbetet måste vara sektorsövergripande och ständigt pågående.

Vi föreslår att regeringen får i uppdrag att utarbeta en nationell handlingsplan för minskat alkoholbruk bland ungdomar.

Vid utarbetandet av en handlingsplan bör behovet av förändringar i lagstiftningen prövas samtidigt som det utarbetas förslag när det gäller arbete med attityder. Vi socialdemokrater vill se licensplikt för folkölsförsäljning, lagskärpning vid langning bör övervägas och polisens möjligheter till bekämpning av drogrelaterade brott ses över. På de platser i landet där polisens arbete mot langning till unga har varit målmedvetet har langningen och ungdomsvåldet minskat. En översyn för straffskärpning på området bör även göras.

Jag anser att regeringens målsättning är bra men att ytterligare initiativ behövs för att nå konkreta resultat. Det gäller inte minst alkoholpolitiken. Därför blir jag förvånad när regeringens utredning om gårdsförsäljning av alkohol, som nyligen presenterats, utmynnar i ett förslag om

så kallade spritbutiker. Det skulle helt radera grunderna för nuvarande alkoholpolitik.

ANDT-strategin skulle helt förlora sin trovärdighet om förslaget om spritbutiker genomfördes. Jag förstår inte varför statsrådet Maria Larsson driver frågan vidare genom att remissbehandla förslaget. Läger Maria Larsson fram utredningens förslag till riksdagen kommer vi att göra detta till en stor stridsfråga inom politiken. Detta är ett löfte.

Herr talman! En viktig beståndsdel i arbetet för att förhindra ungdomars bruk av droger är föräldrarnas attityder och kunskap. Det finns i dag flera vetenskapligt utvärderade föräldrastödsprogram som syftar till att stärka föräldrars kunskap på området. Detta bör spridas och implementeras i landets kommuner.

Vård och behandling samt rehabiliteringsinsatser utgör grunden när det gäller att hjälpa personer med missbruksproblem.

Vi anser att frågan om snabb vård och behandling är central i sammanhanget. Behandling måste erbjudas mycket snabbare än vad som sker i dag. I vissa delar av landet får missbrukare vänta i flera år på behandling, om de över huvud taget kommer i fråga för detta. Vårdbehovet hos missbrukare är akut, och målet måste vara att väntetiden till behandling ska vara högst ett par veckor.

Ett prioriterat mål under strategiperioden är att antalet döda och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger ska minska. En viktig del i förverkligandet av detta är bland annat alkoholås.

Vi vill att alkoholås ska införas i alla nya personbilar samt i bussar och lastbilar i yrkesmässig trafik inom EU. Vi föreslår att Sverige ska ansöka om ett tillfälligt undantag för att få införa dessa regler i förtid. På så vis påskyndar vi utvecklingen mot en EU-gemensam lagstiftning.

Ett särskilt problem i trafiken är så kallad eftersupning. I dag inträffar det att förare som varit inblandade i en trafikolycka hävdar att han eller hon varit nykter när olyckan inträffade men druckit i efterhand – en ren efterhandskonstruktion. Men för polisen är det ofta svårt att skaffa fram bevismaterial om huruvida det ligger någon sanning i det påståendet eller inte.

Under den socialdemokratiska regeringsperioden fanns ett långt framskridet förslag att även i Sverige förbjuda detta. Tyvärr drev inte den borgerliga regeringen detta förslag vidare. Vi fortsatte att driva frågan, men så sent som i februari månad var den borgerliga majoriteten emot detta förslag när frågan var uppe i justitieutskottet.

Det är glädjande att vi nu är eniga i riksdagen när socialutskottet fick upp frågan på bordet. Bättre sent än aldrig.

En fråga där Sverige bör arbeta för ändrade regler och en mer restriktiv syn gäller införselkvoterna för alkohol från utlandet. Denna fråga har uppmärksammats av både den nuvarande och den förra regeringen, dock utan resultat.

Europaparlamentet röstade hösten 2008 för en halvering av införselkvoterna. EU-parlamentet är dock endast rådgivande i denna fråga. Införselkvoterna hör till skattefrågor och beslutas av EU:s finansministrar. Vi föreslår att Sverige tar ett förnyat initiativ i denna fråga.

Herr talman! Tobaksfrågorna är ett prioriterat mål för strategiperioden när det gäller att utveckla metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter. Tobaksbruket är ett av de allvarlig-

aste hoten mot folkhälsan. Ungdomar är den viktigaste målgruppen då de allra flesta börjar röka i tonåren.

Problemet med skrivningarna kring tobak i strategin är att det nästan helt saknas effektiva förslag. Det är svårt att få den borgerliga regeringen att agera offensivt i tobaksfrågorna. Enligt oss socialdemokrater bör det prövas om det är möjligt att sätta ett nationellt mål om ett tobaksfritt Sverige år 2030. För att nå ett sådant resultat krävs en översyn och framtagande av förslag som kan prövas på områdena information, utbildning, avvänjningshjälp, höjd tobaksskatt, neutrala tobaksförpackningar eller varningsbilder på tobaksförpackningar, dold försäljning i handeln eller fler rökfria miljöer.

Statens folkhälsoinstitut skulle kunna få ett särskilt och tidsbegränsat uppdrag att arbeta med detta. Vi efterlyser ett sammanhållet grepp i tobaksfrågan.

Herr talman! Med vad jag nu anfört står vi socialdemokrater självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 12 och 18.

Anf. 51 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Herr talman! Det finns en hel del bra saker i det framlagda förslaget till strategi, men Miljöpartiet vill gå lite längre i vilka åtgärder som genomförs och vilka mål som sätts upp.

En mycket viktig fråga är att jobba lika aktivt med att få minderåriga att inte dricka som att jobba med att få dem att avstå från att bruka tobak. Förutom det faktum att en tidig alkoholdebut ökar risken för ett alkoholberoende finns även samband vi måste beakta i förhållande till narkotika. Drogerna ska ses i ett helhetsperspektiv.

Statens folkhälsoinstitut presenterade nyligen en undersökning, gjord på gymnasieskolor i Skåne, som visar på ett starkt samband mellan alkoholvanor och användning av cannabis. Av de elever som regelbundet dricker sig berusade har 51 procent testat cannabis. Bland de elever som aldrig dricker sig berusade är motsvarande siffra bara 1 procent. Motsvarande samband fanns när det gäller tobak. 64 procent av dem som rökt vanlig tobak hade också testat cannabis, jämfört med endast 4 procent av dem som aldrig hade rökt tobak. Det är tydliga samband som vi måste ta på allvar.

Vi vill därför från Miljöpartiets sida särskilt understryka betydelsen av att motverka ungas alkoholdebut med lika stor energi som att arbeta mot tobak. Arbetet med tobak tycker vi för övrigt borde intensifieras utöver dagens nivå. När det gäller till exempel WHO:s tobakskonvention behöver vi en tydligare strategi för att uppnå målen till 2014.

Det kanske största politiska framsteget i betänkandet gör socialutskottet genom att stödja den s-motion om att förbjuda eftersupning som refererades tidigare. Det är ett enhälligt utskott; det är viktigt att betona. Det är verkligen hög tid att vi gör som normmännen. Ingen borde kunna undkomma ansvar för rattfylleri efter en trafikolycka genom att hävda att de "lugnade nerverna" eller med liknande retorik i väntan på att polisen ska komma till olycksplatsen.

Professor Wayne Jones vid Rättsmedicinalverket i Linköping är övertygad om att de allra flesta som hävdar eftersupning ljuger för att få lindrigare straff. I ett program i Sveriges Radio för några veckor sedan sade

han att omkring 98 procent ljuger. Det var hans mening och erfarenhet. Utskottet är som sagt enigt över partigränserna. Det är viktigt att det starkt kommer fram i ett lagförslag i denna fråga. Det hoppas jag verkligen att närvarande ministern verkar för.

Herr talman! Det finns mer vi kan göra i dag för att förhindra rattfylleri. Jag skulle särskilt vilja slå ett slag för den rödgröna reservationen om alkoholås. Sverige borde mer aktivt driva på inom EU för att kunna bli ett föregångsland med obligatoriskt alkoholås i alla nya personbilar, bussar och lastbilar, som min socialdemokratiska kollega förtjänstfullt uttryckte.

Det är synd att blockpolitiken är så starkt cementerad hos regeringen. På Centerpartiets hemsida hävdas att man vill att Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller användandet av alkoholås, att alla bilar i yrkestrafik inom EU ska ha alkoholås och att alla nyttillverkade bilar ska utrustas med alkoholås från år 2012. Vad säger Centerpartiet till de väljare som undrar varför de är med och stoppar förslag från oppositionen som handlar om att tillkännage just denna inriktning?

Ytterligare en fråga som delar Alliansen är frågan om införselkvoter för alkohol. Det är enorma mängder alkohol som man kan föra in. Nuvarande nivåer utgör i princip en ekonomisk drivkraft för dem som langar vidare till ungdomar. Det är helt orimliga mängder som man kan ta in legalt. Man kan inte hävda att så stora mängder är för personligt bruk. I min egen hemstad Helsingborg har det genom åren varit vanligt förekommande att ett ganska stort antal individer åker fram och tillbaka till Helsingör flera gånger över dagen och i första hand langar vidare till ungdomar. Det är fullkomligt oacceptabelt och något som vi måste göra någonting åt.

Återigen: Jag har tittat på Centerpartiets hemsida, och där finns en skrivning att man vill minska införselkvoterna. Hur jobbar man för det? Det kan man verkligen undra. Även Kristdemokraterna har fört fram liknande tankar, åtminstone i EU-parlamentsvalet. Ska Sverige verkligen inte ta ett förnyat initiativ för att förverkliga det som EU-parlamentet har uttryckt? Det är en relevant fråga. Det är fullständigt orimligt att det finns "privata systembolag" i bakluckorna, i varje fall i södra Sverige. Visst är det orimligt att ungdomar använder begrepp som "ölmannen" till exempel. Det finns mobilnummer som florerar, och vill man ha alkohol som tonåring är det oerhört lätt att få det.

Avslutningsvis tycker vi i Miljöpartiet att det borde finnas en tydligare koppling i strategin till folkhälsopolitiken. Det sägs väldigt lite om betydelsen av det. Målområden som delaktighet och inflytande, ekonomisk och social trygghet, trygga och goda uppväxtvillkor har jättestor betydelse för att uppnå målen. Visserligen finns det resonemang om familjens betydelse, men man måste utveckla det vidare. Vad innebär det i praktiken? Vi tycker även att det är en brist att läkemedelsberoendet inte riktigt till fullo finns med.

Jag står självfallet bakom alla Miljöpartiets reservationer men yrkar för tids vinnande bifall bara till reservationerna 2, 18 och 19.

Anf. 52 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, som är enormt viktiga frågor. Jag ska hålla mig inom ett område, och det är eftersupningsområdet.

Att dricka alkohol efter körning med avsikt att dölja ett rattfylleri är inte kriminellt i Sverige i dag. Trots att frågan har debatterats i årtionden och ständigt återkommit som förslag under riksdagens årliga motionstid har det varit omöjligt att få ett lagförslag på plats.

Redan i 1949 års trafiknykterhetsutredning och i liknande utredningar 1957 och 1966 har eftersupning varit uppe för diskussion. I det sistnämnda fallet kom också ett förslag om lag mot eftersupning, men efter stark tveksamhet från flera remissinstanser resulterade inte förslaget i någon lagstiftning. Argument som att det inte är förbjudet att dölja sin brottslighet och att oskyldiga skulle kunna bli dömda till ansvar hade uppenbarligen vägt tungt i remissvaren.

När Rattfylleriutredningen i slutet på 2003 sjösattes väcktes återigen en förhoppning bland anhängare till en kriminalisering, särskilt då eftersupning ingick som en del i utredningens direktiv. Utredarna begärde uppgifter från bland annat polis- och åklagarmyndigheter och kom fram till att detta visserligen kunde vara ett problem men att en lagstiftning mot eftersupning ändå inte behövdes.

Även om jag har förståelse för svårigheterna med en kriminalisering av eftersupning anser jag att en lagstiftning är att föredra. De motargument som ofta lyfts fram, framför allt frågetecknet kring skyddsintresset, måste naturligtvis beaktas. Men jag anser ändå att det finns starkt vägande skäl till att fördelarna överväger. Det främsta är naturligtvis att de som gör sig skyldiga till brott ska lagföras och inte ljuga och undandra sig ansvar genom att hävda eftersupning.

Herr talman! Tydliga uttalande krav på ett kriminaliserande verkar mycket lättare att uttala i opposition än när regeringsmakten har vunnits. Och jag tror att varken Alliansen eller De rödgröna trodde att vi skulle komma så här långt i den här frågan vid mandatperiodens början.

Att det nu blir en kriminalisering av eftersupning får vi nog till viss del tacka det parlamentariska läget för, där Sverigedemokraterna har en vågmästarställning. Nu äntligen tyder allt på att vi kommer att få till stånd en lagstiftning som vårt västra grannland har haft ända sedan 1959. I Norge innebär det att en förare av ett motordrivet fordon inte får inta alkohol under de sex timmar som följer en avslutad körning i de fall föraren förstår eller måste ha förstått att färdens kan vara föremål för en polisundersökning. Om föraren överträder detta förbud kan han dömas till ansvar på samma sätt som vid vanligt rattfylleri.

Till sist, herr talman! Efter 60 år i långbänk är väntan äntligen över. När vi här i eftermiddag yrkar på bifall till utskottets förslag i detta ärende är det historiskt. Men framför allt kan en person som kört rattfull inte hävda att han druckit alkohol efter det att en olycka har inträffat vilket skulle leda till att han slipper undan ansvar för sitt brott. I eftermiddag kommer den luckan i lagen att täppas till.

Anf. 53 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag stöder självklart alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande väljer jag att lyfta fram tre: reservation nr 1 om att skärpa målet när det gäller alkoholkonsumtion, reservation nr 11 om tobak, barn och unga och reservation nr 17 om våldsutsatta missbrukande kvinnor.

Herr talman! Det vi diskuterar i dag handlar om bruk och missbruk och beroende när det gäller alkohol, tobak, narkotika och dopning. Det påverkar många människors liv, barn och ungdomar, kvinnor och män, så det är en väldigt stor och allvarlig fråga. Det finns många förslag som vi tycker är bra i regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, men på flera områden hade vi velat ha en tydligare politik och skarpare förslag.

Det narkotika- och dopningsfria samhället är ett mål som Vänsterpartiet instämmer i, men vi kan samtidigt konstatera att detta mål av många har tolkats på ett sätt som förhindrat en nyanserad debatt om samhällets åtgärder. I alltför hög grad har narkotikapolitiken präglats av en bestraffande dimension. Sverige är inte lika bra när det gäller att ge vård och stöd till dem som har fastnat i missbruk som vi är på att förhindra att människor börjar använda narkotika. Jag hoppas att den pågående Missbruksutredningen kommer med många bra förslag och att regeringen så småningom också skickar med resurser så att de förslagen kommer att kunna bli verklighet.

Att alkohol- och tobakspolitiken målar sätta på en lägre nivå ser vi inte något problem med, men det finns en skillnad i synen på alkohol och tobak som vi tycker är problematisk. Vi är helt överens med regeringen om att tobaksbruket måste minska men inte om att man verkar ha en lägre ambition när det gäller alkoholen.

Vi tycker att det blir allt tydligare att den svenska restriktiva alkoholpolitiken håller på att luckras upp, mot en politik där totalkonsumtionen i sig inte ses som ett problem utan att man fokuserar på de människor som har fastnat i risk- eller missbruk. Den förändring av alkohollagen som har skett har ökat tillgängligheten till alkohol och ökat möjligheten att servera alkohol. Inte minst försöker man om och om igen få igenom en gårdsförsäljning. Vi tycker att man skulle slänga det direkt i papperskorgen när det kommer förslag om att det ska inrättas små butiker här och där och vi då riskerar Systembolagets monopol. Att skicka ut det på remiss tycker vi ger helt fel signal. Det svaret vill jag också gärna ha: Riskerar vi att få en gårdsförsäljning och riskerar vi Systembolaget kommer insatserna mot missbruk och riskbruk av alkohol att bli väldigt tunna i den här strategin.

Därför tycker vi att det måste göras en tydligare målbeskrivning när det gäller alkohol. Vi föreslår en ändring där det i huvudmålsättningen tydligt finns med en sänkning av alkoholkonsumtionen.

För Vänsterpartiet är det av största vikt att barn och unga inte använder narkotika och dopningsmedel, att de inte börjar använda tobak, att alkoholkonsumtionen minskar och att debuten skjuts upp. Det finns vissa positiva tendenser när det gäller ungas alkoholkonsumtion, men det handlar om minskningar från en tidigare mycket hög nivå.

Det finns många målsättningar och bra förslag i den här strategin, men vi tycker att det behövs mer kraftfulla samlade åtgärder. Vi tycker att det behövs en handlingsplan för minskat alkoholbruk bland ungdomar som omfattar såväl information som skarpare lagstiftning när det gäller till exempel alkoholförsäljning men också ökade möjligheter för ungdomar till fritidssysselsättning och aktiviteter i drogfria miljöer.

Vi tycker också att det vore viktigt att införa alkohollås och göra det genom lagstiftning. Införselkvoterna bör självklart minska. Vi gläder oss också åt att eftersupning nu inte blir tillåtet.

Herr talman! Närmare 400 000 barn i vårt land lever i familjer med risk- eller missbruk. De barnen har det ofta väldigt tufft när de växer upp. I vissa fall får de bli föräldrar till sina egna föräldrar, och i andra fall gör missbruket att föräldrarna inte alls kan se barnens behov. Här spelar skolan och elevvård en avgörande roll liksom ett förstärkt förebyggande arbete och samarbete mellan olika yrkesgrupper som arbetar med barn och unga. Men barn och ungdomar som lever i familjer med risk- och missbruk måste också få möjlighet att få stöd eller samlas i grupp och bearbeta och dela sina erfarenheter med andra barn och unga för att se att de inte är ensamma i sin situation.

Det som jag saknar i regeringens strategi är att man inte synliggör det våld som drabbar flera av dessa barn. Det är en brist som gör det svårare att hjälpa de barn som är våldsutsatta att få det skydd och det stöd de behöver.

Tobaksbruket är ett stort hot mot människors hälsa. 6 000 människor dör årligen i Sverige i tobaksrelaterade sjukdomar. Samtidigt gör tobaksbolagen stora vinster på människors beroende. I deras intressen ligger inte att genomföra fler skarpa förslag för att minska tobaksbruket. Men för folkhälsans skull är det just det vi behöver göra. Det behövs fler skarpa förslag i linje med Världshälsoorganisationens tobakskonvention, som Sverige har skrivit under.

Vänsterpartiet anser att vi bör ha ett licenssystem för försäljning av tobak. Man ska inte bara kunna anmäla att man vill sälja det. Vi anser att man bör införa så kallad dold försäljning av tobaksprodukter, det vill säga att man begränsar tobaksbolagens marknadsföring så att produkterna inte kan exponeras på försäljningsställen där man säljer mat och annat och därmed ger signalen att detta är en vara vilken som helst.

Vi anser att en lag om dold försäljning kommer att minska nyrekryteringen av tobaksbrukare. Island har infört det, Norge har infört det, och Finland kommer att införa det 2012.

Vi anser också att man bör ha bilder på paketen. Det är mycket effektivare som hälsoinformation än den text som finns nu.

Regeringen skriver i sin proposition att ANDT-relaterat våld inom familjen behöver ges ökad uppmärksamhet. Vi tycker att det är långt ifrån tillräckligt.

Mobilisering mot narkotika redovisar i rapporten *Mäns våld mot missbrukande kvinnor* att det är mycket vanligt att missbrukande kvinnor är kraftigt utsatta för våld, ofta av sina missbrukande män men ibland också av andra män i sin närhet. Våldet ses ofta som en effekt av missbruket.

Dessa kvinnor möts av attityden: Sluta missbruka, så löser sig det andra! Men så kan man inte hantera de kvinnor som är så svårt utsatta för kvinnofridsbrott. De har lika stor rätt som alla andra kvinnor att få skydd och stöd när de är våldsutsatta.

Den här frågan tycker vi att regeringen måste ta på allvar och synliggöra. Den finns inte med i strategin. De här kvinnorna behöver få tillgång till jourplatser, och man behöver öka kunskapen. Det ska vara behandling mot missbruk i könsseparerade grupper. Genom att samla kunskap om

*En samlad strategi för
alkohol-, narkotika-,
dopnings- och
tobakspolitiken m.m.*

både missbruk och våld kan man ge dessa kvinnor stöd på ett helt annat sätt.

Vi saknar att det inte finns någon tydlig skrivning och ett synliggörande av detta i regeringens strategi.

Det finns också en grupp kvinnor som finansierar sitt missbruk genom prostitution. Prostitutionen i sig är ett övergrepp mot kvinnorna. Men de är också mycket utsatta för våld.

Kvinnor som säljer sexuella tjänster för att finansiera sitt missbruk blir utsatta för våldtäkt, fysisk misshandel och rån ofta flera gånger i månaden, och då vet vi att mörkertalet är stort. Det är ju en hög tröskel för dessa kvinnor när det gäller att anmäla eller berätta om våldsutsatthet. Om det kan prostitutionsgrupperna i Malmö, Göteborg och Stockholm berätta. De kan berätta hur dessa kvinnor har det i sin vardag, att ständigt bli utsatta för våld.

Det är viktigt att lyfta fram dessa kvinnors situation. De behöver hjälp för att sluta sitt missbruk. Men de behöver också hjälp för att komma ur prostitutionen och bearbeta alla de skador som de har fått av prostitutionen.

Vi vill att regeringen på ett helt annat sätt synliggör kvinnor som är utsatta för våld än man har gjort i strategin.

Anf. 54 JAN R ANDERSSON (M):

Herr talman! Bakgrunden till dagens debatt är egentligen tudelad. Den första delen handlar om att vi ska debattera propositionen om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken för de kommande fem åren. Den andra delen handlar om den rapport som Riksrevisionen lämnade under förra året. Det är en utvärdering av alkoholpolitiken.

Låt mig börja med den senare delen, Riksrevisionens rapport, där det finns anledning att kommentera några delar. Jag har läst en hel del rapporter från Riksrevisionen, men jag måste tillstå att den som behandlar alkoholpolitiken och kom förra året sticker ut i sin kritik. Sällan har i alla fall jag tagit del av en så allomfattande och allvarlig kritik. För mig innebär det två slutsatser.

För det första menar jag att styrningen och rapporteringen måste förbättras radikalt. Det är inte acceptabelt att stora resurser brukas många gånger helt utan kontroll och att uppföljning inte sker, såsom framgår av Riksrevisionens rapport. Därför är det bra att man i den aktuella strategin lyfter fram flera av dessa frågor. Men det finns givetvis anledning att följa upp frågorna även fortsättningsvis. Då menar jag både frågorna om uppföljning och frågorna om resultat. Det är viktigt att vi kan använda resurserna på ett bra sätt.

För det andra måste vi ha metoder och arbetssätt som används på ett effektivt sätt. De metoder som vi använder måste vara utvärderade och effektiva. Med verkningslösa metoder, som ibland förekommer, spelar resursernas storlek faktiskt ingen roll.

Detta synsätt kan givetvis emellanåt appliceras även på politiken. Om vi som politiker föreslår åtgärder som inte kan påvisas vara effektiva eller ha någon som helst effekt handlar det snarare om plakatpolitik än om att ta ansvar. Då använder vi inte heller resurserna på rätt sätt.

Socialutskottet föreslår i detta betänkande ett tillkännagivande, vilket inte är så vanligt, om att så kallad eftersupning ska kriminaliseras. Vi menar att det helt enkelt inte är acceptabelt att den som har kört onykter och dessutom kanske har orsakat en trafikolycka ska kunna undgå rättsverkan på grund av påstådd eftersupning.

Jag tillhör själv dem som har vittnat mot rattonyktra och vet att jag inte är ensam bland riksdagens aktiva eller tidigare ledamöter om att framträda i rätten i frågor som rör eftersupning.

Möjligtvis var bilden för några år sedan annorlunda, att problematiken med eftersupning var ett avtagande problem. Den bilden har jag själv fått av poliser som har jobbat med de här frågorna. Men vi har sett att en ökning har skett under senare år. Rättsmedicinalverkets siffror pekar på en kraftig ökning under det senaste året. Under 2010 var det en ökning med 30 procent när det gäller provtagning för eftersupning. Därför ser vi att det i dag, efter 50 års utredning, finns starka skäl att kriminalisera eftersupning.

Trafikonykterheten är generellt ett stort problem. Enligt en undersökning har uppemot 60 procent av dem som ertappas för rattfylla även missbruksproblem. Därför är det viktigt att strategin säger att det inte bara är rättsverkan som ska finnas, utan det ska också finnas tillgänglighet till behandling enligt den så kallade Skellefteåmodellen, som erbjuder personer som har blivit ertappade för rattonykterhet omedelbar behandling. Den modellen behöver spridas över hela landet och användas mer.

Herr talman! Det finns i strategin många grupper som lyfts fram. Jag vill här peka på tre grupper eller områden som är särskilt viktiga.

För det första är det sjukvården. Enligt hälso- och sjukvårdslagen har landstingen ett uttalat ansvar för att förebygga sjukdom. Det är därför naturligt att en stor del av det alkohol-, narkotika- och tobaksförebyggande arbetet sker i landstingen. Framför allt har det visat sig att sjukvårdens och tandvårdens personal ofta har högst förtroende när det gäller påverkan för att sluta röka eller snusa eller att minska sitt drickande. Därför är det viktigt att dessa insatser i framtiden kan ske bredare och mer strukturerat, såsom poängteras i strategin.

För det andra är det viktigt att alla arbetsplatser har verktyg för att upptäcka och behandla medarbetare som har risk- eller missbruksproblem. Min uppfattning är att många arbetsgivare eller för den delen arbetstagare känner att de saknar kunskaper för att kunna hjälpa medarbetare. Likaså saknas många gånger kunskaper om vilka kostnader som är förenade med alkohol och droger. Därmed tror jag att många arbetsgivare inte riktigt ser möjligheten att hjälpa och samtidigt spara pengar i slutändan.

Den tredje gruppen är kanske den viktigaste: alla ungdomar. Det är en grupp som vi särskilt ska skydda, framför allt mot alkohol, som faktiskt inte är tillåtet att dricka. Det tål att poängteras, speciellt i dessa tider, med de skolavslutningar och lov som kommer, att det faktiskt är förbjudet att konsumera alkohol om man inte har fyllt 18 år.

Den så kallade Kronobergsmodellen ska enligt Rikspolisstyrelsen användas i syfte att begränsa ungas tillgång på alkohol. Genom att tydligt sätta gränser gentemot unga, vara tydlig med föräldraansvaret och även angripa leverantörsledet har metoden visat sig mycket effektiv. Min bild

är dock att arbetssättet kan användas mer konsekvent och på fler ställen. Därför är det bra att metoden även lyfts fram i denna strategi.

Vidare är det Moderaternas uppfattning att det behövs en större tillgång på beroendevård. Den person som har motivation till behandling ska inte behöva stå i kö för att få vård eller behandling. Huvuddelen av dessa frågor kommer att behandlas i en annan utredning, varför jag tills vidare lämnar dem därhän.

Herr talman! Under det senaste året har många dödsfall på grund av bruk av så kallade nättdroger uppmärksammats. Från den 1 april finns dock en lag som effektivt kan bekämpa nättdrogerna.

Något som inte har lyfts fram på samma sätt men som kanske har skördat fler dödsfall än de så kallade nättdrogerna är läkemedlen Subutex och Metadon. Enligt vissa har dessa mediciner i stället för att bota missbruk blivit en inkörsport till missbruk. Det finns missbrukare som har använt Metadon som första drog. Det är givetvis ett stort problem då Metadon är en allt vanligare behandlingsmetod för att ta sig ur missbruk. Det är ytterst allvarligt, och det krävs åtgärder i syfte att förhindra spridning av dessa droger. Det krävs också att de myndigheter som ansvarar för detta tar krafttag för att lösa detta problem.

Herr talman! Den svenska ekonomin går som tåget. Det innebär samtidigt att den svenska kronan under det senaste året nått toppnoteringar. Tyvärr innebär det också att spritinförseln nått nya toppnivåer. Enligt alkoholbranschens gränshandelsstatistik ökade handeln med 39 procent under en del av förra året jämfört med samma period året innan. Det är dramatiska siffror.

Tullens bild är liknande med fler men framför allt större beslag. Det visar att det pågår en organiserad smuggling.

När Norge nyligen höjde alkoholskatten minskade försäljningen på den norska motsvarigheten till Systembolaget. Samtidigt ser man tendenser till ökad gränshandel. Problematiken är dubbel. När man vill skydda människor från alkohol skapar man tillgång på andra sätt. Vi bör därför titta noggrant på det som har hänt i Norge och även titta på vår egen gränshandel.

Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, Sorad, som på regeringens uppdrag mäter alkoholkonsumtionen, visar däremot att införseln av alkohol från utlandet har minskat.

Siffrorna säger emot varandra, och det är inte bra att verklighetsbilderna skiljer sig så mycket åt. Därför hoppas jag avslutningsvis att regeringen återkommer med åtgärder för att skapa en mer tillförlitlig alkoholstatistik.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 55 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Herr talman! Som kammaren känner till har vi en bred samsyn i alkoholpolitiken generellt sett; vi är överens om en restriktiv och tuff alkoholpolitik. Jag hoppas att denna samsyn fortsätter prägla riksdagen.

Min fråga gäller införselkvoterna. Som jag sade i mitt anförande har såväl denna regering som den förra drivit detta i en positiv riktning. Vi vill gärna ha förändringar som gör att man minskar möjligheten till införsel.

Detta är en skattefråga som behandlas av EU:s finansministrar, och Jan R Andersson är ju partikamrat med finansminister Anders Borg. Min fråga till Jan R Andersson är: Hur arbetar den moderata riksdagsgruppen med regering och ansvariga ministrar i denna fråga?

Jag tror att vi behöver hjälpas åt att sätta tryck på frågan. EU-parlamentet har fattat ett beslut som är rådgivande, och frågan avgörs i slutändan av ministerrådet. Kan Jan R Andersson ge några besked om vartåt det lutar? Är det en fråga som ständigt finns med på Anders Borgs dagordning i hans kontakter med Europa?

Anf. 56 JAN R ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Om Christer Engelhardt vill veta vad regeringen tycker ska han fråga regeringen. Den finns till och med representerad här i rummet. Det är ett första steg.

Jag håller med Christer Engelhardt om att det finns en bred överenskommelse när det gäller denna politik. Det syns inte minst i era reservationer som är ganska tunna och inte handlar så mycket om innehåll utan mer om form.

Införselkvoter är många gånger ett slag i luften. Det man säger sig vilja angripa är inte det man angriper genom att minska införselkvoterna. Vill man komma åt den illegala införseln av alkohol i Sverige är det inte införselkvoterna man ska angripa, utan då finns det helt andra metoder. Detta är jag helt säker på att Christer Engelhardt vet om.

Man driver ett slags plakatpolitik. Om man säger att man vill minska tillgången på illegalt införd alkohol ska man inte slå mot dem som för in alkohol legalt. Men det gör man. Man slår mot de människor som följer reglerna. Man minskar möjligheten för privatpersoner att handla, men man minskar inte möjligheterna för dem som kommersiellt och kriminellt vill använda sig av gränshandeln och stora prisskillnader för att skapa stora vinster.

Anf. 57 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Herr talman! Det kan rimligtvis inte ha gått Jan R Andersson förbi att vi har problem med illegal försäljning till minderåriga från garage och bagageluckor. Mycket av detta är ett resultat av att man har enormt höga införselnivåer för privatpersoner. Allt används inte för privat bruk, utan många för in alkohol med avsikten att sälja vidare illegalt. Då blir det ett problem med de höga nivåerna.

Jag kan givetvis fråga regeringen, men det vore intressant att veta vilken dialog den moderata riksdagsgruppen för med sin regering och den ansvarige ministern, som också hör till Jan R Anderssons parti. Självklart kan jag fråga statsrådet Maria Larsson som är här – man fattar ju kollektiva beslut i regeringen – men det vore i alla fall intressant att veta. Det är i slutändan ministerrådet och EU:s finansministrar som ska fatta beslutet. Därför frågar jag Jan R Andersson: Vilken dialog för man inom den moderata riksdagsgruppen i relation till den ansvarige ministern?

Återigen: Det kan inte ha gått Jan R Andersson förbi att det finns problem med införselkvoterna och att de är grunden till den illegala försäljningen.

Anf. 58 JAN R ANDERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag nämnde i mitt första anförande att om vi bara genomför politik som inte är effektiv och inte ger resultat blir det inte bra; då tar vi inte ansvar. Det är klart att vi kan arbeta med frågan om införselkvoter om vi gör det på ett seriöst sätt, men det kommer inte att lösa problemet med att det forslas ganska mycket illegal alkohol över gränserna.

Christer Engelhardt vet lika väl som jag att den alkohol som säljs från bakluckor i bilar, som är tillgänglig för väldigt många ungdomar via mobiltelefonnummer och som säljs till unga i mycket större utsträckning än till oss vuxna som har rätt att köpa alkohol, inte kommer via laglig införsel utan via kommersiell smuggling.

Om man frågar tullare om lägre kvoter kommer att minska alkoholförseln över gränserna kommer ingen att säga att det viktigaste instrumentet är att de indikativa nivåerna ändras, för det är just inget annat än indikativa nivåer. Det som reglerar är hur mycket man kan ha för personligt bruk. Om Christer Engelhardt har läst domstolshandlingarna vet han också att siffrorna är väldigt flyktiga, vilket gör det svårt för tullarna att begränsa denna handel.

Det är viktigare att vi satsar på den verksamhet som visat sig vara effektiv, exempelvis Kronobergsmodellen. Här är man tuff mot ungdomar och säger att nolltolerans gäller. Man begär att föräldrar ska ta ansvar, och man ser till att polisen följer upp och begränsar försäljningsledet. På så sätt får man en effektiv politik som i verkligheten hindrar ungdomar att få tillgång till alkohol.

Jag hade hoppats att vi kunde vara överens om detta i stället för att diskutera plakatpolitik.

Anf. 59 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det finns ett prioriterat mål i strategin som lyder: minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa. Här finns en ambition att Studenthälsan ska kunna göra insatser. Vi i Vänsterpartiet har tagit upp det i vår motion.

Studenthälsovården ska framför allt vara förebyggande. När ungdomar flyttar hemifrån för att studera på en ny ort där man kanske inte känner någon, och när man inte bor hos sin familj längre är det lätt hänt att det blir lite för mycket alkohol. Om man fastnar i det får man bära det med sig hela livet. Nu finns det ingen reglering av hur den här hälsovården ska fungera och vilken omfattning den ska ha. Det varierar mellan lärosätena. Högskolorna bestämmer själva vilka resurser man ska ha.

Studenthälsan har inte alls följt med i det ökade antalet studenter. Vi tycker att man borde kartlägga Studenthälsan och utreda den för att skapa tydligare regler för verksamheten. Om man verkligen ska jobba förebyggande mot alkohol, tobak och droger bland studenterna måste Studenthälsan fungera mycket bättre och effektivare. Därför undrar jag om regeringen tycker att Vänsterpartiet har en bra idé när det gäller att se över och ge Studenthälsan tydligare regler så att man kan bli en bas för det mål som har satts upp.

Anf. 60 JAN R ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Jag måste besvara frågan med nej. Eva Olofsson vet precis som jag att frågan har utretts av flera utredningar i många omgångar. Man har kommit fram till att man inte ser något stort behov av att vidare utreda organisationen. Vänsterpartiet har en annan uppfattning, och står ensamma i frågan.

Det är viktigt att Studenthälsan tar sitt ansvar. Att vara student är, som jag sade i mitt inledningsanförande, att vara på en arbetsplats. Det är viktigt att det finns kunskap om de här problemen och hur de kan mötas. När det gäller unga människor som just har flyttat hemifrån är det möjligt att det kan behövas fler insatser för att möta deras alkoholvanor. Varken regeringen eller övriga riksdagspartier har funnit det lämpligt att ytterligare reglera Studenthälsan.

Anf. 61 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Då vill jag ställa en följdfråga: Hur ska Studenthälsan kunna bli den viktiga del som ni i strategin påstår att den ska vara när det ser så olika ut och man inte har byggt ut den när studenterna har blivit fler?

Förra veckan besökte vi i Vänsterpartiet hälso- och sjukvården runt om i Sverige. Jag var på två vårdcentraler och på ungdomsmottagningen i Lerum. De berättade att man på många håll sliter med att efter vårdvalet kunna ha kvar det förebyggande arbete som man har haft tidigare. På en vårdcentral i Uddevalla sade man tydligt att det just nu är mindre utrymme för att samarbeta med kommunen och andra om gemensamma problem, som till exempel ungdomar med psykisk ohälsa och ungdomar som har problem. Vi vet att många ungdomsmottagningar, dock inte den i Lerum, stänger när ungdomarna kanske behöver dem mest, det vill säga när det är ledigt från skolan, när det är sommar och de kanske dricker mer än någonsin.

Jag skulle vilja veta hur Moderaterna vill stärka primärvårdens möjligheter till förebyggande arbete och se till att inte kuratorer och psykologer försvinner utan finns kvar och kanske blir fler. Hur ser man på möjligheten att satsa på att ungdomsmottagningarna utvecklas och har öppet året runt för de ungdomar som behöver det? Det är där och i skolhälsovården som ungdomar med psykisk ohälsa kan fångas upp.

I Lerum, som är en välmående kommun nära Göteborg, fick jag en bra beskrivning på hur många besök man har av ungdomar som mår dåligt. Det är flickor som har druckit för mycket och blivit våldtagna och flickor som blir gravida. Psykisk ohälsa och missbruk hör ihop.

Hur ska man förstärka primärvårdens och ungdomsmottagningarnas möjligheter att jobba förebyggande?

Anf. 62 JAN R ANDERSSON (M) replik:

Fru talman! Frågan om hur välmående Lerum är kan nog en senare talare föra upp på agendan.

Jag delar uppfattningen att samverkan är viktigt. Det har också skrivits in som ett prioriterat mål. Samverkan gäller alla aktörer på arenan, som socialtjänst, primärvård, skola, idéburna organisationer, missbruks- och beroendevård, kriminalvård, polis med flera. Jag har också varit ute i verksamheten, och jag har noterat att många kommuner och landsting har

missat den förändring som har skett inom exempelvis sjukvården. Man har inte snappat upp att vi i dag har flera sjukvårdshuvudmän som inte involveras när denna samverkan ska ske. Det är ett problem när kommuner och landsting bara ser till sina egna verksamheter när man ska implementera olika delar av politiken. Det gäller till exempel hur man arbetar alkohol- och drogförebyggande. Det gäller också när man fördelar resurser, vilket man många gånger gör lokalt, då man inte tar med alla som är involverade i ett projekt. Jag tror att det är viktigt att man ser helheten och inte lämnar de privata aktörerna utanför. En lärdom som jag har dragit de senaste dagarna är att det där finns brister som man borde åtgärda för att lösa vissa problem – givetvis inte alla.

Mer än så kan jag inte svara på frågan. Jag tror att vår strategi är ett bra verktyg för att jobba framåt i vissa frågor.

Som din kollega sade har vi i grunden en stor samsyn i detta. Det handlar mer om detaljfrågor. Den här planen är inte så detaljrik som man kanske skulle önska från vissa håll. Det handlar om att vi ska ange mål och inriktning för politiken. Vi ska ge kunskapsstöd och riktlinjer och kanske inte ange allt i detalj. Jag tror att vi i grunden har en stor samsyn i detta.

Anf. 63 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Den här strategin är verkligen välkommen. Målet är tydligt, nämligen nolltolerans mot narkotika och dopning och ett minskat tobaksbruk. Vi ska förhindra att minderåriga börjar använda tobak, och vi ska förhindra all skadlig alkoholkonsumtion genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Att barn får skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak får aldrig accepteras. Vi måste arbeta förebyggande genom föräldrautbildning och föräldrastöd i form av information och rådgivning. På mödravårdscentralerna måste man, vid misstanke om missbruk hos blivande föräldrar, ställa frågor, söka upp och ge råd. Samverkan med socialtjänsten är i högsta grad angelägen i dessa ärenden.

Många barn lever i familjer med missbruk och psykisk sjukdom. De barnen är speciellt utsatta. Därför är det bra att regeringen redan 2010 införde bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen och 2011 i patientsäkerhetslagen som innebär att hälso- och sjukvården ska beakta barn som lever i utsatta familjer och ge dem stöd. Här måste ett nära samarbete skapas mellan primärvård, vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänst och skola. Utskottet menar att det är viktigt att kontinuerligt kartlägga kommunernas förebyggande arbete med dessa barn.

Hur hittar vi dessa barn? Barn som lever i missbruksmiljöer är ofta anonyma i skolan. Man tar inte gärna hem kompisar efter skolan när man inte vet hur det är hemma och hur det är med föräldrarna. Socialtjänsten har tillsammans med skolan ett oerhört stort ansvar i sådana situationer. Samarbete och uppsökande verksamhet krävs. När barnen är mindre har distriktssköterskan på bvc i de flesta fall goda förutsättningar att få komma på hembesök för att följa upp det lilla barnet.

Familjecentralerna som vi har på allt fler ställen har också goda förutsättningar att ta sig an detta och ge stöd i dessa fall.

Fru talman! Utskottet menar att arbetet för att främja samverkan mellan socialtjänst, primärvård, skola, ideella organisationer, missbruks- och beroendevård, kriminalvård och polis måste stärkas.

Fru talman! Ett annat viktigt långsiktigt mål är att minska antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller som tidigt debuterar med alkohol och tobak.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning redovisar i 2010 års undersökning att andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 har minskat och även bland elever i gymnasieskolans årskurs 2. Men i gymnasieskolan har det inte skett i samma utsträckning. Däremot vad beträffar rökning har man i de senaste årens undersökningar sett att minskningen har avklingat.

Men nu handlar det inte bara om cigarettökning och snusande. Relativt många elever uppger att de har rökt vattenpipa. I årskurs 9 hade var tredje pojke och var fjärde flicka gjort detta. I gymnasiet årskurs 2 var det hela 63 procent som rökt vattenpipa.

Fru talman! Allt fler tonåringar röker vattenpipa. När tobaken smakar lakrits eller äpple tror man att den är harmlös eller ofarlig. Men en färsk studie visar motsatsen.

Frankrikes nationella tobaksförebyggande myndighet har låtit testa halterna tjära, kolmonoxid och nikotin i tre olika typer av vattenpipor. Halter som var 27 till 108 gånger högre än EU tillåter i cigaretter uppmättes. Halten kolmonoxid var 15 till 22 gånger högre än den får vara i cigaretter, och mängden nikotin motsvarade en till sex cigaretter.

Vad beträffar narkotika har man i de senaste undersökningarna från CAN kunnat se att andelen som prövat har ökat.

När det gäller dopning visar 2010 års undersökning att 2 procent av pojkarna och 1 procent av flickorna i årskurs 9 uppgav att de använt anabola androgena steroider. I gymnasiet var motsvarande siffror 1 respektive 0 procent.

Fru talman! Med denna lilla uppdatering vill jag verkligen understryka att det förebyggande arbetet kring droger av alla slag ständigt måste vara levande. Vi får inte sätta oss till ro. Vi måste förhindra nyrekrytering till alla former av droger.

Regeringens mål är att minska nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk. När det gäller dopning remissbehandlas just nu ett betänkande som ger förslag till arbetsuppgifter för en nationell antidopningsorganisation.

Tobaksbruket är ett av de allvarligaste hoten mot folkhälsan, och ett av målen i strategin är att antalet barn och ungdomar som börjar röka eller snusa före 18 års ålder ska halveras fram till 2014. Det är viktigt att det finns rökfria miljöer, att förbud mot att sälja tobak till minderåriga efterlevs och att skolgårdar är rökfria.

Tobakslagen har stärkts när det gäller bestämmelserna om åldersgräns och effektivare tillsyn. I det nationella tobaksuppdraget som Folkhälsoinstitutet haft har en satsning varit att förebygga tobaksbruk bland barn och ungdomar.

I mitt län i Västerbotten har vi under lång tid arbetat med Tobaksfri Duo. Det är ett samarbete mellan landstingets folktandvård och skolorna i länet. Föräldrar skriver avtal med sina barn för att barnen ska uppskjuta rökdebuten och helst inte ens börja röka.

Fru talman! Ett annat viktigt och prioriterat område är att skjuta upp alkoholdebuten och minska alkoholkonsumtionen. Några viktiga åtgärder för att åstadkomma det är att minska langningen, att se till att åldersgränser efterlevs och föra fram vikten av en alkoholfri uppväxt. Här behövs insatser riktade till föräldrar i det förebyggande arbetet.

ANDT-undervisningen i skolan är jätteviktig, men tyvärr tror jag att den inte alltid är så prioriterad.

Systembolaget gör en fantastisk insats i det drogförebyggande arbetet med sina informationskampanjer och med sina mycket noggranna ålderskontroller.

Fru talman! Till sist vill jag beröra de dödsfall och skador som sker på grund av bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak. Vi vet att ett skadligt bruk och missbruk bidrar till en stor del av den alltför tidiga dödligheten och svåra livslånga skador. Många unga drabbas. Vid ca 15 procent av dödsolyckorna på vägarna är alkoholphöverkade förare involverade. Dessa olyckor ska helst inte behöva ske. Alkolås är ett led i att förebygga detta. Men vi måste även införa åtgärder för att förebygga, upptäcka och dessutom utreda rattfylleribrott.

Skellefteåmodellen har nämnts av någon här. Så kallades den tidigare. Nu kallas den Samverkan mot alkohol och droger i trafiken. Det är ett sätt att förebygga eftersom man inom 24 timmar försöker få till stånd ett motivationssamtal med den förare som har ertappats rattfull. Bara en kort tid ska gå efter händelsen för att man ska kunna jobba med ett motivationsarbete. Det har visat sig ge goda resultat.

Eftersupning är en handling som har blivit allt vanligare efter misstanke om rattfylleri. Det har också visat sig att Rättsmedicinalverket har fått allt fler ärenden mellan 2009 och 2010. Det har varit en 30 procentig ökning. När det gäller eftersupning anser utskottet att det måste finnas en tydlig lagstiftning som förebygger alkohol- och droganvändning i trafiken. Utskottet menar också att det finns starka skäl för en kriminalisering av eftersupning. Regeringen ska därför återkomma till riksdagen med ett förslag.

Fru talman! Regeringens ANDT-strategi är ambitiös och bred i sina långsiktiga mål. Med en samlad strategi kommer statens styrning att underlättas. Det kommer också att få som följd att vi får en bättre samordning och samverkan kring dessa så viktiga frågor.

(Applåder)

Anf. 64 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tog i mitt inledningsanförande upp att jag i strategin saknade att man tydligt lyfter fram våld mot kvinnor som har missbruksproblem och finns i missbruksmiljöer. Det står visserligen att man ska ta upp ANDT-relaterat våld inom familjen. Men jag tycker inte att man på ett tydligt sätt synliggör det svåra våld som missbrukande kvinnor utsätts för och som Mobilisering mot narkotika så tydligt gav kunskap om. Jag tror att Maria Lundqvist-Brömster likaväl som jag vet att stödet till dessa kvinnor fallerar på många håll ute i landet. Det finns inga speciella jourplatser. Det finns också en attityd att missbrukare får skylla sig själva.

Jag skulle därför vilja veta hur du, Maria Lundqvist-Brömster, vill ta upp denna situation och förbättra stödet för just dessa kvinnor och synliggöra frågan. Det gäller även de kvinnor som finansierar sitt missbruk

med prostitution. Lyfter vi inte fram och synliggör problemen och säger att vi ska ta tag i dem finns det stor risk att dessa kvinnor får fara mycket illa.

Anf. 65 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Fru talman! Det är precis som Eva Olofsson säger, att detta är en oerhört viktig fråga. Men jag tycker faktiskt att detta tas upp i vår strategi. Det är svårt att gå in på detaljer. Men vi tar upp jämlikhetsaspekterna och hur viktigt det är att vi bemöter varje individ utifrån dennes behov och förutsättningar. Där känner jag mig trygg.

Dessutom känner jag att denna strategi måste användas tillsammans med andra handlingsplaner som regeringen har presenterat. Då har vi handlingsplanen om mäns våld mot kvinnor med 56 punkter som är mycket tydliga. Man har också kommit långt med att inleda både metodutveckling och utbildning inom kommunernas många olika områden, skola och hälso- och sjukvård.

Länsstyrelserna har fortfarande samordnare som också jobbar mot kommuner och socialtjänst kring kvinnors utsatthet. Vi har också stärkt socialtjänstlagen.

Jag tror därför att det är oerhört viktigt att vi inte bara använder strategin som redskap, utan vi måste naturligtvis använda alla de åtgärder som regeringen har sjösatt.

Anf. 66 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Självklart behöver vi göra det. Jag håller med om att det finns skrivningar om jämställdhet i strategin, och jag tycker att det är bra att de finns. Det har saknats ibland när regeringar har lagt fram strategier. Men jag tycker ändå att det är oerhört viktigt när man antar en ANDT-strategi, som kommer att vara det huvuddokument som de som arbetar med dessa frågor i alla fall kommer att titta på och jobba med, att man faktiskt synliggör det som så ofta osynliggörs. Och något som ofta osynliggörs är just våld mot kvinnor som själva har missbruksproblem. Det är alldeles för vanligt, som jag sade, att man tycker att de får skylla sig själva eller att man tycker att de först måste bli nyktra eller sluta med narkotika. Därefter kan man ta tag i att de är utsatta för våld. På det sättet kan man inte se på mäns våld mot kvinnor.

Därför är det, tycker jag, väldigt synd att man inte tar chansen att tydligt synliggöra det våld som den här gruppen kvinnor är utsatta för. Likadant är det för kvinnor som på grund av sitt missbruk prostituerar sig. Men det finns en tydlig könsskillnad. I högre grad begår män brott – inbrott eller stölder exempelvis – för att finansiera sitt missbruk, medan kvinnor har just prostitutionen som ett sätt att finansiera sitt och ibland också sina mäns missbruk.

Det är väldigt viktigt att vi synliggör detta och inser att vi måste ge ett dubbelt stöd här: dels ett skydd mot våldet, dels ett stöd när det gäller att både bryta missbruket och bearbeta det man drabbats av just genom att sälja sexuella tjänster och ha varit utsatt för våld. Flera gånger kan man ha blivit svårt misshandlad av män i samma missbruksmiljö – ibland också av andra män som utnyttjar situationen och som tycker att det inte är så farligt att på olika sätt utnyttja en kvinna som har missbruksproblem.

Fortfarande är det, tycker jag, en stor brist att detta inte synliggörs. Jag skulle vara väldigt glad om Folkpartiet kunde hjälpa till med att synliggöra den här gruppen kvinnor och med att förbättra stödet och skyddet till dem.

Anf. 67 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Fru talman! Jag kan inte motsäga något av det Eva Olofsson här beskriver. Det som sagts om kvinnors utsatthet, framför allt när kvinnorna själva finns i ett missbruk, är helt riktigt.

Ett förbättringsområde – den frågan tror jag att vi alla har ett ansvar att driva – är att hälso- och sjukvården vågar ta tag i de här kvinnorna. Vilka frågor ställer man när de kommer till akuten? Vilka strategier finns det? Där behöver ett oerhört stort arbete göras.

Mitt budskap till Eva Olofsson är att för Folkpartiet är detta en oerhört viktig fråga att driva. Jag ser inte att regeringen har någon annan uppfattning i frågan.

Anf. 68 ABIR AL-SAHLANI (C):

Fru talman! I går vid midnatt landade jag på Arlanda. Jag hoppade in i en taxi för att åka hem. Jag och taxiföraren började prata lite grann om mitt arbete och om hans arbete. Jag berättade om den debatt vi i dag har. Jag sade: I morgon bitti ska jag i kammaren prata om vår föreslagna strategi. Han bad mig berätta lite grann om vad den innehåller.

Med stolthet kunde jag säga att alla vi i utskottet är för den föreslagna strategin, även om vi kanske vill gå olika långt i olika frågor. Men vi vill ha en sammanhållen strategi där man inte bara tittar på olika företeelser separat, som isolerade öar. Vi vill ha ett helhetsgrepp. Vi vill titta på barnens situation och på föräldrarnas situation, och vi vill att vården ska utgå från människan.

Taxichauffören bad mig hälsa till alla er som finns här i dag. Han tyckte att frågan är väldigt viktig. Han hade förlorat en av sina bröder till drogerna. Brodern har inte dött men sitter i fängelse, för efter att ha sysslat med langning började han även använda droger. Det ledde till olika typer av brott. Jag ska alltså hälsa till er från taxichauffören. Jag känner att jag inte kan svika mitt löfte till honom om att hälsa till er.

Vi i Centerpartiet välkomnar den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, en kraftsamling för ett fortsatt långsiktigt och uthålligt arbete där människan, vare sig det är ett barn, en kvinna eller en man – eller en hel familj – står i centrum och där olika fenomen inte ses som isolerade företeelser utan där orsak och verkan ses i en sammanhållen kontext med utgångspunkt i människan.

Strategin innehåller tydliga prioriteringar för olika områden och anger de ekonomiska ramarna för regeringens satsning för hela mandatperioden.

Strategin innehåller sju mål. Syftet är att minska tillgången till ANDT, till att barn skyddas mot skadliga effekter av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak, till att färre påbörjar och att färre utvecklar ett missbruk och till att missbrukarvården är mer tillgänglig oavsett var i landet man bor.

ANDT-strategin bygger på visionen om ett samhälle där alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av eget

eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak. Men, fru talman, som jag ser detta räcker det inte med enbart lagstiftning.

Den största tillgång som samhället har är människan, och den största tillgång som var och en av oss människor har är en annan människa. Vi har alldeles för länge förlitat oss enbart på de statliga strukturerna i tron att staten kan sköta våra problem och hitta de bästa lösningarna.

Jag påstår att vi nog har glömt varandra. Vi har glömt att se varandra. Det kan ingen lagstiftning ändra på. Men jag hoppas att vi politiker samt det civila samhällets organisationer och engagerade eldsjälur kan peka på detta och lyfta fram det i vårt samhälle, i samarbete med varandra.

Det är viktigt att fortsätta med den samlade strategin, tycker vi i Centerpartiet. Ett samlat förhållningssätt – med människan och familjen först – är avgörande då mycket av problemens uppkomst och lösningarna på problemen är beroende av varandra.

Vi ser ett alarmerande samband mellan socialt utanförskap, skolfrånvaro och, framför allt, narkotikamissbruk. Det är av stor vikt att det nya utanförskapet bland ungdomar omedelbart uppmärksammas och kan stävjas.

Utanförskapet är allvarligt bland barn till missbrukare som inte själva kan ta sig ur sin situation och som inte alltid ens kan begripa den. Dessa barn behöver uppmärksammas, men inte bara av socialen. Alla har vi ett ansvar. Det civila samhället, frivilligorganisationerna, skolan och medborgarna – vanliga människor som vi alla – har ett ansvar gentemot dessa barn. Vi måste våga se dem, och vi måste våga handla när de får illa. Skolan är en oerhört viktig aktör.

Sedan många år tillbaka har antalet barn och ungdomar som växer upp i missbrukarhem uppskattats till 200 000. Folkhälsominister Maria Larsson har ställt frågan till Folkhälsoinstitutet om det fortfarande är ungefär 200 000 eller om antalet har minskat eller ökat. Ministern fick svaret att det är ca 385 000 barn som växer upp i riskbruksmiljöer. Så mycket som vart femte barn växer alltså upp i dessa miljöer. Naturligtvis är risken väldigt stor att de här barnen får illa.

För att fler barn och unga ska skyddas från missbruk är det nödvändigt att vi blir bättre på att samordna, följa upp och ha ett kunskapsutbyte. Uppdraget till Folkhälsoinstitutet att kartlägga vad som lokalt görs för barn i missbrukarmiljöer blir ett viktigt kunskapsunderlag för vårt framtida arbete.

Arbetet med elevhälsa, med att lära elever vad droger gör med ens kropp och knopp, samt arbetet mot mobbning och utanförskap och samarbetet mellan polis, socialtjänst, familj och skola blir väldigt viktigt. Vi vet att det finns ett starkt samband mellan kriminalitet och droger. Ett brott som aldrig begås är det bästa brottet, om man säger så.

Sista året på gymnasiet gjorde jag ett arbete som handlade om olika droger, om vad droger gör med kropp och hjärna. Jag hävdar med bestämdhet att just det arbetet sista gymnasieåret är den främsta orsaken till att jag i dag, många år efteråt, inte ens är nyfiken på att använda droger.

Kunskap och förebyggande arbete är oerhört viktigt när det gäller att stärka barn och ungdomar i att säga nej till droger, tobak och alkohol. Det förebyggande arbetet är synnerligen viktigt.

Den person som har gjort livsval som lett henne eller honom fel kan få hjälp med att ta sig vidare var i landet han eller hon än befinner sig.

Varje individ behöver hjälp på olika sätt. Missbrukarvården ser olika ut. Eftersom varje människa är en komplex varelse bör även vården av henne eller honom vara mångfasetterad. Det måste finnas en individuellt anpassad vård att tillgå för var och en av dem som behöver det. Det ska vara svårt att börja och lätt att sluta med ett missbruk.

Samhället kan, och ska, göra mycket. Men individens ansvar får aldrig glömmas bort. Vi har alla ett ansvar att reflektera över förhållandet mellan bruk och missbruk.

Som vuxna är vi ständigt förebilder för det uppväxande släktet, och som vuxna kan vi föregå med gott exempel och verka för en sund inställning till alkohol och tobak.

Vi kan se till att årets stora högtider som jul, nyår, påsk och midsommar inte får katastrofala följder. I det här sammanhanget kan man gärna använda uttrycket: allt börjar hos dig. Vi har alla ett gemensamt ansvar och kan inte bara lämna över viktiga frågor att lösas av en annan människa eller institution.

Samordningen och samverkan mellan de hälsofrämjande, förebyggande, brottsbekämpande, behandlande och rehabiliterande områdena ska förstärkas. Det är oerhört viktiga aspekter som denna unika strategi tar upp. Den nuvarande nationella och regionala sektorsövergripande strukturen kvarstår och kompletteras med en tydlig struktur för uppföljning och utvärdering. Det är oerhört viktigt för alla våra reformer och strategier att det finns en utvärdering som påpekar vad vi har gjort och vad som inte har gjorts.

Ansvar för genomförandet av strategin vilar på regeringen tillsammans med polis och tull, andra myndigheter och självklart kommunerna. Men de viktigaste drogförebyggarna är faktiskt föräldrarna, och de idéburna organisationerna är helt ovärderliga för arbetet på alla nivåer. Så välkommen, du också! Alla kan bidra, och när alla är med och bidrar kan vi nå framgång. Därför yrkar Centerpartiet bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 69 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Först vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Jag håller socialutskottets betänkande, *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken*, i min hand. Som Abir Al-Sahlani sade handlar mycket om förebyggande arbete. I denna strategi redogörs för hur samhällets insatser ska genomföras, samordnas och följas upp när det gäller dessa områden under åren 2011–2015.

Nyligen publicerades siffror för vad missbruket kostar kommuner och landsting i Sverige. Utredningen under Gerhard Larsson visar att samhällets kostnader för olika typer av missbruk är 150 miljarder kronor, därav 66 miljarder för alkohol och 62 miljarder för narkotika.

Den samhällsekonomiska kostnaden för en 20-årig kvinna med ett aktivt heroinmissbruk är ca 10 miljoner kronor. Vårdkostnaden för vanligt förekommande behandlingar ligger mellan 300 000 kronor och 2,6 miljoner. För en 30-årig man med ett aktivt, tungt alkoholmissbruk är den samhällsekonomiska kostnaden ca 7 miljoner kronor. Här ligger kostnaden för en vanlig vårdinsats mellan 23 000 kronor och 400 000, allt enligt utredningen.

Det finns olika sätt att räkna, men kostnaderna för alkoholens, narkotikans, dopningens och tobakens skadeverkningar är enorma.

Det handlar dock om människor – om vår utsatthet, och om barns och ungdomars utsatthet. Vi är sårbara, vi människor, men mest sårbara är barnen. Eva Olofsson nämnde att nära 400 000 barn lever i familjer med missbruk eller ett riskdrickande, som är väldigt nära ett rent missbruk. Därför är den här samlade strategin som minister Maria Larsson presenterar så viktig, och jag noterar med glädje att det finns ett enigt utskott bakom den.

Medierna uppmärksammade nyligen Öckerö kommun, vilket för övrigt är den kommun där jag har mina rötter. Håkan Fransson, drogsamordnare i kommunen, lyfter fram en tes: Om alla vuxna i en kommun kommer överens om att ungdomar inte ska dricka innan de fyllt 18 gör de inte det. Rubriken i Sveriges Television var: Halverat drickande bland ungdomar på Öckerö! Och det är resultatet. Man har halverat alkoholkonsumtionen bland ungdomarna.

Öckerö har utvecklat en modell som kommer från Örebro och kallas ÖPP, eller Örebro preventionsprogram. Vi säger att barn inte gör som vuxna säger utan som vuxna gör. Men, säger Håkan Fransson, det gäller inte här. Barn gör som vi tillåter. På Öckerö har föräldrarna kommit överens om att sätta upp gemensamma regler för sina ungdomar.

Föräldrarna är de viktigaste drogförebyggarna. Ingen kan påverka barnen så som föräldrarna gör.

Fru talman! Vi har tidigare här i kammaren lyft fram problematiken kring nätdrogerna. Unga lockas att beställa hem droger som ska göra dem gladare. Men de som säljer drogerna är inte intresserade av att göra ungdomarna lyckligare. De är ute efter pengar. Att ungdomar dör är inget hinder för dessa hänsynslösa personer. De slår undan ungdomarnas drömmar och mål. Även deras vardag och skolgång drabbas, och därmed också deras framtid.

De får sina liv spolierade, och jag är glad för den nya, effektivare narkotikalagstiftning vi har beslutat om här i riksdagen och som träder i kraft den 1 april. Den gör det möjligt för polis och tull att beslagta och med åklagares hjälp också förstöra substanser som kan antas komma att användas i missbrukssyfte. Den nya strategin som vi behandlar här i dag tar också upp Internethandeln och även skolans betydelse när det gäller information till ungdomarna.

Fru talman! Det finns mycket mer kring dessa frågor, och vi har hört mycket god kunskap och många goda inlägg. Jag ska för tids vinnande avrunda här.

Jag gläder mig åt den enighet som utskottet visar när det gäller strategin. Till sist har jag dock en personlig önskan. Jag skulle vilja se en nationell kampanj – det var länge sedan nu – som informerar om de skadeverkningar som finns i samband med alkohol, narkotika, dopning och tobak och som visar på en alternativ väg med goda exempel.

(Applåder)

Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag är glad över tillfället att här i dag få delta i debatten om regeringens förslag om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken för 2011–2015.

Strategin bygger på visionen om ett samhälle där alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning eller tobak. 385 000 barn är särskilt i fokus. Det är de barn som lever i en daglig miljö där missbruk eller riskbruk finns och som därmed själva har en kraftigt förhöjd risk att hamna i en situation där deras livsvillkor kraftigt försämras.

Sedan tidigare är det klart med de ekonomiska förutsättningarna för arbetet. Förra mandatperioden lades mer än 1 miljard, fördelat lika under fyra år, på drogförebyggande arbete. Vi fortsätter på samma sätt och lägger 260 miljoner kronor per år också denna mandatperiod för att stimulera och utveckla både de förebyggande och de behandlande insatserna. Strategin blir vägledande för hur pengarna kommer att användas, för vi arbetar långsiktigt med dessa frågor.

Vi kommer att fortsätta att vara en uthållig partner till kommuner, landsting och frivilligorganisationer, för det är lokalt som arbetet kan göra störst skillnad. Vi vill stödja metodutveckling utifrån bästa tillgängliga kunskap och initialt ge möjlighet och stöd till implementering. Insatserna för barn, familjer och samhälle när det gäller beroendeproblematik måste vara av uthållig karaktär.

Vi har även aviserat att vi vill höja tobaksskatterna med 8 procent och alkoholskatterna med 13 procent. Priset spelar roll för konsumtionen, inte minst bland unga.

Fru talman! För ett framgångsrikt arbete mot skadorna från missbruk fordras en bred meny av insatser. Därför är vår satsning på psykiatrin med 900 miljoner kronor viktig. Därför är vår satsning på elevhälsan med 650 miljoner kronor viktig. Därför är vår satsning på ett utvecklat föräldrastöd viktig.

Samverkan är ett nyckelord för ett effektivt drogförebyggande arbete. Därför är gott samarbete mellan olika parter en nödvändighet både lokalt och nationellt. Av den anledningen finns det i dag ett lagtvång mellan landsting och kommun för en bra vård, och därför finns det ett lagtvång mellan skola och polis för samordnade insatser.

Vi har levererat ny lagstiftning på tobaks- och alkoholområdet. Den 1 april träder den nya narkotikalagstiftningen i kraft. Det är tre lagstiftningar som kommer att tjäna den restriktiva alkohol- och drogpolitiken väl.

Fru talman! Det övergripande målet som vi föreslår för ANDT-politiken är följande: ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk. Målet känns igen från tidigare formuleringar i nationella dokument. Det nya är att tobak och dopning finns integrerat i strategin, inklusive i det övergripande målet. Vår övertygelse är att vi såväl i preventionsarbetet som i vård- och behandlingsarbetet måste ta till oss att blandmissbruk i dag är mycket vanligt.

Målformuleringen innebär naturligtvis ingen förändring i den riktning som reservation nr 1 befarar, nämligen att en sänkning av alkoholkonsumtionen inte skulle finnas med. Regeringen gjorde klart redan i regeringsförklaringen 2006, och upprepade det i regeringsförklaringen 2010, att det är vår avsikt att sänka totalkonsumtionen av alkohol. Det står också i det övergripande målet i denna strategi: Målet innebär att för-

hindra all skadlig alkoholkonsumtion, bland annat genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor. Det kan inte bli tydligare.

Det är för övrigt ett arbete som vi har varit framgångsrika med. Alkoholkonsumtionen har minskat från 10,5 liter per person toppåret 2004 till 9,2 liter per person år 2010. Det är färska siffror från Sorad.

Fru talman! ANDT-strategin anger mål, inriktningar och prioriteringar för samhällets insatser under åren 2011–2015. Den omfattar allt från tillgänglighetsbegränsande insatser, narkotikabekämpning, vård och behandling, tillsynsarbete, EU-arbete och internationellt arbete till inte minst lokalt förebyggande arbete. Förutom det övergripande målet finns sju långsiktiga mål. Till dem knyts konkreta mål som ska uppnås under strategiperioden.

Vi är angelägna om att skapa förutsättningar för uppföljning och utvärdering för att kunna mäta effekterna av de statliga satsningarna. Så har inte varit fallet under tidigare perioder. Vi kommer att bygga upp en ändamålsenlig organisation för öppna jämförelser, uppföljning och utvärdering av ANDT-strategins mål. En första baslinjemätning kommer att genomföras. Regeringen har för avsikt att redan under 2011 lämna förslag till uppföljningsstruktur med ett begränsat antal indikatorer och ansvarsfördelning för insamling och rapportering till regeringen.

Efter det positiva beslut som jag hoppas att riksdagen kommer att fatta när det gäller vårt förslag till ANDT-strategi kommer vi att återkomma med åtgärdsprogram för ANDT-politiken. De programmen blir alltså betydligt mer konkreta vad gäller åtgärder. Mycket av det som har önskats här i kammaren i dag kommer att återkomma i åtgärdsprogrammen, där vi kommer att vara mer konkreta.

Att lova årliga åtgärdsprogram är att ställa höga krav på oss själva, men vi menar allvar med att det drogförebyggande arbetet hela tiden måste vara i fokus och ha hög prioritet. Det hindrar dock inte att strategin är mer övergripande och att de konkreta förslagen kommer senare, och det hindrar inte att förslaget om eftersupning, ett konkret förslag, ändå beslutas om här och nu. En fungerande lag mot eftersupning finns i andra länder, och jag är beredd att titta på hur vi kan arbeta i den riktningen också i vårt land, även om merparten av det arbetet måste ske i ett annat departement än mitt eget.

Fru talman! Utmaningar för framtiden saknas inte. Ökad tillgänglighet och låga priser på en illegal marknad kräver fortsatt aktiv handling såväl nationellt som internationellt. Jag är glad över att vi har en mycket bred uppslutning i kammaren för den restriktiva politiken. Uppslutningen är en förutsättning för att vi ska kunna upprätthålla en nolltolerans mot narkotika och dopning, och den är en förutsättning för att vi ska kunna fortsätta att internationellt uppvisa mycket goda resultat vad gäller alkohol- och tobakskonsumtion.

Den svenska enigheten underlättar också att vi får många olika aktörer som förverkligar ANDT-politiken. Myndigheter som polis och tull, kommuner och landsting, näringslivet, idéburna organisationer, det övriga civila samhället och inte minst landets föräldrar och de unga själva spelar alla en stor roll. Alla behövs i arbetet. Allas insatser kommer att tas till vara inom ramen för den nya strategin.

(Applåder)

Anf. 71 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Fru talman! Tack, statsrådet Maria Larsson, för närvaron i kammaren och för redogörelsen för den proposition och det betänkande vi har att behandla i dag.

Jag vill instämma i att det finns mycket i strategin som är bra, och vi är överens om det mesta. Det gläder mig att Maria Larsson är tydlig med att regeringen har ambitionen att återkomma med årliga åtgärdsprogram. Det ser jag fram emot, även om jag i mitt anförande var någorlunda tveksam till detta. Det är en hög ambitionsnivå, och jag hoppas att statsrådet uppfyller den. Jag ser fram emot att delta i de vidare debatterna i de frågorna.

Ett sådant åtgärdsprogram som jag vill fråga om gäller följande. På s. 53 i propositionen talas det om att användningen av alkohol ska öka under strategiperioden. Regeringen talar välvilligt om de frivilliga insatser som har gjorts från arbetsgivare som har infört alkohol i sina fordon. Regeringen har sagt till de statliga myndigheterna att införa alkohol i sina bilar.

Trots dessa skrivningar och talet om att öka användningen av alkohol under strategiperioden andas det en låg nivå. Varför kan man inte redan nu vända sig till EU-nivån och få ett undantag för att införa detta i all yrkesmässig fordonstrafik som ett första steg? Går det inte att vara lite mer vass i den frågan, Maria Larsson?

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för frågan!

Det finns en rad olika önskemål som har uttalats i kammaren. En hel del av dem kommer det att finnas svar på när vi kommer till åtgärdsprogrammen, som vi för närvarande håller på att arbeta med.

I fråga om alkohol gjorde regeringen under föregående mandatperiod ett omfattande arbete där vi verkligen stärkte positionerna för alkoholsäts inträde i svensk trafikpolitik.

Det handlar om att ta det stegvis och att utvärdera vad vi gör, så att vi vet att vi gör rätt saker och att det vi gör har betydelse. Tekniken utvecklas hela tiden, och det handlar naturligtvis om att ha den teknik som är mest effektiv, som man inte kan lura sig förbi utan som uppnår det som vi vill uppnå.

Det här är en fråga som naturligtvis har bäring på EU där det också förs en diskussion, men framför allt har vi stärkt upp frågan på det nationella planet.

Vi är inte främmande för att göra ytterligare insatser, att flytta fram positionerna ytterligare. Men jag tror att det är viktigt att göra det med lite långsamhet, så att marknaden och konsumenterna får möjlighet att förbereda sig under anständiga former så att det inte kommer alltför mycket som en överraskning. Då behövs det alltid lite tidsframförhållning.

Frågan om alkohol är intressant och engagerar många i den här kammaren, och det tycker jag är väldigt positivt. Det här är också ett uttryck för en bra samverkan mellan olika departement. De här frågorna ligger framför allt på Miljödepartementet men har hög bäring på den alkoholpolitiska policyn och strategin.

Anf. 73 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Fru talman! Det är helt rätt att många frågor ligger på andra departement, och jag förutsätter att statsrådet har nära dialoger med sina kolleger i regeringen som äger frågorna var och en på sitt håll.

Jag skulle vilja landa vid en annan sak, nämligen det som Roland Utbult tog upp i sitt anförande om en nationell kampanj kring de här frågorna. Jag tog i mitt anförande upp att vi gärna ser att man inför olika typer av nationella handlingsplaner eller föräldrastödsprogram. Det är naturligtvis sådant som konkret skulle kunna vara direkt riktat mot kommuner och landsting och mot lokal nivå. Men också detta med nationell kampanj tycker jag låter väldigt intressant. Det kan vara intressant att få höra statsrådets tankar kring en vision, som ändå efterfrågas av en av statsrådets egna partikamrater som också är ledamot i utskottet, om att verkligen få se dessa nationella kampanjer som vi har goda erfarenheter av sedan tidigare. Hur ser statsrådet på det budskapet som kommer från talarstolen?

Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Ja, kampanjer har vi kanske goda erfarenheter av när vi ser hur synligheten har varit, för det är nämligen det som har mätts genom tiderna. Däremot har vi väldigt lite kunskap om effekten i form av beteendeförändringar utifrån kampanjer. Därför är jag mycket noga med att de kampanjer som ska genomföras ska genomföras utifrån att vi kan veta att de förändrar beteende, för det är det vi vill uppnå. Det har inte så stor betydelse hur många som ser och som tycker att det är festliga och roliga kampanjer, utan det vi vill är att förändra beteendet hos människor i positiv riktning.

Ett sådant exempel är den kampanj mot cannabis som har bedrivits i några kommuner i Skåne under en tid nu. Den har varit framgångsrik. Där kan man mäta beteendeförändringar. Det gör att vi nu tar oss an den kampanjen och tänker oss att kunna skrolla upp den i större skala i flera områden i Sverige, eventuellt en nationell kampanj. Men det är den kunskapen vi måste ha, för fantastiskt mycket pengar har lagts ut på kampanjer som vi tyvärr inte har kunnat mäta några effekter av. Jag är mycket noggrann i arbetet med kampanjer, för jag är angelägen om att använda skattebetalarnas pengar på ett bra och optimalt sätt.

När det gäller handlingsplaner är det en självklarhet att sådana bör finnas i varje kommun. Och jag hoppas att både Socialdemokraterna och vi kristdemokrater, som jag vet gör det, jobbar väldigt mycket med de lokala handlingsplanerna. Här har vi också satt en ny organisation med länsamordnarna som ska vara till stöd i det kommunala arbetet. Det är på det lokala planet som arbetet kan göra allra störst skillnad. Vi fick goda exempel tidigare här på hur man har jobbat i Öckerö kommun. Det har stor betydelse att man har ett offensivt arbete, att man jobbar med föräldrarna och får dem att besluta sig för samma normgivning. Man kan förändra väldigt mycket på det lokala planet.

Vår uppgift är att ge stöd till implementeringsarbetet och ta fram nya metoder som vi vet är verksamma.

Anf. 75 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Också jag är glad över att Maria Larsson deltar i debatten. Det blir alltid roligare då. Jag är också glad över att vi är överens om en restriktiv alkoholpolitik.

Den 23 mars publicerade den europeiska sammanslutningen av cancerorganisationer och Europeiska nätverket för tobaksprevention en rapport om hur bra man arbetar förebyggande med tobakspolitiken i Europas länder. Det visade sig att Sverige har halkat ned från sjätte till nionde plats sedan 2007. I rapporten säger man att det är överraskande att Sverige inte stöder mer kraftfulla tobakspolitiska åtgärder på europeisk och internationell nivå, och man tycker att det inte har hänt så mycket.

Nu finns det en rad åtgärder som vi har föreslagit från Vänsterpartiet och som man också har börjat införa i olika länder för att begränsa exponeringen av och reklamen för tobaksvaror. Det handlar till exempel om dold försäljning av tobaksprodukter i affärerna, att cigaretter och snus inte ligger där bland mjölk, limpor, godis och annat och ger signalen att det här inte är så farligt. Det handlar också om att inte med cigarettpaket som ser väldigt attraktiva och spännande ut locka ungdomar att köpa cigaretter och att inte människor som slutar röka måste stå emot impulsen att köpa ett cigarettpaket varje gång de handlar mat. Dold försäljning har införts i Island och i Norge, och nästa år kommer det att införas i Finland.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Maria Larsson. Är ytterligare arbete med tobaksförebyggande genom dold försäljning, neutrala paket och stora bilder på tobakspaketen någonting som regeringen kan tänka sig att genomföra? Vänsterpartiets motioner med de förslagen har ju hittills blivit avslagna.

Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att titta på resultat, och då kan man se att Sverige ligger Europabäst till när det gäller lägst antal tobaksanvändare. Vi är alltså ganska duktiga på det tobaksförebyggande arbetet.

Jag kan känna oro exempelvis över att fler unga tjejer i dag börjar röka, så vi har stor vaksamhet på frågan. Men återigen: Vi vill göra det som vi vet kan ha avsedd effekt. Därför tittar vi noga på erfarenheter från andra länder, men vi gör också själva ganska mycket. Vi har till exempel en metodutveckling där FHI tittar på vad som är bra tobakspreventivt arbete åt oss just nu. Det här är viktigt.

Vi får naturligtvis nu fundera över hur vi kompenserar tillsynsorganisationen som inte längre får göra provköp. Det är en fråga som vi kommer att arbeta med under det kommande året.

Vi har en ny tobakslag i kraft från den 1 augusti 2010 som ställer betydligt större krav på tobakshandlarna att inte sälja till minderåriga. Vi har en lagstiftning som måste efterlevas. Det innebär att vi har fler sanktionsmöjligheter och till och med möjlighet att dra in tillstånd att sälja tobak om man inte sköter försäljningen och slutar sälja till minderåriga.

Här är det en rad saker som vi gör. Vi har utvecklat stöd till rökslutarverksamhet. Vi jobbar tillsammans med frivilligorganisationer när det gäller preventionsarbete. Vi gör massor av saker, men vi ska göra rätt saker. Men jag utesluter ingenting för framtiden.

Dock skulle jag vilja ta upp en fråga med Eva Olofsson, att Vänsterpartiet driver frågan om avkriminalisering av narkotika för eget bruk. Jag tycker att det är lite alarmerande att man nu tänjer på gränserna och inte ser behovet av att vi vidmakthåller den restriktiva politiken också på narkotikaområdet.

Anf. 77 EVA OLOFSSON (V) replik:

Fru talman! Jag förväntade mig nästan den frågan, och jag tror att statsrådet hörde att jag i början av mitt inledningsanförande sade att Vänsterpartiet ställer upp på nolltolerans mot narkotika. Vi vill kriminalisera narkotika, men vi vill inte kriminalisera de människor som har fastnat i ett narkotikaberoende. Det är inte narkomanerna som ska kriminaliseras, utan det är narkotikan.

Vi har brister i Sverige i dag. Vi ligger bra till när det gäller att människor inte börjar använda narkotika, men vi ligger inte speciellt bra till när det gäller överlevnad och vård av dem som redan har fastnat i ett missbruk. Vi tror inte att stigmatisering och kriminalisering av människor som egentligen har en missbrukssjukdom är rätt sätt att få dem att sluta missbruka och stödja dem.

Jag skulle vilja återvända till mina frågor. Dels fick jag inget argument för det som tobakbolagen nu bekämpar så mycket, det vill säga dold försäljning, bilder på paketen och neutrala paket. Det är ju där de satsar stora delar av sin marknadsföring. Dels var det väldigt bra att ministern sade att man menar att man ska minska totalkonsumtionen av alkohol, men det är synd att man inte skriver det i sin övergripande målsättning.

Rakt mot hela strategin går förslaget om gårdsförsäljning, som innebär att mindre butiker ska få sälja inte bara sådant som produceras i Sverige utan också motsvarande märken från andra länder som är med i EU. Utredningen om detta har faktiskt inte slängts i papperskorgen, där vi som är för en restriktiv alkoholpolitik tycker att den hör hemma, utan den har gått ut på remiss, men förslaget låter helt orimligt om man vill skydda och ha kvar ett systembolag som är en grundpelare i vår restriktiva alkoholpolitik. Hur ställer sig KD till gårdsförsäljning?

Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är allvarligt att Vänsterpartiet som enda parti nu avviker från det som har varit vår gemensamma hållning, nämligen nolltolerans och ett upprätthållande också av principen om kriminalisering av eget bruk. Det här är ett avsteg, och jag menar att Vänsterpartiet ställer sig på ett sluttande plan som är farligt.

Det kan låta snällt att ni värnar människorna, men det är ju precis det man gör genom att kriminalisera eget bruk, för det möjliggör tidig upptäckt och tidiga insatser. Jag är övertygad om att varje person som har hamnat i narkotikabruk kan bekräfta betydelsen av det, liksom inte minst de anhöriga. Jag ser alltså mycket allvarligt på att Vänsterpartiet inte längre står bakom en restriktiv narkotikapolitik. Det vill jag ha sagt i denna kammare.

När det gäller dold försäljning ska man också titta på om svartförsäljningen ökar. Det som göms kan ibland bli mer spännande. Det är den

typen av information som jag letar efter bland dem som har erfarenhet av det här.

När det gäller gårdsförsäljning vill jag upprepa det jag har sagt ett antal gånger: Jag kommer aldrig att lämna något förslag till den här kamraren som kan riskera försäljningsmonopolet.

Anf. 79 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Fru talman! Låt mig först ge en eloge till statsrådet för att hon deltar i debatten här. Det är mycket positivt och fördjupar den demokratiska dialogen.

Sedan vill jag flytta fokus till ett par EU-frågor. En av dem har inte varit uppe till debatt här, nämligen frågan om att exportera svenskt snus, som en av statsrådets ministerkolleger driver. Frågan är ju väldigt intressant, för om snuset sprids innebär det inte bara att rökare går över till snus utan även att nya målgrupper börjar snusa. Det har man sett i Sverige. Det vore intressant att få veta hur statsrådet ser på detta med att försöka sprida det svenska snuset på kontinenten.

För det andra vill jag ta upp detta med införselkvoter, som jag var inne på i mitt anförande tidigare. Hur ser Maria Larsson på att följa upp det rådgivande beslutet i EU-parlamentet från 2008 om att halvera införselkvoten?

Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Magnus Ehrencrona, för frågorna! När det gäller det svenska snuset är den svenska regeringen helt enig om att snus inte är någon nyttig produkt, men vi anser att den bör behandlas som andra rökfria tobaksvaror på en marknad där vi har skapat ett utbyte av varor och tjänster på lika villkor. Det är vår ingång. Det är ingen i den svenska regeringen som påstår att snus är en nyttig produkt, och inte heller att alkohol eller rökprodukter är det. Det är inte det som debatten handlar om. Den handlar om att snus ska bedömas på ett sätt som är likvärdigt med andra rökfria tobaksprodukter. Vi för inte en argumentation utifrån folkhälsoskäl utan utifrån frihandelsskäl. Det är vi tydliga med.

När det gäller införselkvoter, eller indikativa nivåer, som det numera heter, håller jag med frågeställaren om att de är ett problem för att upprätthålla den restriktiva svenska alkoholpolitiken. Det är också anledningen till att vi förde upp den här diskussionen under vårt ordförandeskap och fick till stånd rådsslutsatser som ger kommissionen i uppdrag att arbeta vidare med hur vi ska fortsätta när den nuvarande alkoholstrategin löper ut. Jag har också för den nya kommissionären visat bilder på hur de indikativa nivåerna ser ut och hur situationen i Sverige ser ut. Jag vet att det inte bara är Sverige som i EU-kretsen har problem med de indikativa nivåerna i dag. Vi kan föra ett helt annat samtal än vad som var möjligt för bara fem år sedan.

Sedan tycker jag att det är beklagligt att den dåvarande socialdemokratiska regeringen godkände det regelverk som vi i dag har ett stort problem med.

Anf. 81 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Fru talman! Det är ju glädjande, Maria Larsson, att den uppfattning som Jan R Andersson förde fram tidigare inte är ministerns åsikt i det här

fallet. Som jag tolkade hans inlägg var det en mycket undvikande attityd som framfördes, nämligen att det inte skulle finnas något sammanhang alls mellan införselkvoter och langningen till ungdomar.

När det gäller snuset får jag tacka för ditt besked om hur du ser på frågan. Vi får säkert anledning att återkomma till detta.

Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack för det, Magnus Ehrencrona! Jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 83 HENRIK RIPA (M):

Fru talman! 18 är ett viktigt nummer. 18 personer dör om dagen. Hade det handlat om flyget hade vi stoppat det efter ett par dagar. Hade det handlat om biltrafiken hade det kanske tagit en vecka. Men nu handlar det om rökning.

Enligt regeringen är tobaksbruket ett av de allvarligaste hoten mot folkhälsan. Det har gjorts många åtgärder i programmet för att minska tobakens skadeverkningar. Jag kan erkänna att jag håller med om ett antal av motionärernas synpunkter och förslag och hoppas att vissa av dem i framtiden ska kunna bli verklighet.

Jag tror att vi behöver göra ungefär som vi gjorde i Lerum när vi konstaterade att miljöfrågan var ett av de stora framtidsproblemen. Där tog vi fram en vision om att Lerum ska vara Sveriges ledande miljökommun. Jag tror att vi behöver göra samma sak i de här frågorna.

Vi måste ha en vision om ett tobaksfritt samhälle. Det handlar inte om de 30 miljarder som det kostar samhällskassan utan om de 6 400 personer som dör av rökning varje år bara i Sverige. Vi vet att ungefär 28 procent av dem som drabbas av passivrökningen är barn.

Min egen kommun, Lerum, var tidigt ute med rökfri arbetstid, och jag är övertygad om att det är något som vi måste se som en självklarhet på alla arbetsplatser i framtiden.

Rökningens uppgift i skyttegravarna att döva soldaterna och ungdomarna innan de skulle dö i strid känns lite omodern och gör väl att rökningen har spelat ut mycket av sin roll.

Regeringen gör mycket för att minska nyrekryteringen, och etappmålet om att halvera rökningen till 2014 är mycket bra även om det just nu ser mörkt ut om vi ska klara av det. Man kan konstatera att Finland är ett föredöme på det här området. Där kan man nu ge fängelsestraff åt dem som säljer till minderåriga, och innehav blir kriminaliserat. Lärare i Sverige har kommit fram till mig och frågat: Vad ska jag göra när jag ser våra ungdomar stå precis utanför gränsen till skolgården och röka? Vi kan inte göra något åt det.

Vi måste jobba för att se till att priserna på cigaretter ökar, för vi vet att det är ett sätt att få färre att börja. Vi vet att rökning i mycket är en klassfråga. Det är lågutbildade, framför allt kvinnor och invandrare, som är den stora gruppen rökare. Vi i Sverige kan vara oerhört stolta över det låga antalet rökare, men vi måste ha en nollvision på det här området.

Vi vet att medellivslängden är tio år kortare för rökare, detta trots att hälften av rökarna inte har en kortare livslängd. De som har det har i storleksordningen 20 år kortare livslängd.

Jag tror att ett första steg är att förbjuda försäljningen och import av cigaretter i Sverige. Som ni kanske har börjat ana är inte detta partiets linje som jag nu driver utan det som jag kommer att verka för i mitt uppdrag här i riksdagen.

Har man sett någon dö av rökning inser man att det är omöjligt att acceptera att vi tillåter att den här typen av vanebildande drog får fortsätta säljas.

Det finns många motioner här som är bra. Jag kommer att verka för det självklara att få fram ett tobaksfritt samhälle. Jag tror att vi kommer att se det i en inte alltför avlägsen framtid.

Jag vill avslutningsvis kort glädjas åt det positiva i Lerums kommun som vi hörde om i ett tidigare anförande. Det är till stor del en effekt av 40 år av borgerligt styre medan vårdvalet i Västra Götaland inte i så stor utsträckning har påverkats, eftersom Moderaterna inte har styrt i Västra Götaland.

Anf. 84 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Fru talman! Tack, Henrik Ripa, för ett anförande om tobaksfrågor! Det var spännande att höra. Jag vill egentligen bara fråga Henrik Ripa: Hur tänker Henrik Ripa agera vid voteringarna som vi har här i riksdagen i eftermiddag? Där har vi starka skrivningar om detta med dold försäljning och olika typer av planer för detta. Hur kommer Henrik Ripa att rösta då?

Anf. 85 HENRIK RIPPA (M) replik:

Fru talman! Jag respekterar de beslut som vår grupp fattar. Min uppfattning är att ska man förändra politiken gör man det inifrån. Min ambition är att driva de frågorna internt inom Moderaterna och Alliansen. Som någon tidigare talman sade här kan det ibland ta ett par mandatperioder innan saker och ting blir verklighet. Min förhoppning är att det tar kortare tid innan detta blir verklighet. Tiden talar absolut för att vi kommer att hamna i en situation där vi får ett tobaksfritt samhälle. Det är jag övertygad om.

Anf. 86 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik:

Fru talman! Jag hade själv uppe i mitt anförande visionen att man borde ha ett tobaksfritt Sverige åtminstone senast 2030. Det fanns ett delmål i propositionen om detta. Jag ser fram emot Henrik Ripas stöd i det fortsatta politiska arbetet när det gäller tobaksfrågorna framför allt här i riksdagen och i utskottet så att vi kommer dithän.

Anf. 87 HENRIK RIPPA (M) replik:

Fru talman! Jag hoppas att vi kan få en stor samsyn mellan alla partier. Jag tror att detta är en fråga där vi på sikt kommer att kunna närma oss varandra. Det är min stora förhoppning.
(Applåder)

Anf. 88 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! För drygt 100 år sedan höll svenska folket på att supas skallen av sig. I det så kallade baggböleriet var det många familjer som

under inverkan av alkohol blev av med sina hemman för en spottstyver. Det ledde till en folklig resning där tre folkrörelser, frikyrkorörelsen, arbetarrörelsen och nykterhetsrörelsen, gick samman i kampen mot alkoholen och dess dramatiska och långtgående skadeverkningar.

Vid den tiden bildades också riksdagens nykterhetsgrupp som sedan 1895 haft regelbunden verksamhet här i riksdagen. Som nyvald ordförande i riksdagens nykterhetsgrupp vill jag uttrycka min glädje över att regeringen i sin proposition har tagit fram en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, den så kallade ANDT-strategin som vi i dag debatterar.

Den innehåller höga ambitioner och är helt unik i sitt slag. Ingen annan regering har vad jag vet tagit fram ett liknande tydligt dokument med en sådan samlad strategi som det här handlar om. Regeringen ställer höga krav på sig själv att genomföra strategin med årliga uppföljningar. Man har en nationell samordningsfunktion inom Regeringskansliet och det åtgärdsprogram som vi hörde om tidigare för genomförandet. Strategin motiveras också utifrån att utvecklingen går mot ett ökat fokus på de gemensamma skydds- och riskfaktorerna som minskar respektive ökar risken för ANDT-relaterade problem och missbruk.

De sju långsiktiga målen som vi har hört redogöras för tidigare handlar om tillgången, skyddet för barn, minskad användning, senarelagd debutålder för ungdomar, att minska antalet personer som utvecklar ett beroende, att öka tillgången till vård och stöd för missbrukare och att minska antalet döda och skadade med anledning av det egna bruket eller andras. Till sist men inte minst är Sveriges roll i ett internationellt folkhälsoperspektiv viktig.

Ett förverkligande av dessa mål kräver både engagemang och kunskap. Det viktiga arbetet på lokal nivå utförs genom att det civila samhället, det offentliga och den privata sektorn jobbar tillsammans där alla har viktiga roller att spela.

Den ideella sektorn har i dag en lika stor uppgift att fylla som för 100 år sedan. Det finns goda lokala exempel som har stor betydelse vad gäller både att skjuta fram alkoholdebuten för ungdomar och att minska konsumtionen och minska alkolvåldet.

Fru talman! Ett lysande exempel har vi hört bland andra Roland Utbult nämna. Det är Håkan Fransson, drogförebyggare på Öckerö, som genom ett stort personligt engagemang och ett långsiktigt hållbart arbete jobbat drogförebyggande under ett antal år och lyckats engagera föräldragenerationen. Man har därmed mer än halverat alkoholkonsumtionen bland ungdomar i kommunen.

Detta är en strategi, som vi också hörde, som bygger på ÖPP, Örebro preventionsprogram, som är en metod som i dag används i stora delar av landet. Vi har nu via medierna sett att den på allvar har gett stor effekt när man använder den på det sätt man ska göra. Det är en framgångsfaktor som är att räkna med.

Jag gläder mig över att vi här kan komma överens och att utskottet har kommit fram till att göra ett tillkännagivande om eftersupningen. Tre motioner lämnades in under allmänna motionstiden, två kristdemokratiska och en socialdemokratisk. Detta är en fråga där det är viktigt att vi lyckas för att få en säkrare trafik. Jag gläder mig åt att statsrådet Maria

Larsson har gett sitt uttalade stöd för att vi nu ska kunna komma en bit på vägen också när det gäller detta.

Det finns ett tydligt samband mellan alkohol och våld. Flera studier visar att alkoholen har stor betydelse just när det gäller misshandelsbrott och annan våldsutövning. Hela 60 procent av våldsbrotten i vårt land är alkoholrelaterade. När det gäller det grova ungdomsvåldet ligger siffran på 99 procent. Det finns i princip inget grovt ungdomsvåld i vårt land som inte är relaterat till alkoholen.

När det gäller att kriminalisera eftersupningen har vi använt Norge som förebild. Där har man sedan mer än 50 år tillbaka kriminaliserat eftersupningen. Norge har också en väldigt spännande försöksverksamhet. Man har i 28 kommuner kortat öppettiderna på krogen med en timme och nått stora resultat.

Man konstaterar att våldsbrotten har minskat med 30 procent i de kommunerna. Hamar ligger väldigt högt. Där har de minskat med 60 procent. I en jämförande kommun, Elverum, har man inte förändrat öppettiderna på krogen. Där har man inte heller noterat någon nedgång. Det finns också exempel på andra länder, som Island, där man har ökat öppettiderna och där man ser att det går åt andra hållet. Men i Australien bekräftar man det som man har kommit fram till i Norge.

Jag tycker, avslutningsvis, fru talman, att det vore spännande att se liknande exempel på försöksverksamhet i vårt land. Man kan engagera föräldrar i fler kommuner än i Öckerö. Man kan också ta initiativ och se: Vad kan vi göra för att minska alkolvåldet? I det läget kan man också dra nytta av de erfarenheter som man har bland annat i Hamar. Det är goda exempel, och jag tycker att det är viktigt att vi följer dem och genomför liknande studier i vårt land för att få svenska exempel. Jag yrkar bifall till förslaget i socialutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 89 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Fru talman! Jag har pratat en hel del med ungdomar under de år som har varit. Jag har blivit oroad över den verklighet som de har beskrivit, och då talar jag inte enbart om äldre ungdomar utan även om dem som går i grundskolan.

För några år sedan anade jag inte hur illa det var i samhället. Det gjorde jag inte förrän min då 16-åriga dotter beskrev hur det var i grundskolan i en småstad i Sverige. Hon berättade om kamrater som började med hasch i sjuan för att efter två år avancera till riktiga knarkare. De satt påtända i klassrummen och även utanför, på skolgården. Ingen av de vuxna på skolan förstod det här beteendet. Man visste inte hur man skulle hantera det här. Det fick fortgå på det här viset utan att någon ingrep.

Jag fick följa min dotters sorgearbete under de här åren, då hon såg hur hennes tidigare kamrater fastnade i missbruk. De fick en annan personlighet, blev råa, kalla och kriminella. När jag såg jätan min börja läsa dödsannonserna i 16–17-årsåldern, utifrån att hon hade sett att vissa gjort självmordsförsök eller rent av försvunnit spårlost, tänkte jag: Så här får det inte vara. Då fick jag nog, och jag förundrades över att det rädde en sådan tystnad bland politiker i den här frågan.

Jag tror inte att min generation och de som är äldre riktigt har förstått vidden av vad det är som pågår runt omkring oss och hur snabbt det här

har gått. Det kan vara så att vi inte lever helt nära den yngre generationen. De har sin värld, och vi har vår. Jag tror att många unga lever ensamma i sin verklighet. Jag tror också att många är rädda för att inte bli trodda om de skulle berätta hur det egentligen är i deras verklighet.

Vi sverigedemokrater ser en stor koppling mellan utslagning, kriminalitet och droger, och vi förstår att vi måste hejda inflödet i landet om vi ska lyckas få bukt med det här eländet. Därför lade vi fram ett förslag i vår förra budget om att tillskjuta ytterligare 80 miljoner kronor för att ge ökade resurser till gränskontroller. Vi måste jobba med det här från alla möjliga håll. Risken är annars att det lokala förebyggande arbetet går förlorat. Det blir för dyrt och ineffektivt om flödet utifrån tillåts komma in i dagligen, att det lyckas fyllas på dagligen. Därför är det också stor risk att kommunerna tvingas dra ned på sådan här verksamhet och förebyggande åtgärder. Vi står inför den verkligheten.

När jag läser regeringens proposition om den samlade strategin tycker jag därför att den andas lite väl mycket försiktighet. Jag saknar slagkraftiga förslag som kan ge direkt återverkan på den sorgliga utveckling som vi fått. Detta har man också fått synpunkter på från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. De har velat ha lite mer konkreta åtgärder.

Men när jag läser igenom deras förslag kan jag inte se några riktigt revolutionerande förslag som gör att vi kan få ned missbruket i landet. Miljöpartiet och Vänsterpartiet tycks i sin skrivelse inte nämna någonting om en insikt om att droger föder brott och att vi kanske därför fått större problem med den biten sedan ett antal år tillbaka. Den tystnaden tycker jag är lite oroande. För nog måste det finnas en förklaring till att våra fängelser och häkten är överfulla, till att våldsbrott, rån, våldtäkter och inbrott har ökat och till att våra gamla inte ens kan vara trygga i sina egna hem längre.

Utifrån rådande omständigheter är det därför viktigt att vi hittar lösningar som är anpassade till den verklighet som vi i dag lever i, även om det skulle uppfattas som integritetskränkande. Det är nämligen hemskt viktigt att vi ger en signal utåt i samhället om att vi ser allvarligt på det som händer i vårt land.

Vårt förslag är därför att vi ska möjliggöra för skolor att införa drogtestar även utan elevs medgivande, att vi ska ge Kriminalvården ökade befogenheter till kroppsvisitering på fängelserna, som ett sätt att få drogfria fängelser, och att vi ska ge ökade resurser till gränskontroller, där en förstärkning måste till, bland annat vid färjelägen och hamnarna. Jag anser därför att vi sverigedemokrater har lösningar som är mer konkreta än de som tidigare har lagts fram och att man utifrån den här grunden kommer att lyckas bättre med det förebyggande arbetet.

Fru talman! Jag skulle även vilja nämna de anhörigas situation i den här debatten. Föräldrar har förvisso det största ansvaret för sina barn, men vi måste i vissa fall ge dem ett erkännande, att det nog aldrig har varit så svårt att vara förälder som i dag.

Hur många föräldrar och anhöriga lider inte av vanmakt och ångest över misstanke eller vetskap om vad barnen håller på med? Vad kan de egentligen göra när dottern eller sonen successivt börjar få en missbrukarpersonlighet och inte längre är kontaktbar? Hur många vet att det handlar om narkotiska preparat och inte om en vanlig hormonförändring?

Misstänker man droger tror jag inte att det hjälper hur gott föredöme man än är, för det är för starka krafter i rörelse omkring oss och ett för stort gruppträck. Man får inte utsätta sina barn för integritetskränkning. Man får inte låsa in dem. De anhöriga far därför kanske mer illa än den som missbrukar. Det gör de utifrån förtvivlan, vanmakt, ilska, skuld och kärlek.

Det är väldigt vanligt att anhöriga riskerar att till slut hamna i långtidssjukskrivning eller, i värsta fall, i ett eget missbruk, eftersom de har fört en kamp ensamma alldeles för länge.

Ska familjen och anhöriga få en rimlig chans mot drogepidemin måste därför ansvarsfördelningen vara jämn mellan samhälle och individ, för att inte vissa grupper i samhället ska behöva ta på sig hela skuldbördan själva.

Fru talman! Utifrån det här yrkar jag bifall till vår reservation. Det handlar om att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta alkohol- och drogtester på elever utan deras medgivande, att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för drogfria fängelser med fortsatt motivation till nykterhet med hjälp av ökade befogenheter och att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade anslag för gränskontroller för att stävja införseln av narkotiska preparat i landet.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Får jag be Margareta Sandstedt förtydliga yrkandet. Är det yrkande på en motion, eller faller det samman med någon av reservationerna?)

Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 90 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Fru talman! Margareta Sandstedt nämnde narkotiska preparat här, men det förekommer också en illegal handel med alkohol, som vi har varit inne på tidigare i debatten.

En intressant fråga till ett nytt parti här i riksdagen är: Vad tycker Sverigedemokraterna om införselkvoter? Det vore väldigt intressant att få det utvecklat. EU-parlamentet har ju fattat ett rådgivande beslut 2008 om att halvera införselkvoterna. Vad tycker Sverigedemokraterna om det?

Anf. 91 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med om att de stora införselkvoterna är ett stort bekymmer. Dess värre har jag inte fört en diskussion om den här frågan men återkommer gärna med svar senare.

Anf. 92 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Fru talman! Vi ser fram emot det i den kommande hanteringen. Vi har ju reservation 19, en rödgrön reservation, om den här frågan. Då är det lägligt att diskutera det vidare inför kommande års behandling.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU6
Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (prop. 2010/11:68).

Anf. 93 ULRIK NILSSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande nr 6 om sanktioner mot Nordkorea.

Fru talman! När man studerar länder som har namn efter geografiska riktningar kan man se att det nästan alltid är ett tecken på att det råder oenighet om hur ett land ska ledas och styras. Man kan ofta se olika system ställas mot varandra som i det här fallet där en demokrati med en marknadsekonomi ställs mot en diktatur med en hårt styrd planekonomi. Som vi väl alla är överens om hör frihet, mänskliga rättigheter och ekonomisk utveckling ihop. Vore frågan vilket system som är bäst vore det ganska enkelt att ta ställning utifrån situationen på den koreanska halvön.

Men även om det är lätt för oss är det inte lika lätt för regimen i Nordkorea att säga att man har gått fel väg, utan i stället strävar Nordkorea efter att försöka utnyttja alla medel, oftast medel som inte är demokratiska, för att påverka utvecklingen i syd. De använder dem mot sitt eget folk och mot andra länder. Det är därför vi i dag har ett paket med sanktioner. Det handlar om vapenleveranser och paramilitär utrustning, och det handlar också om utbildning, finansiella tillgångar och inte minst kärnteknisk utveckling.

Det här sanktionspaketet behövs därför att vi som tror på det system som Sydkorea står för också tror på frihandel, men frihandel innebär i sin tur att i stort sett alla länder har tillgång till de tekniker som vi talar om. De har i stort sett tillgång till samma teknikpaket. Just därför måste vi alla agera samstämt. Har vi olika synpunkter skulle ett eller några länder som väljer att se annorlunda på det göra hela sanktionssystemet meningslöst. Därför är det viktigt att vi har det system som vi nu har utvecklat där staterna går i takt.

Förenta nationerna fattar beslut som i vissa delar är bindande för medlemsländerna. EU fattar också beslut som i vissa delar är bindande men också andra som inte är bindande och förutsätter nationell lagstiftning. Det är det som vi i dag har att ta ställning till. Det är en liten del av ett sanktionspaket som vi alla är överens om både till innehåll och till funktion. Det ska täcka upp och inte skapa kryphål för Nordkorea.

Vad är då syftet? Det är definitivt inte att göra livet värre för dem som är fattiga och utsatta i Nordkorea. Det handlar snarare om att vara väldigt tydliga med att vi genom sanktionerna kan stödja demokrati, mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och hela den kraft som borde kunna leda till en förändring. Framför allt handlar det om att vi ska kunna hindra regimen från att använda kärnteknik och i förlängningen kärnvapen och om att de ska ha begränsade möjligheter till en konventionell krigföring gentemot dem som de uppfattar som motståndare vare sig det är inom eller utom landet.

*Tillämpning i fråga om
Demokratiska folk-
republiken Korea av
lagen (1996:95) om
vissa internationella
sanktioner*

Det är också viktigt att markera att så här får det inte gå till, så här får man inte bete sig mot sitt eget folk och så här får man inte bete sig mot grannländer. Det är svårt att inte dra sig till minnes det som hände det sydkoreanska fartyget Cheonan förra året. Det sänktes, sannolikt genom ett angrepp från den nordkoreanska sidan. Det är inte erkänt och bekräftat, men allting tyder på att det skedde från den nordkoreanska sidan. Vi har alla markerat väldigt tydligt att detta inte får förekomma.

Det är också viktigt att vi nu via sanktionsbeslutet markerar att vi är beredda att följa upp detta och se till att vi inte stöder den nordkoreanska regimen genom att ge dem några handelsmöjligheter.

Fru talman! Jag tycker att det är glädjande att vi har ett enigt utskott som uttalar sig för att fatta de nödvändiga beslutet i riksdagen för att genomföra hela sanktionspaketet mot Nordkorea. Vi har all anledning att markera att det inte är en stat som står för det vi tror på, nämligen demokrati, frihandel, mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning och alla de positiva värdeord vi kan räkna upp.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Anf. 94 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! Nordkorea har alltid fört en konfrontationspolitik gentemot omvärlden. Det har varit provskjutningar av missiler, test av långdistansrobotar, uppskjutning av kommunikationssatelliter, genomförande av kärnvapenprov, underjordiska provsprängningar av kärnladdningar, utveckling av robotprogram med mera. Listan kan göras hur lång som helst.

Det är ingen tvekan om att Nordkorea är en repressiv kommunistdiktatur. Den lagliga politiska verksamheten i Nordkorea domineras helt av kommunistpartiet.

År 1998 stadgades genom ett konstitutionstillägg att Kim Il Sung skulle fungera som landets evige president. Inför parlamentsvalen, som äger rum vart femte år, utses kandidater i varje valkrets, varpå dessa går till val utan motkandidater. Därmed dras landets politik helt upp av Koreas arbetarparti. Yttrandefrihet för medborgarna saknas helt. Fängslager och långa fängelsestraff för oliktankande tillhör vardagen.

Fru talman! Nordkorea är en totalitär stat och en av de mest slutna stater som finns. Olika rapporter redovisar att det förekommer tortyr, förtryck, repressalier och mycket annat såsom tvångsaborter, tvångsteriliseringar, test av biologiska och kemiska medel, fysiska och psykiska tortyrmetoder med mera.

Fru talman! Vi har alltså att göra med en regim som Nordkorea – en regim som förtrycker sina egna medborgare, en regim som utgör ett hot mot sina grannar, en regim som bevisligen säljer teknik, kunskap, kompetens och vapen till andra diktatorer i världen. Det är en regim som är mycket brutal. En sådan regim, som utgör en fara för världsfreden och som inte respekterar mänskliga rättigheter, måste bemötas kraftfullt av världssamfundet.

Nordkorea står dessutom som enda land utanför icke-spridningsavtalet.

Merparten av FN- och EU-sanktionerna mot Nordkorea omfattas av förbudsregler och restriktiva åtgärder mot den icke-demokratiska folk-

republiken Korea. EU-förordningarna är direkt tillämpliga i Sverige. Detta gäller framför allt förbudet mot att förse Nordkorea med, eller från Nordkorea anskaffa, viss materiel och teknik enligt särskilda listor, liksom frysning av tillgångar för personer, enheter och organ med koppling till Nordkoreas program för kärnvapen, andra massförstörelsevapen och ballistiska missiler.

Fru talman! Sanktionerna är helt nödvändiga för att tvinga Nordkorea till icke-spridningsavtal, för att kunna ha kontroll över kärnvapen och det som Nordkorea sysslar med, för att tvinga dem till att ha respekt för mänskliga rättigheter och inte minst för att stoppa hotet mot grannländerna.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utrikesutskottets förslag i betänkande nr 6.

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Kolleger! Vi diskuterar i dag skärpta sanktioner mot Nordkorea med anledning av att landet utvecklar kärnvapen och genomför kärnvapensprängningar i strid med gällande internationella överenskommelser. Vi i Vänsterpartiet ställer oss bakom de skärpta sanktionerna och yrkar bifall till utrikesutskottets förslag i betänkandet.

Nordkorea är ett speciellt exempel. Det finns knappast någon stat i världen som kan jämföra sig med Nordkorea när det gäller förtryck mot den egna befolkningen, auktoritärt styre och att hålla befolkningen isolerad från omvärlden.

I Nordkorea finns sannolikt tusentals politiska fångar. De mest grundläggande politiska och mänskliga fri- och rättigheter förnekas medborgarna. Landet är en av världens flitigaste användare av dödsstraffet. Förra året avrättades minst 60 personer i Nordkorea. Det är fler än i USA, trots att USA är ett betydligt större land.

Nordkoreas politik präglas av en förstelnad, stalinistisk personkult. Presidentämbetet är nu på väg att ärvas i tredje generationen efter andra världskriget. Samtidigt är Nordkorea ett av världens mest militariserade samhällen. Det är naturligtvis svårt att exakt beräkna hur stor andel av landets bnp som används till rustningar och till militären, men det är sannolikt svårt att överträffa av något annat land i världen. Det innebär ett mycket högt pris för nordkoreanerna. När resurserna går till vapenframställning och kärnteknik svälter en stor del av Nordkoreas befolkning. FN slog häromveckan larm om att sex miljoner nordkoreaner riskerar svält framöver, och det är i så fall inte den första svältkatastrofen i landets historia.

När det gäller kärnvapenpolitiken och det mycket hotfulla agerandet från det nordkoreanska ledarskiktet är landets oberäknliga beteende naturligtvis ett stort bekymmer för länderna i regionen. Man väljer ofta att på olika sätt provocera grannländerna. Men det är också något som används internt i Nordkorea. Genom att höja hotbilden internt, genom att bedriva en mer aggressiv propaganda kan man, genom att frammana den hotbilden, hålla nere oppositionen i det egna landet.

En del av de stärkta sanktionerna, som vi nu i stor enighet ska fatta beslut om i riksdagen, innebär att man genomför ett importembargo på vapen från Nordkorea. Nordkorea är nämligen en betydande vapenexportör till diverse olika regimer runt om i världen.

Det belyser också ett större problem när det gäller vapenhandeln och Sveriges politik. Vi har ju en omfattande diskussion om den svenska vapenexporten, där vi från bland annat Vänsterpartiet vill införa ett förbud mot vapenexport till diktaturer, något som vi inte har i dag i Sverige. Vi borde därför även se över från vilka länder vi importerar vapen – inte för att vi importerat några vapen från Nordkorea, men vi har under de senaste åren importerat vapen från bland annat Israel och Vitryssland. Vapenhandeln går ju i två riktningar, och även importlagstiftningen som helhet borde således ses över vad gäller den svenska vapenhandeln.

Vänsterpartiet är varma anhängare av kärnvapenedrustning och av icke-spridningsavtalet. Vi anser att kärnvapnen ska skrotas, i Nordkorea liksom i andra länder, och vi tycker därför att det är riktigt och rimligt att man skärper sanktionerna mot Nordkorea, som i dag tyvärr utvecklas i motsatt riktning.

Anf. 96 ROBERT HALEF (KD):

Fru talman! För några dagar sedan kom uppgifter från FN om att sex miljoner människor hotas av svält i Nordkorea. Anledningen anses vara en kraftigt minskad inhemsk livsmedelsproduktion och minskad import. Nordkorea har vädjat om livsmedelsbistånd från USA och Europa och också från ett av världens fattigaste länder, Zimbabwe i Afrika. Sydkorea har tidigare skickat omkring 40 000 ton ris om året till Nordkorea men har de senaste åren stoppat leveranserna på grund av försämrade relationer.

Framför allt har två händelser de senaste åren bidragit till att försämrade Nordkoreas relation med Sydkorea och resten av omvärlden. I mars förra året sänkte en torped ett sydkoreanskt krigsfartyg, vilket ledde till att 46 sjömän dödades. Nordkorea har aldrig erkänt sänkningen men har av Internationella haverikommissionen pekats ut som angriparen. I november förra året dödades fyra sydkoreaner när Nordkorea besköt en ö utmed gränsen, som är omstridd.

Till det spända läget hör också att nordkoreanerna i höstas visade upp en anrikningsanläggning för uran för en besökande amerikansk forskare som efteråt sade att landets kärnkraft lätt kan ställas om för att framställa kärnvapen. Kort före jul proklamerade Nordkorea beredskap för ett heligt krig med kärnvapen. Det skedde efter en stor sydkoreansk militärövning två mil söder om de båda rivaliserande koreanska staterna, i närheten av gränsen.

Fru talman! Sommaren 2006 lät Nordkorea testa en långdistansmissil samt kortdistansrobotar. Våren 2009 sköt Nordkorea upp en ballistisk robot, vilket fick hård kritik av omvärlden och av FN:s säkerhetsråd.

För att försöka hitta en lösning på konflikten på Koreahalvön har så kallade sexpartssamtal ägt rum under flera år. I dessa samtal ingår förutom Nordkorea och Sydkorea även Kina, som är värd för samtalen, samt USA, Japan och Ryssland. Förhandlingarna ledde 2005 fram till ett gemensamt uttalande om att göra Koreahalvön till kärnvapenfri zon. Som en följd av kontroversen kring Nordkoreas uppskjutning av den ballistiska missilen 2009 lämnade emellertid Nordkorea sexpartssamtalen.

Då Nordkorea i strid med internationella överenskommelser har utvecklats kärnvapen och genomfört kärnsprängningar antog FN:s säkerhetsråd 2006 och 2009 två resolutioner om Nordkorea. Europeiska un-

ionens råd har tagit ett rådsbeslut om restriktiva åtgärder mot Nordkorea för att genomföra säkerhetsrådets sanktionsbeslut.

Alliansregeringen beslutade i januari i år att införa sanktioner mot Nordkorea. Sanktionerna innebär ett förbud mot att köpa, importera eller transportera krigsmateriel till Nordkorea. De innebär även ett förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom Sverige transportera paramilitär utrustning till Nordkorea.

Fru talman! Jag välkomnar dessa sanktioner. Då den nordkoreanska regimen framstår som alltmer despotisk måste vi göra allt vi kan för att begränsa vapentillförseln till landet. Det gäller material som kan användas för framställning av kärnvapen eller för konventionell krigföring. Relationerna mellan länderna på Koreahalvön är nu kyligare än någonsin tidigare. Några samtal i sexpartsgruppen förekommer inte.

Nordkorea är väldigt slutet och regimen håller befolkningen i ett hårt grepp. Något liknande den folkliga resning med krav på demokrati, yttrandefrihet och respekt för mänskliga rättigheter som vi sett i Nordafrika och Mellanöstern de senaste månaderna verkar inte vara möjligt i Nordkorea i dag.

Men det finns ett litet hopp. Trots regimen hårda grepp om befolkningen verkar det ändå finnas ett visst folkligt motstånd mot regimen. I februari demonstrerade människor i en ovanlig protestaktion mot elavbrott och matbrist, enligt uppgifter i sydkoreanska medier. I flera mindre städer ägde demonstrationer rum sedan elektriciteten omfördelats till huvudstaden. Det tyder på att regimen inte har hundra procentig kontroll och att det finns en viss folklig opposition. Detta är hoppfullt, och jag hoppas att det internationella samfundets strävan efter att finna en fredlig lösning på konflikten på Koreahalvön fortsätter och att det blir fred dem emellan.

Jag yrkar i övrigt bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Grundskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU7
Grundskolan.

Anf. 97 MARGARETA PÅLSSON (M):

Fru talman! När Göran Persson stod här i talarstolen 1990 i egenskap av skolminister kunde kanske inte ens han ana vad som komma skulle. Vissa av de reformer som genomfördes under 90-talet har försatt svensk skola i en mycket olycklig situation. Kommunaliseringen av skolan genomdrevs i en tid av djup ekonomisk kris. Detsamma gäller gymnasie-reformen, läroplanen från 1994 samt det betygssystem som vi nu har och som lett till en enorm betygsinflation. De ekonomiska förutsättningarna för reformerna var som bekant maximalt dåliga.

Men det går inte att blunda för den verklighet vi ser, som Socialdemokraterna gjorde under alltför lång tid. Alla de undermåliga resultat

Prot. 2010/11:79
30 mars

*Tillämpning i fråga om
Demokratiska folk-
republiken Korea av
lagen (1996:95) om
vissa internationella
sanktioner*

Grundskolan

som vi kunnat ta del av från SCB, Timms- och PISA-rapporter, Skolverkets rapporter, diverse offentliga utredningar etcetera har varit och är fortfarande ytterst alarmerande. Som exempel kan nämnas följande:

- 30 000 elever går ut högstadiet varje år utan att vara gymnasiebehöriga. Det är förfärligt. Av de elever som saknade gymnasiebehörighet hade en tredjedel utländsk bakgrund, vilket innebär en stor och bekymmersam grupp elever.
- En fjärdedel av samtliga pojkar når inte kunskapsmålen i ett eller flera ämnen i grundskolan.
- Föräldrarnas utbildningsbakgrund är tyvärr en faktor som kommit att spela en allt större roll för elevens resultat. Bland elever som saknar betyg i minst ett ämne är andelen akademikerbarn 13 procent. 28 procent har föräldrar med bara gymnasieutbildning. Hela 54 procent har föräldrar vars högsta utbildningsnivå är grundskola.

Fru talman! Så här kan vi inte ha det! Därför genomför vi och våra vänner i Alliansen den mest omfattande och kraftfulla reformeringen av utbildningssystemet i modern tid. I år reformeras både de obligatoriska och de frivilliga skolformerna grundligt. Vi får en ny skollag, ett helt nytt gymnasium, nya läroplaner och kursplaner för grundskolan, en ny lärarutbildning, lärarlegitimationer, betyg i sexan och fler och tidigare nationella prov.

Dessa reformer ska naturligtvis noggrant följas och utvärderas. Vid behov måste vi möjligtvis finjustera någon detalj. Att omsorgsfullt vårda reformer är nyckeln till ett konstruktivt reformarbete och till en framgångsrik skola. Utvärderingar är oundgängliga i sammanhanget. Kanske hade en bättre bevakning och uppföljning av reformerna under 90-talet bidragit till att motverka skolans utförsbacke under 2000-talet.

Regeringen tillsätter mot bakgrund av den oroande utveckling som jag beskrivit tidigare en utredning för att utvärdera effekterna av kommunaliseringen. Vi måste bringa klarhet i de komplicerade orsakssamband som lett fram till elevernas försämrade studieresultat, läraryrkets sjunkande status och bristerna i likvärdigheten. Regeringen har också föreslagit en parlamentarisk utredning för att behandla en del frågor som rör friskolor och vinsterna i friskolorna.

Utöver detta har regeringen i budgetpropositionen aviserat att ett utvärderingsinstitut ska bildas under 2012. Syftet med institutet är att utvärdera effekterna av våra reformer. De utvärderingar som institutet genomför ska kunna initieras både av regeringen och av institutet självt. Utvärderingarna ska ligga till grund för våra beslut. Ett utvärderingsinstitut med denna utformning uppfyller på ett bättre sätt vårt behov av utvärderingar. Ett institut har på ett helt annat sätt möjlighet att bygga upp kompetens och en gedigen kunskapsbank. En enskild utredning saknar dessa förutsättningar.

Fru talman! Fortfarande finns det tyvärr ett starkt motstånd mot friskolor. Visst finns det friskolor som är illa skötta. Det finns tyvärr också kommunala skolor som är illa skötta. Men dessa problem hanterar vi nu genom en ny skollag som skapar större likvärdighet. Dessutom har vi en

skolinspektion som ska upptäcka de brister som finns och komma med förslag på hur både kommunala och fristående skolor ska förbättras.

Ett fristående huvudmannaskap är inte i sig problematiskt, vilket Vänsterpartiet tycks anse. Friskolor är en naturlig och positiv del av det svenska skolsystemet. Den modell vi införde under 90-talet åtnjuter stort intresse och respekt i andra länder, exempelvis Storbritannien och USA. Det gläder oss att Socialdemokraterna har närmat sig vår uppfattning gällande friskolor, men vi oroas samtidigt över vad som händer om partiet gör en rejäl vänstersväng, vilket verkar ske med en ny partiledare vid rodret.

Fru talman! Moderaterna var kritiska till kommunaliseringen när den genomdrevs. Men i dag ser vi inga skäl till att återförstatliga skolan. En sådan reform skulle vara mycket kostsam och helt stjäla fokus från de omfattande reformer som vi nu sjösätter.

Vi moderater anser dessutom i grunden att principen om decentralisering av makten är bra. Att kommunala huvudmän fattar beslut om framtiden utifrån insikter om och erfarenheter av den egna praktiska verkligheten är principiellt mycket klokt.

Nu får vi dessutom ett regelverk i form av en ny skollag som, till skillnad från den gamla, är anpassad till kommunaliseringen. Den nya skollagen kan på ett helt annat sätt upprätthålla en hög och likvärdig standard.

Slutligen, herr talman: Frågan om kommunaliseringens effekt på resultatet i skolan är komplex, och vi har därför anledning att se över vad det är som har gått snett. Att grundligt försöka lära av det förflutna för att kunna blicka framåt och fatta bra beslut för framtiden har alltid varit Moderaternas inställning. Det är en förnuftig hållning till allt reformarbete.

Därför yrkar vi bifall till reservation 4 under punkt 2 och i övrigt bifall till utskottets förslag i betänkandet i sin helhet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Ericson och Camilla Waltersson Grönvall (båda M), Ulrika Carlsson i Skövde (C) samt Yvonne Andersson och Annika Eclund (båda KD).

Anf. 98 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! I dag debatterar vi utbildningsutskottets betänkande UbU7 om grundskolan. Det är ett betänkande som omfattar 160 olika motionsyrkanden om grundskolan från den allmänna motionstiden 2010. I betänkandet finns allt från stort till smått.

Svensk grundskola står inför stora utmaningar. Några av de viktigaste utmaningarna för svensk skola är att kunskapsresultaten faller och att likvärdigheten i den svenska skolan håller på att kapsejsa. Jag ska tala lite om detta. Jag ska också tala om de två tillkännagivanden som riksdagens utskott gör till regeringen i och med detta betänkande, vilket är spännande.

Jag ska börja med det positiva. När jag besöker skolor runt om i Sverige träffar jag lärare och skolledare som brinner för sitt arbete. De möter varje dag elever som växer i kunskaper och självförtroende och som trivs och mår bra i skolan. Denna positiva bild av svensk skola och alla de

lärare som arbetar där kommer inte alltid ut i debatten. Men man blir stolt som skolpolitiker när man träffar lärare och rektorer som brinner så mycket för att hjälpa dessa barn till vuxenlivet och till en bättre framtid.

Men det finns också problem i skolan. Jag brukar säga att det är ett jätteproblem att 14 000 skolelever lämnade grundskolan senast utan behörighet till gymnasieskolan. Det är den högsta siffra som någonsin har uppvisats i det svenska skolsystemet. Det jobbiga med siffran är att den är ett bevis på att kunskapsresultatet sjunker. Men när man tittar närmare på vilka elever det handlar om ser man också tydligt att likvärdigheten håller på att gå förlorad.

Sverige, som tidigare var ett land som utmärkte sig därför att skolsystemet höll ihop och gav eleverna likvärdiga chanser i livet, börjar nu få ett skolsystem där barn till akademiker och välutbildade föräldrar klarar sig bättre i skolan medan barn till föräldrar som inte har någon utbildning klarar sig allt sämre. Klyftorna och segregationen i skolsystemet breder ut sig.

Det är intressant att lyssna till Skolverket, som gör analysen att den bristande likvärdigheten och den ökande skolsegregationen är en av huvudförklaringarna till de sjunkande kunskapsresultaten. Detta borde få en att dra öronen åt sig. Man borde fundera på vad det är som håller på att gå snett. Vilka åtgärder vidtar vi nu för att öka likvärdigheten och garantera alla elever rätt till en riktigt bra utbildning?

Jag måste säga att jag är besviken på regeringen. Den gör inte tillräckligt mycket för att garantera en likvärdig skola. När Skolverket säger att de flesta kommuner i dag fördelar pengar utifrån någon form av pengssystem, mer eller mindre lika för alla, säger Skolverket att systemet bidrar till att öka ojämställdheten i den svenska skolan.

Vi säger då – vi har föreslagit det många gånger och vi skriver det i vår första reservation – att vi tycker att man ska vara tydlig med att kommunerna måste fördela pengar till skolor och elever efter deras behov.

En öppen fråga som har lyfts fram många gånger i denna kammare är: Varför är regeringen så rädd att från riksdagen säga att kommunerna måste fördela pengar till skolor efter skolornas och elevernas behov? Det är obegripligt.

Vi visar i reservationen att vi också i vår budgetmotion har tilldelat skolan öronmärkta pengar för att vända trenden. Vi tror att man måste våga specialdestinera statsbidrag och rikta pengar till skolan för att vända trenden. Så kan man ge lärarna större möjligheter att se och utmana varje elev och göra skillnad i klassrummet. Det räcker inte med skolreformer som handlar om styrdokument och målsättningar. Det handlar också om att göra skillnad i klassrummet. Ingen kan påstå att det inte gör någon skillnad för läraren om det är 29 eller 24 elever i klassrummet. Det är klart att läraren har olika tid och möjlighet att utmana, stimulera och jobba med eleverna om man ser det på detta sätt.

En annan fråga, som inte alls diskuteras så mycket i svensk skoldebatt som den borde, är frågan om alla de barn som går till skolan med en klump i magen. De är oroliga för att träffa sina kamrater som mobbar dem. Jag har träffat elever – och jag är säker på att också ni har träffat dem – som vittnar om hur de hade det i skolan. De berättar hur kränkta de var, hur oroliga de var och hur dåligt de mådde under sin studietid.

Jag är helt övertygad om att vi gemensamt är överens om att detta är någonting riktigt allvarligt. Vi vet att de elever som blir kränkta i skolan inte heller kommer att kunna prestera ett skolresultat. Det är alltid så: En kränkt elev klarar inte på samma sätt som andra elever av att lära sig och att fokusera på skolarbetet.

Det är en plikt att gå i grundskolan. Det ställer ännu högre krav på rektor och skola att organisera en verksamhet som är helt fri från mobbning och trakasserier. Eleverna ska känna sig trygga i skolan.

Därför välkomnar jag att riksdagen nu gör ett tillkännagivande som säger att man ska studera både tillgängligheten och kvaliteten i elevhälsan. Det är någonting som dessa elever ofta upplever inte fanns där när de behövde det. De blev inte bemötta med tillräcklig respekt när de först slog larm och sade: Jag mår inte bra! Det är ett stort steg för ett litet barn att gå till en vuxen och säga: Det här är inte bra. Jag mår inte bra. Kompisarna behandlar mig illa! Då är det oerhört viktigt att elevhälsan och andra vuxna reagerar mycket snabbt. Det ska finnas en bredd i elevhälsan så att den kan jobba både med de fysiska och de psykiska problemen i skolan.

Det är ett viktigt tillkännagivande som riksdagen nu gör till regeringen om att göra en sådan här kartläggning. Jag ser verkligen fram mot resultatet så att vi kan få en mer seriös debatt om vad svensk skola måste göra för att bemöta dessa elever med den respekt som de förtjänar.

Det andra tillkännagivandet handlar om att vi måste lära av våra misstag. Margareta Pålsson var i sitt anförande inne på att regeringen vill studera effekten av kommunaliseringen. Samtidigt säger Moderaterna att vi inte ska göra om kommunaliseringen utan att det kommunala huvudmannskapet ska vara kvar. Jag har full respekt för denna politiska uppfattning. Men det blir lite obegripligt när de borgerliga partierna nu yrkar avslag på begäran att titta på alla de stora skolreformer vi har haft under de senaste 15 åren för att förstå vad det är som gör att svenska kunskapsresultat faller och att den svenska likvärdigheten i skolan brister. Varför gör man det? Det är som att på förhand säga att det bara finns ett problem som har lett till detta, och att det är kommunaliseringen. Men Moderaterna säger från början att vi inte ska göra någonting åt kommunaliseringen. Det är ett bakvänt resonemang.

I stället borde man fråga sig: Vilka skolreformer har genomförts under de senaste 15 åren? Vilken effekt har de haft på det svenska skolsystemet? Sedan får man lära av det och dra slutsatser av det för att kunna titta framåt och kunna förbättra det svenska skolsystemet.

Jag delar Moderaternas uppfattning. Jag tror inte att vi ska gå tillbaka till en uppfattning som innebär att vi nu ska förstatliga svensk skola. Jag tror inte på det. Däremot har jag flera reservationer här som pekar på hur man kan ta ett större statligt ansvar för en likvärdig skola, till exempel genom resursfördelningen.

Det är viktigt att staten tar ett ansvar för en likvärdig skola, men jag är inte rädd för att låta forskarna titta på de beslut som har genomförts i Sverige. På så sätt kan vi lära oss mer och fatta klokare beslut i framtiden. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att vi inte har en enig riksdag som ställer sig bakom kravet att med de allvarliga skolresultat vi nu har titta på alla de reformer som har genomförts för att dra slutsatser om vad vi kan göra bättre.

Herr talman! Jag står bakom alla socialdemokratiska reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 99 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Skolans huvudsakliga uppdrag vilar på två ben. Det ena är att förmedla den värdegrund som det svenska samhället vilar på. Det andra är att stödja varje individ i att utveckla de kunskaper och färdigheter som anses vara nödvändiga för varje samhällsmedlem.

Skolan är med och fostrar framtidens medarbetare, medborgare och medmänniska. Lärandet uppstår främst i kommunikation med andra. I den kommunikationen kan vi välja att etablera jämställdhet eller förkasta densamma. Jämställdhet i skolan handlar om att ge flickor och pojkar lika makt och möjlighet till lärande och utveckling. Men vi vet i dag att vi har misslyckats med det.

Pojkar och flickor får inte samma förutsättningar att lära sig och trivas i skolan. Flickor presterar bättre än pojkar i skolan i dag, men flickor mår sämre än pojkar, flickor utsätts oftare för trakasserier och både pojkar och flickor hindras av traditionella könsroller. Detta är slutsatser som kom fram när Delegationen för jämställdhet i skolan lämnade sitt slutbetänkande till regeringen den 15 januari i år.

Samtidigt är det kunskaper vi har haft i decennier. Det är inget nytt. I betänkandet föreslår delegationen också en åtgärd som är densamma som det Miljöpartiet föreslår i motion A402, yrkande 6, nämligen att jämställdhetsintegrering måste införas i skolan och beakta både metodik och pedagogik.

Jämställdhetsintegrering är en långsiktigt hållbar väg för skolan att arbeta proaktivt med jämställdhet. Om det införs i skolan minskar riskerna att pojkar och flickor i skolan hindras i sin personliga utveckling på grund av förlegade föreställningar om kön.

Förutsättningar för att få jämställdhetsarbetet att bli långsiktigt och hållbart är, förutom att man går metodiskt och systematiskt till väga, att ledningen ger sitt odelade stöd till arbetet. Riksdagen borde ta ledning och visa sitt stöd för detta.

Grunden till det framtida arbetslivet och samhällslivet läggs i skolan och genom hela utbildningssystemet. Jag önskar att förändringen och utvecklingen mot en mer jämlik och jämställd skola gick något fortare. Vi tappar mycket potential och sviker väldigt många unga killar och tjejer ju längre vi väntar med att ta bra beslut i rätt riktning.

Herr talman! Många elever trivs i skolan, faktiskt de allra flesta – men tyvärr inte alla. Många elever utvecklar goda kunskaper, når målen och växer som individer i skolan – men dess värre inte alla. Vi har i flera år nåtts av rapporter om hur stress, oro, ångslan och psykisk ohälsa ökar bland de unga. Psykiska problem har blivit vanligare bland ungdomar av båda könen.

Elevhälsan har med sitt förebyggande uppdrag en särskild nyckelroll för att vi ska kunna fånga upp unga som mår dåligt och för att det ska finnas någon vuxen att vända sig till när man som ung behöver någon att tala med. Skolans uppdrag och roll behöver förtydligas i förhållande till arbetet med att förebygga psykisk ohälsa hos barn och unga, för psykiska problem kan gå så långt att det kostar barn och ungdomar livet.

Vi ser därför positivt på de förtydliganden som görs i den nya skollagen som börjar gälla till sommaren. Men detta ensamt kommer inte att vara tillräckligt. Det är nu upp till Skolinspektionen att bedöma hur begreppet ”tillgång till” ska tolkas i den nya lagtexten. Det är därför viktigt att vi i denna församling följer tillämpningen av den nya skollagen så att det verkligen blir en skärpning. Välbefinnande är en förutsättning för lärande.

Kvaliteten på elevhälsan varierar stort över landet och ser helt olika ut i olika kommuner och mellan olika huvudmän. Men elever, oavsett vilken skola de går i, har behov av en välfungerande och tillgänglig elevhälsa. Därför är vi i Miljöpartiet väldigt glada över att riksdagen ska rösta om frågan att ge Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en nationell översyn av tillgängligheten och kvaliteten på elevhälsan.

Herr talman! Med detta vill jag säga att jag självklart står bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall bara till reservationerna 7, 26, 31 och 35.

Anf. 100 TINA ACKETOFT (FP):

Herr talman! Jag vet inte hur det är med er, men ibland möter jag folk som tycker att politik är något av det tråkigaste och mest meningslösa som finns. De finns. Det är faktiskt ganska många som vaknar om morgnarna utan att sträcka ut handen och läsa TT-meddelanden eller gå in och kolla mejlen direkt i sängen för att sedan fortsätta med ledarsidorna till frukost.

Men så fort man börjar prata skola kommer det ett engagemang. Skolan räknas liksom inte riktigt som politik, för den är en del av livet, av allas vårt liv. Skolan engagerar, inte bara oss som sitter här utan varenda medborgare på stan, skulle jag vilja säga.

Att alla elever har rätt till bra skolor och god utbildning är vi i Sverige sedan ganska länge överens om. Det ingår i vårt samhällskontrakt. Skolans huvuduppdrag är att ge elever oavsett kön, bakgrund och bostadsort förutsättningar att nå de grundläggande målen för utbildningen.

Ändå vet vi att så fungerar det inte ute i verkligheten. Enligt Skolverkets statistik för 2007–2008 är andelen elever från grundskolan som uppfyller kraven för att vara behöriga till gymnasieskolans nationella program den lägsta på tio år. Resultaten har varit en enda lång och stabilt nedåtgående trend under många år. Den frågan engagerar. Folk i gemen accepterar inte det. Det är inte en bild som är värdig Sverige. Våra barn är värda så mycket mer.

Det var därför Folkpartiet och Alliansen satte i gång med det gigantiska reformarbetet för svensk skola som vi gjorde – ett reformpaket som gör att 2011 nog bara kan överträffas av 1842 och införandet av den allmänna folkskolan för att hitta sin matchning.

I detta reformarbete är det grundskolan – det hör man nästan på namnet – som är det grundläggande. Alla elever som går ut grundskolan ska ha de kunskaper med sig som de behöver för att klara fortsatta studier. Allra viktigast är fortfarande baskunskaperna, det vill säga att kunna läsa, skriva och räkna. ABC 123 är inte längre självklart för en mellanstadieelev i Sverige. Om man inte har de baskunskaperna med från grundskolan är det självklart att man inte heller klarar av några fortsatta studier, oavsett om de är yrkesförberedande eller högskoleförberedande.

Det som vi vet kännetecknar ett bra utbildningssystem är, förutom duktiga pedagoger vars roll är helt unik, tidiga insatser för att eleverna ska ha de rätta insatserna. Och för att man ska kunna få det måste man ha tydliga kunskapskrav, tydliga målbilder och tidiga kontrollstationer.

Därför har vi förtydligat skolans mål och kurs- och läroplaner. Redan på lågstadiet ska föräldrar och elever veta vad skolan förväntar sig. De kunskapskraven måste utvärderas med nationella prov och betyg så att man tidigt och tydligt kan upptäcka elever som behöver stöd och sätta in de resurser som behövs, men också för att ge verktyg så att vi kan se om betygen är korrekt satta och hur likvärdig utbildningen i landet är. I ett system där vi 1991, i och med den socialdemokratiska kommunaliseringen av skolan, gick från ett direkt statligt styrt utbildningsväsen till en av de mest decentraliserade formerna för utbildning, där kommuner och enskilda huvudmän faktiskt har utföransvaret, måste man ha en mycket tydlig uppföljning, granskning och tillsyn för att kunna kontrollera likvärdigheten.

Alla barn har rätt till en bra utbildning, oavsett på vilken sida av kommungränsen man bor. Därför har Statens skolinspektion fått utökade resurser och mandat att mäta, rätta och följa upp. Man har inte bara rätt att kräva återrapportering, man har dessutom rätten att utkräva vite eller stänga ned en dålig skola.

Med granskningarna ser vi nu också tydliga fel och brister. Alla OECD-granskningar som finns på området, nationella forskningssammanställningar från skolmyndigheter, IFAU-rapporter och så vidare ger en tydlig lägesrapport. Utöver detta har regeringen kommit överens om att effekterna av kommunaliseringen och vissa frågor som rör friskolan ska utredas.

Vi i Folkpartiet tror att det måste utredas. Vi har inte satt målbilden att det måste förstatligas, däremot måste vi vända på varje sten och se vad det var som gick fel, för något gick allvarligt fel i början av 90-talet.

Sedan måste jag också lägga till att de som en gång drev igenom den här kommunaliseringen, både från politiskt och fackligt håll, faktiskt sällan numera har några principiella argument för att försvara dagens system. Däremot brukar man säga att det blir för krångligt att åtgärda. Låt mig här och nu säga: Det finns ingenting som är för krångligt när det gäller att rätta till svensk skola. Det är vår skyldighet att rätta till.

Till alla dessa utredningar läggs alltså också 2012 ett permanent utvärderingsinstitut för svensk skola.

Herr talman! Låt mig här inflika att det ändå förefaller som om den samlade oppositionen – socialdemokrater, sverigedemokrater, miljöpartister och vänsterpartister – inte bara slår in öppna dörrar med sitt tillkännagivande om en utvärderingsutredning, dessutom utgör ju dess förslag bara ett enda nedslag i tiden, medan förslaget vi lägger fram är löpande.

Den ökade skillnaden mellan resultat och likvärdighet skylls oftast på det fria skolvalet och friskolornas entré i Sverige. Ingen kunde väl ana vilken veritabel succé det skulle bli när vi införde det. I dag går över 150 000 elever i friskolor inom förskolan, grundskolan och gymnasiet. Under läsåret 2008/09 fanns det 677 grundskolor och 414 gymnasieskolor som drevs som friskolor.

Människors lust att bestämma och välja är tydlig. Det fria skolvalet och valfrihetsreformen är faktiskt i grunden bara rätt och riktig. I stället

för att behöva knöla ihop sig i en kostym som ska passa alla, och därmed faktiskt inte passar någon på något sätt, har svenska elever fått en hel utbildningsgarderob att välja ur.

Men att friskolorna inte har samma regler att följa som de kommunala skolorna är naturligtvis fel. Man ska inte kunna neka vissa elever skolgång. Man ska inte kunna tumma på materialet. Man ska inte kunna tumma på huruvida man ska ha bibliotek eller elevhälsa. Det ska självklart gälla alla skolor. Det gör det nu också i och med den nya skollagen.

En bra skola är en bra skola, en dålig är en dålig. Så kan det vara oberoende av huvudmannaskap. Men en skola som tummar på kvaliteten för att kunna ta ut vinster i form av finansiella utdelningar bör regleras tuffare. Det tror jag att vi alla är överens om.

Däremot vet jag ju att Vänsterpartiet liknar friskolorna vid sedelpressar. De har inte någon som helst förståelse för att om man bedriver en verksamhet kan den kanske också få gå med vinst. Där har Vänsterpartiet och alliansliberalerna vitt skilda åsikter som vanligt.

För mig är det ganska tydligt att det är väldigt få människor som enbart drivs av kärleken till sin nästa. De flesta av oss vill förändra, utveckla, utvecklas och göra något nytt och något gott. Om man dessutom gör det på ett sätt som gör att man kan bedriva en god verksamhet mer effektivt till en lägre peng är min reaktion faktiskt att låta kommunerna lära från de goda exemplen så att vi kan bedriva samma typ av verksamhet i kommunal regi, med hög kvalitet och kanske till en lägre kostnad.

Herr talman! Det är vi som politiker som sätter målbilden för svensk skola. Att man fokuserar på kvalitet, att man har en tydlig lagstiftning och kontroll som skärper kvalitetskraven, att man har valfrihet, att man har lika regler för alla aktörer, att man ser långsiktighet genom seriösa ägare är det liberala svaret på Vänsterns näringsförbud. Att se till att alla skolor och varje elev får resurser fördelat efter behov så att de kan anställa bra pedagoger, ha funktionella skolmiljöer och läromedel så att de kan locka varje elev att välja kanske även den skola som ligger i fel postnummerområde är det liberala svaret på Vänsterns tvångsanslutningar.

Jag tillhör dem som tycker att politik är det roligaste som finns. Jag tycker att det är något av det mest väsentliga man kan ägna sig åt. Skolan är i allra högsta grad både politik och en del i livet, den del som kanske gör störst skillnad för oss alla.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 4 och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet och avslag på övriga reservationer. (Applåder)

I detta anförande instämde Roger Haddad (FP), Camilla Waltersson Grönvall (M) och Yvonne Andersson (KD).

Anf. 101 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna till Tina Acketofts anförande. Det finns mycket som vi är överens om, likvärdig skola och hur viktig grundskolan är för elevernas framtida utveckling.

Jag blir dock lite fundersam när man talar om att vi är inne på det femte året med en borgerlig regering. Lyssnar man på Tina med flera får man intrycket att allt är gjort och nu väntar vi bara på vändningen. Lyss-

nar man på skolministern tar det 10–15 år innan vi kan få se ett bättre resultat i svensk skola.

Det finns också resonemang där jag blir lite mer förvånad. Man säger att det är en liberal hållning att resursfördelningen ska ske efter elevernas behov. Skolverket visar ju att så inte är fallet. De föreslår att lagstiftningen måste bli tydligare så att kommunerna måste fördela pengarna mellan olika skolor efter skolornas och elevernas behov. Det är en av de tydliga faktorer som de säger leder till en ökad segregation. Varför röstade ni ned det förslaget till skollagen? Varför är ni fortfarande inte beredda att ställa upp på det som vi har i våra reservationer? Det är obegripligt, tycker jag.

Sedan har vi frågan om att vända på varje sten. Jag gillar det resonemanget. Problemet blir att de borgerliga partierna resonerar precis tvärtom. Vi ska vända på en sten, kommunaliseringen. Men de andra stenarna vågar ni inte vända på. Är det inte rimligt, om man ska fundera på varför svensk skolas resultat rasar och man ser ett samband med de 15 senaste årens skolreformer, att man vågar låta forskningen titta på alla skolreformer, inte bara på Folkpartiets favoritskolreform, att kritisera?

Anf. 102 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Allt är gjort, sade Mikael Damberg. Jag är ledsen om jag fick det att framstå som om jag bara skulle sitta och vänta och skörda lagrarna av det vi har gjort. Nej, allt har inte gjorts. Det finns mycket kvar att göra. Det är först nu vi börjar implementera alla de beslut som de här utredningarna har legat till grund för. Det kommer att ta tid. Där delar jag faktiskt min partiledares åsikt i allra högsta grad.

Det kommer att ta tid att vända någonting som det har tagit tid att fördärva. Det är ungefär som inför badsäsongen. Man kan liksom inte gå ned de där tre kilona på en vecka som man har lagt på sig under hela vintern. Det är lite så med svensk skola också. Det tar tid att vända någonting som har gått fundamentalt fel. Den där gräddbullen sitter som en smäck på höften.

I Skolverkets rapport *Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov* framgår faktiskt att sju av tio kommuner fördelar resurserna efter behov. Sedan tror jag också att det behöver styras upp ännu mer. Där håller jag med Mikael Damberg, men till syvende och sist är det inte alltid heller resurser som är det stora problemet.

Då kommer vi tillbaka till fråga nummer tre, att vända på alla stenar. Ja, jag tycker att vi ska vända på alla stenar, och det gör vi. Jag utgår från att Mikael Damberg kommer att sitta med i den grupp som kommer att se över till exempel friskolesystemet. Utöver det har vi OECD. Utöver det har vi alla de andra rapporterna. Man mäter och utvärderar ständigt och jämt. Och regeringen tillsätter 2012 ett institut som har som uppgift att granska och följa upp kontinuerligt.

Det blir för mig väldigt märkligt att man hellre vill ha ett litet nedslag i tiden just här och just nu genom att utföra det tillkännagivande som oppositionspartierna vill ha.

Anf. 103 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Först och främst tar jag det som ett löfte att Folkpartiet kommer att backa framöver och ändra lagstiftningen så att kommunerna

tvingas fördela resurser mellan olika skolor efter behov. Det var det som sades här, att det kan behövas en skärpning. Låt oss gå fram med det gemensamt då. Låt oss skärpa lagstiftningen nu så att kommunerna tvingas fördela resurser efter skolornas och elevernas behov, det som Skolverket pekar på inte görs i dag och som är en av orsakerna till att skillnaden mellan olika skolor ökar dramatiskt och kunskapsresultaten faller. Det är ett sätt att stå för likvärdighet i svensk skola som vore bra.

Jag står gärna upp för att öronmärka resurser till svensk skola, för det kommer att behövas investeringar för att vända kunskapsresultaten. Gång på gång får vi höra från de borgerligas sida att pengar inte är allt. Nej, pengar är inte allt, men det handlar om att kunna anställa de riktigt bra rektorerna, de riktigt bra lärarna på de skolor som behöver utvecklas bättre. Har man inte de pengarna blir det svårare. Det är ett tydligt vägval. Ni använder ofta pengarna till att sänka skatterna, och ni kommer säkert att fortsätta att göra det. Då har vi en politisk diskussion om vad som är viktigast i samhället även framöver.

Det var en ganska kul jämförelse med att gå ned i vikt. Om man ska vända på resultaten i svensk skola och gör jämförelsen att man måste gå ned i vikt inför badsäsongen, varför ska det just för borgerliga politiker ta två tre gånger längre tid att gå ned i vikt än för andra jämförbara grupper? Fullan, en skolutvecklare i Kanada, säger att det går att vända ett skolsystem på två år. Ni har haft fem år på er. Enligt OECD och PISA tar det maximalt sex år att vända trenden i ett skolsystem. Ni är inne på ert femte år. Det betyder att vändningen ska komma nästa år, inte om 10–15 år. Varför tar det så lång tid för er att gå ned i vikt och vända skolresultaten när det går snabbare överallt annars?

Anf. 104 TINA ACKETOFT (FP) replik:

Herr talman! Att gå ned i vikt – det beror på vad man har för utgångsvikt. Det kan vara som så att vi har haft ett ganska taskigt läge, och det ser vi. Har det varit någonting som har varit stabilt har det varit en nedåtgående trend i resultaten. Det har också varit att vi har haft en ganska förändrad omvärldsbild. Det tror jag är viktigt att ha i bakhuvudet. Det finns mycket att rätta till, för utgångsläget har varit ganska så taskigt.

Jag tror inte heller att det behöver ta 10–15 år. Vi arbetar dagligen för att det inte ska behöva göra det, men jag är fullständigt övertygad om att om vi hade fortsatt på det spår som ni var inne på hade vi inte ens börjat vända skutan vid det här laget.

Låt oss se tiden an, låt oss mäta resultaten kontinuerligt och låt oss använda det här institutet som ska se till att vi gör rätt saker i rätt tid i fortsättningen. Det är precis det som Sveriges elever förtjänar.

(Applåder)

Anf. 105 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! En riktigt bra skola för alla barn och elever, det är det väl ingen som säger emot?

Den här veckan inleddes med den kommunala skolriksdagen här i Stockholm. Jag tycker att det var oerhört spännande och inspirerande med de diskussioner som vi riksdagsledamöter fick ha med våra kommunala företrädare. Vi har faktiskt en gemensam utmaning, att skapa en

riktigt bra skola för alla barn och elever. Det är vårt gemensamma uppdrag.

En skola i tiden var temat för konferensen, och ett antal av de motioner som vi har med i betänkandet lyfter på olika sätt fram de framtidsutmaningar som finns för den svenska skolan.

Det har varit en stor diskussion om skolans kvalitet under de senaste åren. Mycket har handlat om bristande kvalitet, men alltmer handlar det om vilka möjligheter vi har att skapa en skola för framtiden. Många av alliansregeringens reformer handlar om att långsiktigt säkra kvaliteten i den svenska skolan. Då vill jag, precis som Margareta Pålsson, räkna upp ett antal av de reformer som genomförts under den förra mandatperioden men också under denna.

Det handlar om den nya skollagen. Det är många gånger som vi politiker pratar om skollagen. Jag kan inte säga att den var riktigt så närvarande för lärare i skolan. Det kanske var en del andra styrdokument som kändes mer relevanta. Men när man satt sig in i skollagen som styrdokument och vilken möjlighet den ger till kommuner men också till rektorer och så vidare tycker man att det är en ganska spännande läsning.

Det handlar om den nya lärarutbildningen, Lärarlyftet, lärarlegitimation, speciallärarutbildning, förtydligande av målen och Skolinspektionen, som ju är ett viktigt instrument för ökad kvalitet.

Men i de reformer som alliansregeringen genomfört finns ett tydligt individ- och elevfokus. Alla elevers rätt till kunskap och rätt till stöd för att nå målen är ett viktigt fokus att ha även om vi ännu inte har vänt trenden, och oavsett när den vändningen kommer är det viktigt att hela tiden ha det fokuset tillsammans med en nationell och lokal nivå.

Andra delar som alliansregeringen har lyft fram på olika sätt och som Centerpartiet anser viktiga när det gäller ett individ- och elevfokus handlar om utredningen om möjligheten för elever att överklaga betyg, det vi talar om som motsvarande lex Sarah för skolan och som vi väntar på resultatet av. Vidare gäller det de satsningar på skolhälsovården som det finns att läsa om i betänkandet och som är en del av det tillkännagivande som vi vill ha.

Tillbaka till det som en del har nämnt redan: Det är ett motionsbetänkande från allmänna motionstiden vi hanterar i dag och inte en proposition från regeringen om något specifikt stort område som är genomarbetat. Det är på ett sätt en härlig blandning av vad vi riksdagsledamöter väljer att lyfta fram. Det är inget fel med det, men det kan göra debatten lite svår att följa. Man undrar: Var finns stringensen? Det gör också att en del för skolan mycket viktiga frågor inte finns med. Det föreslås avslag på ett antal motioner, och det finns ingen större diskussion om frågor. Det kan handla om något vi tidigare har beslutat och diskuterat, bland annat står det inte speciellt mycket om lärarna i det här betänkandet. Det betyder inte att det inte är en viktig fråga, men det har inte skrivits så många motioner om det just nu.

Herr talman! Det är spännande att läsa Socialdemokraternas motioner, både partimotioner och enskilda. Man har lagt sig mycket nära Alliansens utbildningspolitik på en del områden, och det kanske inte är så konstigt eftersom man vill markera ett avstånd, kan jag tänka mig, från den tidigare förda politiken och i väntan på det partiets egna interna arbete. Många av förslagen ligger nära det som Centerpartiet har arbetat med

under ett antal år, till exempel en lex Sarah för skolan. En tioårig grundskola nämns, något som vi har jobbat mycket med.

Det märks ändå stora skillnader inom oppositionen utom i en fråga, nämligen den som är en del av tillkännagivandet och där vi har en gemensam reservation från allianspartierna, att man ska tillsätta en utredning för att utreda de senaste årens skolpolitiska reformer. Så nämner man tre olika områden. Jag tycker att det blir lite fattigt, det blir lite som att slå in öppna dörrar när Alliansen har talat om att 2012 ska vi tillsätta en utredningsfunktion som kan titta mycket mer långsiktigt, som kan lyfta in fler olika perspektiv än vad som nämns i motionen. Därför förvånade det mig en hel del.

Herr talman! Låt mig göra ett par nedslag i de frågor som betänkandet berör. I den första delen, som handlar om kvalitet och resurser, vill jag understryka att enligt den nya skollagen ska alla barn och elever ges den ledning och den stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att utifrån sina behov och förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Därför ska särskilt stöd ges till de elever som av olika anledningar har svårt att nå målen.

En faktor som vi tar upp i betänkandet handlar om jämställdhet. Det var en fråga som vi diskuterade mycket på Centerpartiets gruppmöte på den kommunala skolriksdagen i går. Under förra mandatperioden men också under den här mandatperioden har jämställdhetspolitiken fått betydligt ökade resurser. Det genomförs utbildningar, konferenser och projekt. Delegationen för jämställdhet i skolan, som har nämnts tidigare, lämnade sitt slutbetänkande i januari i år. Där pekar man på ett antal viktiga områden att arbeta vidare med. Det är klart att vi inte är klara, men det känns samtidigt stärkande att vi är på rätt spår. En del man lyfter fram när det gäller jämställdhetspolitiken för att säkra den långsiktiga utvecklingen handlar om alla elevers möjligheter att läsa, både flickors och pojkars. Det är någonting som vi har börjat jobba med, men det är klart att vi inte är klara på det området när det gäller läsa-skriva-räkna-satsningen.

En annan del som delegationen nämner handlar om att det behövs en forskningsbaserad kunskap om hur olika undervisningsmetoder fungerar för olika grupper av elever. Jag ser mycket fram emot det som handlar om de forskningssatsningar som har gjorts både inom Läraryftet och som kommer att göras med forskarskolor framöver och där man kommer att titta på det skolnära arbetet.

En annan del av betänkandet handlar om diskriminering och kränkande behandling. Vi har i Centerpartiet arbetat länge för att stärka det arbetet bland annat genom en lag motsvarande lex Sarah i skolan. Inget barn, precis som tidigare nämnts, ska behöva utsättas för mobbning eller annan kränkande behandling, inget barn. Därför är det förebyggande arbetet så oerhört viktigt. Men i de fall där det ändå inträffar måste man sätta till alla krafter man har. Och då ska det gå fort!

Jag hade för ett tag sedan förmånen att göra ett studiebesök i Götene kommun där man blivit kallad till Barnombudsmannen och fått den stora möjligheten att berätta om sitt framgångsrika arbete när det gäller att motverka och förebygga mobbning men också hur man tar hand om det när det dyker upp. Det man talar om som så viktigt handlar om hur vi som beslutsfattare, som politiker på nationell och lokal nivå, väljer att

lyfta upp den frågan på dagordningen. Tjänstemännen säger att de känner att de har det politiska stödet för att verkligen prioritera den frågan.

Också här pekar Delegationen för jämställdhet i skolan tydligt på att det förebyggande arbetet behöver förstärkas.

En annan del handlar om IT i skolan, och det pågår fantastiskt mycket ute i den svenska skolan. PIM, ett projekt som handlar om praktisk IT- och mediekompetens, har lett till ett stort utvecklingsarbete. Sedan gäller diskussionen den motion som har skrivits om en gemensam IT-strategi för hela Sverige. Jag tror att det är oerhört viktigt att säkra kompetensen ute i den svenska skolan, för vi vill motarbeta det som man skulle kunna kalla ett digitalt utanförskap om inte alla barn får möjlighet att ta del av den här utvecklingen på olika sätt.

Friskolorna har redan nämnts av mina allianskolleger, så jag ska inte gå in så mycket på dem. Men jag tror att det är oerhört viktigt när det gäller de lika villkoren. Jag ser fram emot den parlamentariska utredning som nu tillsätts om villkoren för friskolor. Vinstutdelningen är en problematik som redan har lyfts upp.

Till sist vill jag säga någonting om elevhälsan. I skollagen vidgas och förtydligas elevhälsans uppdrag. Man föreslår från olika håll att det ska tas fram allmänna råd och riktlinjer för hur man tidigt kan möta och stödja flickor och pojkar med sviktande psykosocial hälsa och skolsvårigheter. Precis som tidigare nämnts föreslår utskottet regeringen att det ska göras en nationell översyn av tillgängligheten till och kvaliteten på elevhälsan. Det är viktigt.

Därmed, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 4 under punkt 2 och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Camilla Waltersson Grönwall (M) samt Yvonne Andersson och Annika Eclund (båda KD).

Anf. 106 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Låt mig först återgälda berömmet och säga att det alltid är spännande att lyssna till Ulrika Carlsson från Centerpartiet i de här debatterna eftersom vi uppenbarligen har ganska mycket gemensamt. Hon lyfte fram flera delar i våra reservationer som Centerpartiet håller med om: tioårig grundskola, diskussioner om IT, lex Sarah och så vidare. Det är bra.

Jag tycker att det är särskilt intressant att du hade ett resonemang om framtiden. Det är inte så ofta man får höra dagens skolminister tala om framtiden. Han har en enormt stor backspegel men en väldigt liten vindruta.

Jag tror att det är viktigt att vi i riksdagen reflekterar över att de barn som börjar i sexårsverksamheten nu kommer ut i samhället och i arbetslivet kanske 2020–2025, och då måste skolan rusta för den verklighet vi har framför oss. Då tycker jag att man måste ha ett uppdrag att titta på kunskap och kreativitet, de framtidskunskaper och färdigheter som dagens ungdomar måste ha med sig när de lämnar skolan.

Då är jag ändå lite fundersam: Hur resonerar Centerpartiet kring frågan om IT och IT i skolan? Vi har motionerat i flera års tid nu. IT är inte särskilt modernt – det är dagens verklighet. Man kan tänka sig att 2025

kommer IT att vara ännu mer omfattande i samhället på alla sätt och vis, också i arbetslivet.

Flera av våra grannländer har strategier för hur IT ska användas i skolan. Sverige var tidigare en nation som låg väldigt långt framme. Det hänvisas i majoritetstexten till Skolverkets redogörelser för IT-användningen i skolan och sägs att många skolelever använder IT. Ja, det gör de. Men det finns i Skolverkets rekommendationer och slutsatser också en kritik av växande digitala klyftor i skolan, att vissa elever inte har tillgång till IT på samma sätt och att det inte används i skolundervisningen.

Jan Björklund har sagt: Jag ligger inte sömlös på kvällarna över detta. Är det ett citat från skolministern som Ulrika Carlsson tycker är klokt i frågan om digitala klyftor inför framtiden?

Anf. 107 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Ja, det är gott om Socialdemokraterna har närmat sig Alliansens och Centerpartiets politik på ett antal områden. Jag kan känna att det bådär gott för framtida överenskommelser.

Mikael Damberg lyfter också upp kunskap och kreativitet och vikten av det i framtidens skola och framtidens lärande. Det är viktiga frågor. Det digitala utanförskapet som jag nämnde i mitt anförande ser jag som en stor problematik framöver. Jag glömde att nämna i mitt anförande att IT-minister Anna-Karin Hatt på olika sätt har lyft fram de frågorna. Det handlar inte enbart om kablifiering och bredband ut till alla, utan självklart behöver vi se hur man använder detta.

Det finns mycket som jag ser som väldigt spännande utvecklingsprojekt. Kinnarpsskolan i Falköping är ett sådant exempel. Där har man arbetat i ganska många år med IT i undervisningen, inte enbart som en modern skrivmaskin eller för att leta efter fakta som man tidigare slog upp i olika lexikon, utan man använder IT på ett utvecklat sätt. Jag tror att det är viktigt att sprida de olika delarna.

Jag delar inte Mikael Dambergs syn att det är just en IT-strategi som är själva lösningen på det problemet, utan det utvecklingsarbete som sker inom PIM-projektet och inom andra delar ser jag som viktigt att lyfta fram det.

Jag har stort förtroende för utbildningsminister Jan Björklunds sätt att skyndsamt driva på olika stora politiska reformer när det gäller att förbättra kvaliteten i skolan. Vilka citat man sedan väljer att använda – vi har olika sätt att uttrycka oss. Jag tror att det är oerhört väsentligt att IT kan vara en allt viktigare del för de barn som på olika sätt behöver stöd i sitt lärande.

Anf. 108 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag delar uppfattningen att IT kan vara ett viktigt pedagogiskt verktyg i svensk skola. Jag delar också bilden att många kommuner och skolor i dag jobbar mycket med IT-utveckling. Men klyftorna också på detta område finns där när det gäller digital teknik och att alla grupper inte får ta del av dem. Framför allt är det många kommuner och skolor som gör misstag – enkla misstag som man inte hade behövt göra om man hade lyssnat och förstått vilka misstag andra kommuner eller

skolor har gjort. Därför finns det en poäng i att samordna arbetet och inte låta massor av skolor kasta pengar i sjön.

Jag delar också uppfattningen att IT-ministern är klart mycket mer drivande i dessa frågor än skolministern. Det kan vi vara överens om. Det är inte så ofta man hör Jan Björklund tala om IT i skolan, och det finns säkert en förklaring till det. Han tycker att det inte är så viktigt som att läsa och skriva – ungefär som att det skulle vara ett motsatsförhållande mellan detta. Det känns väldigt omodernt och inte särskilt kreativt.

Men kreativitet är viktigt. Jag ber att få återkomma till debatten om kreativitet. Det är inte bara på IT-sidan man tappar möjligheten att jobba med kreativitet i skolan på ett genomarbetat sätt under den här regeringen. Det är också de estetiska ämnernas status som tappar, både i gymnasieskolan och i övrigt. Vi ser minskade möjligheter för eleverna att ha andra chanser, komvuxneddragningar, försvarade möjligheter att komma vidare till universitet och högskolor. Det är flera delar som jag tycker verkligen hör hemma i en diskussion om vilka krav framtiden ställer. Det kommer att ställas krav på att utbilda sig igen och byta spår senare i livet, och här går regeringen baklänges in i framtiden.

Det låter mer hoppfullt, som sagt, att lyssna till Ulrika Carlsson, Centerpartiet, än att lyssna till Sveriges skolminister, så jag ser verkligen fram emot överenskommelser över blockgränsen kring de här framtidsfrågorna så att vi kan få lite fart på Sveriges skolminister. Jag skulle se fram emot det.

Anf. 109 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag delar Mikael Dambergs syn på IT som ett viktigt verktyg. Det har vi redan varit överens om. Min tro är ändå att den utveckling som sker är en viktig faktor. Skolverket har också till uppgift att följa väldigt noga hur den här utvecklingen ser ut. För min del handlar det om en tro på den profession som finns i skolan och de möjligheter som finns, rektors ledarskap och att ta de här frågorna på största allvar. Det är de frågor som jag många gånger i debatten nämner när det gäller effektiva och framgångsrika skolor, att det handlar om ett gott ledarskap. Det är inte den nationella IT-strategins vara eller inte vara som är garantin för det goda ledarskapet, utan det är att man har i fokus alla barns rätt till kunskap och alla barns möjligheter att lära på olika sätt.

Det är viktigt för Centerpartiet att det finns olika vägar till kunskap, och därför är kunskaps- och kreativitetsdiskussionen väldigt viktig.

Man nämner många gånger från oppositionens sida att vi stänger dörrar och backar in i framtiden, och man har en förkärlek för olika typer av bildspråk i detta fall. Men man kan också beskriva det på ett annat sätt: Vi stärker olika delar mot framtiden. Det öppnas nya dörrar. Ganska ofta pratar man om möjligheten att lära om, möjligheten att lära nytt, och det har vi vidgat, bland annat genom yrkeshögskolan och fler vägar framåt. Vi ska om en stund debattera gymnasieskolan, där vi verkligen öppnar olika framtidsvägar för människor på olika sätt.

En fråga som vi inte har pratat så mycket om nu som också berör grundskolan handlar om studie- och yrkesvägledningen, där vi ser att vi kommer att behöva göra stora satsningar framöver på olika sätt för att de val som man gör är viktiga. Men det behöver inte betyda att det är någon kritik mot de val man gör, utan just det att man får möjligheten till nya

Anf. 110 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Utbildningsminister Jan Björklund och Metta Fjellner, Lärarnas Riksförbund, skriver i Svenska Dagbladet den 15 mars, alltså ganska nyligen, att de vill återförstatliga skolan. Beslutet är både välkommet och nödvändigt. Det gläder mig att Folkpartiet delar Sverigedemokraternas syn i frågan.

Artikelförfattarna för fram en rad olika argument för sin ståndpunkt, argument som jag och Sverigedemokraterna delar helt. Det handlar om allt från att komma till rätta med en växande andel obehöriga lärare och att ge skolan en tydligare styrning till att höja lärarnas löner och status.

Vi ska dock vara medvetna om att ett återförstatligande inte ensamt kommer att lösa de problem som svensk skola brottas med i dag. Men ett återförstatligande vore definitivt ett välkommet steg på vägen.

Vårt huvudargument för att återförstatliga skolan – som jag har lyft fram flera gånger här i talarstolen – är att motverka de stora kommunala och regionala skillnader och obalanser som i dag finns i skolan. Jag är övertygad om att ett återförstatligande skulle kunna åtgärda detta.

Dagens skola är inte likvärdig, och våra barn får olika kvalitet på sin utbildning beroende på var i landet de bor. Det kan också variera mycket inom en kommun.

Det är inte hållbart. Därför menar Sverigedemokraterna att staten ska ges det övergripande ansvaret för skolan och dess finansiering. Vi står fast vid det.

Herr talman! Samtidigt som Jan Björklund och Folkpartiet säger sig kämpa för ett återförstatligande kan jag inte göra annat än att förundras över hur man agerar här i riksdagen. Här har man valt att arbeta mot ett förstatligande, inte minst genom att säga nej till den motion som Sverigedemokraterna har väckt i frågan.

Om Folkpartiet menar allvar med sitt påstående vore det klädsamt att man visade det tydligare. Man skulle till exempel kunna rösta för vår motion. Jag är också öppen för att sätta mig ned och ta en diskussion med Folkpartiet i frågan. Man är trovärdig bara om man gör något av detta.

Herr talman! Det finns flera motioner här i dag som förtjänar att uppmärksammas. En av dem är en socialdemokratisk motion som gäller kommuners inflytande vid etablering av fristående skolor.

Jag har så länge jag kan minnas varit en varm anhängare av friskolan som idé, långt innan den blev verklighet här i Sverige. I min värld är friskolorna tänkta att fungera som ett komplement till den kommunala skolan eller helst den statliga skolan. Friskolorna ska bredda utbudet – det är min åsikt – men ska också kunna leda till ökad konkurrens, vilket jag tror är något bra.

På en hel del håll, även i min hemkommun Karlskrona, kan man se att konkurrensen mellan den kommunala skolan och friskolan leder till att man lägger in en extra växel för att göra skolan mer attraktiv. Man ser över den egna verksamheten. Det är något positivt.

Men problemet – det måste även vi som är för friskolor erkänna – är att friskolereformen också har skapat en del problem. Trots min positiva grundsyn i frågan har jag varit med om att säga nej till flera friskolor i

Grundskolan

Karlskrona kommun. Jag tycker att det är en överetablering i min hemkommun, och det är ett problem.

Därför tror jag att det vore bra om kommunernas roll vid etablering stärks, enligt vad som förs fram i jag tror det är motion Ub482 yrkande 18, för det är problematiskt när vi i min hemkommun har en situation där samtliga partier är överens om att det får räcka och att det inte går mer men där Skolverket säger: Det spelar ingen roll – de har rätt att etablera sig. Det är problematiskt. Jag tror att den motionen skulle kunna vara ett steg på vägen.

Det finns en annan mycket viktig motion på bordet i dag. Även den ligger i linje med vår åsikt i frågan. Jag talar om motion Ub283, som flera talare har tagit upp. Den handlar om att genomföra en ordentlig utvärdering av vad de stora skolreformerna har inneburit för svensk skola.

Faktum är att svensk skola tappar i kvalitet, och den har kommit att bli alltmer segregerad. Endast genom att genomföra en ordentlig utvärdering av vad skolreformerna de facto har kommit att innebära kan vi få svar på frågan om vilka positiva och negativa effekter de har haft. Jag kan inte förstå regeringens motstånd i frågan.

Tina Acketoft från Folkpartiet hävdar att kravet på att genomföra en sådan ordentlig utvärdering är att slå in öppna dörrar. Men om det är att slå in öppna dörrar, då kan man väl i så fall bifalla motionen eller varför inte göra som jag har bett om i utskottet: låta det planerade utvärderingsinstitutet få ett första uppdrag, nämligen göra det oppositionen kräver.

Om man tycker att motionens förslag är för begränsat, varför skulle man då inte kunna komma med ett motförslag och säga: Vi ger detta uppdrag till institutet, men vi kan också tänka oss att bredda uppdraget ytterligare. Jag hade inte haft några som helst problem med att bifalla ett sådant förslag, men det har inte kommit ett sådant. Jag undrar varför.

Det vore olyckligt om det är som Damberg menar, om jag tolkar honom rätt, nämligen att man mycket väl kan tänka sig att utvärdera kommunaliseringen men att det finns andra frågor som man inte vill titta på.

Oavsett vad man tycker om skolreformerna, låt oss titta på allt! Det spelar liksom ingen roll vilken grundsyn vi har, om vi är för eller emot kommunalisering, om vi är för eller emot friskolor som idé. Jag vill veta vad det har inneburit. Problemet i debatten har ofta varit att jag kan lyfta fram en rapport från Lärarnas Riksförbund som hävdar en viss sak, men sedan kommer någon annan med något från Lärarförbundet, där man påstår något helt annat. Det är problematiskt.

Jag vill veta vad det har inneburit. Jag vill komma sanningen så nära som möjligt. Först då kan vi göra något åt det.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till följande reservationer: 3, 11, 19, 20, 24, 27 och 32.

(forts. 16 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 mars

SkU23 Allmänna motioner om inkomstskatter

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

4. res. 3 (SD)

Förberedande votering 1:

20 för res. 2

20 för res. 3

266 avstod

43 frånvarande

Talmannen konstaterade att lika röstetal uppkommit. Utgången skulle avgöras genom lottning.

Talmannen anmodade Luciano Astudillo (S) och Annicka Engblom (M) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Gustav Fridolin (MP) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således antagit res. 2.

Förberedande votering 2:

97 för res. 1

19 för res. 2

191 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

172 för utskottet

97 för res. 1

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 1: 97 S

Avstod: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 2 (Pensionsförsäkringar)

1. utskottet

2. res. 5 (SD)

Votering:

287 för utskottet

20 för res. 5

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 S, 97 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 18 V, 15 KD
För res. 5: 20 SD
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 11 (Fackföreningsavgift och a-kasseavgift)

1. utskottet
2. res. 10 (S, V)

Votering:

191 för utskottet
116 för res. 10
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 19 SD, 15 KD
För res. 10: 97 S, 1 SD, 18 V
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU18 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Skrivelsens omfattning)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
135 för res. 1
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD
För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 3 (Offentliga ombud)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
135 för res. 2
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD
För res. 2: 97 S, 20 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

CU14 Konsumentfrågor

Punkt 10 (Reklam riktad till barn)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
135 för res. 3
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 3: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 11 (Lagstiftning mot könsdiskriminerande reklam)

1. utskottet
2. res. 5 (MP, V)

Votering:

174 för utskottet
38 för res. 5
95 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 5: 20 MP, 18 V

Avstod: 95 S

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU17 JO som nationellt besöksorgan enligt Opcat

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU26 Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

NU17 Genomförande av det reviderade ekodesigndirektivet

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU23 Komplettering av den nya plan- och bygglagen

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Förenklingar och förtydliganden av den nya plan- och bygglagen)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

287 för utskottet

20 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 97 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 18 V, 15 KD

För res. 1: 20 SD

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 3 (Kungörelse om beslut om lov och förhandsbesked)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

287 för utskottet

20 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 97 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 18 V, 15 KD

För res. 2: 20 SD

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

MJU18 Strandskyddsfrågor

Punkt 3 (Landsbygdsutveckling m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 2: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 6 (Strandskydd i områden av riksintresse)

1. utskottet

2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 6

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD
För res. 6: 97 S, 20 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Prot. 2010/11:79
30 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU22 Animaliska biprodukter och kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU12 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m.

Punkt 1 (Ett gemensamt övergripande mål)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet
135 för res. 1
43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD
För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V
Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 2 (ANDT-strategins omfattning och inriktning)

1. utskottet
2. res. 2 (MP)

Votering:

269 för utskottet
20 för res. 2
18 avstod
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD
För res. 2: 20 MP
Avstod: 18 V
Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 3 (Bekämpning av illegal handel)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

285 för utskottet

20 för res. 4

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 18 V, 15 KD

För res. 4: 20 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 9 (Metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter)

1. utskottet
2. res. 11 (V)

Votering:

172 för utskottet

18 för res. 11

117 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 11: 18 V

Avstod: 97 S, 20 MP

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 10 (Nationell handlingsplan för minskat alkoholbruk bland ungdomar)

1. utskottet
2. res. 12 (S, MP, V)

Votering:

152 för utskottet

135 för res. 12

19 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 15 KD

För res. 12: 97 S, 20 MP, 18 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 4 KD

Punkt 18 (Våldsutsatta missbrukande kvinnor)

1. utskottet

2. res. 17 (V)

Votering:

289 för utskottet

18 för res. 17

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 97 M, 20 MP, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 17: 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 20 (Alkolås)

1. utskottet

2. res. 18 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 18

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 18: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Punkt 22 (Införselkvoter)

1. utskottet

2. res. 19 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

134 för res. 19

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 20 C, 20 SD, 15 KD

För res. 19: 97 S, 19 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 3 C, 1 V, 4 KD

Jonas Eriksson (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU6 Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 111 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Bara under senare år har vi kunnat se oroväckande tendenser till bristande likvärdighet i skolan. Det leder till att de sociala skillnaderna ökar och att segregationen ökar. Orsakssambanden bakom denna negativa utveckling är inte alldeles klarlagda, även om det finns ganska tydliga tendenser och empiriska studier som pekar på att några av de stora skolreformerna under de senaste decennierna har haft en stor inverkan på denna utveckling.

Kommunaliseringen, det fria skolvalet och de fristående skolornas etablering har nu runt 20 år på nacken. Jag tror inte att någon av oss som sitter här kunde ana att det var denna utveckling som vi skulle kunna se. Därför tycker jag och vi att det är hög tid att man gör en utvärdering och analyserar dessa skolreformer men att man också tar fram förslag som bryter denna negativa utveckling som ökar kunskapsklyftorna.

Regeringen har tidigare aviserat en utredning av kommunaliseringen. Men så sent som när den senaste PISA-undersökningen presenterades pekades det även i den på de andra stora skolreformerna. Vi anser därför att det blir lite för avgränsat och lite väl smalt att bara utreda kommunaliseringen. Jag är därför väldigt glad för att utskottets majoritet har ställt sig bakom en bredare utredning.

Vi välkomnar också den utredning som har nämnts här och som Jan Björklund aviserade i slutet av januari angående vinster i fristående skolor. Enligt hans egen utsago skulle den komma i gång någon gång i mars. I morgon är sista dagen i mars. Frågan är när detta arbete kommer att komma i gång.

Det är inte rimligt att en enda skattekrona betalas ut i vinster eller placeras i skatteparadis medan alla elever inte når målen i skolan. Dessa skattemedel är ämnade för eleverna och skolan och ska inte användas till någonting annat.

Det handlar inte om effektivitet som någon nämnde, alltså att de fristående är mer effektiva. De har vinst som det viktigaste målet. Det har eleverna fått betala genom att dessa skolor saknar behöriga lärare. Och det är inte små skillnader, utan det är ganska markanta skillnader i andelen behöriga och obehöriga lärare mellan fristående och kommunala skolor. Om jag inte minns fel är 86 procent av lärarna i kommunala skolor behöriga. Samma siffra för fristående skolor är 50–60 procent. Detta är inte acceptabelt.

Vi ser också att elever i fristående skolor får ta ett betydligt större ansvar för sitt eget lärande. Vi menar att det är skolan och ingen annan som har ansvaret för lärandet.

Man har också kunnat se hur fristående skolor låter bli att ha skolbibliotek och inte heller har någon elevhälsa, inte har gymnastik eller gymnastiksalar, saknar hemkunskapssalar och saknar slöjdsalar. Detta är inte effektivitet för mig. Detta är dålig kvalitet och ägare som bara hung- rar efter vinsterna därför att det är en lukrativ bransch.

Jag vet att det har förekommit siffror som visar att det inte handlar om så stora summor. Det är inte så många som är stora ägare. Men det vi ser är att de stora bolagen köper upp de mindre skolorna, en efter en. Det

blir svårt för de mindre skolägarna att säga nej när ett stort bolag erbjuder ganska mycket pengar. Det här är inte acceptabelt.

Inte en enda skattekrona ämnad för eleverna ska kunna hamna någon annanstans än just i skolan!

Herr talman! I vintras fick familjen hem en lapp från skolan. Man planerade att åka skridskor vid två tillfällen, en gång före jul och en gång efter jul. Vi föräldrar ombads att skicka med barnen hjälm och skridskor. Vid ett av skridskotillfällena följde jag med. Två barn hade inte skridskor. De fick sitta på en bänk under de två timmar som deras klasskamrater och andra skolkamrater åkte på isen. Barnen är sex år. Det här är inte acceptabelt.

När jag jobbade i skolan var det alltid samma elever som valde gratialternativet Lödöse museum. Det är ett trevligt museum, men det är kanske inte det man gång på gång på gång besöker medan de andra eleverna åker på skidresa eller till Liseberg. Det fanns också de som märkligt nog alltid blev sjuka den dag det var skolutflykt. Det här är inte acceptabelt.

Rädda Barnen presenterade tidigare i år en rapport. Denna rapport var anledningen till en särskild debatt här i kammaren. Rapporten visar på en dramatisk ökning av barnfattigdomen. I dag lever 229 000 av Sveriges 2 000 000 barn i fattigdom på grund av att deras föräldrar är fattiga.

Vi ska ha en skola för alla där alla ska få vara delaktiga i skolans alla aktiviteter. Ingen ska känna sig utsatt eller behöva hamna i svåra skambelagda situationer. Här vilar ett tungt ansvar på skolan men också på oss ansvariga politiker.

Den nuvarande regeringen har med den nya skollagen öppnat för att införa avgifter i skolan. Det är oklart vilka effekter den nya lagstiftningen, som gör så kallade frivilliga insamlingar tillåtna, kommer att få. Signalen från regeringen till skolektorn och det omgivande samhället är nämligen att man inte ska dra sig för att finansiera denna skolverksamhet genom avgifter. En sådan utveckling kan vi inte acceptera. Därför vill vi se en förändring av skollagen innebärande att avgifter i skolan inte ska få förekomma.

Någon sade tidigare här att väldigt många olika motioner behandlas i betänkandet och att det därför kan bli lite spretigt. Mitt i den spretigheten vill jag ändå lyfta fram en av utbildningsverksamhetens kanske mest utsatta verksamheter, nämligen fritidshemmen.

Jag refererade förut till mitt eget barn. Jag kan säga att sonen inte har det värst. Han har 66 kompisar i sin fritidsgrupp med tre personal. När de äter frukost är de 44 barn. De har fått sluta äta frukost i klassrummet. Personalen hinner inte med och kan inte laga frukost till alla så nu äter alla fritidsbarnen från de olika tre spåren i den stora matsalen. Det är inte riktigt lika mysigt längre.

Det är, som sagt, inte det värsta fritidshemmet jag varit på. Jag har varit på fritidshem med uppemot 90 barn, och jag har hört om grupper med 97 barn. Det är dags att börja göra något åt den här verksamheten. Det är inte en rimlig arbetsmiljösituation för barnen och inte heller för fritidspedagogerna. Därför vill vi att det på samma sätt som för förskolan ska finnas en rekommendation om maximalt 20 barn och minst 2 pedagoger.

Med elevernas tillgång till skolbibliotek är det, herr talman, dystert. Jag välkomnade att detta med tillgång till skolbibliotek lyftes in i skollagen, men det behövs fler aktiva insatser. Det måste definieras vad något sådant är och vad det ska innehålla. Det måste också finnas utbildade skolbibliotekarier. En regering som har sagt sig vara mån om att elever ska lära sig att läsa och skriva borde vara mer aktiv i arbetet för att varje elev ska ha tillgång till ett öppet skolbibliotek med utbildad personal.

Vi ser hur klyftorna ökar mellan dem som läser mycket och dem som läser lite, något som regeringens egen kulturminister har reagerat på. Dock befarar jag att utvecklingen i skolpolitiken kommer att öka, inte minska, klyftorna. Jag återkommer till detta när vi behandlar nästa betänkande som handlar om gymnasieskolan.

Slutligen yrkar jag bifall till reservationerna 13, 23 och 40.

Anf. 112 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Barn och ungdomar ska genom grundskolan få baskunskaper för resten av livet. Vi kristdemokrater och alliansregeringen har tydligt visat att vi vill någonting med svensk skola.

Vi vill ha en skola där kunskap och tydliga värden står i fokus. Vi vill ha en skola som både lärare och elever känner stolthet över – en skola där eleven kan känna sig trygg och respekterad och där varje elev kan få möjlighet att utvecklas till toppen av sin begåvning och sitt kunnande.

Grundskolan ska ge eleven en grund för att möta samhällets krav – och möjligheter. Eleven ska ges verktyg som är nödvändiga för att klara av att möta livet. Detta går inte att genomföra enbart genom politiska beslut. Mitt uppdrag som politiker är att ge engagerade lärare och såväl vetgiriga elever som skoltrötta elever förutsättningar och möjligheter att nå uppsatta mål.

Undervisningen ska vara av hög kvalitet och ska anpassas efter elevens förmåga och begåvning men också efter elevens behov av särskilt stöd.

Herr talman! Kristdemokraterna har i den nya skollagen fått gehör för många av sina idéer. Jag tror till exempel att anmälningsplikten för lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om kränkande behandling kommer att ge resultat. När rektorn anmäler uppmärksammade fall om kränkande behandling måste nu huvudmannen ”skyndsamt utreda” anmälan och vidta de åtgärder som rimligen kan krävas för att förhindra fortsatta kränkningar.

I utvärderingar och rapporter har vi sett att jobbet mot mobbning samt utförandet av likabehandlingsplaner är ett komplext arbete. Stundtals har goda intentioner med ett ambitiöst antimobbningsprogram i slutändan visat sig vara kontraproduktivt. Det har visat sig att arbetet med att förhindra mobbning i vissa fall har lett till att mobbning och trakasserier tvärtom ökat i omfattning. Så får det naturligtvis inte gå till! Värdegrundsarbetet måste tas på allvar och bedrivs med metoder som vi vet fungerar.

Det är oerhört viktigt att man på lärarutbildningarna jobbar med värdegrundsfrågor utifrån ett evidensbaserat perspektiv och att arbetet med värdegrundsfrågor blir en naturlig del av lärarutbildningen.

Herr talman! Arbetet med mobbning och värderingsfrågor är enligt mig inte någonting sekundärt. Tvärtom är det något av det mest centrala i det pedagogiska arbetet.

Skolans två främsta uppdrag är kunskapsuppdraget och att fostra, hur omodernt det än låter. I den nya skollagen har 1985 års portalparagraf ersatts med en bestämmelse om syftet med utbildningen: Elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

För mig som kristdemokrat är skolans uppdrag att, i gemenskap med föräldrarna, forma eleverna till trygga och ansvars-kännande demokratiska medborgare. Detta är mycket centralt i utbildningen. Att förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna är medvetet valt formulerat för att ge största möjliga flexibilitet för oss i skolan att arbeta med frågorna.

Jag tror att det därför är viktigt med uppföljningsverktyg som på ett mer konkret sätt kan mäta undervisningen i värderingsfrågor, så att värderingar kan göras, de goda exemplen åskådliggöras och nödvändiga justeringar utföras. Problemet med att förankra värderingsfrågor på en skola handlar sällan om ovilja hos personalen, utan det är ofta brist på kunskap och tid som gör sig gällande. Därför ska skolan enligt mig satsa resurser och tid för att arbeta med värderingsfrågor. Fortutbildningsinsatser behövs för personalen. Detta är ett prioriterat område.

Herr talman! För mig som kristdemokrat är det viktigt att skolan utgår från varje elevs unika situation. Skolan ska därför vara anpassningsbar efter elevens behov av hjälp och stöd. Skolan är till för eleven och inte eleven för skolan. Därför tycker jag det är bra med tidiga utvärderingar så att rätt åtgärder vidtas i ett tidigt skede. Betyg och att kunskaper tidigt mäts är därför välkommet.

Likaså tycker jag att det är positivt att den nya skollagen tydliggör ansvar gällande beslut om särskilt stöd och åtgärdsprogram. Har inte den enskilde eleven möjlighet att nå målen är det ju tämligen onödigt att ha personliga uppsatta mål att sträva efter. Därför är det viktigt att särskilt stöd ges snabbt när det upptäcks att elever av olika anledningar har svårt att nå målen. Jag tycker att det är mycket välkommet med ett tydligt ansvarstagande för att elevers olika behov tidigt ska upptäckas.

Herr talman! Skolan är som jag sade till för eleven, inte tvärtom. Skolan är till för att eleverna ska nå målen, och för att nå målen och kunna tillgodogöra sig undervisningen krävs det att eleven mår bra. Det är en grundförutsättning. Dess värre ser vi, vilket vi också har hört här i debatten, flera rapporter och i medial rapportering att den psykiska ohälsan ökar.

I dag får redan hårt pressade lärare arbeta med elevvårdsärenden. Enligt mig behövs det fler skolskötorskor, kuratorer och psykologer i skolan. Då får den pedagogiskt utbildade personalen mer tid för pedagogik, och utbildad personal inom elevvård möter det växande behovet av just elevvård. Genom de skärpta kraven på elevhälsa tillförs nu ca 4,9 miljoner kronor 2011. Detta är mycket välkomnat.

Jag tror att det är mycket betydelsefullt att en nationell översyn äger rum. Framkommer det i en sådan översyn att ytterligare resurser krävs för att öka kompetensen och personaltätheten inom elevvården måste sådana signaler absolut höras. Jag tror att en upprustning av elev-

hälsan är nödvändig och att eleven framöver ska ges en garanti till elevvård den dag hon eller han efterfrågar den.

Det är många olika pusselbitar som ska falla på plats för att skoltiden ska bli så bra som möjligt. Om de flesta pusselbitar hamnar rätt kommer det också att bli bra för eleverna i slutändan, och för oss Kristdemokrater är just värderingsfrågorna och frågorna om elevhälsa i centrum.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 4 och i övrigt bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Yvonne Andersson (KD), Camilla Waltersson Grönvall (M) och Ulrika Carlsson i Skövde (C).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 31 mars.)

17 § Gymnasieskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU8
Gymnasieskolan.

Anf. 113 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S):

Herr talman! Nu ska vi övergå till att debattera ett betänkande som handlar om gymnasieskolan. Det är ett antal motioner från den allmänna motionstiden som ingår i detta betänkande.

Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

I dag krävs en gymnasieutbildning för att få ett jobb och för att klara ett allt mer komplext och kunskapsintensivt samhälle. Dagens och framtidens arbetsliv, samhälle och demokrati kräver gedigna kunskaper hos alla. Förändringarna på arbetsmarknaden kan vara snabba, och kraven på att kunna byta arbetsplats, yrke eller bransch är också stora. Ungdomar som inte får med sig tillräckliga kunskaper under gymnasietiden får det svårt i dag.

För att klara konkurrensen på den globala marknaden står hela Europa, också vi, inför flera utmaningar. Demografin, med allt fler äldre, är en av dem. En annan kanske gäller arbetskraftens kompetens och rörlighet. Man räknar med att arbetstillfällena för välutbildad arbetskraft ökar med 16 miljoner fram till år 2020, medan arbetstillfällena för lågutbildade minskar med 12 miljoner.

Om man blickar framåt och tittar på detta, och delar min analys, blir det obegripligt att regeringen sänker kunskapskraven på de yrkesinriktade programmen. För oss socialdemokrater är det grundläggande att alla gymnasieutbildningar leder till en gemensam examen som innefattar en grundläggande behörighet till högre studier. Det är också viktigt att alla gymnasieutbildningar har en stark gemensam kunskapsbas och att det på det sättet blir lättare att byta program.

Visst ser vi också problem med dagens gymnasieskola – definitivt. Avhoppet är ett av dem. Men i stället för att separera ungdomar och

utbildningar från varandra borde vi följa Europa 2020-strategin och förebygga tidigt, ingripa när det finns risk att de lämnar och hjälpa de elever som slutar att fullfölja sin utbildning – ge dem en andra chans, och kanske en chans till. Att stärka studie- och yrkesvägledning och att utveckla kontakterna med yrkeslivet är också åtgärder som höjer kvaliteten och säkerligen även minskar avhoppet.

Herr talman! Nu visar det sig att det inte bara är vi som tycker att det här är feltänkt. Det är inte lätt att veta vad man vill bli när man blir stor i framtiden, och det är för tidigt att välja bort högre studier redan vid 15–16 års ålder. Från flera håll i landet får vi signaler om att allt färre niondeklassare söker sig till yrkesprogrammen. I Stockholm, Malmö och Göteborg har ansökningarna till de yrkesinriktade programmen minskat med 10 procent.

Detta oroar inte bara oss, utan det oroar också branscherna. Jag har läst en massa – och det förstår jag att alla andra här också har gjort – artiklar där företrädare för bland annat industrin och hantverksföretagen vittnar om en stor oro för framtiden och om hur svårt det är att få tag i utbildad arbetskraft redan i dag.

Någon har sagt till mig förut: Alla kan inte bli akademiker. Jag hoppas att jag hörde fel på ”kan”, för jag antar att man menar att alla inte *vill* bli akademiker. Så är det nog också, men man måste ändå ha en chans att ändra sig. Och det finns, herr talman, en grupp jag har nära kontakt med som faktiskt vill bli akademiker. Enligt SCB:s undersökning för läsåret 2009/10 hade 65 procent av eleverna på omvårdnadsprogrammet planer på att gå vidare till högre utbildning.

Nu är jag orolig, förstår ni. Till vård- och omsorgsprogrammet i Katrineholm har 35 elever sökt. Katrineholm har en gymnasieskola som man kan säga täcker tre orter. I Katrineholm bor det 32 428 människor, i Vingåker bor det 9 431 och i Flen bor det 16 028 personer. 35 av dessa har sökt omvårdnadsprogrammet till hösten. Det är väldigt lågt, ungefär hälften av vad det brukar vara. Det är alldeles, alldeles för lågt, för det vanligaste yrket i dessa orter är nämligen vård och omsorg.

Jag har själv gått på Elwynska i Katrineholm, och jag vet att den håller en hög kvalitet och har fått elever att söka dit i högre grad än andra skolor. I genomsnitt i landet är det också fler killar som söker dit, vilket är bra. Jag gick utbildningen för att jag ville bli tandläkare. Hur jag nu kunde komma på den idén vet jag faktiskt inte. Jag upptäckte dock under min praktik att undersköterska i äldreomsorgen var världens bästa jobb, så jag hamnade där.

Kommunal har nyligen tagit fram en undersökning. Fram till 2030 kommer det att finnas ett behov av att öka antalet anställda med 150 000 personer inom äldreomsorgen. Det behövs 150 000 fler undersköterskor i äldreomsorgen på grund av de demografiska förändringar som jag pratade om tidigare.

Ärligt talat behövs inga större undersökningar för att förstå detta. Jag besökte min gamla arbetsplats förra måndagen. Det syns med blotta ögat. Det finns många gråhåriga där. En del har gjort som jag och försökt att täcka det grå, men rynkorna har de lik förbaskat! Jag kände igen nästan varenda en. Det finns inga hoppjerkor i vården.

En punkt var inte sig lik. Det har hänt en hel del vad gäller kvalitets-säkringen i form av planerade insatser, dokumentation över avvikelser

och uppföljning. Där har man verkligen datoriserat. Teknikutvecklingen har gått fort. Kompetenskraven har höjts och förändrats.

När man tar till sig dessa siffror – det är inte bara i Katrineholm som det ser ut så på vård- och omsorgsprogrammet – blir man orolig. Jag oroar mig starkt över vem som ska vårda min pappa och mamma, och alla andras, i framtiden.

Jag läste en intervju med statssekreteraren där han säger att det är för tidigt att säga vad detta beror på – om det beror på det jag tror eller hur det kan vara. Han säger att det här kan bero på lågkonjunkturen. Någon annan har sagt att det kan bero på dålig information.

Om den här situationen beror på dålig information är det verkligen en allvarlig signal över hur det står till med studie- och yrkesvägledningen. Om det beror på lågkonjunkturen hoppas jag att någon i Alliansen kan reda ut teorin för mig under debatten. Jag förstår den inte.

Herr talman! Jag har talat om några funderingar om framtiden, och jag ska avsluta med en till fundering.

Morgondagens samhälle möter andra utmaningar än dagens. Det är beklagligt att regeringen inte har sett över programstrukturen. Arbetsmarknaden är extremt könsuppdelad. 83 procent av dem som jobbar i vården är kvinnor, och 77 procent av dem som jobbar i industrin är män. Vi skulle behöva nya inriktningar som attraherar kvinnor och män i stället för vattentäta skott. Jag var inne på detta tidigare: Varför inte vård och teknik? Varför inte bygg och arkitektur?

Estetik, kreativitet och förmåga att uttrycka sig konstnärligt är en tillgång i många yrken. Det kan vara en konkurrensfördel i framtiden. Det krävs kunskaper för att ta del av och tolka det kulturella utbudet. Vi tycker att det borde vara ett gymnasiegemensamt ämne.

Huvuddelen av våra yrkanden och reservationer avstyrks med hänvisning till den debatt vi hade i december 2009 när vi behandlade Gy 2011. Sedan dess har vi fått en hel del mer information. Jag hoppas att den borgerliga alliansen har tagit till sig det och kommer att åtgärda det som riskerar att gå snett. Inget är så krångligt att det inte går att rätta till.

(Applåder)

Anf. 114 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Kunskap och utbildning utvecklar oss människor. I det moderna, kreativa och hållbara Sverige som Miljöpartiet vill bygga är skol- och utbildningspolitiken en självklar pusselbit. Men den borgerliga regeringen genomför nu, oftast i det tysta, förändring efter förändring som leder till uppdelning, sortering och återvändsgränder. Allt fler dörrar till vidareutbildningar stängs och sorteringen av elever kryper allt längre ned i åldrarna. De borgerliga utformar sin skolpolitik delvis för att straffa dem som inte gör rätt val vid rätt ålder. Det är ett tydligt ovanifrånperspektiv.

Miljöpartiet vill i stället i varje läge uppmuntra och stödja den som vill gå längre eller utbilda sig mer oavsett när man i livet fattar det beslutet. Till sommaren sjösätts en ny gymnasieskola. Den innebär till största delen samma sak som förslaget för fyra år sedan. Den så kallade nya gymnasieskolan är i stort sett baserad på ett fyra år gammalt förslag som då aldrig genomfördes. Det är alltså inte särskilt nytt, förutom det att den

tydligare delar upp elever och sorterar dem samt stänger dörren för vissa. Det är en metod som är allt annat än nytänkande, rent av gammalmodig.

Miljöpartiet vill att alla elever ska mötas av höga förväntningar när de börjar gymnasieskolan. Historien visar att höga förväntningar leder till goda resultat. I dag går många av gymnasieskolans elever på ett yrkesprogram. På de flesta av dessa program når över 80 procent av eleverna grundläggande behörighet till högskolan. För dessa elever försvårar nu regeringen. Om dessa elever i framtiden vill få sådan behörighet måste de läsa ett utökad program. Det blir svårare, och det kräver allt fler avgörande val i tidigare ålder.

För flera av yrkesprogrammen finns en naturlig fortsättning i utbildningen på högskolan, bland annat vård- och omsorgsutbildningar samt olika tekniska utbildningar. Den ålderdomliga föreställningen som motiverar skillnad mellan teoretiska och praktiska yrken gäller inte i framtidens samhälle. Det måste finnas en möjlighet för alla att läsa vidare om livet tar en annan vändning än den man tänkt sig. Alla nationella yrkesprogram, gymnasieprogram, borde därför leda till en gymnasieexamen, som ska omfatta en grundläggande behörighet till högskolan.

Fru talman! Som jag nämnde alldeles nyss når över 80 procent i dag grundläggande behörighet på dessa program. Det borde den nya gymnasieskolan ta fasta på och utgå från, men i stället låter regeringen de 15 procent som inte når behörighet i dag vara en anledning att stänga dörren. Det handlar inte om att vi i Miljöpartiet tycker att alla ska bli akademiker. Alla vill inte det, och alla behöver inte det. Men alla som vill borde ha en chans att prova på en kurs på universitetet eller högskolan och efter fem år på industrigolvet kanske läsa vidare till ingenjör. Att göra denna livsresa – karriär, om ni vill – blir svårare och kommer längre bort för många med regeringens politik. Det är den politiken som skapar det samhället. Tyvärr är det den politiken vi ser i dag och som Alliansen bedriver.

Fru talman! Det är i gymnasieskolan som vi ser flest fristående skolor. De blir en alltmer självklar del av svenskt skolväsen.

I slutet av förra året inledde vi tillsammans med Socialdemokraterna överläggningar med regeringen om att se över villkoren för de fristående skolorna. Det handlade framför allt om vinstfrågan. Vi noterade att det fanns en samsyn om många av de frågor som vi hade väckt. Vi kom överens om att fram till våren, det vill säga nu, försöka ta fram ett underlag som alla tre parter kunde se närmare på. Men snart hörde vår utbildningsminister Jan Björklund av sig och ville ha en parlamentarisk utredning i stället. Det verkade som att han inte hade fått mandat av de övriga i Alliansen att slutföra de redan inledda överläggningarna med Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi ansåg att det är helt okej med en parlamentarisk utredning, förutsatt en tidsplan som utgick från att direktiven kommer under våren och att utredningen slutförs kring årsskiftet.

Vi har även flaggat för att vi anser att det är rimligt att Miljöpartiet ska vara med i framtagandet av direktiven. Vi har än i dag inte fått något svar. Än mindre finns det några direktiv till någon utredning. Här finns det risk för långbänk. Ett sådant tillvägagångssätt är inte förtroendeskapande.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga att jag självklart står bakom alla Miljöpartiets reservationer, men för tids vinning vill jag yrka bifall endast till följande reservationer: reservationerna 2, 4 och 9.

Anf. 115 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Antalet elever som lämnar grundskolan med ofullständiga betyg har blivit allt fler, vilket naturligtvis sätter stor press på såväl gymnasieskolan som hela det svenska samhället.

I juni 2009 meddelade Skolinspektionen att hälften av gymnasieeleverna inte får godkänt i alla kurser och att så många som en tredjedel inte når tillräckliga resultat för att studera vidare på högskolan – en tredjedel!

Vad gör vi då för att våra elever ska kunna ta sig igenom gymnasieskolan utan att tappa lusten? Att det finns många tappade lustar på vägen vet jag. Hur gör vi för att våra ungdomar ska ta sig igenom gymnasieskolan och erhålla fullständiga betyg och därigenom finna sin väg in i yrkeslivet?

Att inte agera i en situation som denna skulle inte vara något annat än ett oerhört svek mot våra ungdomar men också mot hela det svenska samhället. Vi behöver inte gå tillbaka många årtionden för att hamna i en tid då möjligheten att etablera sig på svensk arbetsmarknad var helt annorlunda än i dag. Man kunde till och med lämna skolan i förtid och ändå hitta sin plats på arbetsmarknaden och därmed också i samhället. Så är det inte längre. Konkurrensen på arbetsmarknaden är i dag stor, oerhört stor, och det krävs en genomförd gymnasieutbildning för att över huvud taget kunna erhålla ett arbete. Det finns undantag, men så är situationen.

Fru talman! Jag tror att den nya gymnasiereformen kommer att lösa en del av problemen som vi har med avhopp från gymnasieskolan men också problemen med ofullständiga betyg.

Jag har träffat många ungdomar som inte vill studera vidare efter gymnasieskolan. De har inte sett någon mening med att läsa de högskoleförberedande ämnena. De har velat få en yrkesutbildning och sedan hitta sin väg in i arbetslivet. De har efterlyst en yrkesinriktad gymnasieutbildning som ger det som de vill ha, inget annat.

De åren som vi inte har haft den situationen har det lett till det som jag sade, tappade lustar. Jag känner till många elever i min hemkommun som har lämnat skolan därför att de har känt att pressen har varit för stor. De har inte känt att skolan har gett dem det som de vill ha.

Därför välkomnar vi systemet med en tydligare uppdelning mellan dels yrkesinriktade dels studieförberedande program. Jag tror att det är helt rätt väg att gå. Men, och det finns ett stort men i sammanhanget, ett sådant system kräver naturligtvis också att man senare i livet ska kunna ångra sig. Man ska kunna välja en ny yrkeskarriär, och för att kunna göra det krävs det att man får möjlighet att läsa upp betyg och att läsa de ämnen som man tidigare har missat. Det är en förutsättning, annars är risken att det nya systemet får en ganska segregerande effekt.

En person som i sin ungdom valde att läsa ett yrkesförberedande program, och kanske till och med var mycket nöjd med det och jobbade i ett yrke i flera år, kanske senare i livet kommer till insikt om att han eller hon vill läsa vidare. Då måste man kunna göra det, och för att göra det krävs ett väl utbyggt komvux. Det är min bestämda uppfattning.

I min egen hemkommun Karlskrona har jag mött flera företrädare, tyvärr, för Alliansen som genom åren inte alls har förstått vikten av komvux, som tycks tro att komvux bara är ett sätt att läsa upp några betyg eller att det är dit man går för att lära sig ett nytt språk eller någonting. De har inte riktigt förstått vikten av komvux och den roll som komvux kan spela och måste spela för Sverige.

Komvux kan vara ett redskap, och ska vara ett redskap, som hjälper oss att ge oss den arbetskraft vi behöver. Vi har en enormt stor arbetslöshet samtidigt som vi har företag som inte hittar den arbetskraft de behöver. Det är ett enormt misslyckande. Komvux är viktigt.

Vad som däremot gläder mig är att under det här halvåret i riksdagen har jag mött flera alliansföreträdare som förstår vikten av komvux. Jag tycker mig se en förändring av attityden till komvux, och det är bra.

Fru talman! Jag tror att många av de reformer som är på väg att genomföras i gymnasieskolan kommer att leda till en stor förändring. Jag tycker att de är bra. Jag har redan berört den tydliga uppdelningen mellan de olika programmen, men det finns så klart också mycket annat. Vi har ju här tidigare debatterat alltifrån det nya betygssystemet till införandet av lärarlegitimation. Det finns mycket.

Men – och nu kommer jag tillbaka till någonting som vi har diskuterat här tidigare – för att verkligen komma till rätta med problemen i svensk gymnasieskola måste vi komma till rätta med problemen i svensk grundskola, för om inte grundskolan klarar av att leva upp till sitt uppdrag, vilket den inte alltid gör, kommer inte heller gymnasieskolan att kunna fungera.

Vi ser i dag att en allt större andel elever lämnar grundskolan utan fullständiga betyg, och så hamnar de rakt i knäet på gymnasieskolan. Det är inte bra. Jag tror att IV-programmet, eller vad det förberedande programmet nu kallas, under flera år till och med har varit det största programmet. Ni får gärna rätta mig om jag har fel. Det är ju ett enormt misslyckande. Det kostar tid och det kostar pengar. Så kan vi inte ha det.

Fru talman! Jag står fast vid att problemen i svensk skola inte kommer att kunna åtgärdas om vi inte samtidigt åtgärdar de grundläggande problem som finns i det svenska samhället. Det är ju inte de enskilda elevernas fel att de blir svikna eller att de lämnar grundskolan med ofullständiga betyg. Egentligen är det vårt fel. Det är politikernas fel. Det är samhällets fel.

Skolan är en spegelbild av vuxenvärlden. Vi kommer inte ifrån det. Den är en spegelbild av samhället. Och har samhället stora problem är det klart att det också kommer att synas i skolan.

Vi kunde nyligen höra hur en skola i Angered i Göteborg, Lövgärdes-skolan, fick stänga tillfälligt – jag vet inte om den fortfarande är stängd – som en direkt följd av den totala anarkism som uppenbarligen råder på skolan. Elever och skolpersonal har enligt uppgift varit utsatta för trakasserier, hot och våld. Det berättas om sexuella trakasserier, stenkastning, knivhot, sparkar och slag. Man redde inte ut situationen och fick stänga skolan. Och det är inte första gången det här händer. Det har hänt tidigare. Det var inte många år sedan som en av skolorna i Malmö fick stänga av samma anledning.

Det är väl klart att om eleverna går i en sådan skola, hur ska de då kunna göra bra ifrån sig? Hur ska skolan kunna ge eleverna det som de

behöver och det som de förtjänar? Detta är ett samhällsproblem, och detta samhällsproblem måste åtgärdas.

Andelen elever som lämnar grundskolan utan fullständiga betyg blir allt fler. Samtidigt ökar skillnaderna mellan infödda elever och elever med utländsk bakgrund. Det är klart att det också är ett problem. Det är ett enormt problem.

Jag står fast vid att Alliansen har gjort och är på väg mot att göra mycket gott för svensk skola. Jag är glad för att vi har fått en alliansregering, för när ni har lagt fram era förslag om skolan har man märkt att också De rödgröna, i varje fall Socialdemokraterna, har valt att ändra en del av sin politik. Till och med inom S har man kunnat höra kritik mot den flumpolitik man själv tidigare har drivit. Det är bra. Det är mycket gott på gång. Jag tror också att det kommer att leda till en hel del förändringar.

Men jag står också fast vid att detta inte kommer att räcka. Om vi inte åtgärdar samhällsproblemen kommer det att bli mer eller mindre omöjligt att göra något åt de problem svensk skola brottas med. Där hävdar jag att Sverigedemokraterna än så länge är ensamma, och det beklagar jag.

Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V):

Fru talman! Vi har talat en hel del om att man ska, kan eller vill bli akademiker. För mig handlar skolan om mer än om att man ska gå en högskoleutbildning. Skolan handlar också om bildning. Den ska förbereda för samhällslivet och arbetslivet.

Den uppdelning av gymnasieskolan som vi nu ser och som ska börja på riktigt till hösten 2011 bygger till stor del på fördomar men också på okunskap om vilka krav som ställs i samhället och arbetslivet.

Caroline Helmersson Olsson räknade upp några exempel, och i min lokaltidning, TTELA, kunde man i går se en artikel om att tjänster på Nuntorps naturbruksgymnasium är hotade, för man tappar 30 procent av eleverna. Det har kommit flera sådana rapporter inför ansökningarna till gymnasiet till hösten, där yrkesprogrammen står ut och eleverna sviker yrkesprogrammen.

Nu sitter inte Tina Acketoft här längre, men jag var på ett Arenaseminarium i går, där vi bland annat talade om just gymnasieskolan och arbetslivet. Där förklarade Tina Acketoft elevernas avhopp från lärlingsprogrammet med att de inte orkar gå upp kl. 7 på morgonen. Jag tror att det ligger mer bakom att eleverna sviker den här typen av program. De är nämligen smartare. De är smartare än Björklund och regeringen. De vill ha en fullvärdig utbildning – en utbildning som ger dem möjligheter att välja, möjligheter att delta i samhället och möjligheter att göra omval senare i livet.

När regeringen presenterade den nya gymnasieskolan sade man att man nu förstärker yrkesprogrammen. Men samtidigt talade man om yrkes eleverna som dem som var skoltrötta och omotiverade, som dem som inte ville. Varför gör man då skillnad på antalet ämnen man ska vara godkänd i på yrkesprogram och studieförberedande program? Är det inte så att man faktiskt inte tror mer om de elever som går på yrkesprogram?

Jag tror att det är på yrkesprogrammen man hittar de mest motiverade eleverna. De har en ganska klar bild av vad de vill göra framöver, men

även om de inte har det ska valmöjligheterna finnas. Vi ska inte tvinga någon 15–16-åring att göra sitt livs största val vid just den tiden i livet.

På Arenaseminarieriet i går var det också väldigt välkommet att höra att Wanja Lundby-Wedin hade ändrat position om den uppdelade gymnasieskolan, från att tidigare ha välkomnat den nya gymnasieskolan till att nu se problemen, att detta inte kommer att räcka för eleverna när de kommer ut i arbetslivet. Jag begriper inte varför man ska göra det krångligare just för de här eleverna.

Man säger: De kommer att kunna läsa in högskolebehörighet och få en fullvärdig gymnasiebehörighet. Problemet är bara att de ska läsa in tre och ett halvt års utbildning på tre år. Varför ska de ha det svårare?

I mitt förra inlägg talade jag om läsandet och den klyfta som nu ökar mellan dem som läser mycket och dem som läser lite. Kulturministern var väldigt orolig för detta, men samtidigt kommer den regering hon tillhör att se till att de elever som går yrkesprogram bara har en tredjedel så mycket svenska som dem som går studieförberedande program. Tror vi att klyftan mellan dem som läser mycket och dem som läser lite då kommer att minska? Knappast. Det som yrkes eleverna kommer att gå miste om är till stor del litteratur. Det är ett ansvar som den här regeringen sitter på.

Varför är det mindre viktigt för till exempel snickare med matematik? De har bara hälften så mycket matte i sin utbildning, trots att det i ett sådant yrke ingår väldigt mycket matematik.

Engelska är ett ämne som i dag är lika viktigt som svenska. Det gäller att uttrycka sig i både tal och skrift. Men det tycker regeringen att yrkes eleverna inte behöver ha så mycket av. Yrkes eleverna får bara hälften så mycket.

Det allra mest talande är ändå att de som går ett yrkesprogram bara ska ha 50 poäng samhällskunskap. Det är ett ganska märkligt beslut av en regering som man antar ändå ska ha intresse av att medborgarna också är delaktiga i samhället. Och dessa 50 poäng är i bästa fall hälften så mycket som man har på studieförberedande program, men vissa studieförberedande program kommer att ha 200 poäng samhällskunskap.

En annan sak som vi tar upp i betänkandet är de estetiska verksamheterna. Det har under en tid varit väldigt populärt med entreprenöriellt lärande och entreprenöriella egenskaper. Det är också något som regeringen har lyft fram samtidigt som man har tagit bort de estetiska verksamheterna. Entreprenöriellt lärande – en hittepåkunskap! Det finns inget vetenskapligt med det ämnet whatsoever! Men kreativitet kan man ha genom de estetiska verksamheterna, och det tar man bort. Det tycker jag är ytterst beklagligt.

Jag vill därmed yrka bifall till reservationerna 2 och 7.

Anf. 117 OSKAR ÖHOLM (M):

Fru talman! Jag hörde när jag kom in i riksdagen att man ska försöka börja med ett leende och vara positiv när man kommer upp i talarstolen, för då är man mer övertygande och får människor att lyssna på vad man har att säga.

Efter de domedagsprofetior som vi nu har fått höra från den rödgröna oppositionen om hur fruktansvärd den förda politiken är, är det kanske särskilt viktigt att börja med att försöka vara på gott humör. Jag tycker

nämligen att det är väldigt roligt att ägna sig åt utbildningspolitik, och det av två skäl. Det första skälet är så klart att frågorna är viktiga och angelägna. Ska vi försvara Sveriges roll i världen och bygga ett rimligt och rättvist samhälle är utbildningsfrågorna av fullständigt avgörande betydelse – en av de stora framtidsfrågorna, som alla brukar säga, fast den här gången är det ingen överdrift. Det andra skälet är just att alla andra också tycker det. Det är klart att alla politiker som står i den här talarstolen tycker att man talar om de stora framtidsfrågorna. Vi som sitter i utbildningsutskottet har fördelen att alla andra också tycker det.

Nästan oavsett vilken generation man tillhör tycker man att man får vara med och hantera ett område som alla har åsikter och idéer om och som alla tycker är viktigt. Naturligtvis, för alla har vi gått i skolan. Många av oss har barn som går i skolan. Vilken generation vi än tillhör har vi en egen relation till just skolområdet och skolpolitiken. Det gör de här debatterna roliga, spännande och viktiga.

Detta blir särskilt tydligt när vi hanterar motionsbetänkanden. Det ser vi som sitter i utbildningsutskottet. Det finns väldigt många åsikter om skolans värld. I det förra betänkandet, som vi precis blev färdiga med, var det bortåt 130 motionsyrkanden, om jag minns rätt. I det betänkande som vi nu diskuterar om gymnasieskolan är det nästan 40 stycken.

En hel del både i denna kammare och utanför tycker på något sätt att det nog var bättre förr. De hänvisar lite grann till hur skolan såg ut på deras tid när det var bra. De kommer ihåg favoritstunderna med sina favoritlärare. Om det bara blev som det var förr kommer nog saker och ting att ordna sig.

Så tror jag att det är i alla samhällen nästan vad man än diskuterar i sådana ämnen som man själv har en relation till. Man minns de positiva stunderna. Det som är problematiskt är att i Sverige har den typen av tillbakablickande blivit alltmer vanligt eftersom väldigt många har en krypande känsla av att allting inte står rätt till.

Man har en känsla av att våra barn inte lär sig tillräckligt mycket i skolan. Vi får inte de resultat som vi nu har. Man ser i jämförelser med andra länder att vi inte ligger så långt fram som vi skulle vilja. Vi har, som många för all del har varit inne på, stora problem i den svenska skolan.

Vi halkar efter andra länder och våra egna resultat om man jämför med hur det har sett ut tidigare. Det kanske allvarligaste av allting är att det som handlar om elevers sociala bakgrund spelar större roll för skolresultaten i dag än vad det gjorde för 20 år sedan.

Det är till och med så illa att man i den senaste PISA-undersökningen kunde se att social bakgrund spelar större roll i dag efter de senaste 20 årens politik än i det genomsnittliga OECD-landet. Det är onekligen sådant som är värt att tänka på.

Jag vill inte ägna min tid åt att på något sätt peka finger i debatten. Men det är klart att de som har burit ansvar för de senaste 20 årens skolpolitik har anledning att vara självkritiska. De som dessutom har motiverat de besluten med jämlikhetssträvanden bör vara extra självkritiska när vi nu ser svart på vitt och väldigt tydligt att i många stycken har resultatet blivit motsatt.

Ingenstans blir de problemen så tydliga och våra utmaningar så stora som när det gäller gymnasieskolan, som vi debatterar just nu. När 30 000

elever hoppar av gymnasieskolan är det inte bara ett misslyckande för de eleverna. Det är ett misslyckande för hela samhället och i allra högsta grad ett misslyckande för oss som sitter i denna kammare och beslutar om ramarna för en sådan skola.

När det individuella programmet, vars själva syfte var att hjälpa elever som saknar behörighet till ett nationellt program, blir ett av gymnasieskolans största är det ett bekymmer. När tre av fyra elever slutför sin treåriga gymnasieutbildning inom fyra år har vi ett problem. För 13 år sedan var det en av tio.

Eller för all del, om man använder mer av dessa siffror: När en tredjedel av en ungdomsgeneration ska försöka ta sig ut i vuxenlivet och in i arbetslivet utan de kunskaper som vi här inne har sagt att man måste ha med sig, då måste man våga kalla saker vid dess rätta namn.

Då har vi fått en gymnasieskola som har förvandlats till en utslagningsmaskin som släcker drömmar i stället för att utjämna livschanser. Det är dessutom helt i strid med de förutsättningar och de mål som de politiker som beslutat om det hade. Det är allvarligt.

Fru talman! Det är klart att det finns många tusentals elever som både trivs väldigt bra och klarar sig väldigt väl i gymnasiet. De gör det tack vara många duktiga lärare, engagerade föräldrar eller för att de själva har höga ambitioner. Det finns massvis av sådana exempel. Men vi måste se till helheten.

Vi som är ansvariga för detta måste ställa oss frågan: Hur stärker vi kvaliteten för alla elever? Hur vänder vi dessa resultat? Hur ser vi till att fler klarar sig igenom gymnasieskolan och får med sig de kunskaper som vi tror är nödvändiga för att kunna ta sig ut på arbetsmarknaden?

Jag är övertygad om att svaren på många av de frågorna ligger i den nya gymnasieskola som drar i gång till hösten. I den gör vi precis detta. Vi stärker kvaliteten, vi höjer kraven och vi höjer förväntningarna.

Ser man till helheten är det stora förändringar som träder i kraft. Vi får nya program som leder till mer kunskap i dagens gymnasieskola. Vi får ny struktur och nya ämnen.

I ett läge där så många hoppat av är det viktigt att vi anpassar utbildningen efter elevernas önskemål och intressen. Flera av de högskoleförberedande programmen är nya och bättre anpassade till de önskemål som finns.

Vi får yrkesprogram som på riktigt förbereder elever för ett yrke, erbjuder en mer gedigen yrkesutbildning och leder till att de kan påbörja en yrkesbana efter gymnasiet. I kombination med programråden säkerställer det att vi dessutom får utbildningar som håller hög kvalitet och är fyllda med det kunnande arbetsmarknaden behöver.

Med dessa förändringar tar vi tydliga steg mot en gymnasieskola som är bättre anpassad till eleverna, rustar för framtiden på ett helt annat sätt och tydligare svarar upp mot de utmaningar som jag tror att de flesta av oss egentligen är överens om.

Gymnasieskolan är central både för den enskilda individen och för hela samhället. Det är här vi lägger grunden för arbetslivet eller för den delen vidare studier. Den tidigare politiken innehöll förvisso många högtidstal om vikten av utbildning. Men den bortsåg helt från – och det gör många av de debattörer som har varit uppe i debatten tidigare – att så

många valde att hoppa av och att var tredje elev lämnade gymnasieskolan utan fullständiga betyg.

Jag noterar att även i dag saknas beskedet från stora delar av den rödgröna oppositionen. Vad händer om vi inte ens är överens om problembilden? Om man efter en lång rad år kan se att målen inte uppnås, människors drömmar släcks och avhoppet fortsätter kan inte beskedet vara: Vi ska fortsätta precis som vi gjorde tidigare. Vi är emot alla förändringar, och vi tycker att det var bättre förr.

Det är klart att det var en god utgångspunkt att alla elever ska få behörighet till högskolan. Men man måste också fundera på konsekvenserna av det beslutet. Om man sätter det som ambition, vad är slutsatsen? Den är väldigt tydlig. Det är alldeles för många som inte klarar sig och alldeles för många som inte är förberedda vare sig för arbetsliv eller fortsatta studier.

Fru talman! Reservationerna i betänkandet innehåller i många stycken välkänd rödgrön politik. Det är samma utgångspunkter och samma värderingar som väljarna avfärdade för ett halvår sedan. Det som är mest anmärkningsvärt är de reservationer som inte finns där, det vill säga beskedet om vad som är alternativet.

Om man nu surrar sig fast vid diskussionen om högskolebehörigheten: Vad är det gemensamma alternativet från den rödgröna oppositionen till dem som hoppar av, de 30 000 elever som vi talar om? Vi vet ingenting om det.

Som jag var inne på inledningsvis finns det i detta betänkande uttryck för ett väldigt stort engagemang. Det är många motioner. Jag välkomnar det. Det rör allt från innehållet i enskilda kurser till mer övergripande frågor som rör grunderna för gymnasieskolan.

Det är bra och jag är väldigt stolt över att vi äntligen får en diskussion som handlar om framtiden och hur vi bygger en starkare gymnasieskola där fler människor klarar sig.

Vi ska komma ihåg att det inte bara gäller på detta område utan också på andra områden. Det är det största reformåret i modern tid i svensk historia. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jan Ericson och Michael Svensson (båda M) samt Ulrika Carlsson i Skövde (C) och Yvonne Andersson (KD).

Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att påminna Oskar Öholm om den gymnasiereform som vi rödgröna hade tänkt skulle starta vårterminen 2007. Det var er utbildningsminister som stoppade den. Det var inte så att vi var så nöjda med den gymnasieskola som ni förlängde. Vi såg att det fanns problem och att det behövde göras någonting.

Oskar Öholm säger här lite raljant att vi skulle stå för detta: Om det bara blir som förr så blir det bra. Det är exakt det som din regering sysslar med. Det är att gå tillbaka till hur det var förr när utbildning bara var till för en liten klick i samhället. Ni går ifrån idén om en skola för alla och en rättighet till utbildning för alla.

Det är rätt intressant att Öholm lyfter fram att socioekonomisk bakgrund spelar så stor roll. Det pekas där på bland annat det fria skolvalet.

Det är något som vi vill utreda och har en majoritet bakom oss för att utreda. Men ni vill inte utreda det. Det går att snacka, men det handlar också om att göra.

Jag vill slutligen fråga Oskar Öholm vilken förklaring han har till varför allt fler elever ratar den blivande yrkesutbildningen. Vi har tagit upp ett par exempel här.

Anf. 119 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag tror att man kan se det på lite olika sätt. Jag har förståelse för att det i en debatt blir så att debattörerna är lite raljanta mot varandra och drar saker och ting till sin spets. Min poäng gäller att man är emot alla de förändringar som nu genomförs.

Om jag lyssnar på Rossana Dinamarca eller Caroline Helmersson Olsson får jag bilden av att ingenting av det som nu görs är korrekt, ingenting stämmer, och man borde egentligen inte genomföra det.

Då måste man säga sig: Det hade kanske varit bra om vi såg resultat som varit väldigt positiva. Varför förändra något som fungerar? Men vi ser så tydligt på punkt efter punkt människor som sviks av det svenska utbildningsväsendet och av en gymnasieskola som kastar ut människor utan de kunskaper som behövs. Det sker utan minsta självkritik från Rossana Dinamarca och andra som har varit ansvariga, och då blir det väldigt märkligt.

Då måste frågan bli: Vad gjorde Rossana Dinamarca, under de år som hennes parti hade möjlighet att påverka den utvecklingen, åt de 30 000 som lämnade gymnasieskolan och inte fick med sig de kunskaper de behövde? Vad var beskedet mer än att vi ska fortsätta på ungefär samma sätt?

Sedan gäller det den andra delen, som Rossana Dinamarca frågar om, hur stort intresset kommer att bli för olika kurser och olika program. Det är klart att det återstår att se. Det är ganska tidigt att redan nu säga att det kommer att se ut på det ena eller det andra sättet. Det vi i praktiken har är preliminära statistikuppgifter från vissa regioner. Det återstår att se vad det blir.

En del av detta beror säkert på förändringen av programmen, som gör att man väljer på ett annat sätt. Men låt oss återkomma när det är klart. Rossana Dinamarca och andra ägnar stora delar av sin debattid åt att tala ned yrkesprogrammen. Det kanske också påverkar den allmänna debatten.

Anf. 120 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Oskar Öholm hörde vad jag sade. Men varken vi eller Socialdemokraterna eller Miljöpartiet var nöjda med den gymnasieskola som vi hade. Det var därför som vi hade en plan på en ny gymnasieskola som skulle ha trätt i kraft från och med våren 2007. Men den stoppade Björklund det första han gjorde, i princip, när han tillträdde som skolminister. Det var alltså inte så att vi inte såg de brister som fanns.

Men ni lät det fortgå. Ni lät ett dåligt gymnasium fortsätta. Det ansvaret måste ni ta.

Jag tycker att man måste vara betydligt noggrannare med att sätta in stöd även för elever i gymnasieskolan. Jag tycker att man alldeles för

lättvindigt ser på gymnasieskolan som en frivillig skolform. Vi vet ju att det är väldigt svårt att klara sig både i samhällslivet och i arbetslivet utan en gymnasieutbildning. All forskning pekar på att det man minst måste ha är en gymnasieutbildning. Det räknas i dag som en grundläggande utbildning. Det sades inte minst i går på den kommunala skolriksdagen, som har pågått under de två senaste dagarna.

Oskar Öholm vill inte riktigt dra några slutsatser av att till exempel 30 procent sviker när det gäller Nuntorps naturbruksgymnasium. De väljer inte den skolan. Men det finns fler siffror. Det är inte bara där det är så, utan antalet ansökningar till yrkesutbildningarna minskar generellt.

Att vi upplyser om att man faktiskt får en urholkad utbildning handlar inte om att svartmåla. Jag tror att eleverna är så pass smarta att de vet detta. De vill inte stå där när de har gått ur gymnasiet och tänka: Oj, nu känner jag för att göra någonting annat, men nu är jag helt bakbunden. Jag kan inte göra någonting. Den här gymnasieutbildningen tillät mig inte att ha flera dörrar öppna.

Anf. 121 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag skulle snarare säga att en av själva utgångspunkterna för den nya gymnasiereformen är att man ska öppna fler dörrar. Det handlar just om att se till vad elever är intresserade av, vad de väljer att göra i framtiden. Men det handlar också om möjligheten att själv välja på ett annat sätt. Även de som läser yrkesprogram har självfallet möjlighet att läsa till de kurser som behövs för att de ska få högskolebehörigheten.

Man får inte heller glömma bort att man kan ångra sig, vilket jag har respekt för och förståelse för. Det är klart att man kan göra det och byta uppfattning om vad man vill göra. Då har man också rättigheten att läsa in detta på komvux efteråt, just för att inte stänga några dörrar. Det om något är väl att ha en syn på livslångt lärande. Vi säger: Du har inte bara en chans, utan här erbjuder vi flera chanser, och vi gör det under tiden.

När det gäller de andra delarna ska jag säga till Rossana Dinamarca att jag accepterar att hon inte heller tyckte att allting vad bättre förr. Jag konstaterar att hon nämner problemen. Hon tycker också att det är problematiskt att 30 000 lämnar gymnasieskolan och inte får den kunskap de behöver. Hon säger att man hade lösningar. Men i så fall undrar jag: Vilka är de i dag?

Nu har man ägnat stora delar av den här debatten åt att säga att ingenting av den gymnasiereform som kommer är korrekt. Ingenting stämmer. Vad var i så fall lösningarna från vänstersidan? Nu har man i den här debatten också ägnat sig åt att säga att ingenting av det vi genomför, som är efterfrågat på många håll, kommer att leda till framgångar. Vad är alternativet? Det finns ingenting. Ni blundar för problemen. Ni ser inte de som misslyckas, och det tycker jag är ett stort svek.

Anf. 122 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Fru talman! När jag kom hit till riksdagen tyckte jag att åtta minuter var väldigt lång tid att spendera i en talarstol. Nu räcker det inte. Jag beklagar, Oskar Öholm, att jag inte kom fram och sade någonting som var bra, för jag delar uppfattningen att det finns saker som är bra i den här gymnasiereformen. Det sade vi också i debatten 2009 när vi behandlade själva propositionen.

Mycket av det som finns i Gy 2011 fanns också i Gy 2007. Grunden har hämtats därifrån, i alla fall vad jag kan se när jag läser bakåt i tiden om det här. Det är avhoppen, de här resultaten och andra saker som man har tänkt rätta till med det här. Inte minst pratade man om en kvalitativ lärlingsutbildning.

Jag tycker inte alls att det var bättre förr. Det var tvärtom mycket sämre förr när vårdlinjen var två år. Men man kom faktiskt fram till att man, om man lade till ett år, kunde få in det här med högskolebehörigheten. Många som gick på vårdlinjen ville ju bli sjuksköterskor, barnmorskor och ambulanssjukvårdare. Så det var inte alls bättre förr.

Men nu är nu, och nu är det bekymmersamt, tycker jag, när ungdomarna inte väljer yrkesprogrammen. Som du sade själv vet vi inte hela sanningen än, utan det här är första valet. Det kan hända saker. Jag hoppas verkligen att det kommer att hända saker fram till hösten. Men jag tyckte inte att Oskar Öholm i sitt anförande över huvud taget verkade vara orolig för det här. Därför undrar jag: Känner du inte någon oro inför framtiden när det gäller de här yrkesprogrammen?

Anf. 123 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Jag tror i och för sig inte heller att Caroline Helmersson Olsson alltid är negativ. Jag hör positiva saker komma från henne också. Jag har dessutom haft turen i min riksdagskarriär att i samband med, tror jag, över 50 procent av mina anföranden fått ha replikskiften med Caroline Helmersson Olsson. Jag har hört många positiva och goda saker från hennes mun.

En uppfattning som jag delar är just det som Helmersson Olsson inledde med, nämligen att det i dagens samhälle krävs gymnasieutbildning för att få ett jobb. Det är en ganska god utgångspunkt som jag tror att vi kan vara överens om.

Utifrån det får man då dra slutsatserna. Har vi i dag en gymnasieskola som leder till det här? Nej, det har vi inte. Tvärtom har vi en gymnasieskola som dåligt förbereder för både högskolestudier och jobb. Och det är en yrkesutbildning som inte håller tillräckligt hög kvalitet.

Anledningen till att vi stoppade den planerade gymnasiereformen från er var ju inte att ni hade fattat beslut om den, utan anledningen var att den inte tillräckligt tydligt och tillräckligt väl svarade upp mot de utmaningar som fanns. Då konstaterade vi att det var bättre att göra detta rätt från början i en riktig genomgripande reform, och där är vi i dag.

Sedan handlade det om vilka konsekvenser det ger, för att svara specifikt på frågan. Det är som sagt lite tidigt att titta på yrkesprogrammen och hur många som kommer att söka dit. Man var inne på konjunktur-effekter. Man kan säkert se olika delar. Det har sjunkit även tidigare. Men poängen är just att vi har för lite information för att veta exakt. Och eftersom man gör om programmen – man kan titta på medieprogrammet och annat – är det inte riktigt självklart hur man översätter dem, där emellan. Låt oss därför vänta och se vad resultatet blir!

Det som däremot kan vara viktigt att säga är: Jag tycker inte att det finns ett egenvärde i att så många som möjligt ska söka till yrkesprogrammen. Det vi säger är att yrkesprogrammen ska hålla en hög kvalitet.

Anf. 124 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik:

Fru talman! Ja, det här med att Gy 07 inte var tillräckligt tydlig tror jag – jag var inte med då – lite grann kan bero på att vi använde en lite annan taktik än vad ni har använt i era utredningar. Vi försökte få dem parlamentariska och rakt över blockgränserna, så vi var överens. Det kanske blev otydligt – jag vet inte. Så kan det vara. Men ibland är det bra att komma fram till saker gemensamt över blockgränserna, så att det kan hålla över tid. Då slipper nästa regering slänga den här gymnasiereforment i papperskorgen. Jag tror eller kan nästan lova att den inte kommer att göra det, men den kommer att rätta till en del saker. Så är det.

Oskar pratar om konjunkturen. Det var någon artikel i tidningen häromdagen om någon på en plåtslagarfirma som pratade om att han fick lov att anställa folk från Polen och andra länder eftersom det inte finns tillräckligt många utbildade plåtslagare. Han fick se till att de kunde språket och allt möjligt sådant.

Hur kan konjunkturen vara en orsak till att ungdomarna inte söker till exempel plåtslagarutbildning eller omvårdnadsutbildning? Det finns ingen lågkonjunktur i äldreomsorgen, som jag var inne på. Det är 35 ungdomar som har sökt till omvårdnadsprogrammet i Katrineholm. 15 av dem är fortfarande inte behöriga för att komma in. 22 av dem är dessutom kvinnor. Jag har pratat lite grann förut om det här med kvinnor och män.

Kan du utveckla konjunkturreffekten på detta lite mer? Finns det några åtgärder som regeringen kan tänkas vidta för att rätta till detta med yrkesprogrammen till hösten?

Anf. 125 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med sista. Jag tror att poängen är att det fortfarande är väldigt tidigt. Det är preliminära statistikuppgifter från vissa delar av landet. Vi vet inte exakt vad resultatet blir. Vår utgångspunkt har inte varit att till varje pris få som många som möjligt att söka just till yrkesprogrammen. De är bra och håller bra kvalitet, men det är också bra om folk söker till de andra programmen.

När det gäller konjunkturen vill jag säga att vi kan gissa vad saker och ting beror på. Jag konstaterar bara att även under tidigare år med dagens gymnasieskola sjönk också antalet ansökningar till yrkesprogrammen som en konsekvens av att man under finanskris och annat såg att det var svårt på arbetsmarknaden. Då sjönk antalet ansökningar till yrkesprogrammen därför att människor var lite osäkra på om de skulle kunna få ett jobb direkt.

Jag är inte alls säker på att det är konsekvenser av det som vi ser nu, men det skulle kunna vara en av flera förklaringar. Andra förklaringar kan handla om att programmen har förändrats och att man inte har bestämt sig exakt var man ska hamna.

När det gäller det som Caroline Helmersson Olsson sade i början om vilken taktik man ska ha när man gör förändringar i skolan kan jag konstatera att vi hade en väldigt tydlig taktik, och den var att förklara hur vi såg på problemen i skolan. Vi berättade väldigt tydligt redan i valrörelsen 2006 vad som var Alliansen gemensamma besked och vilka saker vi tänkte göra om vi vann. Vi fick ett tydligt mandat från väljarna, och vi

genomför den politiken. Det tycker jag är ett ärligt sätt att hantera politik gentemot väljarna.

Jag vet inte om Caroline Helmersson Olsson nu antydde att man vid ett regimskifte skulle riva upp gymnasiereformen. Jag hoppas att så inte är fallet.

Låt oss vänta och se! Låt oss vara positiva och konstatera att nu sker de största och, tycker jag, bästa förändringarna i svensk gymnasieskola på väldigt många år.

Anf. 126 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Det låter lite grann som om Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och tyvärr också Miljöpartiet har tappat markkontakt och verklighetskontakt när de diskuterar gymnasieskolans utveckling, hur vi har haft det och vad branschen, näringslivet och studier har visat. Jag hör mellan raderna att man fortfarande har sina ideologiska glasögon på sig, och det är ledande för deras bedömningar och inspel i stället för praktisk politik.

Fru talman! Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill vrida tillbaka klockan och egentligen cementera den gymnasiepolitik som bokstavligen har slagit ut många ungdomar i ungdomsarbetslöshet. Det är inget påhitt när utredare konstaterar att en av de viktigaste förklaringarna till att Sverige har en ungdomsarbetslöshet som tillhör Europas högsta är just vårt skolsystem och i synnerhet gymnasieskolan. Ändå fortsätter oppositionen att driva kravet på högskolebehörighet för alla elever oavsett intresse eller framtidsutsikter.

Vi vill utveckla gymnasieskolan. Vi skärper intaget till hösten i och med den nya gymnasieskolan. Det räcker inte, som jag har sagt tidigare i talarstolen, att vara godkänd i matematik, svenska och engelska. Under många år har vi haft en treämnesskola där allt fokus i högstadiet har legat på att få elever godkända i matte, svenska och engelska. Man har nästan inte alls fokuserat på andra ämnen. Även om dessa elever har haft formell behörighet har en stor andel av dem haft mycket svårt att följa med, inte för att det har varit fel på gymnasieprogrammets kvalitet utan för att de har haft för dåliga förkunskaper. De har haft otillräckliga kunskaper för att klara av en gymnasieutbildning. Jag håller med om det som tidigare kolleger har sagt här i talarstolen om att det är grundskolans uppgift att se till att man lämnar grundskolan med tillräckliga förkunskaper. Det finns ett stort samband mellan vilket resultat man har från grundskolan och om man avbryter eller lyckas genomföra en gymnasieutbildning.

Resultatet är att man antingen går i gymnasieskolan i tre eller fyra år och därefter får ett samlat betygsdokument, det vill säga man har inte godkänt i alla kurser, eller avbryter sina studier under år tre för att söka in på vuxenutbildningen eller gå till Arbetsförmedlingen. Några elever avbryter gymnasiestudierna mycket tidigare, redan efter år ett.

Denna målgrupp elever är en lika stor utmaning som de elever som har godkänt på papper. Det har ingen berört tidigare, men vi har också ett bekymmer med så kallade snälla-G-betyg som man får i vissa grundskolor i Sverige. Det handlar om elever som får ett godkänt betyg men som egentligen inte har rätt förkunskaper. Även dessa elever tillhör dem som först avbryter och till och med definitivt avbryter sina studier och inte bara byter program eller går till IV-programmet. De lämnar gymnasie-

skolan helt och hållet för att söka sig till kommunens socialkontor för att få ekonomiskt bistånd eller för att söka sig till Arbetsförmedlingen för att få arbetsmarknadspolitiska insatser.

En skolpolitik som är kravlös och som inte fokuserar på och signalerar vikten av att klara minst Godkänd i alla grundskoleämnen har successivt lett till att kvaliteten i gymnasieskolan har sjunkit. Vi har sett det på medieprogrammet och handelsprogrammet. Det är kanske de två tydligaste exemplen där resultaten har sjunkit väldigt mycket på grund av att man har ett elevunderlag som inte har tillräckliga förkunskaper. Medieprogrammet fasas också ut i den nya gymnasiereformen.

Utöver detta har det individuella programmet blivit en uppsamlingsplats för de elever som av olika anledningar inte klarat av sina studier i grundskolan.

Fru talman! Jag vill påstå att utvecklingen på IV-programmet är symbolen för den socialdemokratiska gymnasiepolitikens stora misslyckande.

Inte nog med detta, utan socialdemokrater i många kommuner har medverkat till inrättande av så kallade privplatser, det vill säga att obehöriga elever eller till och med nollpoängare har kunnat tas in på ett nationellt program. Det heter lite fint att de preliminärt antas till ett nationellt program, till exempel fordonsprogrammet eller det samhällsvetenskapliga programmet, trots att de inte har tillräckliga förkunskaper. De är inte ens formellt behöriga. De kanske inte är motiverade, intresserade eller ens har förutsättningar att klara av denna utbildning.

Skolverket kom med en rapport 2008 om avbrott på gymnasiet. Då pekades på flera aspekter, men bland annat hade man problem med närvaron i gymnasieskolan. Man hade också problem med att upprätthålla studiemotivationen under tre till fyra år på gymnasieskolan.

För socialdemokratiska skolpolitiker påhejade av vänsterpartister har det varit fullt fokus på hur lätt det ska vara att komma in på gymnasieskolan, men tyvärr har man frånhänt sig allt ansvar för hur det sedan har gått i praktiken för dessa ungdomar under gymnasietiden och inte minst efter gymnasietiden.

Jag överdriver inte när jag tar ett exempel från Västerås kommun. Drygt hälften av de här priveleverna hoppade av och lämnade gymnasieskolan, och den andra halvan fortsatte i två tre år till men fick inte med sig ett betygsdokument utan ett samlat betygsdokument.

Det är dags att göra något konkret åt detta, fru talman. Det är regeringens och Folkpartiets åsikt att vi måste förebygga avhopp och det utanförskap som många ungdomar hamnar i på grund av skolans uppbyggnad. Vi vill ha en gymnasieskola som håller hög kvalitet och aktualitet och som hela tiden samverkar med arbetslivet. Gymnasiet ska förbereda ungdomar för arbetsmarknaden och högre studier. Har jag lyssnat ordentligt på företrädarna för S och V är det mest hägrande i slutet av tunneln högskolan och universitetet. De säger visserligen att vi ska förbereda för arbetsmarknaden, men de har inte täckning för det i sina inlägg, utan det är till högskolan och universitetet man ska.

Vi är för riktiga yrkesutbildningar och lärlingsutbildningar. Vi öppnar flera studiemöjligheter än dagens skolpolitik till komplettering under eller efter gymnasieskolan. Vi inför en ökad rättighet att studera inom vuxenutbildningen. Det är inte så i dag. Vi skärper intaget till gymnasieskolans program för att lyfta upp kvaliteten och nivån. Jag delar inte

uppfattningen att vi sänker kraven på gymnasieskolan – tvärtom. Vi har haft en treämnesskola. Nu krävs det åtta respektive elva ämnen för att få komma in på gymnasieskolan.

Vi tar bort engelska och matematik på de yrkesförberedande programmen, som Rossana Dinamarca försökte ge sken av. Däremot anpassas matematikkurserna till den yrkesinriktning man sedan vill arbeta inom efter skolan. Självklart ska även yrkes eleverna läsa svenska, engelska och matematik, och så är det också i den nya gymnasieskolan.

Vi tar ansvar för de resurser som investeras i ungdomarnas gymnasieutbildning. Vår utgångspunkt är att gymnasietiden inte enbart handlar om tre bra år i skolan utan också ska underlätta vägen vidare till anställning, eget företagande eller studier vid högskola.

Vi har inte nämnt yrkeshögskolan, som normalt brukar välkomnas av oppositionen, och yrkesutbildningarna är ju steget före yrkeshögskolan. Jag talade med generaldirektören för myndigheten som sade att i princip alla som går där får jobb inom sex månader. Det är ett fantastiskt bra resultat.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag säga att vi tar ansvar både för intaget till gymnasiet och för kvaliteten och upplägget under gymnasietiden samt för att ungdomar ska erbjudas program där de lyckas och får slutföra en utbildning och kan lämna gymnasieskolan med en gymnasieexamen inom sin inriktning.

(Applåder)

I detta anförande instämde Yvonne Andersson (KD).

Anf. 127 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Matematik kan inte ha varit Roger Haddads starkaste ämne i skolan. Yrkes eleverna får 100 poäng engelska, de studieförberedande 200. Yrkes eleverna får 100 poäng matte, de andra 200. Yrkes eleverna får 100 poäng svenska, de andra 300. Yrkes eleverna får 50 poäng samhällskunskap, de andra 100 respektive 200 poäng. Kan Roger Haddad förklara för mig på vilket sätt detta är precis samma sak?

I samma veva skulle jag vilja att Roger Haddad förklarade för mig varför det är mindre viktigt för yrkes eleverna att kunna svenska och ha kännedom om litteratur. Vi vet att om man själv läser som vuxen tenderar man att också läsa för sina barn, och det spelar oerhört stor roll för läsutvecklingen, skrivutvecklingen och språkutvecklingen, vilket den nuvarande regeringen talat ganska mycket om och lagt stor vikt vid.

Vad tror Roger Haddad händer om man gör som det föreslås?

Anf. 128 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Som vanligt drar Vänsterpartiet skarpa gränser mellan det vi gör i grundskolan och det vi gör i gymnasieskolan. Från Alliansen och Folkpartiet ser vi det som en helhet. Vi satsar mycket på läsa-skriva-räkna. Vi satsar på behöriga lärare, bra lärare, skollärdarskap, uppföljning av alla ämnen så att man, när man kommer till gymnasiet, har helt andra kvalifikationer och en helt annan kunskapsbas än den som man haft de senaste tio femton åren i gymnasieskolan.

Vi har anpassat gymnasieskolans utbildningar, yrkesutbildningar och lärlingsutbildningar för att branschen och vår erfarenhet av er skolpolitik, Rossana Dinamarca, har visat att man behöver mer karaktärsämnen och att man behöver vara mer ute på arbetsplatserna. Man kanske inte behöver läsa just 100 poäng, utan det kanske räcker med 50 poäng för att det är det som man sedan ska jobba med.

Inom matematikämnet kommer det att finnas olika spår. I dag får alla läsa i princip samma matematik. I framtiden kommer eleven att få läsa ett spår inom matematikämnet som är anpassat för det som han eller hon ska arbeta med.

Sedan försöker Rossana Dinamarca att medvetet bortse från de möjligheter som öppnas genom den nya gymnasiereformen med ett utökat program, med de fria timmarna som man kan välja till. Det finns alla chanser i världen, till skillnad från dagens gymnasieskola, från er gymnasieskola, att komplettera både under gymnasietiden och efter gymnasietiden, inom vuxenutbildningen. Det är en rättighet som regeringen och Folkpartiet inför. Den infördes aldrig under Rossana Dinarcas tid i majoritet.

Anf. 129 ROSSANA DINAMARCA (V) replik:

Fru talman! Nu vände Roger Haddad. Tidigare stod han i talarstolen och sade att det inte kommer att vara någon skillnad, att de får samma kunskaper, både de som går yrkesprogram och de som går studieförberedande program. Nu säger han att det inte är lika viktigt och att man kan gå utökat program. Därför frågar jag återigen: Varför ska just yrkes eleverna behöva läsa tre och ett halvt år det som de andra läser på tre år? Varför ska det bli svårare för yrkes eleverna att tillgodogöra sig en fullvärdig utbildning?

Det här är något som inte bara elever ratar inför höstens val. Även arbetsgivare och fackföreningsrörelsen säger att dessa yrkesutbildningar inte håller måttet. Det handlar inte om att alla ska bli akademiker. Jag försökte säga det förut. Det är inte det som nödvändigtvis måste vara målet, men kunskap är viktigt. Kunskap är viktigt för arbetslivet, för samhällslivet, men också om man vill läsa vidare.

Roger Haddad ger exempel på att yrkes eleverna kan använda sitt individuella val. De ska alltså inte få någon möjlighet till estetisk verksamhet? Det handlar om ämnen som är oerhört viktiga för det kreativa tänkandet, det som man brukar säga är viktigt också för företagsamheten. Det ska inte yrkes eleverna ha. Jag undrar varför man vill göra den uppdelningen. Jag har mina aningar. Jag antar att man från regeringens sida inte är särskilt intresserad av att utbildning ska vara en rättighet för alla, utan den ska vara förbehållen en klick i samhället. Det är verkligheten att gå tillbaka i historien.

Anf. 130 ROGER HADDAD (FP) replik:

Fru talman! Tyvärr har Rossana Dinamarca inte läst gymnasiereformen som träder i kraft till hösten. Där lyssnar vi mer på vad ungdomarna vill. Ni har själva sagt, Rossana Dinamarca, att vi inte ska stå här och över huvudet på ungdomarna bestämma vad och hur mycket de ska läsa och vad de ska bli.

Det är kärnan i Vänsterpartiets budskap i denna debatt. Alla ska tvingas bli högskolebehöriga, för det anses lite finare än att gå fordonsprogrammet. Det är syftet, kärnan i deras inlägg. Jag besökte barn- och fritidsprogrammet. Då sade rektorn att de har färre sökande. Vad har hänt? Jo, antingen har man gått i andra skolor eller så har man upptäckt att man hellre vill läsa beteendevetenskap och söker samhällsvetenskapligt program för att kunna gå vidare till högskolan. De möjligheterna finns alltså.

Stå inte här och generalisera utifrån något som ni läst i tidningen om att eleverna nu väljer bort yrkesutbildningarna! Det är ni som har stått för sorteringskolan. De avhopp som alla har redovisat – ni säger själva att det är ett stort problem – är resultatet av socialdemokratisk gymnasiepolitik.

Vi har utrett frågan grundligt. Vår gymnasieskola har inte varit gällande under den förra mandatperioden utan den träder i kraft hösten 2011. Vår bedömning och övertygelse är att fler kommer att få en rättvis chans att faktiskt klara av sina studier. Hittills har det varit lätt att komma in på gymnasiet, men sedan har ni inte tagit ansvar för vad vi fått ut från gymnasieskolan. Vi ska ta fullt ansvar.

(Applåder)

Anf. 131 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Fru talman! Gymnasieskolan är en oerhört viktig del i utbildningskedjan. Jag tror att många tonåringar känner en spänd förväntan över att äntligen få göra ganska avgörande val inför framtiden. Utifrån talang, motivation och intresse finns det stora möjligheter att välja olika inriktningar.

Jag skulle vilja hyfsa till debatten lite grann. Jag har en son som går på gymnasiet och en dotter som alldeles nyligen gått ut, och jag tycker inte att de går i en dålig skola. Jag tycker att det på många sätt är en bra skola. Teknikprogrammet med designinriktning som Kalle går på fungerar mycket bra på många sätt. Att tro att det är svart eller vitt när man jämför dagens gymnasieskola med den gymnasieskola som startar till hösten blir inte riktigt rättvist.

Däremot är det viktigt att vi som politiker sätter fokus på det som skolan misslyckas med. Av olika anledningar misslyckas alldeles för många elever i dag. Därför måste vi kunna visa på att det görs ett stort och gott jobb på många ställen. Men det finns också alldeles för stora brister, och det måste vi kunna diskutera på en och samma gång.

Till hösten börjar Gy 2011 att gälla. Därför kan den här debatten lite grann kännas som att vi befinner oss i ett vakuum. Vi vet inte exakt hur det kommer att bli. Vi vet vad vi har i dag, men vi vet inte precis hur det kommer att bli. Det är dock spännande att gå in på olika gymnasieskolors hemsidor och se hur de vill informera sina elever om vilka möjligheter de har i vuxenlivet, efter den utbildning som de väljer.

Det låter i dagens debatt som om det fanns många stängda dörrar. I verkligheten tycker jag att det är precis tvärtom. Det är oerhört viktigt att den skola vi har på olika sätt förbereder för vuxenlivet.

Vi sänker inte kraven bara för att vi ställer olika krav på olika utbildningar. Någon nämnde tidigare när det gäller bygg och anläggning eller snickarutbildning att man nu inte alls kommer att ha lika mycket matte

som tidigare. Men när man stärker yrkesämnena har jag väldigt svårt att förstå varför inte de olika delarna skulle tas in också där. I Gy 2007, som Caroline Helmersson Olsson nämnde tidigare, pratar man om infärgning i ämnena på olika sätt. Verkligheten är inte indelad i skolämnen på det sättet.

Däremot är det viktigt att vi håller en hög och bra kvalitet på alla olika delar i utbildningen. Jag ser fram emot att det ska finnas olika vägar framåt. Men vi pratar också om en rättighet för alla elever som inte har läst in högskolebehörighet under gymnasietiden att kunna göra det vid ett senare tillfälle. Den rättigheten ser jag som oerhört viktig.

För Centerpartiet har det varit viktigt att det ändå finns möjlighet att läsa in grundläggande högskolebehörighet under gymnasietiden. Jag tycker att vi ska vara ärliga om detta. Visst kan vi vara bekymrade över att vissa utbildningar inte rekryterar. När det gäller omvårdnadsprogrammet har vi i ganska många år haft bekymret att det inte tilltalar tillräckligt många som vill arbeta till exempel inom äldreomsorgen. Men det finns och ska finnas högskoleutgångar från omvårdnadsprogrammet. Det ska inte vara ett hinder att man tror att det är en återvändsgränd. Men i debatten har det låtit som om det skulle vara så. Jag tycker att vi som politiker får ta på oss ett ansvar för att vi har varit med och spridit delvis felaktiga bilder.

Jag måste starkt vända mig mot att det pratas om att man blir lågutbildad om man har gått ett yrkesprogram. Så har det låtit tidigare i debatten. Det handlar inte om det. Att ha genomgått en fullständig gymnasieutbildning gör inte att man blir lågutbildad. Det gör att man får en bra språngbräda in i yrkeslivet. Man blir behörig till yrkeshögskolan. Man blir behörig på många sätt. Man förväntar sig att man får god kompetens i det yrke som man väljer.

Det har tidigare i debatten från Vänsterpartiets sida hänvisats till att man hade problem med söktrycket på en naturbruksgymnasieskola. Det finns en sådan i min närhet som heter Sötåsen. Där är man glad över det söktryck som man har, och där visar man också på vilka utgångar det finns från naturbruksgymnasiet. Det finns direkt yrkesförberedande utgångar men också högskoleutgångar. Det är oerhört viktigt att visa på alternativen.

Det blir orättvist att göra en bedömning och mäta söktrycket när vi delvis förändrar programstrukturen. Vissa program försvinner som tidigare har räknats in som yrkesprogram och nu blir mer teoretiska. Vi ska givetvis följa den här utvecklingen på nära håll och se vad den nya gymnasieskolan leder till.

Jag anser för egen del att vi på olika sätt behöver stärka studie- och yrkesvägledningen. Det är en viktig del. Jag vet inte om man får erkänna att man har vickat ett par terminer som studie- och yrkesvägledare tidigt i sin lärarkarriär då det inte fanns jobb för det man var utbildad för. Det fanns inte tillräckligt med tjänster. Men det är ett oerhört inspirerande jobb studie- och yrkesvägledarna har, och det är ett oerhört viktigt jobb, kopplat till att kunna ge vägledning framåt när det gäller att välja framtidsinriktningar. I skollagen är vi tydliga med att säga att den personal som eleven möter i skolan också ska ha framtidsperspektivet, även om man inte är studie- och yrkesvägledare. Även lärarna har en viktig del kopplat till att kunna vägleda framåt.

För att nämna ytterligare en satsning som alliansregeringen har gjort kan jag säga att yrkesvux är en viktig del. Det handlar inte bara om att gå från yrkesprogram till högskoleutbildningar, utan också om att ha gått ett teoretiskt program och välja en yrkesvuxinriktning. Det är viktigt att det finns många vägar framåt.

Det som nästan över huvud taget inte har nämnts i debatten är lärlingsutbildningen, bara för att det inte fanns några motioner om den under den allmänna motionstiden. Den är också en viktig del av gymnasieskolan. Angående att på olika sätt kunna rekrytera lärare har vi varit inne på lärarlegitimationen. Möjligheten till lektorer i gymnasieskolan är en viktig faktor för att stärka kvaliteten och möjligheten att forska i skolan.

Jag skulle vilja nämna en annan oerhört viktig skolform som också betyder mycket för många ungdomar, men också unga vuxna. Det är folkhögskolorna. Där finns också en viktig möjlighet om man till exempel inte har fullföljt gymnasieskolan av någon anledning. Det är inte alltid så att utbildningen är dålig, utan det händer saker i livet som gör att man behöver göra ett avbrott. Då är folkhögskolorna en viktig del för att hjälpa till att komplettera och stärka sina kunskaper. Där har man också en viktig del kopplat till integrationen. Många nya svenskar upplever att den utbildningsformen är väldigt givande på många olika sätt för att stärka sitt språk men också förstå mer av de omgivande normerna i vårt samhälle.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi från politiskt håll visar att det i gymnasieskolan finns stora satsningar att göra och många vägar framåt. Att luras och säga att vi stänger en massa dörrar tycker jag är djupt orättfärdigt. Sedan krävs det en studie- och yrkesvägledning som visar på vilka möjligheter man har. Där är det viktigt att vi gör ytterligare förstärkningar. Därmed vill jag, fru talman, yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Yvonne Andersson (KD).

Anf. 132 YVONNE ANDERSSON (KD):

Fru talman! Det är alltid väldigt spännande för mig som kommer sist att debattera. Jag skulle önska att alla fick känna av vad det innebär att ha suttit och arbetat med ett arbete, som vi har gjort med detta betänkande, att ha suttit på flera utskottssammanträden i grupper och varit överens med andra om mycket, att ha skrivit ett anförande från början, eller två, och så sedan sitta och vänta: Vad säger Moderaterna? Vad säger Folkpartiet? Vad säger Centerpartiet? Finns det något kvar till mig att säga i detta? Vi är i Alliansen nämligen oerhört överens när vi med stolthet går fram med betänkandet om nya gymnasieskolan.

Jag kan verkligen yrka bifall till utskottets förslag i detta betänkande, fru talman. Det är spännande med den väg vi har fått gå. Jag känner mig alltid väldigt gammal, fru talman, när jag säger detta, men jag kan inte låta bli att upprepa att vi i opposition 1998, 1999 och 2000 skrev motioner på motioner om lärlingsutbildning. Det här tycker jag är *så* viktigt! Man känner av det på tre punkter minst.

En av dem är att det lönar sig att ihållande försöka få igenom en idé som man tror på. Till slut går det! Kanske är det många sådana här idéer som gjorde att Alliansen fick makten i det här landet. Socialdemokraterna höll med hjälp av övriga partier i vänsterblocket hela tiden på och förändrade vår utbildningspolitik till att alla skulle göra samma saker på lika lång tid och på samma sätt. Man skulle ha samma mål. Alla skulle ha högskolebehörighet, och om de inte hade det var de odugliga.

Dåvarande utbildningsminister Thomas Östros, som naturligtvis inte är här nu, betraktade mig och sade i ett anförande att jag var kunskapsfientlig när jag härjade om praktisk utbildning och handens kunskap. Med mitt lilla huvud kunde jag inte förstå att arbetarrörelsen gick emot arbetets värde och värdet i att ha en yrkesutbildning och känna stolthet i de ämnen som en yrkesutbildning innebär.

Rossana har här hela tiden yttrat: Men varför ska de inte kunna lika mycket svenska? Varför ska de inte kunna matte? Hade hon varit här – hon har gått ifrån debatten – skulle jag ha frågat henne varför hon inte vill lära sig samma ämnen som en elektriker, en svetsare eller en rörmokare måste lära sig. Vi behöver i samhället duktiga teoretiker med goda kunskaper inom de ämnena, men vi behöver också många yrkesmänniskor som är oerhört skickliga inom sina ämnen, och det är skilda kompetenser som krävs.

Fru talman! I dag hade Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien tillsammans med Rifo ett seminarium här i riksdagen om innovation, entreprenörskap och tillväxt. Vi talade om framtidens samhälle där detta behövs. Det som är alldeles självklart är att vi behöver jättemånga som går vidare till forskning, universitet och så vidare, precis det vi har nu. Vi behöver också alla dem som tar innovation via entreprenörskap och yrkeskunnande, och vi har många sådana.

Vi erbjuder människor, våra ungdomar, möjligheten till både och. Det är en stolthet för mig, ska jag ärligt säga. Jag är så glad att höra till en grupp som vill förändra samhället med en människosyn där alla är lika mycket värda oavsett om man har praktisk eller teoretisk begåvning. Alla är lika mycket värda. Därför ska vi också satsa på de utbildningar som de vill ha och känner sig triggade av.

Jag vill inte tala om en misslyckad skola. Det är tillräckligt många som har gjort det redan.

En sådan stor förändring som vi gör har aldrig tidigare skett i svensk utbildningspolitik. På en och samma gång förändrar vi grundskola, gymnasieskola, lärarutbildning, betygssystem, lärarlegitimation och värdet i dessa olika delar. Dessutom förändrar vi möjligheten till högre utbildning. Kom ihåg att vi lägger på en del som inte har funnits! De som har gått på yrkesinriktade linjer kan gå vidare till yrkeshögskolan direkt.

Detta är vägar som inte har funnits tidigare. Vi ger alltså alla samma chans utifrån vad de vill och deras förutsättningar och behov. Samhället behöver allihop. Samhället behöver alla människor. Därför ger vi alla denna möjlighet, och den är förenad med människovärde, arbetslinje och den kunskap som behövs för att vårt land också om 30–40 år ska ligga i fronten av utveckling, välfärd och tillväxt. Det är detta vi gör, mina vänner, och jag känner mig väldigt glad över det.

Jag kan skriva under på vad många av mina kamrater har sagt, men jag nöjer mig så här. Vi är glada över detta. Nu blir det verklighet av det som vi har kämpat för i minst tolv år i denna talarstol. Ni förstår att vi är glada.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annika Eclund (KD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 31 mars.)

18 § Bordläggning och omedelbar hänvisning av ärende till utskott

Anmälades och bordlades

Propositioner

2010/11:107 Förbättrad utslussning från sluten ungdomsvård

2010/11:110 Ändrade kapitaltäckningsregler

2010/11:122 Behörighet för lokförare

Anmälades

Motion

med anledning av prop. 2010/11:111 Svenskt deltagande i den internationella militära insatsen i Libyen

2010/11:U7 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD)

Kammaren biföll talmannens förslag att denna motion omedelbart skulle hänvisas till utrikesutskottet.

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2011)128 GRÖNBOK om onlinespel på den inre marknaden

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 30 mars

2010/11:414 Bygglärlingar

av *Josefin Brink* (V)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:415 Elevers förutsättningar att nå de uppsatta målen i skolan

av *Jonas Gunnarsson* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 30 mars

2010/11:373 Surströmmingens vara eller icke vara

av *Krister Örnfjäder* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:380 Nordisk samekonvention

av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:386 Dioxiner i fisk

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:388 Lodjursjakten

av *Jens Holm* (V)

till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:397 Tyskt griskött

av *Hans Hoff* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2010/11:398 Smuggling av narkotika och andra preparat

av *Anders Karlsson* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:399 Skånsk arbetsmarknad

av *Anders Karlsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 5 april.

21 § Kammaren åtskildes kl. 18.13.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 § anf. 30 (delvis),

av talmannen därefter till och med 11 § anf. 59 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 97 (delvis),

av talmannen därefter till och med 17 § anf. 114 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

1 § Aktuell debatt: Svensk migrationspolitik	1
Anf. 1 JIMMIE ÅKESSON (SD)	1
Anf. 2 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	1
Anf. 3 JIMMIE ÅKESSON (SD)	3
Anf. 4 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	4
Anf. 5 MARIA FERM (MP)	6
Anf. 6 ULF NILSSON (FP)	7
Anf. 7 FREDRICK FEDERLEY (C)	9
Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	10
Anf. 9 EMMA HENRIKSSON (KD)	12
Anf. 10 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	13
Anf. 11 JIMMIE ÅKESSON (SD)	15
Anf. 12 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	16
Anf. 13 MARIA FERM (MP)	17
Anf. 14 ULF NILSSON (FP)	18
Anf. 15 FREDRICK FEDERLEY (C)	19
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	20
Anf. 17 EMMA HENRIKSSON (KD)	21
Anf. 18 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	22
Anf. 19 JIMMIE ÅKESSON (SD)	22
Anf. 20 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S)	23
Anf. 21 MARIA FERM (MP)	24
Anf. 22 ULF NILSSON (FP)	24
Anf. 23 FREDRICK FEDERLEY (C)	25
Anf. 24 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	25
Anf. 25 EMMA HENRIKSSON (KD)	26
Anf. 26 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	26
2 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	27
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	27
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	28
5 § Förnyad bordläggning	28
6 § Genomförande av det reviderade ekodesigndirektivet	29
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU17	29
(Beslut fattades under 15 §.)	29
7 § Komplettering av den nya plan- och bygglagen	29
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU23	29
Anf. 27 CARINA HERRSTEDT (SD)	29
Anf. 28 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M)	30
(Beslut fattades under 15 §.)	30
8 § Strandskyddsfrågor	30
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU18	30
Anf. 29 JAN-OLOF LARSSON (S)	30
Anf. 30 KEW NORDQVIST (MP)	32
Anf. 31 JENS HOLM (V)	33
Anf. 32 CHRISTER AKEJ (M)	33

Anf. 33 JAN-OLOF LARSSON (S) replik	36
Anf. 34 CHRISTER AKEJ (M) replik	36
Anf. 35 JAN-OLOF LARSSON (S) replik	37
Anf. 36 CHRISTER AKEJ (M) replik	37
Anf. 37 LARS TYSKLIND (FP)	38
Anf. 38 JAN-OLOF LARSSON (S) replik	40
Anf. 39 LARS TYSKLIND (FP) replik	41
Anf. 40 JAN-OLOF LARSSON (S) replik	41
Anf. 41 LARS TYSKLIND (FP) replik	42
Anf. 42 PER ÅSLING (C)	42
Anf. 43 IRENE OSKARSSON (KD).....	43
(Beslut fattades under 15 §.)	44
9 § Animaliska biprodukter och kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	44
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU22	44
(Beslut fattades under 15 §.)	44
10 § Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.....	45
Socialutskottets betänkande 2010/11: SoU12	45
Anf. 44 CATHARINA BRÅKENHIELM (S)	45
Anf. 45 JAN R ANDERSSON (M).....	46
Anf. 46 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP).....	47
Anf. 47 ROLAND UTBULT (KD).....	48
Anf. 48 KENNETH JOHANSSON (C)	49
(Beslut fattades under 15 §.)	49
11 § En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m.	50
Socialutskottets betänkande 2010/11: SoU8	50
Anf. 49 MATS GERDAU (M).....	50
Anf. 50 CHRISTER ENGELHARDT (S).....	50
Anf. 51 MAGNUS EHRENCRONA (MP).....	53
Anf. 52 PER RAMHORN (SD)	54
Anf. 53 EVA OLOFSSON (V)	55
Anf. 54 JAN R ANDERSSON (M).....	58
Anf. 55 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	60
Anf. 56 JAN R ANDERSSON (M) replik	61
Anf. 57 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	61
Anf. 58 JAN R ANDERSSON (M) replik	62
Anf. 59 EVA OLOFSSON (V) replik.....	62
Anf. 60 JAN R ANDERSSON (M) replik	63
Anf. 61 EVA OLOFSSON (V) replik.....	63
Anf. 62 JAN R ANDERSSON (M) replik	63
Anf. 63 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP).....	64
Anf. 64 EVA OLOFSSON (V) replik.....	66
Anf. 65 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	67
Anf. 66 EVA OLOFSSON (V) replik.....	67
Anf. 67 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	68
Anf. 68 ABIR AL-SAHLANI (C).....	68

Anf. 69 ROLAND UTBULT (KD)	70
Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	71
Anf. 71 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	74
Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	74
Anf. 73 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	75
Anf. 74 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	75
Anf. 75 EVA OLOFSSON (V) replik	76
Anf. 76 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	76
Anf. 77 EVA OLOFSSON (V) replik	77
Anf. 78 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	77
Anf. 79 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	78
Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	78
Anf. 81 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	78
Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (KD) replik	79
Anf. 83 HENRIK RIPA (M)	79
Anf. 84 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	80
Anf. 85 HENRIK RIPA (M) replik	80
Anf. 86 CHRISTER ENGELHARDT (S) replik	80
Anf. 87 HENRIK RIPA (M) replik	80
Anf. 88 LARS-AXEL NORDELL (KD)	80
Anf. 89 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	82
Anf. 90 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	84
Anf. 91 MARGARETA SANDSTEDT (SD) replik	84
Anf. 92 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	84
(Beslut fattades under 15 §.)	84

12 § Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken

Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella

sanktioner	85
Utrikesutskottets betänkande 2010/11:UU6	85
Anf. 93 ULRIK NILSSON (M)	85
Anf. 94 ISMAIL KAMIL (FP)	86
Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V)	87
Anf. 96 ROBERT HALEF (KD)	88
(Beslut fattades under 15 §.)	89

13 § Grundskolan

Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:Ubu7	89
Anf. 97 MARGARETA PÅLSSON (M)	89
Anf. 98 MIKAEL DAMBERG (S)	91
Anf. 99 JABAR AMIN (MP)	94
Anf. 100 TINA ACKETOFT (FP)	95
Anf. 101 MIKAEL DAMBERG (S) replik	97
Anf. 102 TINA ACKETOFT (FP) replik	98
Anf. 103 MIKAEL DAMBERG (S) replik	98
Anf. 104 TINA ACKETOFT (FP) replik	99
Anf. 105 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	99
Anf. 106 MIKAEL DAMBERG (S) replik	102
Anf. 107 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	103
Anf. 108 MIKAEL DAMBERG (S) replik	103

Anf. 109	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	104
Anf. 110	RICHARD JOMSHOF (SD).....	105
	(forts. 16 §).....	106
	Ajournering.....	106
	Återupptagna förhandlingar	107
14 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats den 17 mars	107
	SkU23 Allmänna motioner om inkomstskatter	107
	JuU18 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2009	108
	CU14 Konsumentfrågor	109
	KU17 JO som nationellt besöksorgan enligt Opcat.....	109
	KU26 Rapport från kommissionen om subsidiaritet och proportionalitet.....	109
15 §	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	109
	NU17 Genomförande av det reviderade ekodesigndirektivet	109
	CU23 Komplettering av den nya plan- och bygglagen	109
	MJU18 Strandskyddsfrågor.....	110
	MJU22 Animaliska biprodukter och kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.....	111
	SoU12 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.....	111
	SoU8 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken m.m.	111
	UU6 Tillämpning i fråga om Demokratiska folkrepubliken Korea av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner	113
16 §	(forts. från 13 §) Grundskolan (forts. UbU7).....	114
	Anf. 111 ROSSANA DINAMARCA (V).....	114
	Anf. 112 ANNIKA ECLUND (KD)	116
	(Beslut skulle fattas den 31 mars.)	118
17 §	Gymnasieskolan.....	118
	Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU8.....	118
	Anf. 113 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S).....	118
	Anf. 114 JABAR AMIN (MP).....	120
	Anf. 115 RICHARD JOMSHOF (SD).....	122
	Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (V).....	124
	Anf. 117 OSKAR ÖHOLM (M)	125
	Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	128
	Anf. 119 OSKAR ÖHOLM (M) replik	129
	Anf. 120 ROSSANA DINAMARCA (V) replik.....	129
	Anf. 121 OSKAR ÖHOLM (M) replik	130
	Anf. 122 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik	130
	Anf. 123 OSKAR ÖHOLM (M) replik	131

Anf. 124 CAROLINE HELMERSSON OLSSON (S) replik.....	132
Anf. 125 OSKAR ÖHOLM (M) replik	132
Anf. 126 ROGER HADDAD (FP).....	133
Anf. 127 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	135
Anf. 128 ROGER HADDAD (FP) replik.....	135
Anf. 129 ROSSANA DINAMARCA (V) replik	136
Anf. 130 ROGER HADDAD (FP) replik.....	136
Anf. 131 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C).....	137
Anf. 132 YVONNE ANDERSSON (KD).....	139
(Beslut skulle fattas den 31 mars.).....	141
18 § Bordläggning och omedelbar hänvisning av ärende till utskott	141
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	141
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	142
21 § Kammaren åtskildes kl. 18.13.....	142

Tryck: Elanders, Vällingby 2011